

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

ΓΕΝΙΚΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Βοηθός Νοσηλευτή Χειρουργείου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Βοηθός Νοσηλεύτη Χειρουργείου

ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ «ΒΟΗΘΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟΥ»

Συγγραφική ομάδα

Κωνσταντίνος Τσάρας
Παναγιώτα Ιακωβάκη
Φωτεινή Μάλλη
Ουρανία-Αναστασία Μπελτέ
Παναγιώτης Σιδεράς
Τριάδα Σταμάτη
Παντελής Στεργιάννης

Σύμβουλος μεθοδολογίας ανάπτυξης του εκπαιδευτικού εγχειριδίου

Κωνσταντίνος Μαρκίδης

Γλωσσική επιμέλεια

Εκδόσεις Σοκόλη

Σχεδιασμός-σελιδοποίηση

Mr. Moschos / WINK DESIGN

Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού εγχειριδίου της ειδικότητας διαμορφώθηκε από τη συγγραφική ομάδα με βάση μεθοδολογικές προδιαγραφές και ειδικά πρότυπα που επεξεργάστηκε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», που υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.). Το παρόν εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αναπτύχθηκε με την ευθύνη του ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, τα επιστημονικά στελέχη του οποίου παρακολούθησαν και υποστήριξαν τον συντονισμό του έργου σε όλες του τις φάσεις.

Περιεχόμενα

1	Πρόλογος	7
2	Εισαγωγή	9
A	Περιγραφή ειδικότητας	11
1	Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού	11
1 . 1	Τίτλος ειδικότητας	11
1 . 2	Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)	11
2	Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας	12
2 . 1	Ορισμός ειδικότητας	12
2 . 2	Αρμοδιότητες/Καθήκοντα	12
2 . 3	Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα	14
2 . 4	Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης	14
B	Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	16
1	Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	16
2	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης	17
Γ	Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	23
1	Ωρολόγιο πρόγραμμα	24
2	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	26
2 . 1	ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄	26
2 . 1 . A	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	26
2 . 1 . B	ΑΝΑΤΟΜΙΑ	33
2 . 1 . Γ	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ	40
2 . 1 . Δ	ΥΓΙΕΙΝΗ-ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	47
2 . 1 . E	ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ	54
2 . 1 . ΣΤ	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ	64
2 . 2	ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄	72
2 . 2 . A	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	72
2 . 2 . B	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	79

2 . 2 . Γ	ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ-ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	87
2 . 2 . Δ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ	94
2 . 2 . Ε	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	103
2 . 2 . ΣΤ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)	110
2 . 3	ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄	117
2 . 3 . Α	ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ-ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	117
2 . 3 . Β	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΝΗΨΗ	124
2 . 3 . Γ	ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ-ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ	131
2 . 3 . Δ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)	137
2 . 4	ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄	144
2 . 4 . Α	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟΥ-ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ	144
2 . 4 . Β	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)	152
3	Διδακτική μεθοδολογία	159
4	Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης	162
4 . 1	Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας	162
4 . 2	Μέσα ατομικής προστασίας	162
Δ	Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης	163
1	Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης	164
2	Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η	166
2 . 1	Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης	166
2 . 2	Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης	166
2 . 3	Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης	168
3	Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης	169
4	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης	170
5	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης	177
5 . 1 . Α	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΝΟΝΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟΥ	177
5 . 1 . Β	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	178
5 . 1 . Γ	ΠΕΡΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ: Α) ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ Β) ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ Γ) ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ	178
5 . 1 . Δ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ	180
5 . 2	Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης	180

	Βιβλιογραφία	183
A	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα	184
B	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων	191
Γ	Σχετική εθνική νομοθεσία	194

1 | Πρόλογος

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλεύτη Χειρουργείου» αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)¹» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281), η οποία υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Το έργο αυτό αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη βελτίωση και την ενίσχυση του θεσμού της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε μια περίοδο κατά την οποία, περισσότερο από ποτέ, το αίτημα της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας είναι επιτακτικό και επίκαιρο. Ιδιαίτερα, μετά τη μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης την οποία αντιμετώπισε η ελληνική κοινωνία, αλλά και τις συνέπειες από την πανδημική κρίση Covid-19, οι αναδυόμενες προκλήσεις καθιστούν αναγκαία στοχευμένα μέτρα εκσυγχρονισμού του θεσμού. Το συγκεκριμένο έργο αποτέλεσε μια συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης χρόνιων αδυναμιών του πεδίου, αναβάθμισης του επιπέδου των παρεχόμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, και βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που απορρέουν από την επαγγελματική κατάρτιση σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

Εμπερικλείοντας μια καινοτόμο δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων, μεθόδων και πρακτικών, επιδιώξε να συμβάλει με πολλαπλασιαστικό τρόπο στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου:

- Διεξήχθη ποιοτική έρευνα με στόχο τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών και της δυναμικής που διέπει το πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας και στον ευρωπαϊκό χώρο, με στόχο τη διαμόρφωση σχετικών προτάσεων πολιτικής.
- Αναπτύχθηκαν:
 - Επικαιροποιημένοι «οδηγοί κατάρτισης» για 130 ειδικότητες αρχικής κατάρτισης,
 - Αντίστοιχα εκπαιδευτικά εγχειρίδια, για την υποστήριξη της κατάρτισης/εκπαίδευσης των σπουδαστών/-τριών,
 - Συναφείς τράπεζες θεμάτων για κάθε ειδικότητα.

1 Όπου αναφέρεται ο όρος «Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης» ή το αρκτικόλεξο «ΙΕΚ» νοούνται οι Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης ή το αρκτικόλεξο «ΣΑΕΚ», αντίστοιχα, παρ. 2 άρθρο 3 του Ν. 5082/2024 (Α' 9).

- Το σύνολο των παραπάνω στηρίχθηκε σε ένα ενιαίο μεθοδολογικό πλαίσιο, μέσω του οποίου επιδιώχθηκε η σύνδεση της κοινωνικής εμπειρίας της εργασίας, της εκπαίδευσης και της πιστοποίησής της λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.
- Τέλος, με γνώμονα την ενίσχυση της θετικής επενέργειας του έργου σε θεσμικό επίπεδο, αναπτύχθηκε μια μεθοδολογία ευέλικτης τακτικής περιοδικής επανεξέτασης και επικαιροποίησης των περιεχομένων των οδηγιών κατάρτισης, των εγχειριδίων και των τραπεζών θεμάτων, έτσι ώστε αυτά να βρίσκονται –κατά το δυνατόν– σε αντιστοιχία με τα νέα τεχνολογικά, οργανωσιακά, εργασιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα, και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των εκπαιδευομένων.

2 | Εισαγωγή

Το παρόν εγχειρίδιο, εκκινώντας από την περιγραφή της ειδικότητας, εστιάζεται στο αναλυτικό περιεχόμενο και τις βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές ενός προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλεύτη Χειρουργείου». Στοχεύει στην ενημέρωση του συνόλου των συντελεστών του λαμβάνοντας υπόψη τα περιεχόμενα των καθηκόντων και τις ιδιαιτερότητές της, καθώς και τους ισχύοντες θεσμικούς περιορισμούς στο πεδίο.

Απευθύνεται κυρίως στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες αλλά και στους/στις εκπαιδευτές/-τριες των προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, αποτελεί ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για τα στελέχη σχεδιασμού, τους σχετικούς φορείς υλοποίησής τους –τις Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης–, αλλά και για το σύνολο των υπόλοιπων δυνάμει συντελεστών ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, ιδιαίτερα για όσους/-ες συμμετέχουν στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εγχειρίδιο αυτό αποτελεί μια συστηματική βάση η οποία περιλαμβάνει βασικά στοιχεία για την κατανόηση του πεδίου της συγκεκριμένης ειδικότητας, αλλά κυρίως εστιάζεται στην ανάλυση των μαθησιακών ενοτήτων και των εκπαιδευτικών προδιαγραφών της θεωρητικής και της εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Στην κατεύθυνση αυτή, για το κάθε πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης το οποίο δύναται να υλοποιηθεί, είναι απαραίτητο να ληφθούν συστηματικά υπόψη τα εκπαιδευτικά περιεχόμενα όπως και οι μεθοδολογικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται.

Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αποτελείται από τέσσερα (Α΄-Δ΄) Μέρη.

- **Το Μέρος Α΄ παρέχει συνοπτικά τις πληροφορίες που αφορούν την περιγραφή της ειδικότητας.**
Περιλαμβάνει την περιγραφή της ειδικότητας, των κύριων εργασιακών καθηκόντων της, των προοπτικών απασχόλησης σε αυτήν, ενώ γίνεται αναφορά σε βασικές πηγές πληροφόρησης σε σχέση με την ειδικότητα.
- **Το Μέρος Β΄ εστιάζεται στον καθορισμό των ευρύτερων αλλά και των επιμέρους ενοτήτων προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος κατάρτισης.**
Αναφέρεται στις δραστηριότητες που θα είναι σε θέση να επιτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μετά το πέρας της συνολικής κατάρτισής τους στη συγκεκριμένη ειδικότητα.

- **Το Μέρος Γ΄ εστιάζεται στο περιεχόμενο και τη διάρθρωση του προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και σε βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές υλοποίησής του.**

Το Μέρος Γ΄ περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα, καθώς και την περίληψη, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τις ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα, τις βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά, ένα κείμενο αναφοράς και τις προτεινόμενες πηγές μελέτης κάθε μαθησιακής ενότητας. Επιπλέον, αναφέρεται στην προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία, όπως και σε σημαντικές πληροφορίες που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης.

- **Το Μέρος Δ΄ εστιάζεται στην περιγραφή του περιεχομένου, των χαρακτηριστικών και των προδιαγραφών υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.**

Περιλαμβάνεται η περιγραφή του θεσμού της πρακτικής άσκησης και παρέχονται χρήσιμες οδηγίες για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στον χώρο εργασίας. Στα περιεχόμενα συγκαταλέγονται, επίσης, οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης, ενδεικτικές εργασίες τις οποίες θα εκτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, καθώς και οι ειδικές προδιαγραφές υλοποίησης που αφορούν τον εξοπλισμό. Αναλύονται οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων, ενώ προτείνονται βασικές μεθοδολογικές αρχές για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο και η τράπεζα θεμάτων της ειδικότητας συνδέονται οργανικά με τον αντίστοιχο οδηγό κατάρτισης της ειδικότητας (Καρανάσιου, Κελέση-Σταυροπούλου, Σιδεράς, Μπάρλου, 2022).

Για τη συγγραφή της μεθοδολογίας ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων συνεργάστηκαν οι Ρένα Βαρβιτσιώτη, Ελένη Θεοδωρή, Κωνσταντίνος Μαρκίδης και Δέσποινα Μπαμπανέλου, η οποία ανέλαβε και τη συντακτική της επιμέλεια. Αυτή εκπονήθηκε στο πλαίσιο της «Οριζόντιας Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας» της εν λόγω Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» και με βάση μια κατάλληλα προσαρμοσμένη εκδοχή του προτύπου ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γούλας, Μαρκίδης, Μπαμπανέλου, 2021).

A

Περιγραφή ειδικότητας

1 | Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού

1.1 • Τίτλος ειδικότητας

«Βοηθός Νοσηλευτή Χειρουργείου» (ΦΕΚ 2661/Β/30-5-2022).

1.2 • Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)

Η ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτή Χειρουργείου» περιλαμβάνεται στην Ομάδα Προσανατολισμού «Υγείας και Πρόνοιας».

2 | Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας

2.1 • Ορισμός ειδικότητας

Ο/Η Βοηθός Νοσηλευτή Χειρουργείου ανταποκρίνεται σε εργασίες και νοσηλευτικές πράξεις που απαιτούνται στον χώρο του χειρουργείου υπό την επίβλεψη του/της υπεύθυνου νοσηλευτή/-τριας χειρουργείου. Σκοπός είναι να αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να επιμελείται την οργάνωση του χώρου και να διαχειρίζεται τον εξοπλισμό του χειρουργείου προετοιμάζοντας εργαλεία, υλικά και μηχανήματα που απαιτούνται για μια χειρουργική επέμβαση ελέγχοντας την καλή λειτουργία τους. Στη διάρκεια της χειρουργικής επέμβασης ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ιατρονοσηλευτικής ομάδας για υλικά ή εργαλεία, ενώ στο τέλος της επέμβασης καταμετρά και καταγράφει τα χρησιμοποιούμενα υλικά και εργαλεία. Εφαρμόζει την άσηπτη τεχνική, καθώς και τις διαδικασίες της αποστείρωσης, της απολύμανσης και της αντισηψίας. Επιπλέον, διαθέτει γνώσεις πρώτων βοηθειών και συνεπικουρεί στην αντιμετώπιση μιας επείγουσας κατάστασης.

2.2 • Αρμοδιότητες/Καθήκοντα

Ο/Η «Βοηθός Νοσηλευτή Χειρουργείου» ασκεί (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τις παρακάτω αρμοδιότητες/καθήκοντα:

- Επιμελείται της τοπικής ή γενικής καθαριότητας του ασθενούς,
- Επιμελείται της καθαριότητας του χώρου, των εργαλείων και των μηχανημάτων,
- Προμηθεύεται τα απαραίτητα εργαλεία, υλικά και αποστειρωμένο ιματισμό ανάλογα με το είδος της επέμβασης και τον αριθμό των ατόμων που αποτελούν τη χειρουργική ομάδα,
- Ελέγχει την καλή λειτουργία μηχανημάτων των οποίων γνωρίζει τη λειτουργία και αναφέρει πιθανές βλάβες στον/στη νοσηλευτή/-τρια,
- Επικουρεί στην ενδυμασία της χειρουργικής ομάδας με αποστειρωμένο ιματισμό και γάντια με άσηπτη τεχνική,
- Προετοιμάζει το χειρουργικό τραπέζι στρώνοντας τα εργαλεία με τις υποδείξεις του εργαλειοδότη και τη διαδικασία της άσηπτης τεχνικής,
- Συνδέει τα απαραίτητα μηχανήματα στην παροχή ρεύματος θέτοντάς τα σε κατάσταση αναμονής,
- Συμμετέχει στην τοποθέτηση του/της ασθενούς στο χειρουργικό τραπέζι επιβλέποντας τη διατήρηση της θέσης,
- Επιμελείται της τοπικής προεγχειρητικής ετοιμασίας,
- Αντικαθιστά τον κάδο αναρρόφησης αν αυτό χρειαστεί,

- Επιμελείται της συλλογής δειγμάτων εκκρίσεων/παρασκευασμάτων και της ασφαλούς διακίνησής τους,
- Συμπληρώνει έντυπα και δελτία χειρουργείου με την εποπτεία του/της νοσηλευτή/-τριας, ο/η οποίος/-α τα υπογράφει, σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του χειρουργείου,
- Συνοδεύει τον/την ασθενή με ασφάλεια στην αίθουσα ανάνηψης ενημερώνοντας το νοσηλευτή/-τρια σχετικά με την επέμβαση,
- Επιβλέπει τη βατότητα των παροχετεύσεων,
- Επιμελείται της μέτρησης και καταγραφής προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων υγρών,
- Λαμβάνει τα ζωτικά σημεία (σφύξεις, αρτηριακή πίεση, θερμοκρασία, αναπνοές),
- Αντιμετωπίζει καταστάσεις υποθερμίας ή υπερθερμίας μέσω φυσικών μεθόδων,
- Συμμετέχει επικουρικά στην αφαίρεση παροχετεύσεων,
- Εφαρμόζει εκκενωτικό υποκλυσμό,
- Προβαίνει στην πρόκληση ούρησης με φυσικά μέσα,
- Επιμελείται της κλίνης (στρώσιμο κλίνης ασθενούς) με ή χωρίς κατακεκλιμένο ασθενή,
- Προβλέπει για την αποφυγή επιπλοκών από κατάκλιση,
- Καταμετρά τα υλικά που χρησιμοποιούνται ή απορρίπτονται στη χειρουργική επέμβαση (εργαλεία, βελόνες, γάζες κ.ά.) καταγράφοντάς τα στο αντίστοιχο έντυπο,
- Προετοιμάζει τα χρησιμοποιούμενα εργαλεία, το επιδεσμικό υλικό και τον ιματισμό προς αποστείρωση,
- Επιμελείται την αποστείρωση, αντισηψία και απολύμανση,
- Χειρίζεται τη λειτουργία του κλίβανου,
- Ταξινομεί υλικά, εργαλεία, ιματισμό, αναλώσιμα και φαρμακευτικό υλικό ελέγχοντας την ακεραιότητα των συσκευασιών,
- Συμμετέχει επικουρικά στην τοποθέτηση νάρθηκα,
- Εφαρμόζει ακινητοποίηση κατάγματος σε επείγουσα κατάσταση,
- Εφαρμόζει απλές επιδέσεις.

Μπορεί επίσης να ασκεί επικουρικά επείγουσες νοσηλευτικές πράξεις, συμμετέχοντας στην ιατρονοσηλευτική ομάδα για παροχή πρώτων βοηθειών σε διάφορες καταστάσεις.

Επιπλέον, οποιαδήποτε νοσηλευτική πράξη ανατεθεί στον/στη «Βοηθό Νοσηλευτή Χειρουργείου» από τον/την υπεύθυνο/-η νοσηλευτή/-τρια που έχει και την ευθύνη, υποχρεούται να την εκτελέσει υπό την προϋπόθεση ότι η συγκεκριμένη νοσηλευτική πράξη δύναται να εκτελεστεί με ασφάλεια για την υγεία του ασθενούς.

2.3 • Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα

Π.χ. Ο/Η κάτοχος διπλώματος της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτή Χειρουργείου» μπορεί να εργαστεί σε:

- Κλινικές αισθητικής/πλαστικής χειρουργικής και αποκατάστασης,
- Καρδιοχειρουργικές κλινικές,
- Γναθοχειρουργικές κλινικές,
- Κλινικές γενικής χειρουργικής,
- Αγγειοχειρουργικές κλινικές,
- Νευροχειρουργικές κλινικές,
- Οφθαλμολογικές κλινικές,
- Γυναικολογικές/μαιευτικές κλινικές,
- Ορθοπεδικές κλινικές,
- Κλινικές γενικής παιδοχειρουργικής,
- Παιδονευροχειρουργικές κλινικές,
- Παιδοφθαλμολογικές κλινικές,
- Παιδοκαρδιολογικές κλινικές,
- Παιδορθοδοντικές κλινικές,
- Παιδορθοπεδικές κλινικές,
- Τμήματα κεντρικής αποστείρωσης.

2.4 • Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης

- Σύλλογος Διπλωματούχων Νοσηλευτών Χειρουργείου (ΣΥΔΝΟΧ):
<https://www.sydnnox.gr/>
- Πανελλήνια Ομοσπονδία Εργαζομένων Δημοσίων Νοσοκομείων (ΠΟΕΔΗΝ):
<https://www.poedhn.gr/>
- Ένωση Νοσηλευτών Ελλάδος (ΕΝΕ):
<http://enne.gr/>
- Εθνικός Σύνδεσμος Νοσηλευτών Ελλάδος (ΕΣΝΕ):
<https://www.esne.gr/index.php/el/>
- Πανελλήνια Συνδικαλιστική Νοσηλευτική Ομοσπονδία του ΕΣΥ (ΠΑΣΥΝΟ – ΕΣΥ):
<https://www.pasyno.gr/>
- Καρανάσιου, Ε., Κελέση-Σταυροπούλου, Μ., Σιδεράς, Π. & Μπάρλου, Κ. (2022). *Οδηγός Κατάρτισης. Ειδικότητα: Βοηθός Νοσηλευτή Χειρουργείου*. ΙΕΚ. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

- Γιοβάνη, Τ., Αρβανίτη, Χ., Αγγελακόπουλος, Ε., Ιωαννίδου, Μ., Καρκαζής, Ε., Κούρτης, Γ. & Τσάπαλος, Γ. (2018). *Οδηγός Σπουδών. Ειδικότητα: Βοηθός Νοσηλευτικής Χειρουργείου*. ΙΕΚ. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης. Ανάκτηση από: https://www.gsvetlly.minedu.gov.gr/publications/docs2023/57.%CE%92%CE%9F%CE%97%CE%98%CE%9F%CE%A3_%CE%9D%CE%9F%CE%A3%CE%97%CE%9B%CE%95%CE%A5%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3_%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%93%CE%95%CE%99%CE%9F%CE%A5.pdf
- *Πιστοποίηση Επαγγελματικής Κατάρτισης Αποφοίτων ΙΕΚ*. Αθήνα: ΕΟΠΠΕΠ. Ανάκτηση από: <https://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/certificate-of-qualifications/certificate-graduates>
- *Συμπλήρωμα πιστοποιητικού Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Επιπέδου 5. Ειδικότητα ΙΕΚ: ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟΥ*. Εθνικό Κέντρο Europass Ελλάδας: ΕΟΠΠΕΠ-EL/NEC. Ανακτήθηκε, 5 Απριλίου 2022, από: <https://europass.europa.eu/el/learn-europe/certificate-supplement>
- *Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Επιπέδου 5-Ειδικότητα: Νοσηλευτική Χειρουργείου*. Αθήνα: ΕΟΠΠΕΠ. Ανακτήθηκε στις 5 Απριλίου 2022 από: <https://proson.eoppep.gr/el/qualifications/Details/1413>
- *International Standard Classification of Occupations (ISCO) of the International Labour Organization (ILO): Nursing associate Professionals (ISCO 08-code 3221) and Healthcare Assistants (ISCO 08-code 5321)*.

B

Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

1 | Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλεύτη Χειρουργείου».

2 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης

Οι γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που θα αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά τη διάρκεια της κατάρτισής τους, οργανώνονται σε ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά ενότητα.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
A. «Εφαρμογή κανόνων υγιεινής και εργονομίας στον χώρο του χειρουργείου» συνέχεια >>	• Λαμβάνουν προληπτικά μέτρα για την αποφυγή ανάπτυξης παθογόνων μικροοργανισμών σύμφωνα με τους κανόνες απολύμανσης, αποστείρωσης και αντισηψίας, • Διαχειρίζονται τον ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό (μπλούζα, μάσκα, σκούφο, ποδονάρια) τηρώντας τις κατευθυντήριες οδηγίες, • Εφαρμόζουν εργονομικές θέσεις και τεχνικές σε συγκεκριμένες εργασίες στον χώρο του χειρουργείου χρησιμοποιώντας την τεχνική της εναλλαγής σε διάφορες θέσεις σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες εργονομικές τεχνικές, • Επιμελούνται την καθαριότητα του χώρου (απομάκρυνση χρησιμοποιημένων υλικών/εργαλείων) για την πρόληψη ατυχημάτων και έκθεσης σε βιολογικά υγρά ασθενών ακολουθώντας τις προβλεπόμενες διαδικασίες, • Περισυλλέγουν με ασφάλεια το σηπτικό υλικό (εργαλεία, ιματισμό, εξοπλισμό) με την εφαρμογή κατάλληλων μέτρων και διαδικασιών σύμφωνα με το πρωτόκολλο διαχείρισης σηπτικού υλικού, • Χρησιμοποιούν τα απολυμαντικά μέσα ακολουθώντας τα υγειονομικά πρωτόκολλα, • Εφαρμόζουν αντισηψία ακολουθώντας τα Ευρωπαϊκά πρότυπα και τις βασικές αρχές αντισηψίας, • Εφαρμόζουν τη διαδικασία της άσηπτης τεχνικής ακολουθώντας τις βασικές αρχές άσηπτης τεχνικής μη- επαφής, • Χειρίζονται τον κλίβανο σύμφωνα με τα εγχειρίδια χρήσης του κατασκευαστή,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια A. «Εφαρμογή κανόνων υγιεινής και εργονομίας στον χώρο του χειρουργείου»	• Προετοιμάζουν συσκευασίες σετ εργαλείων προς αποστείρωση σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες, • Επικουρούν στην ενδυμασία της χειρουργικής ομάδας με αποστειρωμένο ιματισμό και γάντια σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες και την άσηπτη τεχνική, • Προετοιμάζουν την αποστείρωση του πεδίου σύμφωνα με τις βασικές αρχές της άσηπτης τεχνικής μη-επαφής, • Διαχειρίζονται αντικείμενα σε αποστειρωμένο πεδίο, τηρώντας τις βασικές αρχές άσηπτης τεχνικής μη-επαφής, • Τακτοποιούν τον χώρο του χειρουργείου παρέχοντας εργονομία προς αποφυγή ατυχημάτων μέσω διαδικασιών διάταξης και απομάκρυνσης των περιττών μηχανημάτων του χειρουργείου, • Επιμελούνται την καθαριότητα των μηχανημάτων του χειρουργείου σύμφωνα με τα εγχειρίδια οδηγιών του κατασκευαστή και τους κανόνες υγιεινής και απολύμανσης, • Επιμελούνται της τοπικής ή γενικής καθαριότητας του/της ασθενούς εφαρμόζοντας ενδεδειγμένες διαδικασίες και νοσηλευτικές τεχνικές.
B. «Οργάνωση του χώρου και διαχείριση υλικού και εξοπλισμού» συνέχεια >>	• Καταγράφουν τις ανάγκες σε φαρμακευτικό και αναλώσιμο υλικό με την εποπτεία του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλευτή/-τριας για την προμήθειά τους, μέσω των οριζόμενων διαδικασιών του τμήματος και του οργανισμού, • Ταξινομούν τα υλικά και τα εργαλεία ελέγχοντας την ακεραιότητα της συσκευασίας τους βάσει ενδεδειγμένων κριτηρίων, • Ελέγχουν τακτικά τη λειτουργία των μηχανημάτων ενημερώνοντας έγκαιρα για πιθανές βλάβες την τεχνική υπηρεσία, • Επιλέγουν τα εργαλεία της χειρουργικής επέμβασης απειριθμώντας τα αντίστοιχα, σύμφωνα με το είδος της επέμβασης και τις απαιτήσεις του εκάστοτε χειρουργού, • Προμηθεύονται τα απαραίτητα υλικά, εργαλεία και μηχανήματα για τη χειρουργική επέμβαση σύμφωνα με τη φύση του χειρουργείου και τις απαιτήσεις του, • Ελέγχουν την καλή λειτουργία των μηχανημάτων του χειρουργείου πριν από την έναρξη κάθε χειρουργικής επέμβασης σύμφωνα με το εγχειρίδιο λειτουργίας και τις οδηγίες του κατασκευαστή,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια Β. «Οργάνωση του χώρου και διαχείριση υλικού και εξοπλισμού»	• Οργανώνουν το χρονοδιάγραμμα των εργασιών σύμφωνα με το πρόγραμμα του χειρουργείου, • Επιμελούνται την προετοιμασία της χειρουργικής αίθουσας και τον εξοπλισμό για το επόμενο χειρουργείο σύμφωνα με το είδος της χειρουργικής επέμβασης και τις απαιτήσεις του χειρουργού.
Γ. «Περιεγχειρητική φροντίδα: α) Προεγχειρητική β) Διεγχειρητική γ) Μετεγχειρητική» συνέχεια >>	• Οργανώνουν τις εργασίες του χειρουργείου εφαρμόζοντας το θεσμικό πλαίσιο και τον υγειονομικό κώδικα, • Επιμελούνται της κλίνης του/της ασθενούς με ή χωρίς κατακεκλιμένο ασθενή εφαρμόζοντας τις ενδεικνυόμενες νοσηλευτικές τεχνικές, • Διενεργούν για τη διεκπεραίωση των απαιτούμενων διαδικασιών της χειρουργικής επέμβασης εφαρμόζοντας το πρωτόκολλο νοσηλευτικής προεγχειρητικής φροντίδας, • Ταυτοποιούνται στοιχεία και τα συνοδευτικά έντυπα του/της ασθενούς κατά την υποδοχή στο χειρουργείο ακολουθώντας το πρωτόκολλο του χειρουργείου σύμφωνα με την ηθική και δεοντολογία του επαγγέλματος, • Αξιολογούν την κατάσταση του/της ασθενούς λαμβάνοντας τα ζωτικά σημεία σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες νοσηλευτικές τεχνικές και πρακτικές αντιμετωπίζοντας τους ασθενείς χωρίς αποκλεισμούς, • Επιλύουν τυχόν απορίες του/της ασθενούς με στόχο τη μείωση του άγχους, αναπτύσσοντας τις τεχνικές επικοινωνίας, με σεβασμό προς τη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα και σύμφωνα με τις αρχές προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, • Συνδέουν τα μηχανήματα του χειρουργείου με την παροχή ρεύματος θέτοντάς τα σε κατάσταση αναμονής ακολουθώντας τυποποιημένες διαδικασίες, • Προετοιμάζουν τη χειρουργική αίθουσα στρώνοντας το χειρουργικό τραπέζι ανάλογα με το είδος της χειρουργικής επέμβασης και σύμφωνα με τα πρωτόκολλα αντισηψίας-αποστείρωσης και τις υποδείξεις του εργαλειοδότη, • Δίνουν οδηγίες για τις θέσεις τοποθέτησης του/της ασθενούς στο χειρουργικό τραπέζι ανάλογα με το είδος της επέμβασης συμμετέχοντας στην τοποθέτηση σύμφωνα με τις κλινικές κατευθυντήριες οδηγίες,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια Γ. «Περιεγχειρητική φροντίδα: α) Προεγχειρητική β) Διεγχειρητική γ) Μετεγχειρητική» συνέχεια »	- Χειρίζονται ορθά τον αποστειρωμένο ιματισμό στην κάλυψη του/της ασθενούς εφαρμόζοντας την άσηπτη τεχνική, - Εφαρμόζουν την τεχνική εργαλειοδότησης σύμφωνα με τις βασικές αρχές εργαλειοδότησης, - Ανταποκρίνονται άμεσα στις ανάγκες της ιατρονοσηλευτικής ομάδας κατά τη διάρκεια της χειρουργικής επέμβασης για υλικά και εργαλεία σύμφωνα με τις αναδυόμενες ανάγκες, - Ανταποκρίνονται επικουρικά και άμεσα σε μια επείγουσα κατάσταση σύμφωνα με τις ιατρονοσηλευτικές οδηγίες, - Δημιουργούν κλίμα ομαδικής εργασίας εφαρμόζοντας τις τεχνικές επικοινωνίας, - Καταμετρούν τα υλικά που χρησιμοποιούνται ή απορρίπτονται (εργαλεία, βελόνες, γάζες κ.ά.) καταγράφοντας αυτά στο αντίστοιχο έντυπο σύμφωνα με τη διαδικασία της ορθής διαχείρισης, - Αντικαθιστούν τον κάδο αναρρόφησης ακολουθώντας τις προβλεπόμενες διαδικασίες, - Καταγράφουν υπό την επίβλεψη του/της νοσηλευτή/-τριας τα ζωτικά σημεία στο χειρουργικό έντυπο σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες διαδικασίες, - Καταγράφουν τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά στο χειρουργικό έντυπο σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες διαδικασίες, - Ελέγχουν τη βατότητα των παροχετεύσεων σύμφωνα με τις νοσηλευτικές τεχνικές και πρακτικές, - Συμπληρώνουν νοσηλευτικά διαγράμματα με την εποπτεία του/της νοσηλευτή/-τριας σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες διαδικασίες, - Συμπληρώνουν έντυπα και τυποποιημένα δελτία χειρουργείου με την εποπτεία του/της νοσηλευτή/-τριας, ο/η οποίος/-α τα υπογράφει, σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του χειρουργείου, - Συνοδεύουν τον/την ασθενή στην αίθουσα ανάνηψης ενημερώνοντας τον/τη νοσηλευτή/-τρια για την κατάστασή του σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό του χειρουργείου και τις αρχές που διέπουν το ιατρικό απόρρητο τηρώντας την ηθική και δεοντολογία του επαγγέλματος,

συνέχεια »

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια Γ. «Περιεγχειρητική φροντίδα: α) Προεγχειρητική β) Διεγχειρητική γ) Μετεγχειρητική»	• Διαχειρίζονται τη διαδικασία συλλογής και διεκπεραίωσης παρασκευασμάτων (συνοδευτικό έντυπο, συντήρηση, μεταφορά) σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του χειρουργείου και τις κατευθυντήριες οδηγίες διαχείρισης παρασκευασμάτων, • Αναγνωρίζουν τα σημεία επιπλοκών μετά από χειρουργικές επεμβάσεις και ενημερώνουν άμεσα τον νοσηλευτή ανάνηψης.
Δ. «Διαχείριση επείγουσας κατάστασης και εφαρμογή πρώτων βοηθειών» συνέχεια >>	• Εφαρμόζουν τα βήματα της Καρδιοαναπνευστικής Αναζωογόνησης συμμετέχοντας επικουρικά ως μέλη της ομάδας Καρδιοαναπνευστικής Αναζωογόνησης σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Αναζωογόνησης και της Ελληνικής Εταιρίας Καρδιοαναπνευστικής Αναζωογόνησης, • Εφαρμόζουν ακινητοποίηση κατάγματος σε επείγουσα κατάσταση ακολουθώντας τις αρχές και τις τεχνικές ακινητοποίησης των καταγμάτων, • Εφαρμόζουν ρινικό επιπωματισμό σύμφωνα με την τεχνική επιπωματισμού των πρώτων βοηθειών, • Αναγνωρίζουν τα σημεία αλλεργικού σοκ (shock) ενημερώνοντας άμεσα τον νοσηλευτή/-τρια για την αντιμετώπιση σύμφωνα με το πρωτόκολλο αντιμετώπισης αλλεργικών αντιδράσεων, • Προετοιμάζουν το τροχήλατο τραπέζι ανάνηψης απαριθμώντας τα απαραίτητα υλικά για τη διασωλήνωση σύμφωνα με το πρωτόκολλο αλγορίθμου ενδοτραχειακής διασωλήνωσης, • Προετοιμάζουν το τροχήλατο τραπέζι με τα απαραίτητα υλικά συμβάλλοντας επικουρικά στη διαδικασία πλύσης στομάχου σύμφωνα με το κλινικό πρωτόκολλο, • Οργανώνουν το φαρμακείο επείγουσας κατάστασης βάσει των κατευθυντήριων οδηγιών, • Εφαρμόζουν απόφραξη αεραγωγού από ξένο σώμα (πνιγμό) σε επείγουσα κατάσταση και την τεχνική Heimlich σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Αναζωογόνησης, • Αντιμετωπίζουν επικουρικά με την ομάδα διάσωσης σε επείγουσα κατάσταση κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες κρανιοεγκεφαλικών κακώσεων,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια Δ. «Διαχείριση επείγουσας κατάστασης και εφαρμογή πρώτων βοηθειών»	- Εφαρμόζουν τις μεθόδους μεταφοράς τραυματιών με ασφάλεια σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες αρχές μετακίνησης ασθενών και τεχνικές μεταφοράς, - Αναγνωρίζουν καταστάσεις πνιγμονής ακολουθώντας τα βήματα των κατευθυντήριων οδηγιών σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Αναζωογόνησης, - Αντιμετωπίζουν τα διαφόρων ειδών δήγματα εφαρμόζοντας τις οδηγίες των πρώτων βοηθειών, - Συμμετέχουν επικουρικά σε επείγουσες μυοσκελετικές κακώσεις σύμφωνα με τα Διεθνή ορθοπεδικά πρωτόκολλα, - Αντιμετωπίζουν διαφόρων ειδών αιμορραγίες σε επείγουσα κατάσταση εφαρμόζοντας τα βήματα και τις τεχνικές των κατευθυντήριων οδηγιών αντιμετώπισης αιμορραγιών, - Αντιμετωπίζουν κρίσεις επιληψίας σύμφωνα με τα οριζόμενα των κατευθυντήριων γραμμών διαχείρισης επιληπτικών κρίσεων, - Αντιμετωπίζουν λιποθυμικές καταστάσεις ενεργώντας σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες πρώτες βοήθειες, - Αναγνωρίζουν τα διάφορα είδη δηλητηριάσεων συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση σύμφωνα με το πρωτόκολλο επείγουσας αντιμετώπισης των δηλητηριάσεων, - Αντιμετωπίζουν καταστάσεις θερμοπληξίας, υποθερμίας, πυρετικών σπασμών, αλλεργικών αντιδράσεων και αναφυλαξίας σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες των πρώτων βοηθειών.

Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

1 | Ωρολόγιο πρόγραμμα

Παρατίθεται το ωρολόγιο πρόγραμμα της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτή Χειρουργείου», με παρουσίαση των εβδομαδιαίων ωρών θεωρίας (Θ), εργαστηρίων (Ε) καθώς και του συνόλου (Σ) αυτών ανά μάθημα και ανά εξάμηνο:

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	4	4	8									
2	ΑΝΑΤΟΜΙΑ	2		2									
3	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ	2		2									
4	ΥΓΙΕΙΝΗ-ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	2		2									
5	ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ	2		2									
6	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ	2	2	4									
7	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ				2		2						
8	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ				2		2						
9	ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ-ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ				2		2						
10	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ				3	4	7						
11	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ				2		2						
12	ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)					5	5						
13	ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ-ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ							2		2			
14	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ-ΑΝΑΝΗΨΗ							2		2			
15	ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ-ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ							4	4	8			
16	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)								8	8			

συνέχεια >>

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
17	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟΥ- ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ										3	4	7
18	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)											14	14
ΣΥΝΟΛΟ		14	6	20	11	9	20	8	12	20	3	18	21

2 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

2.1 • ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄

2.1.A • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας είναι να έρθουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε επαφή με την έννοια της Νοσηλευτικής ως διεργασία φροντίδας, της οποίας επίκεντρο είναι ο άνθρωπος, στοχεύοντας στην πρόληψη, τη διατήρηση και προαγωγή της υγείας. Ειδικότερα, πραγματεύεται την απόκτηση των απαιτούμενων γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ώστε οι καταρτιζόμενοι/-ες να εφαρμόζουν με επίβλεψη ή κατόπιν ανάθεσης από νοσηλεύτη τις απαιτούμενες για τη φροντίδα του/της ασθενούς πράξεις και τεχνικές. Το θεωρητικό μέρος πραγματεύεται έννοιες και ορισμούς σχετικά με την ευεξία, την υγεία, την πρόληψη της ασθένειας, την ολιστική και εξατομικευμένη φροντίδα ενός/μίας ασθενούς, την ιεραρχική πυραμίδα των ανθρώπινων αναγκών, την τεχνική της νοσηλευτικής διεργασίας υπό το πρίσμα μιας ανθρωποκεντρικής προσέγγισης. Επίσης, σε επίπεδο υιοθέτησης στάσεων συμπεριφοράς αναφέρονται οι βασικές αρχές της νοσηλευτικής δεοντολογίας, τα ηθικά διλήμματα που συχνά αναδύονται, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των ασθενών και των βοηθών νοσηλευτών/-τριών. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εργαστηριακό μέρος της ενότητας αυτής εφαρμόζουν τις τεχνικές επικοινωνίας και αναγνωρίζουν τους μηχανισμούς άμυνας του ατόμου. Εκτιμούν τις ανάγκες και τα προβλήματα των ατόμων με τη συλλογή πληροφοριών. Περιγράφουν και εφαρμόζουν τις αρχές μηχανικής του σώματος σύμφωνα με τα πρωτόκολλα εργονομίας (υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας) κατά τη νοσηλευτική φροντίδα των ασθενών στον θάλαμο νοσηλείας, στην αίθουσα χειρουργείου και σε ΜΕΘ. Αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα της λήψης των ζωτικών σημείων (σφυγμός, αρτηριακή πίεση, θερμοκρασία, αναπνοές) και εφαρμόζουν όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό για την καταγραφή τους στα αντίστοιχα προτυποποιημένα έγγραφα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται στη χρήση απλής νοσηλευτικής κλίνης και πραγματοποιούν νοσηλευτικές πράξεις σε προσομοιωμένους/-ες ασθενείς, όπως σωματική υγιεινή, μετακίνηση ασθενούς επί κλίνης, χρήση άσηπτης τεχνικής, χρήση μέτρων ατομικής προστασίας (ΜΑΠ), χορήγηση φαρμάκων, περιποίηση ελκών πίεσης, εφαρμογή υποκλυσμού κ.ά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν την επιστήμη της Νοσηλευτικής και το γνωστικό της αντικείμενο,

- Κατονομάζουν τις έννοιες της υγείας, της ευεξίας, της ασθένειας και της προαγωγής της υγείας,
- Αναλύουν τη θεωρία της πολλαπλότητας των παραγόντων που προκαλούν την ασθένεια,
- Αντιλαμβάνονται τα επίπεδα της πρόληψης (Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τριτογενής),
- Εφαρμόζουν δεξιότητες επικοινωνίας, τις οποίες να μπορούν να χρησιμοποιούν για τη διεργασία της συλλογής πληροφοριών, όπως η λήψη και η καταγραφή του νοσηλευτικού ιστορικού,
- Σχεδιάζουν τη φροντίδα των ατόμων κατανοώντας την ολότητα του ανθρώπου ως βιο-ψυχο-κοινωνικής οντότητας,
- Εφαρμόζουν τις αρχές μηχανικής του σώματος σύμφωνα με τα πρωτόκολλα εργονομίας (υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας), στον θάλαμο του νοσηλευτικού τμήματος και στην αίθουσα του χειρουργείου, στη ΜΕΘ,
- Λαμβάνουν τα ζωτικά σημεία (θερμοκρασία, αρτηριακό σφυγμό, αρτηριακή πίεση, αναπνοές και κορεσμό οξυγόνου) με τη χρήση του διαθέσιμου σύγχρονου εξοπλισμού,
- Καταγράφουν τις μετρήσεις των ζωτικών σημείων στα αντίστοιχα προτυποποιημένα δελτία καταγραφής τους,
- Διαχειρίζονται την καθημερινή σωματική υγιεινή των ασθενών και το λουτρό επί κλίνης,
- Εφαρμόζουν διαδικασίες διευθέτησης της κλίνης, με ή χωρίς κατακεκλιμένο/-η ασθενή,
- Αξιολογούν πιθανά έλκη πίεσης,
- Σχεδιάζουν νοσηλευτικές παρεμβάσεις, υπό την καθοδήγηση του νοσηλευτή,
- Εξοικειώνονται με τις αρχές της νοσηλευτικής δεοντολογίας,
- Παροτρύνουν τους/τις ασθενείς να συμμετέχουν ενεργά στο πλάνο της νοσηλευτικής φροντίδας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Υγεία / Ασθένεια / Αγωγή και προαγωγή υγείας / Πρόληψη / Ασφάλεια / Μέτρα ατομικής προστασίας / Ατομική υγιεινή / Ζωτικά σημεία / Ηθικά διλήμματα / Κώδικας ηθικής και δεοντολογίας / Νοσηλευτική φροντίδα / Νοσηλευτική διεργασία / Πλάνο φροντίδας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (4), Εργαστήριο (4), Σύνολο (8).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ
2	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ
3	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑ – ΑΝΑΓΚΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
4	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΛΑΝΟΥ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ
5	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
6	ΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ
7	ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.A.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε πρώτη επαφή με βασικές έννοιες της νοσηλευτικής επιστήμης. Επίσης, στην υποενότητα αναπτύσσεται η πορεία και η εξέλιξη της νοσηλευτικής επιστήμης κατά τη διάρκεια των ετών, τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα. Βασικός σκοπός της υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το αντικείμενο με το οποίο ασχολείται η νοσηλευτική επιστήμη και να μπορέσουν να το εφαρμόσουν στην πράξη κατά την παροχή φροντίδας στον/στην ασθενή και τον χρήστη υπηρεσιών υγείας γενικότερα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν την εξέλιξη της επιστήμης, τις φιλοσοφικές και διαπολιτισμικές προσεγγίσεις της φροντίδας, αλλά και την επαγγελματική εξέλιξη της νοσηλευτικής, ενώ παράλληλα θα γνωρίσουν και εκείνους τους παράγοντες που συνέβαλαν στη διαμόρφωση και τη σύνδεση της νοσηλευτικής φροντίδας με το σημερινό σύστημα υγείας. Επιπροσθέτως, η γνώση των θεωριών της νοσηλευτικής θα δώσει τη δυνατότητα στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν την επίδραση της γνώσης βασικών επιστημόνων του χώρου στη νοσηλευτική κλινική φροντίδα και να κατανοήσουν και τις αλλαγές που έχουν επέλθει στον τρόπο με τον οποίο ασκείται η νοσηλευτική στο σύστημα υγείας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αντιληφθούν τον ρόλο του νοσηλευτή και τη διάκριση του βοηθού νοσηλευτή μέσα από το αναλυτικό θεσμικό πλαίσιο και τους κανόνες που διέπουν τη νοσηλευτική πρακτική σε όλους τους χώρους παροχής φροντίδας υγείας. Συνολικά, η συγκεκριμένη υποενότητα συνδέει το παρελθόν με το παρόν της νοσηλευτικής επιστήμης και δίνει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες μια ολοκληρωμένη αντίληψη της νοσηλευτικής θεωρίας και της πρακτικής στον ελληνικό και διεθνή χώρο, καθώς και την κουλτούρα της νοσηλευτικής φροντίδας στο σύστημα υγείας.

2.1.A.2 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ

Στην υποενότητα αυτή οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ενημερωθούν σχετικά με το νομικό πλαίσιο που διέπει τη νοσηλευτική επιστήμη, καθώς και τη συμβολή του στη διαμόρφωση της ηθικής και δεοντολογίας κατά την άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος. Στόχος της θεματικής υποενότητας είναι η ενημέρωση των εκπαιδευόμενων σχετικά με τον κώδικα νοσηλευτικής δεοντολογίας και η σύνδεσή του με τα σύγχρονα ηθικά διλήμματα, την εμπιστευτικότητα και το απόρρητο, τα προσωπικά δεδομένα κ.λπ. που αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της σύγχρονης νοσηλευτικής πρακτικής και τα οποία είναι αποτέλεσμα της προόδου των βιοϊατρικών επιστημών και της τεχνολογίας που χρησιμοποιείται στον χώρο της υγείας. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποφασηνίσουν τις κύριες αρχές της βιοηθικής, οι οποίες επηρεάζουν τη νοσηλευτική πρακτική και θα κατανοήσουν βασικά ηθικά διλήμματα τα οποία αναμένεται να συναντήσουν στην καθημερινή τους νοσηλευτική πρακτική. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των ασθενών. Επίσης, θα ενημερωθούν για τα όργανα προστασίας των δικαιωμάτων των ασθενών κατά τη διάρκεια της νοσηλείας στο νοσοκομείο, αλλά και κατά την παροχή φροντίδας σε δομές εκτός νοσοκομείου. Βασικό χαρακτηριστικό του τομέα της υγείας στη σύγχρονη εποχή είναι η κοινωνική πολυπολιτισμικότητα. Επομένως οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν το πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα από διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα, τους θεσμούς προστασίας αυτών καθώς και το νομικό πλαίσιο και τους κανόνες που διέπουν την έρευνα και τη συμμετοχή ασθενών και επαγγελματιών υγείας σε αυτή.

2.1.A.3 | ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑ – ΑΝΑΓΚΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα αναπτύσσονται οι έννοιες της υγείας και της ασθένειας, καθώς και οι προσδιοριστικοί παράγοντες που τις επηρεάζουν. Αναλύονται οι παράγοντες (ατομικοί, πολιτισμικοί, κοινωνικοί, οικονομικοί κ.ά.) εκείνοι που επιδρούν στην υγεία ατόμων και ομάδων. Επίσης, αναπτύσσονται οι ρόλοι κατά την άσκηση της νοσηλευτικής, ανάλογα με τα επίπεδα παροχής νοσηλευτικής φροντίδας στο σύστημα υγείας (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίζουν τη σχέση ανάμεσα στην οικογένεια και τον/την ασθενή, καθώς και τον τρόπο που η οικογένεια και το περιβάλλον του/της ασθενούς μπορούν να επηρεάσουν τη νοσηλευτική φροντίδα και την υποστήριξη του ατόμου. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίζουν τις βασικές ανάγκες του ατόμου και την ιεράρχησή τους σύμφωνα με τη θεωρία του Maslow. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να ιεραρχούν τις ανάγκες μέσα από ολιστική προσέγγιση των ασθενών, αξιολογώντας τις βιολογικές τους ανάγκες αλλά και τις ανάγκες ενημέρωσης, πληροφόρησης, καθώς και τις πνευματικές τους ανάγκες, πάντα στο πλαίσιο ενός διαπολιτισμικού περιβάλλοντος και με βάση τα ατομικά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του/της ασθενούς. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες

θα αναπτύξουν ικανότητες επικοινωνίας και ενσυναίσθησης που θα αποτελέσουν σημαντικά εφόδια κατά την παροχή φροντίδας υγείας στους ασθενείς, αλλά και κατά τη συνεργασία με άλλους επιστήμονες υγείας ως μέλη της θεραπευτικής ομάδας.

2.1.A.4 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΛΑΝΟΥ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Στην παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα αναπτύσσεται η έννοια της νοσηλευτικής διεργασίας και η διαχρονική εξέλιξή της. Παράλληλα, γίνεται αναφορά στους παράγοντες εκείνους που επηρέασαν τη διαμόρφωση της νοσηλευτικής διεργασίας στις ημέρες μας. Σκοπός της υποενότητας είναι να έρθουν σε επαφή οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τα τέσσερα κύρια συστήματα νοσηλευτικής φροντίδας και με τα βήματα της νοσηλευτικής διεργασίας. Σε αυτό το πλαίσιο, γίνεται αναλυτική περιγραφή των χαρακτηριστικών και των σταδίων της νοσηλευτικής διεργασίας, ενώ παράλληλα σημειώνεται η ανάγκη τεκμηρίωσης του σχεδιασμού της φροντίδας για την ασφάλεια του νοσηλευτή και του ασθενούς. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ανάγκη χρήσης κατάλληλου εξοπλισμού και υλικών σε βασικές παρεμβάσεις κατά την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας. Μέσα από αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλλιεργούν κριτική σκέψη και αναπτύσσουν ικανότητες παρατήρησης του συνόλου των δεδομένων που αφορούν τον/την ασθενή αλλά και του ευρύτερου περιβάλλοντος φροντίδας. Επιπροσθέτως, στη διάρκεια της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την εφαρμογή του εξατομικευμένου πλάνου νοσηλευτικής φροντίδας και θα μάθουν τα βήματα του προγραμματισμού και του καθορισμού των παρεμβάσεων, σύμφωνα με τις αρχές της νοσηλευτικής διεργασίας, της τεκμηριωμένης κλινικής πρακτικής και με βάση τα θεωρητικά και κλινικά πρωτόκολλα. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν την ανάγκη αξιολόγησης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών κατά τη διάρκεια της παροχής νοσηλευτικής φροντίδας και θα μπορούν να αντιληφθούν τους τύπους και τις μεθόδους αξιολόγησης αυτών και την αξιοποίηση κάθε πληροφορίας κατά την κατάρτιση και την εφαρμογή του πλάνου φροντίδας.

2.1.A.5 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ενημερωθούν για την έννοια και τις βασικές παραμέτρους της ατομικής υγιεινής και θα αναλύσουν εκτενώς τους κανόνες ατομικής υγιεινής που αφορούν τόσο τη φροντίδα των ασθενών όσο και την υγιεινή των ιδίων. Παράλληλα, θα γίνει επισήμανση της ανάγκης εφαρμογής κανόνων και μεθόδων ατομικής υγιεινής σε όλα τα στάδια παροχής νοσηλευτικής φροντίδας υγείας. Για τις ανάγκες της κατανόησης της θεωρίας της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα συμμετέχουν σε εργαστηριακές ασκήσεις σε προπλάσματα με στόχο την εκπαίδευσή τους σε διαδικασίες καθημερινής ατομικής υγιεινής, όπως το λουτρό σώματος και κεφαλής επί κλίνης, η υγιεινή στοματικής κοιλότητας και της περιγεννητικής περιοχής, καθώς και η διατήρηση καθαρού περιβάλλοντος στην κλίνη του/της

ασθενούς και στους παρακλίνιους χώρους. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εργαστήριο θα εκπαιδευτούν στον ορθό τρόπο πλυσίματος και απολύμανσης των χεριών, όπου θα τονιστεί ιδιαίτερα ότι αυτή η πρακτική αποτελεί κύριο μέτρο πρόληψης της μετάδοσης νοσοκομειακών λοιμώξεων και διασποράς παθογόνων μικροοργανισμών στους ασθενείς. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τα κύρια μέτρα ατομικής προστασίας, ενώ στο εργαστήριο θα μάθουν τον σωστό τρόπο εφαρμογής και απόρριψής τους. Ανάμεσα στα μέτρα ατομικής προστασίας που θα γνωρίσουν είναι η χρήση απλής ή ενισχυμένης μάσκας, ο προστατευτικός ρουχισμός, τα ποδονάρια, ο σκούφος και τα προστατευτικά γυαλιά.

2.1.A.6 | ΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ενημερωθούν για το θεωρητικό πλαίσιο που διέπει τα ζωτικά σημεία (θερμοκρασία, αρτηριακή πίεση, σφυγμός, αναπνοές) στον άνθρωπο και θα εκπαιδευτούν στο εργαστήριο για τη σωστή λήψη και την καταγραφή τους. Ειδικότερα, στόχος της συγκεκριμένης υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις κατάλληλες δεξιότητες σχετικά με τη λήψη των ζωτικών σημείων με όλα τα μέσα και συσκευές που είναι διαθέσιμα στις δομές παροχής υπηρεσιών υγείας. Επίσης, μέσα από την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναμένεται να μπορούν να αξιολογήσουν και να ερμηνεύσουν τις μεταβολές που συμβαίνουν στα ζωτικά σημεία κατά τη διάρκεια της παροχής νοσηλευτικής φροντίδας στον/στην ασθενή. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τη φυσιολογία και τον ρόλο που παίζει η θερμοκρασία και οι διακυμάνσεις της στον/στην ασθενή, τους παράγοντες που επιδρούν στον ανθρώπινο οργανισμό και προκαλούν διακυμάνσεις της θερμοκρασίας, καθώς και εκείνες τις καταστάσεις που είναι επικίνδυνες για τον/την ασθενή και απαιτούν άμεση νοσηλευτική παρέμβαση. Ομοίως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τον ορισμό και τους μηχανισμούς που επηρεάζουν την αρτηριακή πίεση, τις σφίξεις και την αναπνοή του ασθενούς. Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν στη λήψη και καταγραφή των ζωτικών σημείων σε ειδικά έντυπα, καθώς και στην αξιολόγηση και παρακολούθηση των ζωτικών σημείων του/της ασθενούς στο πλαίσιο της καθημερινής νοσηλευτικής πρακτικής.

2.1.A.7 | ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα αναλύονται οι έννοιες της δημόσιας υγείας, της πρόληψης, της αγωγής και προαγωγής της υγείας. Στόχος αυτής της υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το πλαίσιο λειτουργίας του συστήματος δημόσιας υγείας διεθνώς και στην Ελλάδα, καθώς και τον ιδιαίτερο ρόλο του στην πρόληψη μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων και στη διατήρηση του επιπέδου υγείας του πληθυσμού στο βέλτιστο δυνατό επίπεδο. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τις έννοιες της πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς πρόληψης, οι οποίες περιλαμβάνουν αντίστοιχα τη λήψη και εφαρμογή εκείνων των

μέτρων προκειμένου να ανασταλεί η εμφάνιση και εξέλξη μιας νόσου, να διαγνωστεί προσυμπτωματικά, καθώς και να μειωθούν οι συνέπειες και επιπλοκές που επιφέρει όταν έχει ήδη εγκατασταθεί. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίζουν τις έννοιες της προαγωγής και αγωγής υγείας και να προσδιορίζουν τους παράγοντες εκείνους που επιδρούν στην υιοθέτηση μη υγιών συμπεριφορών υγείας από τα άτομα. Θα παρουσιαστούν καλές πρακτικές προγραμμάτων προαγωγής και αγωγής υγείας, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν το πλαίσιο σχεδιασμού και εφαρμογής αυτών των προγραμμάτων στην κοινότητα, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους επιδρούν στο επίπεδο της υγείας. Στο εργαστήριο αυτής της υποενότητας θα αναπτυχθούν σενάρια προγραμμάτων προαγωγής και αγωγής υγείας στην κοινότητα, η μεθοδολογία και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται σε αυτά τα προγράμματα και θα αναλυθεί ο ρόλος του νοσηλευτικού προσωπικού.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Συλλογικό έργο. (2020). *Εισαγωγή στη Νοσηλευτική Επιστήμη και τη Φροντίδα Υγείας*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
2. Ζυγά, Σ. (2010). *Εισαγωγή στη Νοσηλευτική Επιστήμη*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. ΦΕΚ 167/Α΄/25-7-2001. Προεδρικό Διάταγμα υπ. αριθμ. 216/25-7-2001. *Κώδικας Νοσηλευτικής Δεοντολογίας*.
2. Μουρτζίνη-Στάππα, Μ. (2007). *Αγωγή Υγείας. Βασικές Αρχές – Σχεδιασμός Προγράμματος*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων. Διαθέσιμο στο: https://dipe-a-athin.att.sch.gr/0303_Agogi_ygeias.pdf
3. 4η Υγειονομική Περιφέρεια Μακεδονίας και Θράκης. (2014). *Λήψη Ζωτικών Σημείων σε Ενήλικες*. Διαθέσιμο στο: https://www.4ype.gr/uploads/e_paper/beltiosi/nos-prot/Lipsi_zwtikwn_simeiw_n_se_enilikes.pdf
4. Πατηράκη, Ε. (2014). *Εξελίξεις στην Επιστημονική Μέθοδο Οργάνωσης και Τεκμηρίωσης της Νοσηλευτικής Φροντίδας*. Αθήνα: ΕΚΠΑ, Διδρυματικό Πρόγραμμα Διά βίου μάθησης για νοσηλευτές. Διαθέσιμο στο: http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/10960/2100_ENOTHTA%20%CE%92%20%281%29.pdf
5. ΕΟΔΥ. (2020). *Εφαρμογή Μέτρων Ατομικής Προστασίας*. Διαθέσιμο στο: <https://uhi.gr/wp-content/uploads/2023/03/efarmogi-metron-atomikis-prostasias-aug-2020.pdf>

2.1.B • ANATOMIA

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Ανατομία» έχει ως σκοπό την εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με το γνωστικό αντικείμενο της Ανατομικής, με το σύνολο του ανθρώπινου οργανισμού και με την περιγραφή των επιμέρους οργανικών συστημάτων. Με τον τρόπο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται να απαριθμούν τα διάφορα όργανα και να περιγράφουν τους ιστούς που τα δημιουργούν. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται η διευκόλυνση της κατανόησης των προτεραιοτήτων που τίθενται κατά την άσκηση της νοσηλευτικής φροντίδας, υπό την έννοια ότι οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τις ανάγκες του ανθρώπινου οργανισμού και ερμηνεύουν τα διάφορα κλινικά σημεία και συμπτώματα που εμφανίζονται. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην ενότητα αυτή διδάσκονται τις εκπαιδευτικές ενότητες του μυοσκελετικού, του κυκλοφορικού, του αναπνευστικού, του πεπτικού, του ουροποιητικού και του γεννητικού συστήματος και των επιμέρους οργάνων, ιστών και κυττάρων αυτών των συστημάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τη δομή των κυττάρων και των ιστών,
- Ορίζουν την τοπογραφία και τη μορφολογία των ιστών,
- Απαριθμούν τα όργανα του ανθρώπινου οργανισμού,
- Παρουσιάζουν τα κύρια μέρη του κυττάρου, περιγράφοντας τη μορφολογία του,
- Διακρίνουν τα βασικά όργανα του ανθρώπινου οργανισμού, ταξινομώντας τα κατά συστήματα,
- Ταξινομούν τα είδη των μυών, παραθέτοντας τα βασικά χαρακτηριστικά τους,
- Διακρίνουν τα μέρη του αναπνευστικού συστήματος,
- Εκτιμούν τη λειτουργία του λεμφικού και του κυκλοφορικού συστήματος, διατυπώνοντας βασικές γνώσεις αναφορικά με τα χαρακτηριστικά τους,
- Διακρίνουν τα αισθητήρια όργανα του δέρματος, της ακοής, της αφής, της γεύσης, της όσφρησης και της όρασης,
- Παρουσιάζουν τα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού,
- Αναλύουν ξεχωριστά κάθε σύστημα (ερειστικό, κυκλοφορικό, αναπνευστικό, πεπτικό, ουροποιητικό, γεννητικό),
- Ταξινομούν τα όργανα του ανθρώπινου οργανισμού ανά σύστημα,
- Εφαρμόζουν τις αρχές της Ανατομικής στην άσκηση της νοσηλευτικής φροντίδας,
- Αξιολογούν τη σωστή λειτουργία κάθε συστήματος,
- Εξηγούν τη σχέση των οργάνων μεταξύ τους,

- Υιοθετούν τις αρχές της Ανατομικής κατά τη νοσηλευτική διεργασία,
- Υποστηρίζουν τον/την ασθενή κατά τη διάρκεια της νοσηλευτικής παρέμβασης, αναγνωρίζοντας τις ανατομικές ανάγκες του σώματός του/της.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ανατομία / Τοπογραφική ανατομική / Μυοσκελετικό σύστημα / Γαστρεντερικό σύστημα / Ουρογεννητικό σύστημα / Ενδοκρινικό σύστημα / Κυκλοφορικό σύστημα / Αναπνευστικό σύστημα / Νευροανατομία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΙΣΤΩΝ
2	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΑ ΣΗΜΕΙΑ
3	ΚΑΛΥΠΤΗΡΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
4	ΕΡΕΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΜΥΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
5	ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
6	ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
7	ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, ΗΠΑΡ, ΠΑΓΚΡΕΑΣ, ΧΟΛΗΦΟΡΑ
8	ΟΥΡΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
9	ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
10	ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΕΥΡΑΝΑΤΟΜΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.B.1 | ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΙΣΤΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Μορφολογικά χαρακτηριστικά κυττάρου και βασικοί τύποι ιστών» αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών μορφολογικών χαρακτηριστικών του κυττάρου, με έμφαση στα κύτταρα των διαφόρων ιστών του σώματος (επιθηλιακά κύτταρα, μυϊκά κύτταρα, νευρικά κύτταρα, νευρογλοία, οστεοκύτταρα, αιμοποιητικά κύτταρα) και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, καθώς και στην περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών των ιστών που απαρτίζουν τα όργανα του σώματος.

Όλοι οι ζωντανοί οργανισμοί αποτελούνται από πολλά μικροσκοπικά στοιχεία, τα οποία ονομάζονται κύτταρα. Ο ανθρώπινος οργανισμός απαρτίζεται από πολλά εκατομμύρια κύτταρα τα οποία διαχωρίζονται ανάλογα με τα μορφολογικά και λειτουργικά τους χαρακτηριστικά. Τα κύτταρα οργανώνονται και σχηματίζουν τους

ιστούς, οι οποίοι με τη σειρά τους δημιουργούν τα ανθρώπινα όργανα. Στον άνθρωπο, υπάρχουν τέσσερα βασικά είδη ιστών. Αυτά είναι ο επιθηλιακός ιστός (επιθήλιο), ο ερειστικός ιστός (συνδετικός ιστός, χονδρικός ιστός, οστίτης ιστός), ο μυϊκός ιστός (λείοι μύες και γραμμωτοί μύες) και ο νευρικός ιστός. Κάθε όργανο επιτελεί ιδιαίτερη λειτουργία. Πολλά όργανα που επιτελούν παρόμοια ή συμπληρωματική λειτουργία αποτελούν ένα οργανικό σύστημα. Τα επιμέρους συστήματα περιβάλλονται από το δέρμα και δημιουργούν τον ανθρώπινο οργανισμό.

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια προσφέρει τη βάση για την απόκτηση των γνώσεων που απαιτούνται για την περιγραφή των ανατομικών δομών του σώματος, προκειμένου να γίνει κατανοητή η λειτουργία τους και οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων ανατομικών συστημάτων και, τέλος, προσφέρει τις βασικές γνώσεις που προαπαιτούνται για τη μελέτη της ανθρώπινης ανατομίας.

2.1.B.2 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΑ ΣΗΜΕΙΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση της βασικής ορολογίας της ανατομίας και της έννοιας των οδηγιών σημείων. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις βασικές περιοχές του ανθρώπινου σώματος (κεφαλή, τράχηλος, κορμός, άνω άκρο, κάτω άκρο) και τις λειτουργικές υποδιαίρεσεις του σε συστήματα και γνωρίζουν τους όρους που περιγράφουν την εντόπιση και την κατεύθυνση μιας ανατομικής δομής. Με αυτόν τον τρόπο, λαμβάνουν γνώσεις και αναπτύσσουν δεξιότητες για το πώς να περιγράφουν τη σχέση των οργάνων μεταξύ τους. Σκόπιμο είναι να εξοικειωθούν με τα τρία κύρια επίπεδα (οβελιαίο, μετωπιαίο και εγκάρσιο) και τους τρεις κύριους άξονες (επιμήκης, οβελιαίος, εγκάρσιος) του σώματος ώστε να είναι σε θέση να κατανοήσουν την ορολογία που χρησιμοποιείται για την περιγραφή των ανατομικών δομών.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τα κύρια τοπογραφικά σημεία (δηλαδή τις ψηλαφητές δομές ή τα ορατά σημεία που βρίσκονται στην επιφάνεια του σώματος και βοηθούν την αναγνώριση των υποκείμενων δομών) και τις γραμμές αναφοράς (δηλαδή τις νοερές γραμμές που συνδέουν ψηλαφητές δομές ή σημεία του σώματος). Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στα οδηγία σημεία σε εγκάρσιο επίπεδο.

Συνολικά, η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια παρέχει τις βάσεις προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοούν και να χρησιμοποιούν ορθά την ορολογία της ανατομίας κατά τη συνεργασία τους με άλλους/-ες επαγγελματίες υγείας.

2.1.B.3 | ΚΑΛΥΠΤΗΡΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή αποσκοπεί στην κατανόηση της δομής του καλυπτήριου συστήματος το οποίο αποτελείται από το δέρμα και τα εξαρτήματά του, δηλαδή τους ιδρωτοποιούς αδένες, τους σμηγματογόνους αδένες, τις τρίχες και τα νύχια. Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις για την κατανομή του δέρματος σε στιβάδες (επιδερμίδα, χόριο, υποδόριος ιστός) καθώς και τις

δομές που ανευρίσκονται σε κάθε στιβάδα. Επιπλέον, γνωρίζουν τις επιμέρους λειτουργίες του δέρματος και των επιμέρους στιβάδων του.

Το δέρμα είναι το μεγαλύτερο όργανο του σώματος και προστατεύει τους υποκείμενους ιστούς από πολλαπλές βλάβες (βιολογικές, μηχανικές, χημικές), συμμετέχει στη θερμορύθμιση και σε μεταβολικές διεργασίες (π.χ. σύνθεση της βιταμίνης D). Ακόμη, εκτός από το ίδιο το δέρμα, εξετάζεται η δομή των παραγώγων της επιδερμίδας που ονομάζονται εξαρτήματα του δέρματος. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις για τις φυσιολογικές λειτουργίες των εξαρτημάτων του δέρματος ώστε σε δεύτερο χρόνο να κατανοήσουν τις παθολογικές διαταραχές τους.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποεπάρκεια παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τη δομή και τη λειτουργία του δέρματος και των εξαρτημάτων του και να είναι σε θέση να κατανοήσουν τις παθολογικές καταστάσεις του δέρματος και ιδιαίτερα εκείνες που σχετίζονται με τα εγκαύματα και τα έλκη πίεσης (κατακλίσεις) όπως επίσης και να εξοικειωθούν με τη διαδερμική, ενδοδερμική και υποδόρια χορήγηση φαρμάκων.

2.1.B.4 | ΕΡΕΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΜΥΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Ερειστικό και Μυϊκό Σύστημα» αποσκοπεί στην περιγραφή των οστών, των αρθρώσεων και των μυών του ανθρώπινου σώματος. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τα κυριότερα οστά του ανθρώπινου σώματος, τις ανατομικές υποδιαιρέσεις του σκελετού (αξονικός σκελετός, σκελετός άκρων) και τη δομή ενός τυπικού μακρού οστού και εξοικειώνονται με τους επιμέρους τύπους αρθρώσεων (συνδεσμώσεις, συγχονδρώσεις και διαρθρώσεις).

Το μυϊκό σύστημα αποτελείται από τους μύες και τους τένοντές τους, οι οποίοι παράγουν κίνηση μετά από τη σύσπαση των μυϊκών ινών τους. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται οι κύριοι σκελετικοί μύες και η λειτουργία τους αλλά και οι ιδιαιτερότητες των φασικών, τονικών και αντανακλαστικών συστολών. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τον τρόπο με τον οποίο οι μύες διατάσσονται και σχετίζονται μεταξύ τους, τη σχέση των μυών με τις αρθρώσεις και τη σύνδεση των μυών με τα οστά, οι οποίες καθορίζουν τις κινήσεις.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποεπάρκεια, προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις για την αναγνώριση των δομών και την αξιολόγηση της ορθής λειτουργίας του μυοσκελετικού συστήματος και παρέχει εκείνες τις απαραίτητες πληροφορίες που απαιτούνται προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να κατανοήσει τον μηχανισμό και τις επιπτώσεις των παθολογικών διαταραχών του μυοσκελετικού συστήματος, όπως η οστεοπόρωση, οι κακώσεις της σπονδυλικής στήλης, τα κατάγματα.

2.1.B.5 | ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην εξοικείωση του/της εκπαιδευόμενου/-ης με τις δομές που συνθέτουν το κυκλοφορικό σύστημα. Οι εκπαιδευ-

όμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις για τη βασική δομή των αγγείων, τις διαφορές φλεβών και αρτηριών καθώς και τη θέση των επιμέρους αγγείων στο ανθρώπινο σώμα. Επιπλέον, εξετάζονται οι δομές που απαρτίζουν τη συστηματική και την πνευμονική κυκλοφορία και οι αγγειακοί κλάδοι που αρδεύουν και παροχετεύουν τις διάφορες ανατομικές δομές. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, επιπλέον, μαθαίνουν να εντοπίζουν τα σημαντικότερα αγγεία χρησιμοποιώντας οδηγιά σημεία, καθώς και για τη δομή του λεμφικού συστήματος.

Το κυκλοφορικό σύστημα είναι στην ουσία ένα κλειστό κύκλωμα που απαρτίζεται από τα αγγεία και την καρδιά. Τα αγγεία περιλαμβάνουν τις αρτηρίες και τις φλέβες μέσα στις οποίες κυκλοφορεί το αίμα. Η κυκλοφορία του αίματος αποσκοπεί κυρίως στη μεταφορά των αναγκαίων συστατικών και των κυττάρων του αίματος στους ιστούς και στην αποβολή υπολειμμάτων του μεταβολισμού τους.

Συνολικά, η υποεπαιδευτική αυτή επιδίωκει να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τους χιτώνες της καρδιάς, την κατανομή της σε κοιλότητες, τη θέση των βαλβίδων της, τη θέση της στη θωρακική κοιλότητα και τη σχέση της με τα παρακείμενα όργανα και προσφέρει εκείνες τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση και την αξιολόγηση της ομαλής ή μη λειτουργίας του καρδιαγγειακού συστήματος. Με την απόκτηση αυτών των γνώσεων και δεξιοτήτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν την επιφανειακή ανατομία της καρδιάς και των αγγείων προκειμένου σε δεύτερο χρόνο να εξοικειωθούν με την αντικειμενική εξέταση του κυκλοφορικού συστήματος.

2.1.B.6 | ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η μαθησιακή υποεπαιδευτική αυτή αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τις ανατομικές δομές που απαρτίζουν το αναπνευστικό σύστημα και περιγράφει την τοπογραφική διαίρεση των δομών του μεσοθωρακίου (σε άνω πρόσθιο, μέσο και οπίσθιο) λόγω της ανατομικής του γειτνίασης με το αναπνευστικό σύστημα.

Αρχικά, εξετάζεται η διάκριση της ανώτερης από την κατώτερη αεροφόρο οδό και περιγράφονται οι δομές που απαρτίζουν την καθεμία. Έμφαση δίνεται στις ιστολογικές και δομικές ιδιαιτερότητες κάθε ανατομικής δομής, καθώς αυτές καθορίζουν τη διαφορετική λειτουργία των επιμέρους τμημάτων του αναπνευστικού συστήματος. Επιπλέον, εξετάζεται η ανατομική θέση κάθε δομής της αεροφόρου οδού και αναφέρεται λεπτομερώς η επιφανειακή ανατομία των διαφόρων τμημάτων του. Επίσης, γίνεται περιγραφή του τοιχωματικού και σπλαχνικού υπεζωκότα και αναλύεται η λειτουργία της υπεζωκοτικής κοιλότητας και η αγγείωση και η νεύρωση των δομών του αναπνευστικού συστήματος.

Συνοψίζοντας, στην υποεπαιδευτική αυτή παρέχεται μια λεπτομερής επισκόπηση των διαφόρων δομών του αναπνευστικού συστήματος και αναλύονται οι ανατομικές και λειτουργικές τους διαφορές, με εστίαση στην εξέταση της επιφανειακής ανατομίας των δομών του αναπνευστικού συστήματος προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η

να έχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση πράξεων όπως η τραχειοτομία, η παρακέντηση θώρακα, η βρογχοσκόπηση αλλά και για την κατανόηση της ανταλλαγής των αερίων του αίματος και της μηχανικής της αναπνοής.

2.1.B.7 | ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, ΉΠΑΡ, ΠΑΓΚΡΕΑΣ, ΧΟΛΗΦΟΡΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Γαστρεντερικό Σύστημα, Ήπαρ, Πάγκρεας, Χοληφόρα» αποσκοπεί στην εισαγωγή και την κατανόηση των βασικών δομών του γαστρεντερικού συστήματος. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται τα όργανα που συμμετέχουν στην πέψη των τροφών (ήπαρ, χοληφόρα, πάγκρεας) καθώς και ο σπλήνας, ο οποίος βρίσκεται σε γειτονική τοπογραφική σχέση με τις παραπάνω δομές.

Επιπλέον, περιγράφεται η ανατομική και λειτουργική διάκριση σε ανώτερο και κατώτερο γαστρεντερικό σωλήνα. Αναλύεται η κοιλότητα του στόματος (με έμφαση στη γλώσσα, τους σιελογόνους αδένες και τους οδόντες), ο φάρυγγας, ο οισοφάγος (με ιδιαίτερη μνεία στις διαφορές των χιτώνων του ανάλογα με το τμήμα του), ο στόμαχος (με λεπτομερή ανάλυση των χιτώνων του και των επιμέρους τμημάτων του), το λεπτό έντερο (με έμφαση στη διάκρισή του σε δωδεκαδάκτυλο, νήστιδα και ειλεό), το παχύ έντερο (με ανάλυση της κατανομής του σε 4 μέρη και τα χαρακτηριστικά της εξωτερικής του επιφάνειας που το διακρίνουν από το λεπτό έντερο). Περιγράφεται επίσης η εξωτερική επιφάνεια του ήπατος, τα στοιχεία που απαρτίζουν το παρέγχυμα του και η εκφορητική οδός του (ενδοηπατικά και εξωηπατικά χοληφόρα), αναλύεται η ενδοκρινής και εξωκρινής μοίρα του παγκρέατος, και περιγράφεται το σχήμα, το μέγεθος και οι επιφάνειες του σπλήνα. Για κάθε μία από τις παραπάνω δομές, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν την ανατομική της θέση, τη σχέση της με τις γειτονικές δομές, την αγγείωση και τη νεύρωσή της.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή επιδιώκει να εξοικειώσει τον/την εκπαιδευόμενο με τις δομές που απαρτίζουν το γαστρεντερικό σύστημα ώστε να έχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την εκτίμηση της σωστής λειτουργίας του.

2.1.B.8 | ΟΥΡΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην περιγραφή του ουροποιητικού και γεννητικού συστήματος του άνδρα και της γυναίκας. Το ουροποιητικό σύστημα περιλαμβάνει τους δύο νεφρούς που παράγουν τα ούρα και αποτελούν την εκκριτική μοίρα του ουροποιητικού συστήματος, τους νεφρικούς κάλυκες και τη νεφρική πύελο, τους δύο ουρητήρες, την ουροδόχο κύστη στην οποία συγκεντρώνονται και παραμένουν τα ούρα μεταξύ των ουρήσεων και, τέλος, την ουρήθρα.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις παραπάνω ανατομικές δομές και την ανατομική τους θέση. Κρίνεται ιδιαίτερα σκόπιμο να επικεντρωθούν στη διάκριση της εκκριτικής από την αποχετευτική μοίρα του ουροποιητικού συστήματος, τη θέση των επιμέρους οργάνων σε σχέση με το περιτόναιο (οπισθοπεριτονα-

ϊκή ή όχι), την επιφανειακή τους ανατομία, την αγγείωση και τη νεύρωσή τους. Δίνεται ιδιαίτερη σημασία στο σχήμα, τις επιφάνειες και τη σχέση των νεφρών με τις γειτονικές ανατομικές δομές. Τέλος, η μαθησιακή υποεπάρκεια περιγράφει τα όργανα που απαρτίζουν το γεννητικό σύστημα της γυναίκας και του άνδρα και επισημαίνει τις μεταξύ τους διαφορές και αναλύει τη διάκριση σε έσω και έξω γεννητικά όργανα της γυναίκας.

Συνολικά, η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια παρέχει μια λεπτομερή επισκόπηση των δομών που απαρτίζουν το ουροποιητικό και γεννητικό σύστημα ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η αφενός να αξιολογεί τυχόν δομικές αλλαγές και αφετέρου να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για την κατανόηση της αντικειμενικής εξέτασης (όπως το σημείο Giordano) παθολογικών καταστάσεων που σχετίζονται κυρίως με δομικές μεταβολές (π.χ. κισσοκήλη, υδροκήλη) και πράξεων όπως ο καθετηριασμός της ουροδόχου κύστης και η δακτυλική εξέταση από το ορθό του προστάτη αδένου.

2.1.B.9 | ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Ενδοκρινικό Σύστημα» αποσκοπεί στην ανάπτυξη των γνώσεων σχετικά με τη δομή και θέση των ενδοκρινών αδένων. Ο ανθρώπινος οργανισμός είναι ένα αδιαίρετο σύνολο που απαρτίζεται από διαφορετικά συστήματα τα οποία λειτουργούν αρμονικά μεταξύ τους. Ο συντονισμός των επιμέρους οργάνων και συστημάτων οφείλεται στη δράση του νευρικού συστήματος και των ενδοκρινών αδένων. Το ενδοκρινικό σύστημα είναι υπεύθυνο για την παραγωγή των ορμονών, ουσιών που αποτελούν χημικά σήματα για την αναστολή ή διέγερση των διαφόρων κυτταρικών λειτουργιών. Αντίθετα με τα υπόλοιπα συστήματα, το ενδοκρινικό σύστημα δεν έχει ανατομική αλλά λειτουργική συνέχεια.

Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται λεπτομερώς οι ενδοκρινείς αδένες, δηλαδή η υπόφυση, ο υποθάλαμος, ο θυρεοειδής αδένας, οι παραθυρεοειδείς αδένες, τα επινεφρίδια, οι όρχεις, οι ωοθήκες, ενώ γίνεται αναφορά στην ενδοκρινή μοίρα του παγκρέατος. Περιγράφεται η ιστολογική δομή των επιμέρους αδένων προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να λάβει τις απαραίτητες γνώσεις που θα τον/τη βοηθήσουν να κατανοήσει τη λειτουργία τους σαν μονάδα και σαν σύνολο. Κρίνεται σκόπιμο ο/η εκπαιδευόμενος/-η να εξετάσει την επιφανειακή ανατομική του θυρεοειδή αδένου προκειμένου να μπορεί να αξιολογήσει το φυσιολογικό μέγεθος και θέση του και να μπορεί να κατανοήσει παθολογικές καταστάσεις που σχετίζονται με δομικές μεταβολές όπως η βρογχοκήλη.

Συνοψίζοντας, η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή επιδιώκει να εξοπλίσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τη φυσιολογική ανατομική δομή και θέση των ενδοκρινών αδένων.

2.1.B.10 | ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΕΥΡΑΝΑΤΟΜΙΑΣ

Το νευρικό σύστημα είναι υπεύθυνο για τη ρύθμιση και τον συντονισμό των λειτουργιών όλων των οργάνων του σώματος ανάλογα με τα εξωτερικά και τα εσωτερικά

ερεθίσματα. Για τον λόγο αυτό, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην περιγραφή των επιμέρους ανατομικών δομών του κεντρικού και περιφερικού νευρικού συστήματος και των βασικών γνώσεων σχετικά με τη λειτουργική διαίρεση του νευρικού συστήματος σε αυτόνομο και σωματικό νευρικό σύστημα.

Επιπλέον, τονίζεται και αναλύεται ιδιαίτερα η ανατομία του εγκεφάλου, της παρεγκεφαλίδας και του νωτιαίου μυελού, καθώς και η διάταξη των νευρώνων σε αυτές τις δομές (διάκριση φαιάς από λευκή ουσία). Περιγράφεται η κατανομή του εγκεφάλου σε ημισφαίρια και λοβούς, καθώς και τα κυριότερα κέντρα του φλοιού των ημισφαιρίων (π.χ. κινητικό κέντρο, αισθητικό κέντρο) και αναφέρονται επίσης οι μήνιγγες του εγκεφάλου και το εγκεφαλονωτιαίο σύστημα. Σκόπιμο είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίζουν τα κρανιακά νεύρα και την κατανομή των νωτιαίων νεύρων, καθώς και τα πλέγματα που τα τελευταία δημιουργούν. Λόγω λειτουργικής γειτνίασης, στην εν λόγω μαθησιακή υποενότητα αναπτύσσονται τα κύρια αισθητήρια όργανα και συγκεκριμένα ο οφθαλμός και το αυτί (ους).

Τέλος, μέσω της εν λόγω μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες προκειμένου να κατανοούν τη φυσιολογική ανατομική δομή του νευρικού συστήματος και σε δεύτερο χρόνο να αναγνωρίζουν παθολογικές διεργασίες όπως το υποσκληρίδιο αιμάτωμα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κατρίτση, Ε., Κελέκη, Δ. & Κούβελα, Θ. (2013). *Στοιχεία ανατομίας, στοιχεία φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίδρυμα Ευγενίδου.
2. Gilroy, A. M. (2019). *Ανατομία του Ανθρώπου* (μτφρ. Γ. Τριανταφυλλόπουλος). Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Συμπληρωματικές

1. Moore, K. L., Dalley, A. F. & Agur, A. M. R. (2012). *Κλινική Ανατομία*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
2. Χατζημπούγιας, Ι. (2019). *Στοιχεία Ανατομικής του Ανθρώπου* (6η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ροτόντα.

2.1.Γ • ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης ενότητας είναι η κατανόηση των λειτουργικών διαδικασιών κυττάρων, ιστών, οργάνων και οργανικών συστημάτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να επεξηγούν και να αντιλαμβάνονται τις φυσιολογικές διεργασίες ολό-

κληρου του ανθρώπινου οργανισμού. Συγκεκριμένα, αναλύονται οι φυσιολογικές λειτουργίες και οι μηχανισμοί όλων των οργανικών συστημάτων (μυοσκελετικό, κυκλοφορικό, πεπτικό, αναπνευστικό, νευρικό, ουροποιητικό, γεννητικό, ενδοκρινικό) σε διακριτές διδακτικές ενότητες και οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις φυσιολογικές λειτουργίες του αιμοποιητικού ιστού. Τέλος, καταρτίζονται ως προς τη φυσιολογία της ζωής και του θανάτου, αποκτώντας την ικανότητα να συσχετίζουν τις νοσηλευτικές ανάγκες και την παρεχόμενη φροντίδα με τις διάφορες παθοφυσιολογικές διεργασίες που κατά περίπτωση υποκρύπτονται.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ταξινομούν τις φυσιολογικές διεργασίες σε επίπεδο κυττάρου, ιστού και οργάνου,
- Περιγράφουν τις βασικές λειτουργίες των ανθρώπινων οργάνων,
- Αναφέρουν τα είδη των οργανικών συστημάτων,
- Απαριθμούν τα χαρακτηριστικά και τους φυσιολογικούς μηχανισμούς λειτουργίας του ανθρώπινου οργανισμού,
- Συσχετίζουν τους μηχανισμούς αλληλορρύθμισης του ανθρώπινου οργανισμού,
- Προβλέπουν ενδεχόμενες αποκλίσεις της φυσιολογικής λειτουργίας,
- Αντιπαραβάλλουν τη μη φυσιολογική λειτουργία με την εμφάνιση αντίστοιχων κλινικών σημείων και συμπτωμάτων,
- Διατυπώνουν διακριτά τη φυσιολογία του αναπνευστικού, κυκλοφορικού, πεπτικού και των υπολοίπων οργανικών συστημάτων,
- Αναλύουν τη φυσιολογική λειτουργία σε επίπεδο κυττάρων, ιστών, οργάνων και συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού,
- Εξοικειώνονται με τους μηχανισμούς με τους οποίους επιτυγχάνεται η φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού,
- Υποστηρίζουν τις αρχές της φυσιολογίας στην άσκηση της νοσηλευτικής φροντίδας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Φυσιολογία / Ομοιόσταση / Νευροφυσιολογία / Κυκλοφορικό σύστημα / Αναπνευστικό σύστημα / Γαστρεντερικό σύστημα / Νεφροί / Ενδοκρινικό σύστημα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΚΗΣ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ
2	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ
3	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΥΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
4	ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΟΥΡΩΝ
5	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
6	ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ
7	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
8	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Γ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΚΗΣ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ

Η εκπαιδευτική υποενότητα «Βασικές αρχές κυτταρικής φυσιολογίας» αποσκοπεί στην εισαγωγή στους βασικούς μηχανισμούς λειτουργίας των κυττάρων, η οποία είναι απαραίτητη προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να έχει τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση των λειτουργιών των διαφόρων οργάνων και οργανικών συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού. Τα επιμέρους συστήματα οργάνων μοιράζονται κάποιες κοινές αρχές φυσιολογίας, παρότι διαφέρουν μεταξύ τους ως προς τη λειτουργία τους. Στην εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα, ο/η εκπαιδευόμενος/-η εξοικειώνεται με τις βασικές αρχές της φυσιολογίας που διέπουν τα υγρά του σώματος, με εστίαση στις διαφορές στη σύσταση του ενδοκυττάρου και εξωκυττάρου υγρού. Αναλύονται οι μηχανισμοί που διέπουν τη μετακίνηση ουσιών διαμέσου της κυτταρικής μεμβράνης οι οποίοι αποτελούν τις απαραίτητες γνώσεις ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η να κατανοήσει σε δεύτερο χρόνο τις βασικές αρχές που ορίζουν την είσοδο ουσιών όπως τα φάρμακα μέσα στο κύτταρο, τη διακίνηση ιόντων διαμέσου της κυτταρικής μεμβράνης ή τη μετακίνηση ιών μέσα στο κύτταρο. Συμπληρωματικά, εξετάζονται οι μηχανισμοί που ορίζουν τη διαφορά ηλεκτρικού δυναμικού εκατέρωθεν των κυτταρικών μεμβρανών, την εξάπλωση των δυναμικών ενεργείας, με ιδιαίτερη έμφαση στα διεγέρσιμα κύτταρα (τα νευρικά και μυϊκά κύτταρα) προκειμένου να έχουν τη βάση ώστε να κατανοήσουν τη λειτουργία του νευρικού και του μυϊκού συστήματος η οποία θα αναπτυχθεί σε επόμενη υποενότητα. Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση των γνώσεων που απαιτούνται για την κατανόηση των μηχανισμών λειτουργίας των κυττάρων προκειμένου να γίνουν κατανοητοί οι μηχανισμοί που διέπουν τη λειτουργία των οργάνων και των οργανικών συστημάτων.

2.1.Γ.2 | ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση του/της εκπαιδευόμενου/-ης με τα συστατικά του αίματος και τις φυσιολογικές τους λειτουργίες, καθώς και στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με τις ομάδες αίματος. Το αίμα αποτελείται από το πλάσμα και από τα έμμορφα στοιχεία του (ερυθρά και λευκά αιμοσφαίρια, αιμοπετάλια). Το αίμα χρησιμεύει στη μεταφορά του οξυγόνου και την αποβολή του διοξειδίου του άνθρακα και άλλων άχρηστων προϊόντων του μεταβολισμού. Επίσης, το αίμα έχει σημαντικό ρόλο στην ανοσολογική απάντηση και την αιμόσταση. Μέσω της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τα έμμορφα συστατικά του αίματος και τη διαδικασία της αιμοποίησης (με ιδιαίτερη προσοχή στους αιμοποιητικούς παράγοντες όπως ο σίδηρος). Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μεταφορά του οξυγόνου από τα ερυθρά αιμοσφαίρια και τις βασικές αρχές που διέπουν τις ομάδες αίματος. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα και ασκήσεις σχετικά με τη συμβατότητα των ομάδων αίματος κατά τη μετάγγιση. Επιπλέον, κατανοούν την έννοια του αιματοκρίτη. Στο πλαίσιο της υποενότητας, σκόπιμο είναι να γνωρίσουν τις βασικές λειτουργίες των λευκών αιμοσφαιρίων και τις έννοιες της φυσικής και επίκτητης (ενεργητικής και παθητικής) ανοσίας. Δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στις κατηγορίες λευκών αιμοσφαιρίων, στη συμμετοχή τους στην ανοσιακή απάντηση και στην αλληλουχία γεγονότων που καταλήγουν στην παραγωγή ανοσοσφαιρινών (αντισωμάτων). Συμπληρωματικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις σχετικά με την αιμόσταση με έμφαση στη συμμετοχή των αιμοπεταλίων στην πήξη του αίματος και τον καταρράκτη της πήξης. Συνολικά, μέσω της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις φυσιολογικές λειτουργίες του αίματος και αποκτούν τις γνώσεις που απαιτούνται προκειμένου να κατανοήσουν παθολογικές καταστάσεις όπως η αναιμία, η λευχαιμία, η θαλασσαιμία κ.λπ.

2.1.Γ.3 | ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΥΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εν λόγω υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τους μηχανισμούς που διέπουν τη λειτουργία του νευρικού και του μυϊκού συστήματος, καθώς τα κύτταρα που τα αποτελούν έχουν μια κοινή ιδιότητα (δηλαδή είναι διεγέρσιμα). Επιπλέον, η λειτουργία του μυϊκού συστήματος εξαρτάται από τα ερεθίσματα που λαμβάνει από το νευρικό σύστημα. Η προσαρμογή των λειτουργιών του ανθρώπινου οργανισμού σύμφωνα με το συνεχώς μεταβαλλόμενο εξωτερικό περιβάλλον (γεγονός που είναι απαραίτητο για τη λειτουργία του) πραγματοποιείται με τη βοήθεια του νευρικού συστήματος, το οποίο μπορεί να λαμβάνει πληροφορίες από το (εξωτερικό) περιβάλλον (μέσω υποδοχέων), να τις επεξεργάζεται και να δίνει εντολές στα όργανα για να αντιδράσουν ανάλογα. Μέσω της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το κύριο λειτουργικό χαρακτηριστικό του νευρικού και μυϊκού κυττάρου, δηλαδή ότι διεγείρονται. Αναφέρονται τα είδη του ερεθίσματος που μπορεί να δεχθεί (π.χ. μηχανικό, θερμικό, ακουστικό, φωτεινό). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη μεταβίβαση σήματος διαμέσου των συνάψεων και τον ρόλο των νευροδιαβιβαστών προκειμένου να

κατανοήσουν την επίδραση φαρμάκων που επιδρούν σε αυτά. Γίνεται αναφορά στους μηχανισμούς σύζευξης των δυναμικών ενέργειας με τη σύσπαση των κυττάρων του μυϊκού ιστού και στη λειτουργία των κυττάρων Schwann. Επιπλέον, αναφέρεται λεπτομερώς η διάκριση των μυϊκών ινών σε λείες και γραμμωτές και περιγράφονται οι διαφορές τους. Τέλος, αναφέρεται η έννοια του αντανakλαστικού. Συνολικά, η εν λόγω εκπαιδευτική υποενοότητα παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοούν τη λειτουργία του νευρικού και του μυϊκού συστήματος, καθώς και την απάντηση του νευρικού συστήματος στα εξωτερικά ερεθίσματα.

2.1.Γ.4 | ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΟΥΡΩΝ

Η εκπαιδευτική υποενοότητα «Βασικά στοιχεία λειτουργίας ουροποιητικού συστήματος και παραγωγής ούρων» αποσκοπεί στην περιγραφή των κύριων μηχανισμών που διέπουν την παραγωγή των ούρων, η οποία είναι απαραίτητη για τη διατήρηση σταθερού του ισοζυγίου των υγρών και ηλεκτρολυτών του σώματος. Στο πλαίσιο αυτής της υποενοότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις αρχές που διέπουν τη λειτουργία των νεφρών και τους κύριους μηχανισμούς παραγωγής ούρων. Αναλύονται οι μηχανισμοί της σπειραματικής διήθησης μέσω των ουροφόρων σωληναρίων και της επαναρρόφησης νερού και ηλεκτρολυτών προς το αίμα. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην ανάλυση του ρυθμού σπειραματικής διήθησης (glomerular filtration rate, GFR) ο οποίος χρησιμοποιείται καθημερινά στην κλινική πρακτική για την εκτίμηση της νεφρικής λειτουργίας. Περιγράφονται οι όροι της ενεργητικής μεταφοράς, παθητικής μεταφοράς και αναλύεται η έννοια της νεφρικής κάθαρσης του πλάσματος. Κρίνεται σκόπιμη η αναφορά των παραγόντων που καθορίζουν τον όγκο των αποβαλλόμενων ούρων (σπειραματοσωληναριακό ισοζύγιο, ωσμωτικά δραστικές ουσίες, κολλοειδοσμωτική πίεση, διέγερση του συμπαθητικού συστήματος, αρτηριακή πίεση, αντιδιουρητική ορμόνη, σύστημα ρενίνης-αγγειοτενσίνης). Πραγματοποιούνται κλινικές ασκήσεις και παραδείγματα σχετικά με τις αλλαγές που προκαλούνται στον όγκο των ούρων όταν διαταράσσονται αυτοί οι μηχανισμοί (π.χ. μείωση του όγκου των ούρων σε υπογκαιμικό σοκ). Περιγράφεται αναλυτικά η σύσταση των φυσιολογικών ούρων και αδρά η διαδικασία της ούρησης και οι βασικές αρχές διατήρησης της οξεοβασικής ισορροπίας. Συνολικά, η εκπαιδευτική υποενοότητα προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις για την αναγνώριση της ορθής λειτουργίας του ουροποιητικού συστήματος ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις να κατανοήσουν τους παθοφυσιολογικούς μηχανισμούς κοινών διαταραχών όπως η αφυδάτωση, η οξεία και χρόνια νεφρική ανεπάρκεια.

2.1.Γ.5 | ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εκπαιδευτική υποενοότητα αποσκοπεί στην κατανόηση των κύριων μηχανισμών με τους οποίους επιτυγχάνεται η αναπνευστική λειτουργία κατά την οποία γίνεται

η ανταλλαγή αερίων στο αίμα (πρόσληψη οξυγόνου και αποβολή διοξειδίου του άνθρακα). Στόχος της υποενότητας είναι η ανάλυση των κύριων μηχανισμών που διέπουν την αναπνοή, δηλαδή τον πνευμονικό αερισμό (την είσοδο και έξοδο αέρα στις κυψελίδες), την ανταλλαγή αερίων, τη μεταφορά του οξυγόνου στους ιστούς και τη ρύθμιση της αναπνοής. Αναλύεται η μηχανική της αναπνοής με ιδιαίτερη μνεία στη δράση του κύριου αναπνευστικού μυός, το διάφραγμα. Αναφέρεται η ανταλλαγή αερίων μέσω της κυψελιδοτριχοειδικής μεμβράνης. Περιγράφονται οι μηχανισμοί που διέπουν τη μεταφορά αερίων με έμφαση στη λειτουργία της αιμοσφαιρίνης. Αναφέρεται η έννοια του κορεσμού της αιμοσφαιρίνης σε οξυγόνο και επιγραμματικά περιγράφεται η μέτρησή του με παλμικό οξύμετρο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη ρύθμιση της αναπνοής από το αναπνευστικό κέντρο, τα ερεθίσματα που διεγείρουν το αναπνευστικό κέντρο και τον ρόλο των χημειοϋποδοχέων. Παράλληλα, εξοικειώνονται με κλινικά παραδείγματα ώστε να εκτιμούν τι θα συμβεί αν αυξηθεί το διοξείδιο του άνθρακα στο αίμα. Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει τις γνώσεις που απαιτούνται για την κατανόηση και την αξιολόγηση της ομαλής ή μη λειτουργίας του αναπνευστικού συστήματος. Με την απόκτηση αυτών των γνώσεων οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν τα απαραίτητα εφόδια προκειμένου σε δεύτερο χρόνο να κατανοήσουν τους παθοφυσιολογικούς μηχανισμούς που διέπουν κοινές παθολογικές καταστάσεις (όπως η οξεία αναπνευστική ανεπάρκεια) αλλά και τις βασικές αρχές του μηχανικού αερισμού.

2.1.Γ.6 | ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στη μελέτη των μηχανισμών που διέπουν την κυκλοφορία του αίματος μέσα στο κυκλοφορικό σύστημα. Το κυκλοφορικό σύστημα συντίθεται από ένα σύστημα σωλήνων (αγγεία) και από την καρδιά, η οποία εξωθεί το αίμα μέσα στα αγγεία. Αρχικά, εξετάζεται η λειτουργία της καρδιάς σαν αντλία και οι κύριοι μηχανισμοί που τη διέπουν. Περιγράφεται η διέγερση της καρδιάς από το ερεθισματοαγωγό σύστημα, με ιδιαίτερη έμφαση στη δράση του φλεβόκομβου. Γίνεται ανάλυση πρακτικών παραδειγμάτων σχετικά με το ηλεκτρικό σήμα που παράγεται από τη συστολή και διαστολή της καρδιάς προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν σε δεύτερο χρόνο την αποτύπωσή του στο ηλεκτροκαρδιογράφημα. Αναφέρεται η διάκριση της συστηματικής (μεγάλης) από την πνευμονική (μικρή) κυκλοφορία με ιδιαίτερη προσοχή στα χαρακτηριστικά που τις διακρίνουν. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν την έννοια της αρτηριακής πίεσης και εξοικειώνονται με τους μηχανισμούς ρύθμισής της. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον έλεγχο της αρτηριακής πίεσης από το αυτόνομο νευρικό σύστημα και τους εξωγενείς παράγοντες που μπορούν να την επηρεάσουν. Συνοψίζοντας, παρέχεται μια λεπτομερής επισκόπηση της λειτουργίας του κυκλοφορικού συστήματος. Στους στόχους της εκπαιδευτικής υποενότητας περιλαμβάνεται η κατανόηση της πορείας του

αίματος μέσα στα αγγεία, η εξοικείωση με τον όρο της αρτηριακής πίεσης και τους ρυθμιστικούς μηχανισμούς της, καθώς και οι επιδράσεις του αυτόνομου νευρικού συστήματος στη λειτουργία της καρδιάς. Η γνώση των παραπάνω εννοιών θα δώσει τα απαραίτητα εφόδια προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να κατανοήσει σε δεύτερο χρόνο τους μηχανισμούς που διέπουν την καταπληξία, την υπέρταση και άλλες κοινές παθολογικές καταστάσεις του κυκλοφορικού συστήματος.

2.1.Γ.7 | ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εκπαιδευτική ενότητα αποσκοπεί στην περιγραφή των μηχανισμών που εμπλέκονται στη διαδικασία της πέψης των τροφών. Όπως περιγράφεται σε προηγούμενη υποενότητα, το οξυγόνο που είναι απαραίτητο για τη ζωή, χρησιμοποιείται από τον οργανισμό προκειμένου να πραγματοποιηθεί οξειδωση των ουσιών, διαδικασία που καταλήγει στην παραγωγή ενέργειας. Οι οξειδωτικές αντιδράσεις γίνονται στα κύτταρα του ανθρώπινου οργανισμού συνεχώς και έτσι χρειάζεται αναπλήρωσή τους, γεγονός που επιτυγχάνεται με την πρόσληψη θρεπτικών ουσιών και την επακόλουθη πέψη τους (δηλαδή τη μετατροπή τους σε μακροστοιχεία και μικροστοιχεία). Η εκπαιδευτική υποενότητα στοχεύει στην εξοικείωση με τις επιμέρους λειτουργίες του γαστρεντερικού σωλήνα, δηλαδή τη μετακίνηση της τροφής κατά μήκος του, την έκκριση των πεπτικών υγρών, την πέψη των τροφών και την απορρόφηση θρεπτικών συστατικών. Αναφέρεται αδρά η μάσηση και η κατάποση. Γίνεται λεπτομερής περιγραφή της γαστρικής κινητικότητας και της έκκρισης των γαστρικών και παγκρεατικών υγρών. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα ερεθίσματα για την απελευθέρωσή τους από τα αντίστοιχα όργανα, ενώ αναλύεται ο ρόλος της χολής και των μηχανισμών που επάγουν την έκκρισή της. Περιγράφεται η κινητικότητα του λεπτού και του παχέος εντέρου. Γίνεται περιγραφή των μηχανισμών πέψης υδατανθράκων, λιπών και πρωτεϊνών. Συνολικά, η υποενότητα επιδιώκει να εξοικειώσει τον/την εκπαιδευόμενο/-η με τις λειτουργίες του γαστρεντερικού συστήματος, καθώς και τους φυσιολογικούς μηχανισμούς που εμπλέκονται στη ρύθμισή τους, ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για την εκτίμηση της σωστής λειτουργίας του.

2.1.Γ.8 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η υποενότητα εστιάζεται στη λειτουργία των ενδοκρινών αδένων. Σε προηγούμενη υποενότητα έχει περιγραφεί η παρουσία αδένων στο πεπτικό σύστημα, οι οποίοι εκκρίνουν τις ουσίες που παράγουν στο όργανο στόχο μέσω πόρων (εξωκρινείς αδένες). Στην παρούσα υποενότητα περιγράφεται η λειτουργία αδένων που απελευθερώνουν την ουσία που παράγουν απευθείας στο αίμα. Αυτοί οι αδένες ονομάζονται ενδοκρινείς και οι ουσίες που παράγουν ονομάζονται ορμόνες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις ορμόνες που παράγουν οι ενδοκρινείς αδένες (υπόφυση, θυρεοειδής, παραθυρεοειδείς, επινεφρίδια, όρχεις, ωοθήκες). Περιγράφεται η ενδοκρινής μοίρα του παγκρέατος (νησίδια), η οποία λειτουργικά περιλαμβάνεται στους

ενδοκρινείς αδένες. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στις ορμόνες της υπόφυσης και τον ρυθμιστικό ρόλο τους στην έκκριση των επιμέρους ορμονών. Σκόπιμο είναι να εξοικειωθούν με τις ορμόνες που παράγει ο θυρεοειδής αδένας με ιδιαίτερη μνεία στις πολύπλοκες δράσεις της θυροξίνης και της τριιωθυρονίνης. Αναλύεται η ενδοκρινής δράση του παγκρέατος με έμφαση στην παραγωγή ινσουλίνης. Περιγράφονται οι ορμόνες που παράγουν τα επινεφρίδια (φλοιός και μυελός) με έμφαση στον ρόλο των κορτικοστεροειδών στην απάντηση στο στρες και τις δράσεις της αδρεναλίνης και της νοραδρεναλίνης, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση σε δεύτερο χρόνο να κατανοήσουν τα αποτελέσματα της φαρμακευτικής χορήγησής τους. Στο πλαίσιο της υποεπνότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα σχετικά με την υπολειτουργία ή υπερλειτουργία των παραπάνω ενδοκρινών αδένων. Συνολικά, η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπνότητα παρέχει μια επισκόπηση των πολύπλοκων δράσεων των ορμονών ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για την κατανόηση των συμπτωμάτων που προκύπτουν από τη δυσλειτουργία των ενδοκρινών αδένων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κατρίτση, Ε., Κελέκη, Δ. & Κούβελα, Θ. (2013). *Στοιχεία ανατομίας, στοιχεία φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίδρυμα Ευγενίδου.
2. Kibble, J. & Halsey, C. (2018). *Συνοπτική Φυσιολογία του Ανθρώπου*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Silverthorn, D. U. (2018). *Φυσιολογία του ανθρώπου*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

2.1.Δ • ΥΓΙΕΙΝΗ-ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εξοικειωθούν οι καταρτιζόμενοι/-ες με τις βασικές αρχές της υγιεινής και της μικροβιολογίας. Πρόκειται για αμιγώς θεωρητική ενότητα, η οποία πραγματεύεται τις βασικές έννοιες της υγείας και της ασθένειας, της υγιεινής, της πρόληψης και της προαγωγής της υγείας, της ανοσολογίας, των λοιμωδών νοσημάτων και των τρόπων μετάδοσης και πρόληψής τους, της στοματικής υγιεινής, της υγιεινής των τροφίμων και της υγείας και ασφάλειας στην εργασία. Επιπλέον, στην υποεπνότητα της μικροβιολογίας παρουσιάζονται τα είδη των μικροοργανισμών (βακτήρια, ιοί, ρικέτσιες, μύκητες, παράσιτα), θεμελιώδεις έννοιες αναφορι-

κά με την αναπαραγωγή και την ανάπτυξή τους, οι επιπτώσεις στον άνθρωπο από την εγκατάσταση και τη δράση των βασικότερων μικροοργανισμών και οι υπάρχουσες μέθοδοι πρόληψης και αντιμετώπισης/καταστροφής των εν λόγω μικροοργανισμών. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι έννοιες αποστείρωση-απολύμανση-αντισηψία, ενώ γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις νοσοκομειακές λοιμώξεις και τις λοιμώξεις σε ανοσοκατασταλμένους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ορίζουν τις βασικές έννοιες και αρχές της Υγιεινής και της Ανοσολογίας,
- Προσδιορίζουν τα είδη των μικροοργανισμών και τις συνέπειες από την αλληλεπίδρασή τους με τον μεγαλοοργανισμό με ξεχωριστή μνεία στις ιδιαιτερότητες της αλληλεπίδρασης στο νοσοκομειακό περιβάλλον,
- Αναλύουν τους τρόπους μετάδοσης των σεξουαλικώς μεταδιδόμενων νοσημάτων (AIDS, ηπατίτιδα κ.ά.),
- Διακρίνουν τους τρόπους μετάδοσης των νοσημάτων (αερογενώς, μέσω ξενιστών, μέσω τροφίμων),
- Εφαρμόζουν με τον ενδεδειγμένο τρόπο τις διαδικασίες της απολύμανσης και της αποστείρωσης,
- Εκτελούν την υγιεινή των χεριών σύμφωνα με τα πρωτόκολλα του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας,
- Συνιστούν ενδεικνυόμενα μέτρα πρόληψης αναφορικά με τις επιβλαβείς για την υγεία συμπεριφορές και πολιτικές,
- Αποδέχονται τους εμβολιασμούς ως ύψιστο αγαθό για την πρόληψη των λοιμωδών νοσημάτων,
- Υιοθετούν υγιεινές συμπεριφορές,
- Παρουσιάζουν τις διαφορές του εργατικού ατυχήματος από την επαγγελματική ασθένεια,
- Εντοπίζουν τις πηγές κινδύνου στο εργασιακό περιβάλλον,
- Λαμβάνουν κατάλληλα προληπτικά μέτρα για την προάσπιση της υγείας και της ασφάλειας στο εργασιακό περιβάλλον,
- Συμμετέχουν σε δράσεις για την προώθηση των θεμάτων υγείας και ασφάλειας στην εργασία, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αγωγή υγείας και πρόληψη / Αντιμικροβιακή αντοχή / Υγιεινή / Κύτταρο / Λοιμώδη νοσήματα / Μετάδοση λοιμωδών νοσημάτων / Παθογόνοι μικροοργανισμοί / Τροφογενή νοσήματα / Υγιεινή τροφίμων / Στοματική υγιεινή / Υγιεινή περιβάλλοντος.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
2	ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ
3	ΣΥΧΝΟΤΕΡΟΙ ΠΑΘΟΓΟΝΟΙ ΜΙΚΡΟΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ
4	ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ
5	ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
6	ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ
7	ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
8	ΥΓΙΕΙΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Δ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Η μαθησιακή υποενότητα αυτή αποτελεί την εισαγωγή στις κύριες έννοιες της υγιεινής και των υποκατηγοριών της (υγεία, αγωγή υγείας, πρόληψη, δημόσια υγιεινή κ.ά.), προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με την επιστήμη αυτή.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, θα γίνει αδρή παρουσίαση των παραγόντων που επιδρούν θετικά ή αρνητικά στην υγεία (μικρόβια, συμπεριφορές, μέτρα πρόληψης κ.ά.) και στο διευρυμένο πεδίο δράσης της εν λόγω επιστήμης (άτομο, οικογένεια, κοινωνία, περιβάλλον, εργασία κ.λπ.).

Η υγιεινή, ως ιατρικός κλάδος που διερευνά παράγοντες που επιδρούν στην υγεία του ανθρώπου, στοχεύει στην πρόληψη, διατήρηση και προαγωγή της υγείας σε ατομικό και πληθυσμιακό επίπεδο. Έτσι, είναι σημαντικό να γίνει ιδιαίτερη αναφορά σε έννοιες πρόληψης (πρωτογενής, δευτερογενής και τριτογενής) και αγωγής υγείας και στον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσεται το περιεχόμενό της, ανάλογα με τα υγειονομικά προβλήματα της χώρας. Περαιτέρω, θα παρουσιαστούν αρχές και μέθοδοι οργάνωσης των υγειονομικών και νοσηλευτικών υπηρεσιών και άλλων φορέων ανάπτυξης και υλοποίησης προγραμμάτων αγωγής υγείας. Επιπρόσθετα, στην εν λόγω υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τη σημασία των αρχών της υγιεινής στο υγειονομικό προφίλ κάθε πληθυσμού και τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι ίδιοι/-ες ως πάροχοι υγειονομικών υπηρεσιών, είτε ατομικά είτε ως μέλη διεπιστημονικών ομάδων.

Συνολικά, με το τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν τις αρχές της υγιεινής σε πρωτογενές, δευτερογενές και τριτογενές επίπεδο πρόληψης, στον γενικό πληθυσμό και σε ειδικές ομάδες.

2.1.Δ.2 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ

Η κατανόηση των βασικών αρχών που διέπουν τη λειτουργία του κυττάρου και των μικροβίων είναι κρίσιμη για την εκπαίδευση σε πολλές ειδικότητες, όπως η βιολογία, η νοσηλευτική, η ιατρική και η βιοτεχνολογία. Η εξέλιξη της μικροβιολογίας τα τελευταία 200 χρόνια συνέβαλε στη μείωση και εξάλειψη πολλών λοιμωδών νοσημάτων. Οι θεμελιώδεις, λοιπόν, γνώσεις γύρω από το αντικείμενο της μικροβιολογίας αποτελούν τον στόχο της υποεπάρκειας αυτής. Έτσι, θα γίνει αναφορά στη φυσιολογία, την ταξινόμηση και τα χαρακτηριστικά των μικροοργανισμών, καθώς και στους τρόπους απομόνωσης και αναγνώρισής τους. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τη δομή, τις λειτουργίες και τον τρόπο πολλαπλασιασμού των κυττάρων ως αναπόσπαστο μέρος της λειτουργίας ολόκληρου του οργανισμού. Οι γνώσεις αυτές αποτελούν τη βάση για την κατανόηση των μηχανισμών με τους οποίους κάποιοι παθογόνοι μικροοργανισμοί προκαλούν λοιμώδη νοσήματα και πώς αυτά αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μετά το τέλος της υποεπάρκειας αυτής θα είναι σε θέση να περιγράφουν με σαφήνεια το κύτταρο, τις λειτουργίες των διαφόρων οργανιδίων του, να προβαίνουν σε αδρή αναγνώριση μικροοργανισμών (ταξινόμηση, παθογονικότητα) και να αναγνωρίζουν τους παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη μικροοργανισμών στο ανθρώπινο σώμα. Με τον τρόπο αυτό, θα μπορούν στη συνέχεια να κατανοήσουν τις μεθόδους διαχείρισης και αντιμετώπισης λοιμώξεων και λοιμωδών παραγόντων (με εστίαση περισσότερο στην πρόληψη παρά στη θεραπεία), ως αναπόσπαστο μέρος της παρεχόμενης φροντίδας υγείας.

2.1.Δ.3 | ΣΥΧΝΟΤΕΡΟΙ ΠΑΘΟΓΟΝΟΙ ΜΙΚΡΟΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη μεγάλη ομάδα των μικροβίων που μπορούν να προκαλέσουν λοιμώξεις στον ανθρώπινο οργανισμό.

Αρχικά, θα γίνει σύντομη περιγραφή της σχέσης των μικροβίων με τον ανθρώπινο οργανισμό, καθώς και εξέταση των εννοιών όπως η μόλυνση, η λοίμωξη, ο αποικισμός, η φυσιολογική χλωρίδα, η επιδημία κ.ά. Επίσης, θα γίνει αναφορά στην «αλυσίδα» της λοίμωξης που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τον λοιμογόνο παράγοντα, την πηγή μόλυνσης, τη θύρα εξόδου του μικροοργανισμού από το σώμα κ.ά. Καθώς δεν προκαλούν όλα τα μικρόβια ασθένειες στον άνθρωπο, αλλά πολλά από αυτά συμβιώνουν μαζί του και συμβάλλουν στην καλή υγεία, κρίνεται ωφέλιμο να αντιληφθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη διάκριση αυτή, ώστε να μπορούν στη συνέχεια να εφαρμόζουν τους ενδεδειγμένους, κατά περίπτωση, τρόπους διαχείρισης λοιμωδών παραγόντων.

Περαιτέρω, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρουσίαση των συχνότερων παθογόνων, που περιλαμβάνουν τον μηνιγγοκοκκό, τον αιμόφιλο της γρίπης, τους παθογόνους μύκητες, τους κορωνοϊούς κ.ά.

Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες μετά το τέλος της υποεπένδυσης να είναι σε θέση να περιγράφουν όχι μόνο τα συμπτώματα, αλλά γενικότερα να δίνουν πληροφορίες σχετικά με τα επιδημιολογικά χαρακτηριστικά, τη διάγνωση, τη θεραπεία, τις επιπλοκές και να διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ τους.

2.1.Δ.4 | ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

Ο τρόπος μετάδοσης και πρόληψης λοιμωδών νοσημάτων αποτελεί ζωτικής σημασίας μαθησιακή υποεπένδυση για όσους/-ες εκπαιδεύονται σε διαδικασίες που απαιτούν αυστηρά πρωτόκολλα υγιεινής και σε θέματα πρόληψης, με στόχο την προστασία των ασθενών αλλά και των ιδίων. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μελετήσουν έννοιες και διαδικασίες που αφορούν τους τρόπους μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων (π.χ. αερογενώς, μέσω ξενιστών, μέσω τροφίμων), που προκαλούνται από διάφορους μικροοργανισμούς. Ταυτόχρονα, θα εξεταστούν οι μέθοδοι πρόληψης της μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων, συμπεριλαμβανομένων των μηχανισμών άμυνας του ανθρώπινου οργανισμού, της χρήσης μάσκας, της υγιεινής των χεριών, της αποφυγής συνωστισμού και του εμβολιασμού. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στους τρόπους μετάδοσης των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων (AIDS, ηπατίτιδα κ.ά.), αλλά και λοιμώξεων στις οποίες ανήκει και ο κορωνοϊός Covid-19, καθώς αυτά αποτελούν παγκόσμια προβλήματα δημόσιας υγείας.

Στην υποεπένδυση αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται επίσης με βασικές έννοιες της Ανοσολογίας (φυσική, επίκτητη ανοσία, ανοσοποίηση, εμβολιασμοί), καθώς και για το εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμών παιδιών και ενηλίκων. Επιπλέον, θα εξεταστούν τα αποτελεσματικά μέτρα προστασίας από λοιμώξεις για τους ίδιους/-ες, τους/τις ασθενείς και το περιβάλλον των χώρων φροντίδας υγείας. Σημεία προσοχής περιλαμβάνουν τα εκτεταμένα προγράμματα πρόληψης του γενικού πληθυσμού.

Συμπερασματικά, η μαθησιακή υποεπένδυση αυτή, βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην κατανόηση των τρόπων μετάδοσης και στην εφαρμογή προληπτικών μέτρων που αποτελούν ζωτικής σημασίας δεξιότητες για τη συγκεκριμένη ειδικότητα και συνεισφέρουν στην προστασία της δημόσιας υγείας και την αποτροπή ή μείωση πιθανών επιδημιών.

2.1.Δ.5 | ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Κάθε αποτελεσματική στρατηγική για την καταπολέμηση των λοιμώξεων στα νοσοκομεία πρέπει να περιλαμβάνει μέτρα πρόληψης και όταν αυτά δεν είναι αποτελεσματικά, μέτρα ελέγχου/αντιμετώπισης, καθώς συχνά είναι δύο δράσεις αλληλένδετες. Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση εστιάζεται στις επιπτώσεις ανεπαρκών πρακτικών διαχείρισης παθογόνων μικροοργανισμών. Αρχικά, περιγράφονται ορισμοί και έννοιες που συνδέονται με τον τομέα αυτό, όπως είναι η νοσοκομειακή λοίμωξη, τα αντιβιοτικά, η αντιμικροβιακή αντοχή, το αντιβιογράμμα, η ευαισθησία κ.ά. Ακολουθεί απλή αναφορά για ανεπαρκείς πρακτικές στις κοινές (με την πρόληψη)

στρατηγικές όπως η υγιεινή των χεριών, ο εμβολιασμός και η χρήση προστατευτικού εξοπλισμού πριν από τη μετάβαση στην παρουσίαση των μέτρων αντιμετώπισης, όπως η χρήση αντιβιοτικών, μέθοδοι επιτήρησης και ιχνηλάτησης, αναφορά εστιών και τεχνικές απομόνωσης νοσούντων. Επίσης, γίνεται σύντομη αναφορά στα φυσικά (θερμότητα, αποστείρωση κ.ά.) και χημικά (απολυμαντικά κ.ά.) μέσα που χρησιμοποιούνται για την καταστροφή των παθογόνων μικροοργανισμών.

Μετά το τέλος της υποεπότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να περιγράφουν όλους τους τρόπους αντιμετώπισης των λοιμώξεων, να κατανοούν τις επιπτώσεις των νοσοκομειακών λοιμώξεων και να αναπτύσσουν μέτρα πρόληψης και περιορισμού τους, να εφαρμόζουν τις κατευθυντήριες οδηγίες με σκοπό τη θεραπεία τους (αντιμικροβιακή αντοχή, νέα αντιβιοτικά) και να χειρίζονται αποτελεσματικά μολυσμένα και καθαρά υλικά.

Η διασύνδεση της υποεπότητας αυτής με άλλες υποεπότητες όπως οι «Βασικές αρχές υγιεινής» και οι «Συχνότεροι παθογόνοι μικροοργανισμοί» μέσα από πρακτικά παραδείγματα νοσούντων από παθογόνους μικροοργανισμούς, θα βοηθήσει στη δημιουργία αποτελεσματικών σχεδίων πρόληψης και φροντίδας με στόχο οι μελλοντικοί/ες επαγγελματίες υγείας να είναι ενημερωμένοι/-ες και να ακολουθούν τις πιο πρόσφατες κατευθυντήριες οδηγίες και συστάσεις.

2.1.Δ.6 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπότητα εστιάζεται στην κατανόηση της καλής υγιεινής στην καθημερινή ζωή των ασθενών και των υγιών πληθυσμών και στη σύνδεσή της με την υγεία και την ευημερία του ατόμου.

Η ατομική υγιεινή ασχολείται με τους παράγοντες που επιδρούν στην υγεία του ατόμου και διατυπώνει αρχές για την πρόληψη, διατήρηση και προαγωγή της υγείας, ως ευρύτερη έννοια από το απλό λουτρό. Κατά τη διάρκεια της υποεπότητας, γίνεται αναφορά στην αξία της διατήρησης ενός καθαρού και υγιεινού περιβάλλοντος εργασίας ως διάσταση της ατομικής υγιεινής πέρα από την απλή ατομική καθαριότητα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τα γενικότερα οφέλη όχι μόνο της πρόληψης της διασποράς μικροβίων αλλά και της αισθητικής (ενίσχυση της άνεσης και της αξιοπρέπειας του ατόμου) όσο και της κοινωνικής διάστασής της (π.χ. προστατεύει από τυχόν περιθωριοποιήσεις). Σκόπιμη είναι η εμβάθυνση σε θέματα επικοινωνίας και η ανάπτυξη διαπροσωπικών δεξιοτήτων, καθώς η σωστή, με ευαισθησία και σεβασμό στις ιδιαιτερότητές τους, επικοινωνία με ασθενείς και χρήστες/-τριες υπηρεσιών υγείας σχετικά με θέματα προσωπικής υγιεινής είναι κρίσιμης σημασίας στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών.

Τέλος, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην εφαρμογή της στοματικής υγιεινής (πρόληψη τερηδόνας, ουλίτιδας, περιοδοντίτιδας) σε παιδιά, στην επίγνωση των ειδικών απαιτήσεων και περιορισμών σε άτομα τρίτης ηλικίας, σε περιπτώσεις αναπηρίας, και στη συνεχή ενημέρωση σχετικά με νέες πρακτικές και προϊόντα που σχετίζονται με την ατομική υγιεινή.

2.1.Δ.7 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αναφέρεται σε βασικές γνώσεις σχετικά με τον χώρο της υγιεινής και της μικροβιολογίας των τροφίμων, με εστίαση κυρίως στον τρόπο πρόληψης και διαχείρισης των τροφιμογενών νοσημάτων, τα οποία προκαλούν σημαντική επιβάρυνση στη Δημόσια Υγεία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αρχικά θα έρθουν σε επαφή με βασικούς όρους, όπως η αλλοίωση τροφίμων και τα τροφιμογενή νοσήματα. Στη συνέχεια, θα εξεταστούν οι κύριοι βιολογικοί, χημικοί και φυσικοί παράγοντες που μπορεί να επιμολύνουν ή γενικότερα να προκαλέσουν αλλοίωση σε τρόφιμα και νερό, προκαλώντας πληθώρα νοσημάτων όπως οι τροφοτοξινώσεις και τα συμπτώματά τους. Θα μάθουν, επίσης, να περιγράφουν τις κύριες αρχές συντήρησης των τροφίμων (θερμότητα, αναερόβιες συνθήκες κ.λπ.). Ειδική αναφορά θα γίνει στη διαχείριση τροφίμων για ειδικές ομάδες ασθενών, όπως τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι/-ες και οι ανοσοκατασταλμένοι/-ες ασθενείς.

Επιπρόσθετα, θα γίνει αναφορά σε αλλεργίες και δυσανεξίες σε τρόφιμα που μπορεί να επηρεάσουν το θεραπευτικό αποτέλεσμα και πώς αυτές μπορεί να προληφθούν. Επιπλέον, έμφαση δίνεται στους βασικούς κανόνες υγιεινής και ασφαλούς διαχείρισης τροφίμων ειδικά σε χώρους υγειονομικού ενδιαφέροντος.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εφαρμόζουν τα υγειονομικά μέτρα προστασίας τροφίμων και να αναγνωρίζουν παράγοντες κινδύνου, πηγές μόλυνσης/αλλοίωσης και συμπτώματα των προκαλούμενων νοσημάτων.

2.1.Δ.8 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εστιάζεται στο περιβάλλον όπου ζει και εργάζεται ο άνθρωπος, δεδομένου ότι αποτελεί έναν από τους βασικούς προσδιοριστικούς παράγοντες καλής υγείας. Προσανατολισμός και στόχος της υποενότητας είναι να κάνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν πλήρως το βασικό περιεχόμενο της περιβαλλοντικής υγείας και τις επιπτώσεις της εργασίας και του περιβάλλοντος στην υγεία του πληθυσμού. Αρχικά, εξετάζεται η ρύπανση των τριών περιβαλλοντικών τμημάτων (αέρας, έδαφος και νερό) και τα μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισής της. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα χαρακτηριστικά του ατμοσφαιρικού αέρα, των υδάτων και του εδάφους, στον θόρυβο, στον φωτισμό και στην επίδραση της ηλιακής ακτινοβολίας και πώς αυτά συσχετίζονται με τη ζωή στον πλανήτη. Η εστίαση αφορά κυρίως τους παράγοντες που επιμολύνουν (όπως πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ηχορύπανση, επιμόλυνση υδάτων, βιολογική ρύπανση κ.ά.) και πώς αυτό έχει αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου.

Επιπλέον, αναλύονται πιθανοί εργασιακοί κίνδυνοι και θέματα ασφάλειας της εργασίας (όπως επαγγελματικά νοσήματα και ατυχήματα) που σχετίζονται με τον χώρο υγείας, όπου θα κληθούν να εργαστούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες και αφορούν τους/τις ίδιους/-ες αλλά και τους/τις ασθενείς. Ταυτόχρονα, παρουσιάζονται πρα-

κτικές και πολιτικές φιλικές προς το περιβάλλον και προς το άτομο, όπως ο σωστός διαχωρισμός και η μείωση ιατρικών αποβλήτων, η διαχείριση αιχμηρών νοσοκομειακών αντικειμένων, η ορθολογική χρήση ενέργειας κ.ά., ενώ οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εκπαιδευτούν σε διαδικασίες τακτικού καθαρισμού και απολύμανσης χώρων και αντικειμένων, στη σωστή χρήση καθαριστικών και απολυμαντικών, στον αερισμό των χώρων κ.ά.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή αποτελεί τη βάση για τη δημιουργία ασφαλών χώρων για την πρόληψη των ασθενειών, φροντίζοντας για την υγεία τόσο των σημερινών όσο και των μελλοντικών γενεών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Δετοράκης, Ι. (2003). *Βασικές αρχές της Υγιεινής*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Tortora, G. J., Funke, B. R. & Case, C. L. (2017). *Εισαγωγή στη Μικροβιολογία* (μτφρ. Ν. Σπανάκης). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Χατζηπαναγιώτου, Σ. Π. & Λεγάκης, Ν. Ι. (2017). *Τα μικρόβια και ο άνθρωπος. Ένα βιβλίο-γνωριμία με τον κόσμο των μικροβίων, για όλους*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ροτόντα.
2. Ενιαίος φορέας ελέγχου τροφίμων. (2013). *Εγχειρίδιο ασφάλειας και υγιεινής τροφίμων*. Αθήνα: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.
3. Ξηρουχάκη, Ε. Η. (2000). *Υγιεινή και Επιδημιολογία στο χώρο του Νοσοκομείου*. Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία.
4. Θάνου, Ν., Νικολοπούλου-Ντέρου, Ε. & Τσιγάρα, Ε. (2021). *Υγιεινή Μικροβιολογία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

2.1.Ε • ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην παρούσα μαθησιακή ενότητα εξοικειώνονται με τους μηχανισμούς δράσης, τις οδούς χορήγησης, τις ενδείξεις, αντενδείξεις, αλληλεπιδράσεις και παρενέργειες των φαρμάκων ως προς τη γενικότερη κατάσταση του ασθενούς. Αναλύονται τα στοιχεία φαρμακοδυναμικής και φαρμακοκινητικής δράσης, ως μηχανισμοί ενέργειας των φαρμάκων, σε όλα τα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού, καθώς και οι τρόποι ασφαλούς χορήγησης φαρμάκων και ο τρόπος σωστού υπολογισμού των φαρμακευτικών δόσεων. Γίνονται εστιασμένες αναφορές στις δι-

αδικασίες απορρόφησης, κατανομής, μεταβολισμού και απέκκρισης των φαρμάκων στον οργανισμό. Παρουσιάζονται οι ειδικές κατηγορίες φαρμάκων, όπως τα φάρμακα του αυτόνομου νευρικού συστήματος, τα φάρμακα του συμπαθητικού-παρασυμπαθητικού, τα μυοχαλαρωτικά, τα αντίδοτα δηλητηριάσεων, τα αντιαλλεργικά, τα αντιεμετικά, τα φάρμακα που χορηγούνται σε χρόνια φλεγμονώδη εντερική νόσο, τα φάρμακα του ενδοκρινικού και του αιμοποιητικού συστήματος και άλλες κατηγορίες φαρμάκων που χορηγούνται για την αντιμετώπιση παθολογικών καταστάσεων των διαφόρων συστημάτων του οργανισμού. Εξετάζονται οι κύριες κατηγορίες που αφορούν τη χορήγηση αντιμικροβιακών, αντινεοπλασματικών, μη στεροειδών αντιφλεγμονωδών και κορτικοστεροειδών φαρμάκων. Ειδικές επισημάνσεις αφορούν, τέλος, τις κατηγορίες φαρμάκων που δρουν στην πήξη του αίματος και στον μηχανισμό τροποποίησης της κινητικότητας του εντέρου (καθαρτικά, αντιδιαρροϊκά).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Κατονομάζουν τις ιδιότητες και τη δράση των φαρμάκων, όταν χορηγούν μια συγκεκριμένη φαρμακευτική αγωγή,
- Ερμηνεύουν σωστά τις πληροφορίες που αναγράφονται στην ετικέτα των φαρμακευτικών σκευασμάτων,
- Συσχετίζουν τα στοιχεία φαρμακοδυναμικής και φαρμακοκινητικής των διαφόρων κατηγοριών φαρμάκων,
- Επιλέγουν τους σωστούς τρόπους διαχείρισης και αποθήκευσης των φαρμάκων,
- Υπολογίζουν τις δόσεις των φαρμάκων με την παρουσία του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας,
- Συνεπικουρούν στη χορήγηση των φαρμάκων από όλες τις οδούς (ενδομυϊκή, ενδοφλέβια, υποδόρια, ενδοδερμική),
- Παροτρύνουν και εκπαιδεύουν τους/τις ασθενείς στην ορθή τήρηση των οδηγιών λήψης των φαρμακευτικών σκευασμάτων,
- Παρατηρούν με προσοχή τον/την ασθενή, τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά τη χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής και συνειδητοποιούν τη σπουδαιότητα της φαρμακοεπαγρύπνησης,
- Επαληθεύουν τη δράση των φαρμάκων σύμφωνα με τις ενδείξεις τους,
- Ταυτοποιούν το πρόβλημα του/της ασθενούς με τις καταγεγραμμένες ενδείξεις του φαρμάκου,
- Διατυπώνουν την έννοια της συνέργειας και τον μηχανισμό του ανταγωνισμού των φαρμάκων κατά τη χορήγηση πολλαπλής φαρμακευτικής αγωγής,
- Διακρίνουν την εκδήλωση τυχόν παρενεργειών και ανεπιθύμητων δράσεων κατά τη χορήγηση φαρμάκων ενημερώνοντας άμεσα τον/την υπεύθυνο/-η νοσηλεύτη/-τρια.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Δραστική ουσία φαρμάκου / Μηχανισμοί δράσης φαρμάκων / Οδοί χορήγησης φαρμάκων / Δοσολογία φαρμάκων / Ενδείξεις και αντενδείξεις φαρμάκων / Αλληλεπιδράσεις φαρμάκων / Φαρμακοκινητική / Φαρμακοδυναμική / Κατηγορίες φαρμάκων / Οδηγίες χρήσης φαρμάκων / Φαρμακευτική αντοχή και εξάρτηση / Φαρμακοεπαγρύπνηση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ
2	ΔΡΑΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ-ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΔΥΝΑΜΙΚΗΣ
3	ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
4	ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
5	ΦΑΡΜΑΚΑ ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
6	ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
7	ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
8	ΦΑΡΜΑΚΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
9	ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΑΤΑ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
10	ΒΙΤΑΜΙΝΕΣ ΚΑΙ ΙΧΝΟΣΤΟΙΧΕΙΑ
11	ΦΑΡΜΑΚΑ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΝΕΟΠΛΑΣΙΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.1.E.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ

Η μαθησιακή υποενότητα αυτή εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε βασικές έννοιες και γνώσεις της φαρμακολογίας, καθώς αυτές αποτελούν τη βάση για την κατανόηση των ενοτήτων που ακολουθούν, για τη χορήγηση φαρμάκων με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται οι ορισμοί των εννοιών του φαρμάκου, της βιοϊσοδυναμίας και θεραπευτικής ισοδυναμίας, και περιγράφονται οι διάφορες φαρμακοτεχνικές μορφές, καθώς και οι οδοί χορήγησης των φαρμάκων στον ανθρώπινο οργανισμό. Διευκρινίζονται τα είδη ονομασίας των διαφόρων δραστικών ουσιών των φαρμάκων, τα είδη των δόσεων και επεξηγούνται τα στοιχεία που αναγράφονται στην ιατρική συνταγή χορήγησης φαρμάκων είτε σε εξωτερικό ασθενή στην κοινότητα, είτε σε εσωτερικό ασθενή σε νοσηλευτικό ίδρυμα.

Επιπλέον, στην υποεπινότητα αυτή εξετάζονται βασικές έννοιες όπως η απορρόφηση, η κατανομή, ο μεταβολισμός και η απέκκριση του φαρμάκου και αναλύονται οι παράγοντες που τις επηρεάζουν κατά την κλινική πράξη. Μελετάται η απορρόφηση των φαρμάκων μέσω χορήγησης από διάφορες οδούς, η επίδραση της τροφής κατά τη λήψη του φαρμάκου από το στόμα, ο μεταβολισμός και οι οδοί απέκκρισης των φαρμάκων.

Περιγράφεται η σημασία των φραγμών κατανομής στον οργανισμό, όπως ο αιμα-τεγκεφαλικός και ο αιματοπλακουντικός φραγμός κ.λπ., στη δράση των φαρμάκων και αναλύονται οι όροι «χρόνος ημιζωής» (ο χρόνος που απαιτείται, ώστε η συγκέντρωση του φαρμάκου στο πλάσμα να μειωθεί στο 50%) και «βιοδιαθεσιμότητα του φαρμάκου» που αποτελεί μια σημαντική παράμετρο καθορισμού της ποσότητας του φαρμάκου που υπάρχει διαθέσιμο στην κυκλοφορία και φτάνει τελικά στην περιοχή του οργάνου/στόχου ώστε να επιτευχθεί η επιθυμητή δράση.

Για την εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα πριν από τη χρήση τους στην κλινική πράξη, προτείνεται η εξάσκηση με τα εμβλάγια και τους περιέκτες των φαρμάκων, καθώς και η μελέτη των αντίστοιχων φύλλων οδηγιών χρήσης τους.

2.1.E.2 | ΔΡΑΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ-ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΔΥΝΑΜΙΚΗΣ

Η μαθησιακή υποεπινότητα αυτή εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε βασικές έννοιες για τη δράση των φαρμάκων και τη φαρμακοδυναμική. Εξετάζονται οι τρόποι δράσης των φαρμάκων και οι μηχανισμοί με τους οποίους ασκούν τη δράση τους, όπως οι φυσικοχημικές τους ιδιότητες, η σύνδεσή τους με υποδοχείς των κυττάρων και η επίδρασή τους στη δράση των ενζύμων του οργανισμού. Περιγράφονται ιδιότητες των φαρμάκων που επηρεάζουν τη δράση τους και συσχετίζεται η φαρμακολογική τους ενέργεια με τη δόση και τον χρόνο. Επιπλέον, δίνονται οι ορισμοί της χημικής συγγένειας, της αποτελεσματικότητας και της βιοδιαθεσιμότητας του φαρμάκου και αναλύεται η έννοια του θεραπευτικού δείκτη φαρμάκου.

Στην παρούσα υποεπινότητα μελετώνται επίσης και άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τη δράση των φαρμάκων, όπως είναι τα φαινόμενα της αντοχής, της εξάρτησης και του εθισμού σε φαρμακευτική ουσία, τα φαινόμενα του ανταγωνισμού και της συνέργειας φαρμάκων και ουσιών, καθώς και οι ανεπιθύμητες ενέργειες και τοξικές δράσεις των φαρμάκων.

Παράλληλα, αναλύονται ατομικοί παράγοντες του οργανισμού του/της ασθενούς, οι οποίοι μπορούν να επηρεάσουν τη δράση των φαρμάκων. Εξετάζεται τέλος η ενδεχόμενη διαφοροποίηση στη δράση των φαρμάκων σε ηλικιωμένους/-ες, στην εγκυμοσύνη, στα νεογνίδια και στα παιδιά και η χορήγηση φαρμάκων σε αυτές τις κατηγορίες ασθενών.

2.1.E.3 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή αποσκοπεί στην παρουσίαση των φαρμάκων του αυτόνομου και του κεντρικού νευρικού συστήματος. Παρουσιάζονται οι νευρομεταβιβαστές (νευροδιαβιβαστικές ουσίες) και η συμβολή τους στην κυτταρική επικοινωνία, τόσο μεταξύ νευρικών κυττάρων (νευρικές συνάψεις) όσο και νευρικών-μυϊκών κυττάρων (νευρομυϊκές συνάψεις) του αυτόνομου και του κεντρικού νευρικού συστήματος. Στο πρώτο μέρος της υποεπάρκειας, περιγράφονται δραστικές ουσίες που περιλαμβάνονται στα φάρμακα του Αυτόνομου νευρικού συστήματος, όπως παρasympathomimetic, παρasympatholytic, μυοχαλαρωτικά, συμπαθομιμητικά και αντιυπερτασικά φάρμακα. Επίσης, μελετώνται δραστικές ουσίες που σχετίζονται με το ενδοκρινικό σύστημα, όπως η ινσουλίνη και αντιδιαβητικά φάρμακα, κορτικοστεροειδή, φάρμακα για παθήσεις του θυρεοειδούς, αντισυλληπτικά και ορμόνες των γονάδων. Στο δεύτερο μέρος, παρουσιάζονται κατηγορίες φαρμάκων του κεντρικού νευρικού συστήματος.

Ειδικότερα, μελετώνται κατηγορίες φαρμάκων όπως αγχολυτικά και υπνωτικά φάρμακα, αντιψυχωσικά φάρμακα, φάρμακα για την κατάθλιψη και την άνοια, αντιεπιληπτικά και αντιπαρκινσονικά φάρμακα, όπως επίσης φάρμακα χρησιμοποιούμενα στη γενική αναισθησία και τοπικά αναισθητικά φάρμακα, αναλγητικά και μη στεροειδή αντιφλεγμονώδη. Σε όλες τις παραπάνω κατηγορίες εξετάζονται οι ενδείξεις και οι ανεπιθύμητες ενέργειες, οι φαρμακοτεχνικές μορφές, οι αλληλεπιδράσεις τους με άλλα φάρμακα και τροφές και ο τρόπος χορήγησής τους με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα.

Για την εμπέδωση των περιεχομένων της υποεπάρκειας και για να είναι σε θέση οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συσχετίζουν δραστικές ουσίες με τα ανάλογα εμπορικά φαρμακοτεχνικά ιδιοσκευάσματα, προτείνεται η μελέτη ιατρικών ηλεκτρονικών συνταγών που περιλαμβάνουν τις διαγνώσεις, τις δραστικές ουσίες και συνδυασμούς τους, καθώς και τις χορηγούμενες δόσεις τους σε αντίστοιχα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα.

2.1.E.4 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποεπάρκεια αναφέρεται στα φάρμακα του κυκλοφορικού συστήματος και παρουσιάζονται οι δραστικές ουσίες και οι συνδυασμοί τους για την αντιμετώπιση παθήσεων όπως η καρδιακή ανεπάρκεια, η στηθάγχη και οι καρδιακές αρρυθμίες. Για την αντιμετώπιση της καρδιακής ανεπάρκειας μελετώνται δραστικές ουσίες και συνδυασμοί τους, οι οποίοι μπορεί να περιλαμβάνουν καρδιοτονωτικά φάρμακα και αντιυπερτασικά φάρμακα ή/και σε συνδυασμό με διουρητικά φάρμακα, ανάλογα με τη σύσταση του/της ιατρού. Για την αντιμετώπιση των καρδιακών αρρυθμιών παρουσιάζονται τα σημαντικότερα αντιαρρυθμικά φάρμακα, ενώ για τις περιπτώσεις στηθάγχης-στεφανιαίας νόσου και ισχαιμικής καρδιοπάθειας, περιγράφονται τα σημαντικότερα αντιστηθαγικά φάρμακα και συνδυασμοί τους, καθώς και η προληπτική αγωγή.

Στο πλαίσιο της παρούσας υποενότητας το ενδιαφέρον εστιάζεται στην παρουσίαση των αντιχολινεστερασικών φαρμάκων, καθώς και των φαρμάκων για την παχυσαρκία, δεδομένου ότι η υπερχοληστερολαιμία και η παχυσαρκία αποτελούν προδιαθεσικούς παράγοντες υπέρτασης και αίτια νόσων του καρδιαγγειακού συστήματος. Επιπλέον, δίνεται έμφαση σε θέματα πρόληψης των καρδιοπαθειών και των παθολογικών καταστάσεων που σχετίζονται με τις παραπάνω νόσους, καθώς και της σχετικής διερεύνησης του γονιδιακού υπόβαθρου του ατόμου. Παράλληλα μελετάται η δοσολογία, οι ενδείξεις και αντενδείξεις, οι ανεπιθύμητες ενέργειες και αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα της ορθής λήψης τους.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες έτσι ώστε να είναι σε θέση να περιγράφουν τις ενδείξεις, τις αντενδείξεις, τη δοσολογία και τις ανεπιθύμητες ενέργειες, καθώς και να αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα της ορθής λήψης των φαρμακευτικών σκευασμάτων.

2.1.E.5 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα του γαστρεντερικού συστήματος και παρουσιάζει μια αδρή ταξινόμηση των φαρμάκων με βάση το όργανο του συστήματος στο οποίο δρουν τα φάρμακα. Για τη στοματική κοιλότητα εξετάζονται φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα για την αντιμετώπιση της μείωσης του σιέλου από διάφορες αιτιολογίες και στον οισοφάγο μελετώνται οι δραστικές ουσίες για την αγωγή της παλινδρόμησης οξέων από το στομάχι. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στα φάρμακα που δρουν στο στομάχι, στα οποία περιλαμβάνονται οι κατηγορίες με αντιόξινα σκευάσματα και μίγματα αντιόξινων φαρμάκων για ελάττωση της γαστρικής οξύτητας, φάρμακα ανασταλτικά της έκκρισης υδροχλωρικού οξέος, φάρμακα προστατευτικά για τα έλκη του στομάχου, καθώς και συνδυαστικές θεραπείες αντιμετώπισης μολύνσεων από ελικοβακτηρίδιο του πυλωρού. Επιπλέον, αναφέρονται φαρμακευτικές αγωγές για δυσπεψίες και πεπτικά έλκη. Στα φάρμακα που δρουν στο έντερο, περιλαμβάνονται αφενός οι κατηγορίες καθαρτικών φαρμάκων και η αγωγή για την αντιμετώπιση της δυσκοιλιότητας και την κένωση του εντέρου με τους αντίστοιχους μηχανισμούς δράσης και αφετέρου οι κατηγορίες αντιδιαρροϊκών φαρμάκων για την αντιμετώπιση της διάρροιας, και φάρμακα που ασκούν εντερική κατασταλτική δράση και σπασμολυτικά φάρμακα. Επίσης, περιγράφονται φαρμακευτικά σκευάσματα και οι μηχανισμοί δράσης τους για την αντιμετώπιση χρόνιων φλεγμονωδών νόσων του εντέρου. Στην υποενότητα αυτή, επιπλέον, εξετάζονται οι δραστικές φαρμακευτικές ουσίες για την αντιμετώπιση της ναυτίας και του εμέτου, με τους μηχανισμούς δράσης τους, καθώς και φάρμακα που αποτελούν ενζυμικά παγκρεατικά συμπληρώματα.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων που θα επιτρέψουν στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να αναγνωρίζουν την καθοριστική σημασία των οδηγιών λήψης αυτών των φαρμάκων και της ορθής χορήγησής τους.

2.1.E.6 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στις διαταραχές του ανοσολογικού συστήματος που εκδηλώνονται με τις αντιδράσεις υπερευαισθησίας. Αναφέρονται οι τύποι και οι αντίστοιχοι μηχανισμοί τους και μελετώνται τα φάρμακα που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπισή τους, όπως τα τοπικά και συστηματικά αντιισταμινικά. Περιγράφονται οι θεραπευτικές ενδείξεις και χρήσεις, καθώς και οι ανεπιθύμητες ενέργειές τους.

Στο δεύτερο μέρος της υποενότητας εξετάζονται τα φάρμακα του αναπνευστικού συστήματος τα οποία σχετίζονται με την αντιμετώπιση του οξέος και του χρόνιου άσθματος: αντιφλεγμονώδη και βρογχοδιασταλτικά φάρμακα. Επιπλέον, εξετάζονται φάρμακα για την αντιμετώπιση του βήχα, αντιισταμινικά, αποχρεμπτικά και βλεννολυτικά φάρμακα.

Έμφαση δίνεται στην υποενότητα αυτή στην αναγνώριση της καθοριστικής σημασίας της συνεργασίας του/της νοσηλεύτη/-τριας με τον/την ασθενή, τόσο για την ορθή χορήγηση των φαρμάκων, όσο και για την ενημέρωσή του/της για τις πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες.

Τέλος, τονίζεται η ιδιαίτερη σημασία της καταγραφής και αναφοράς των εμφανιζόμενων ανεπιθύμητων ενεργειών από τα χορηγούμενα σκευάσματα στο πλαίσιο της φαρμακοεπαγρύπνησης.

2.1.E.7 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα του αιμοποιητικού συστήματος. Εξετάζονται φάρμακα που επηρεάζουν την πήξη του αίματος και αφορούν διαταραχές της πήκτικότητας του αίματος: αντιπηκτικά, αντιαιμοπεταλιακά, ινωδολυτικά, αιμοστατικά φάρμακα και φάρμακα που χρησιμοποιούνται στην αντιμετώπιση αναιμιών. Επιπλέον, μελετώνται κατηγορίες αντιπηκτικών φαρμάκων/αντιπηκτικής αγωγής όπως η ηπαρίνη, οι ηπαρίνες χαμηλού μοριακού βάρους, τα κουμαρινικά αντιπηκτικά, η βαρφαρίνη κ.λπ., οι ενδείξεις και αντενδείξεις χορήγησής τους. Επίσης, αναφέρονται οι κατηγορίες αντιαιμοπεταλιακών φαρμάκων που αποτρέπουν τη συσσώρευση αιμοπεταλίων και τη δημιουργία θρόμβων, όπως η ασπιρίνη και άλλα φάρμακα, καθώς και ο μηχανισμός δράσης τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη λήψη όλων αυτών των φαρμάκων, που απαιτεί πολλή προσοχή, συνεχή και τακτική παρακολούθηση της αντιπηκτικής αγωγής του/της ασθενούς, μέτρηση του χρόνου προθρομβίνης, ιδιαίτερα κατά τη συγχορήγηση άλλων φαρμάκων ή στην περίπτωση τραυματισμών, για την αποφυγή ανεπιθύμητων συμβάντων. Επιπλέον, περιγράφεται η κατηγορία των ινωδολυτικών φαρμάκων, τα οποία χρησιμοποιούνται στην αντιμετώπιση θρομβοεμβολικών παθήσεων, οι αντενδείξεις και οι ανεπιθύμητες ενέργειές τους, όπως επίσης και τα αιμοστατικά φάρμακα.

Είναι σκόπιμη η επαφή και η εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τη μελέτη των διαφόρων φαρμακοτεχνικών μορφών ιδιοσκευασμάτων των κατηγοριών αυτών,

τόσο σχετικά με τις ενδείξεις και τις αντενδείξεις τους, όσο και με την ορθή δοσολογία και την οδό χορήγησής τους στον/στην ασθενή. Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας μελετώνται επίσης τα φάρμακα για την αντιμετώπιση των αναιμιών, οι ορμόνες όπως η ερυθροποιητίνη, ιχνοστοιχεία όπως ο σίδηρος, οι βιταμίνες και άλλοι παράγοντες που συμβάλλουν στη φυσιολογική λειτουργία του αιμοποιητικού συστήματος.

Τέλος, ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται κατά τη χορήγηση εμπορικών βιταμινούχων και άλλων φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων, τα οποία λαμβάνονται είτε για την πρόληψη είτε για την αντιμετώπιση αναιμιών.

2.1.E.8 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποεπάρκεια εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα του ουροποιητικού συστήματος. Περιγράφονται οι διαφορετικές κατηγορίες των διουρητικών φαρμάκων, που δρουν στα νεφρά για αύξηση της αποβολής των ούρων. Επεξηγούνται οι μηχανισμοί δράσης τους, οι ενδείξεις και οι ανεπιθύμητες ενέργειες, καθώς και πιθανοί περιορισμοί στη χρήση τους λόγω διαταραχών ηλεκτρολυτών και απώλειας καλίου. Μελετώνται οι δοσολογίες των φαρμάκων και αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα της λήψης τους με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Επίσης, στην παρούσα υποεπάρκεια εξετάζονται τα αντισηπτικά φάρμακα των ουροφόρων οδών καθώς και τα φάρμακα που προκαλούν αλκαλοποίηση των ούρων, συχνά για να επιτευχθεί γρηγορότερη απέκκριση άλλων φαρμάκων σε περίπτωση υπερδοσολογίας.

Σημαντική είναι η εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τα φαρμακευτικά σκεύασμα του συστήματος, με άσκηση μέσω μελέτης σχετικών περιπτώσεων ιατρικών συνταγών που περιλαμβάνουν τη διάγνωση, τα αντίστοιχα διαθέσιμα εμπορικά φαρμακοτεχνικά ιδιοσκευάσματα, τις δραστικές ουσίες, τη φαρμακοτεχνική μορφή, την περιεκτικότητα, τη συνταγογραφούμενη δοσολογία, τις προφυλάξεις και τις οδηγίες ορθής λήψης του φαρμάκου.

2.1.E.9 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια παρουσιάζονται οι τέσσερις μεγάλες κατηγορίες φαρμακευτικών ουσιών που χρησιμοποιούνται στην κλινική πράξη για την αντιμετώπιση των λοιμώξεων από διάφορους παθογόνους παράγοντες. Επεξηγούνται οι μηχανισμοί δράσης των φαρμάκων, οι ενδείξεις, οι αντενδείξεις, οι αλληλεπιδράσεις τους με άλλα φάρμακα και τροφές, οι ανεπιθύμητες ενέργειες και οι περιορισμοί στη χρήση τους. Επίσης, αναφέρονται οι φαρμακοτεχνικές μορφές, οι οδοί και οι τρόποι χορήγησής τους με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Τα φάρμακα κατά των λοιμώξεων διακρίνονται ανάλογα με το αίτιο που προκαλεί τη λοίμωξη σε:

- Αντιβιοτικά/αντιμικροβιακά φάρμακα για την αντιμετώπιση λοιμώξεων από μικρόβια. Αναλύονται οι έννοιες: αντιμικροβιακό φάσμα, αντιμικροβιακή ισχύς, μικροβιοστατική και μικροβιοκτόνος δράση. Επεξηγούνται τα κριτήρια επιλογής του αντιβιοτικού, το αντιβιογράμμα, η βακτηριακή και η πολυφαρμακευτική αντίσταση

στα αντιβιοτικά, η ανάπτυξη ανθεκτικών μικροβιακών στελεχών και οι υπερλοιμώξεις. Μελετώνται επιπλέον οι διάφορες κατηγορίες των αντιβιοτικών: σουλφοναμίδες, πενικιλίνες, κεφαλοσπορίνες και νεότερες β-λακτάμες, αμινογλυκοσίδες, τετρακυκλίνες, μακρολίδες, χλωραμφενικόλη, κινολόνες, νιτροϊμιδαζόλες, λινκοζαμίδες, αντιφυματικά και αντιλεπρικά αντιβιοτικά και αντιβιοτικά γλυκοπεπτίδια.

- Αντικά φάρμακα για την αντιμετώπιση λοιμώξεων από ιούς. Περιλαμβάνονται φάρμακα κατά των ερπητοϊών, του κυτταρομεγαλοϊού, των ιών της γρίπης, του κοινού κρυολογήματος, της ηπατίτιδας Β και C, του ιού HIV, του ιού HPV, του ιού Covid-19.
- Αντιμυκητιασικά φάρμακα για την αντιμετώπιση λοιμώξεων από μύκητες, όπως ιμιδαζόλες, τριαζόλες και πολυενικά αντιβιοτικά.
- Αντιπρωτοζωικά και ανθελμινθικά φάρμακα για την αντιμετώπιση λοιμώξεων από πρωτόζωα και έλμινθες, όπως ανθελονοσιακά, αμοιβαδοκτόνα, φάρμακα κατά της τοξοπλάσμωσης, λείσμανίασης και πνευμονοκύστωσης.

2.1.E.10 | ΒΙΤΑΜΙΝΕΣ ΚΑΙ ΙΧΝΟΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή εστιάζεται στις βιταμίνες και τα ιχνοστοιχεία και συγκεκριμένα εξετάζει τις κατηγορίες των βιταμινών, τη φαρμακολογική ονομασία τους, τη διάκρισή τους σε λιποδιαλυτές και υδατοδιαλυτές, τη συμβολή τους στη φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού, την πρόληψη και θεραπεία ασθενειών, τις παθολογικές καταστάσεις που προκύπτουν από αβιταμίνωση και υπερβιταμίνωση. Αναφέρονται οι πηγές πρόσληψης των βιταμινών από τις τροφές, οι συνιστώμενες ημερήσιες δόσεις τους, βιταμινούχα φαρμακευτικά σκευάσματα και οι οδηγίες ορθής και αποτελεσματικής λήψης τους. Αντίστοιχα, μελετώνται ανάλογα, τα απαραίτητα ιχνοστοιχεία για τη φυσιολογική λειτουργία του οργανισμού, οι απαιτούμενες ημερήσιες δόσεις τους, οι πηγές φυσιολογικής διατροφικής πρόσληψής τους, φαρμακοτεχνικά σκευάσματα και συνδυασμοί τους για την αντιμετώπιση των διαταραχών τους.

Στο τέλος της μαθησιακής υποεπάρκειας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τυχόν ανεπιθύμητες ενέργειες της θεραπευτικής αγωγής με αντιβιοτικά και αφετέρου να συσχετίζουν τον ρόλο των βιταμινών και των ιχνοστοιχείων με φάρμακα που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες υποεπάρκειες, δεδομένου ότι συχνά απαιτείται η συγχορήγησή τους.

2.1.E.11 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΝΕΟΠΛΑΣΙΩΝ

Η τελευταία μαθησιακή υποεπάρκεια εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα και στους συνδυασμούς των θεραπειών που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση των νεοπλασιών διαφόρων τύπων καθώς και στα αντικαρκινικά χημειοθεραπευτικά φάρμακα. Εξετάζονται σκευάσματα που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της αντικαρκινικής αγωγής με σκοπό την υποστροφή του όγκου, σκευάσματα για

τη μαζική καταστροφή της μάζας της νεοπλασίας, φάρμακα υποστηρικτικής αγωγής για την παράταση της επιβίωσης του/της ασθενούς και φάρμακα που αποσκοπούν στην παρηγορητική συμπτωματική θεραπεία για την ανακούφιση του ατόμου από δυσάρεστα συμπτώματα και πόνο.

Στη συνέχεια, περιγράφονται οι κύριες κατηγορίες φαρμάκων που χρησιμοποιούνται στην αντικαρκινική αγωγή και οι οποίες περιλαμβάνουν: τα κυτταροτοξικά φάρμακα (αντιμεταβολίτες, κυτταροτοξικά αντιβιοτικά, αλκυλιωτικοί παράγοντες), τις στεροειδείς ορμόνες και ανταγωνιστές των ορμονών και την ανοσοθεραπεία (μονοκλωνικά αντισώματα, ιντερφερόνες και ιντερλευκίνες, άλλα ανοσοκατασταλτικά φάρμακα).

Ακολούθως, επεξηγούνται οι μηχανισμοί δράσης τους, οι ενδείξεις κι οι ανεπιθύμητες ενέργειες. Περιγράφονται οι φαρμακοτεχνικές μορφές τους, ο χειρισμός των φαρμάκων κατά την αποθήκευση και η προετοιμασία των διαλυμάτων, οι οδοί και οι τρόποι χορήγησής τους στον/στην ασθενή, με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Αναφέρονται επίσης άλλες κατηγορίες φαρμάκων κατά περίπτωση, για την αντιμετώπιση των ανεπιθύμητων ενεργειών που προκαλούνται από την αντικαρκινική αγωγή.

Τέλος, είναι σημαντικό να τονιστεί η καλή συνεργασία που απαιτείται μεταξύ νοσηλευτικού προσωπικού και ασθενών, για την αναφορά, καταγραφή και αντιμετώπιση πιθανών ανεπιθύμητων ενεργειών των χορηγούμενων σκευασμάτων της αγωγής του/της ασθενούς, στο πλαίσιο της φαρμακοεπαγρύπνησης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Greenstein, B. & Gould, D. (2014). *Trounce. Κλινική Φαρμακολογία για Νοσηλευτές* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων. (2007). *Εθνικό Συνταγολόγιο*. Αθήνα: Εκδόσεις ΕΟΦ. Διαθέσιμο στο: <https://fsth.gr/wp-content/uploads/2024/06/%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%83%CF%85%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B9%CE%BF.pdf>

Συμπληρωματικές

1. Τεσσαρομάτη, Χ., Ξενίας, Π. & Λαμπροπούλου, Α. (2015). *Φαρμακολογία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
2. Μιτάκης, Μ. & Παπανικήτας, Α. (2006). *Αντιμετωπίζοντας τις αλληλεπιδράσεις του φαρμάκου*. Αθήνα: Εκδόσεις Φαρμακευτικός Κόσμος.
3. Μπελτέ, Ο.-Α. (2015). *Φαρμακευτική Τεχνολογία I & II. Μαθήματα για βοηθούς φαρμακείου*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
4. Μπελτέ, Ο.-Α. (2015). *Συνταγολογία – Νομοθεσία – Βιβλία φαρμακείου*. Αναθεωρημένη έκδοση 24-0637. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
5. *Οδηγός Φαρμάκων Γαληνός*. Διαθέσιμο στο: <https://www.galinos.gr>

2.1.ΣΤ • ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας, η οποία αποτελείται από θεωρητικό και εργαστηριακό σκέλος, είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην απόκτηση των απαραίτητων ειδικών γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε να μπορούν να προσφέρουν αποτελεσματική βοήθεια με ασφάλεια σε επείγουσες καταστάσεις. Ειδικότερα, στο θεωρητικό μέρος παρέχονται γνώσεις σχετικά με τις βασικές έννοιες των πρώτων βοηθειών, όπως είναι η ασφαλής προσέγγιση του πάσχοντα, ο αλγόριθμος των πρώτων βοηθειών, η εκτίμηση της κατάστασης και η διαλογή των ασθενών (triage) στον τόπο του συμβάντος ή στο τμήμα επειγόντων περιστατικών, οι ιδιαιτερότητες στην αντιμετώπιση βρεφών και παιδιών. Αναλύονται τα επείγοντα περιστατικά και η αντιμετώπισή τους, π.χ. περιστατικά του κυκλοφορικού και του αναπνευστικού συστήματος, εγκαύματα, δηλητηριάσεις και δόγματα, κακώσεις του μυοσκελετικού συστήματος, καθώς και κατευθυντήριες οδηγίες για την εφαρμογή της καρδι-

οαναπνευστικής αναζωογόνησης, διασωστικές τεχνικές σε καταστάσεις όπως σοκ (shock), απώλεια συνείδησης, πνιγμός, πνιγμονή, καθώς και τοποθέτηση αεραγωγού για άμεσο αερισμό. Επίσης, γίνεται ειδική αναφορά στην αντιμετώπιση μαζικών καταστροφών (εφαρμογή σεναρίων), περιπτώσεων απεγκλωβισμού από αυτοκίνητο και στους ειδικούς τρόπους μετακίνησης του πάσχοντα. Τέλος, στο πρακτικό σκέλος, γίνεται εξάσκηση στην παροχή πρώτων βοηθειών σε κάθε έκτακτο περιστατικό, όπως σε απώλεια συνείδησης, ηλίαση-θερμοπληξία-κρυοπαγήματα-υποθερμία, κρίση άσθματος και άλλων επειγόντων προβλημάτων του αναπνευστικού, καρδιακό επεισόδιο, επιληψία, υπογλυκαιμία και αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διατυπώνουν τον αλγόριθμο των πρώτων βοηθειών, μελετώντας αντίστοιχα παραδείγματα έκτακτων περιστατικών,
- Περιγράφουν τις ενέργειες και τους χειρισμούς που εφαρμόζονται σε κάθε έκτακτο περιστατικό, εξετάζοντας τη σοβαρότητα της κατάστασης,
- Περιγράφουν τα βήματα της καρδιοαναπνευστικής αναζωογόνησης σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες,
- Διακρίνουν τους εσφαλμένους από τους ορθούς χειρισμούς των παρεχόμενων πρώτων βοηθειών, αξιολογώντας το περιστατικό,
- Ταξινομούν το υλικό στο τμήμα επειγόντων περιστατικών, στο ασθενοφόρο ή στο φαρμακείο,
- Επιλέγουν τον τρόπο που ενεργούν, ανάλογα με τον πάσχοντα, το συμβάν και τη βαρύτητά του για όλα τα περιστατικά,
- Συνδυάζουν τους υπάρχοντες πόρους για υποστήριξη όλων των εμπλεκόμενων σε ένα συμβάν,
- Εφαρμόζουν πρώτες βοήθειες στον ενήλικα, το βρέφος και το παιδί,
- Συμμετέχουν στη διαδικασία της διαλογής του περιστατικού στο τμήμα επειγόντων περιστατικών,
- Ελέγχουν για τυχόν επιπλοκές στο περιστατικό μετά την παρέμβασή τους,
- Επαληθεύουν τα αποτελέσματα των πράξεών τους,
- Ανταποκρίνονται επιτυχώς στα σενάρια προσομοίωσης έκτακτων περιστατικών,
- Αρνούνται να παράσχουν πρώτες βοήθειες, εάν δεν πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους,
- Συνεργάζονται με τους επαγγελματίες υγείας, προκειμένου να αντιμετωπίζουν επείγουσες καταστάσεις, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επείγον περιστατικό / Διαλογή ασθενών / Αιμορραγία / Καταπληξία / Απώλεια συνείδησης / Απινιδωτής / Καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση / Κάταγμα / Πνιγμονή / Πολυτραυματίας / Έγκαυμα / Επιληπτική κρίση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΤΕΠ
2	ΒΑΣΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
3	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΣΕ SHOCK ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΜΕ ΑΠΩΛΕΙΑ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ
4	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΝΙΓΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΠΝΙΓΜΟΥ
5	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΥΤΡΑΥΜΑΤΙΑ
6	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΚΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ ΑΙΤΙΑ
7	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΟΣ ΣΕ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΑΣΘΕΝΗ
8	ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.ΣΤ.1 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΤΕΠ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τις κατάλληλες ενέργειες που εφαρμόζονται σε περιπτώσεις που απαιτούν επείγουσες νοσηλευτικές παρεμβάσεις και παροχή Πρώτων Βοηθειών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τη λειτουργία του ΤΕΠ, ενός βασικού τμήματος του νοσοκομείου που υποδέχεται επείγοντα περιστατικά, δηλαδή περιπτώσεις που χρήζουν άμεσης φροντίδας.

Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, θα λάβουν πληροφορίες για την αποτελεσματική εργονομία του ΤΕΠ, τον διαθέσιμο εξοπλισμό ανάλογα με τον τύπο ασθένειας ή τραυματισμού που πρόκειται να αντιμετωπιστεί και τις ανάγκες στελέχωσης με διάφορες ειδικότητες επαγγελματιών υγείας. Είναι σημαντικό να εξοικειωθούν με τις βασικές αρχές διαλογής (triage) ασθενών, με αναφορά σε συγκεκριμένες κλίμακες διαλογής που χρησιμοποιούνται διεθνώς και στην Ελλάδα. Ειδικότερα, θα μάθουν να αξιολογούν τη βαρύτητα της κατάστασης του/της ασθενούς και να προβαίνουν σε ταξινόμηση ανάλογα με τα προβλήματα που διακρίνουν (απειλητική, επείγουσα, μη επείγουσα), ώστε να δοθεί η κατάλληλη προτεραιότητα στους ασθενείς που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης και να επιτευχθεί η καλύτερη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων στο ΤΕΠ (ανθρώ-

πινο δυναμικό, εξοπλισμός και υλικοτεχνική υποδομή, χρόνος). Η ταξινόμηση γίνεται με χρήση χρωματικών ή αριθμητικών κωδικών, ανάλογα με το σύστημα διαλογής που εφαρμόζεται. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να εφαρμόζουν τον αλγόριθμο ABCDE με στόχο την ασφαλή και άμεση αντιμετώπιση του ασθενούς.

2.1.ΣΤ.2 | ΒΑΣΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα έχει ως αντικείμενο τη Βασική Υποστήριξη της Ζωής. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τη θεωρία και την πρακτική άσκηση που σχετίζεται με την έγκαιρη αναγνώριση βασικών απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων καθώς και την άμεση αντιμετώπισή τους με εφαρμογή της τεχνικής της Καρδιοπνευμονικής Αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ). Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να ακολουθούν τα βήματα και την τεχνική της πρωταρχικής εκτίμησης ενός τραυματία, θα γνωρίσουν τη διαδικασία και τις αρχές ιεράρχησης της βαρύτητας των απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων και θα μπορούν να οργανώσουν τα βήματα της δευτεροβάθμιας εκτίμησης των ασθενών. Η κατανόηση της πρακτικής εφαρμογής της ΚΑΡΠΑ θα δώσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις ικανότητες διαχείρισης του/της ασθενούς σε επιδείνωση της κατάστασής του, με στόχο τη βελτίωση της έκβασης.

Στην υποενότητα αυτή θα αναπτυχθούν με σαφήνεια και ακρίβεια τα βήματα που πρέπει να ακολουθούνται στην ΚΑΡΠΑ, σύμφωνα πάντα με τις πρόσφατες οδηγίες που αφορούν την ασφαλή προσέγγιση του ασθενούς, τον έλεγχο της αντίδρασής του, την κλήση για βοήθεια, την απελευθέρωση του αεραγωγού και τον έλεγχο της αναπνοής, καθώς και τον τρόπο και το πλήθος των θωρακικών συμπίεσεων και αναπνοών διάσωσης που απαιτούνται.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί/-ές να διακρίνουν τον φυσιολογικό από τον παθολογικό τύπο αναπνοής, καθώς και τους παράγοντες που μπορεί να προκαλέσουν προβλήματα. Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα σημεία που υποδηλώνουν καρδιακή ανακοπή και θα εξοικειωθούν στη χρήση του αυτόματου ή του χειροκίνητου (όπου υπάρχει) απινιδωτή.

2.1.ΣΤ.3 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΣΕ SHOCK ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΜΕ ΑΠΩΛΕΙΑ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα, και στο πρώτο μέρος της, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τη διαχείριση ασθενούς σε σοκ (shock) ή καταπληξία. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίσουν τα είδη του shock (καρδιογενές, υπογκαιμικό, νευρογενές, σηπτικό και μεικτό) καθώς και τα βασικά αίτια πρόκλησής του. Επιπλέον, θα μάθουν τους τρόπους αναγνώρισης και διαχείρισης μιας μεγάλης αιμορραγίας που οδηγεί σε shock. Επίσης, στην περίπτωση ενός νευρογενούς shock οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίσουν τραυματισμό που προϋπάρχει και να οργανώσουν με ασφάλεια τη μεταφορά και διαχείριση του ασθενούς, αποφεύγοντας την πρόκληση ιατρογενούς βλάβης.

Ιδιαίτερα θα τονιστεί ότι, σε περίπτωση shock, είναι σημαντική η διασφάλιση του αεραγωγού και η υποστήριξη της αναπνοής του ασθενούς. Παράλληλα, θα γίνει απόλυτα σαφές ότι κατά τη διαφορική διάγνωση του shock, η κλινική εικόνα του/της ασθενούς έχει ιδιαίτερη σημασία. Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, και στο δεύτερο μέρος της, θα αναπτυχθεί η κατάσταση της λιποθυμίας και της απώλειας συνείδησης γενικότερα. Μέσα από τη θεωρία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να διακρίνουν την κατάσταση αυτή από μία επιληπτική κρίση. Επίσης, θα αναλυθεί η άμεση παρέμβαση που είναι αναγκαία να γίνει σε περίπτωση επείγουσας κατάστασης. Ιδιαίτερη σημασία στην περίπτωση αυτή έχουν οι μέθοδοι αναγνώρισης των κλινικών σημείων και συμπτωμάτων του ασθενούς, τα αίτια που οδήγησαν στην κατάσταση αυτή, αλλά και η διενέργεια του απαιτούμενου εργαστηριακού ελέγχου, καθώς και η λήψη του ιστορικού του ασθενούς.

2.1.ΣΤ.4 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΝΙΓΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΠΝΙΓΜΟΥ

Στην παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να αναγνωρίζουν και να διακρίνουν την πνιγμονή από τον πνιγμό, δύο έννοιες που συχνά συγχέονται. Ειδικότερα, θα μπορούν να εντοπίσουν την οξεία απόφραξη των αεραγωγών, η οποία διαφέρει ως προς το αίτιο στις δύο προαναφερθείσες περιπτώσεις, ανάμεσα σε ενήλικες και παιδιά, στα οποία συχνά προκαλείται από κάποιο αντικείμενο και όχι από τροφή, όπως συμβαίνει στους ενήλικες. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίσουν την κλινική εικόνα της πνιγμονής και να διακρίνουν την πλήρη από τη μερική απόφραξη του αεραγωγού. Ακόμη, θα γνωρίσουν τις μεθόδους αντιμετώπισης της πνιγμονής, ανάλογα με το αν ο ασθενής επικοινωνεί ή όχι. Επιπροσθέτως, θα εξοικειωθούν με τη χρήση ειδικών συσκευών που μπορούν να βοηθήσουν τον επαγγελματία υγείας να εφαρμόσει ειδικό χειρισμό (λαβή Heimlich) καθώς και τις διαφορές εφαρμογής του χειρισμού σε ενήλικες και σε παιδιά.

Όσον αφορά τη διαχείριση του πνιγμού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τις μεθόδους αντιμετώπισής του, καθώς και την παροχή φροντίδας σε ασθενή με συμπτώματα πνιγμού, είτε αμέσως μετά τη διάσωσή του είτε κατά τη διάρκεια της νοσηλείας του.

Στο πλαίσιο του εργαστηριακού μέρους της υποενότητας θα γίνει εφαρμογή των τεχνικών αυτών, με στόχο την εξοικείωση των εκπαιδευόμενων και την απόκτηση των κατάλληλων δεξιοτήτων αντιμετώπισης των καταστάσεων πνιγμονής και πνιγμού.

2.1.ΣΤ.5 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΥΤΡΑΥΜΑΤΙΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τις βασικές αρχές διαχείρισης του πολυτραυματία.

Τονίζεται η σημαντικότητα της ασφάλειας πεδίου, περιγράφεται η διαδικασία βασικής εκτίμησης και η εφαρμογή του αλγορίθμου ABCDE σε αυτή την κατηγορία ασθενών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν ότι τα πρώτα 5 λεπτά αφιερώνονται στην εξασφάλιση του αεραγωγού, στον αερισμό του/της ασθενούς και στον έλεγχο της κυ-

κλοφορίας, καθώς και ότι ο αιμοδυναμικά ασταθής πολυτραυματίας πάσχει από αιμορραγική καταπληξία μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο. Επίσης στο πλαίσιο της υποενότητας, θα έρθουν σε επαφή με τη διερεύνηση του/της ασθενούς για κρυφές εστίες αιμορραγίας όπως η κοιλιακή χώρα, η υπεζωκοτική κοιλότητα, ο οπισθοπεριτοναϊκός χώρος και η πύελος. Θα γνωρίσουν την επανεκτίμηση και επανεξέταση του ασθενούς, τόσο κατά τη διάρκεια της ανάνηψης όσο και γενικότερα κατά τη νοσηλεία του στο νοσοκομείο, για να διασφαλιστεί ότι κάθε κάκωση θα διαγνωστεί.

Καθ' όλη τη διάρκεια της αξιολόγησης και αντιμετώπισης του πολυτραυματία, είναι σημαντικό να λαμβάνεται κάθε απαραίτητο μέτρο για την αποφυγή ιατρογενούς ή αυτοπροκαλούμενης κάκωσης του νωτιαίου μυελού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν ότι η σπονδυλική στήλη (ΣΣ) θα πρέπει να παραμένει ακινητοποιημένη για λόγους προστασίας. Σημαντικό μέρος της υποενότητας αποτελεί η εξοικείωση των εκπαιδευομένων στις βασικές αρχές μετακίνησης του τραυματία με υποψία κάκωσης ΣΣ, η οποία θα πρέπει να γίνεται έπειτα από σχεδιασμό και με τη βοήθεια τεσσάρων ή περισσότερων ατόμων, ανάλογα με το ύψος και το βάρος του ασθενούς.

2.1.ΣΤ.6 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΚΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ ΑΙΤΙΑ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν διάφορα είδη κακώσεων που προκαλούνται από εξωτερικούς φυσικούς ή/και μηχανικούς παράγοντες. Στο πλαίσιο αυτό, θα παρουσιαστούν τα βασικά χαρακτηριστικά σχετικά με τις εκδορές, τις θλάσεις, τα διαστρέμματα, τα κατάγματα, τα εξάρθρηματα, τις βλάβες που προκαλούνται από δήγματα εντόμων, τα είδη κακώσεων από ξένα σώματα και γενικότερα τα διάφορα είδη τραυμάτων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να διακρίνουν τα αίτια που προκαλούν διάφορους τύπους κακώσεων, ώστε να μπορούν ταυτόχρονα να εκτιμούν τη βαρύτητα της βλάβης και τον κίνδυνο για τη ζωή του ασθενούς, με απώτερο στόχο να μάθουν τους βασικούς τρόπους διαχείρισης κάθε κάκωσης. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν, σε θεωρητικό επίπεδο, τις κακώσεις που προκαλούνται από φυσικά αίτια, όπως είναι η θερμότητα (έγκαυμα, θερμοπληξία), το ψύχος, ο ηλεκτρισμός κ.ά. Παράλληλα, θα μάθουν να διαχειρίζονται τα μεμονωμένα περιστατικά, καθώς και εκείνα που είναι αποτέλεσμα μιας μαζικής καταστροφής.

Στην υποενότητα αυτή θα γίνει ειδική αναφορά στη διαχείριση και τη φροντίδα ενός εγκαυματία στην επείγουσα φάση στο ΤΕΠ του νοσοκομείου ή σε δομή Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, καθώς και τη δευτερογενή διαχείριση στον νοσηλευτικό θάλαμο. Στο πλαίσιο της διαχείρισης και αντιμετώπισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν μέρος, στο εργαστηριακό μέρος της υποενότητας, σε ασκήσεις σχετικά με την εκτίμηση της έκτασης και του βάθους ενός εγκαύματος, καθώς και στην εφαρμογή ειδικών πρωτοκόλλων για τη φροντίδα του.

2.1.ΣΤ.7 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΟΣ ΣΕ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΑΣΘΕΝΗ

Οι Πρώτες Βοήθειες αποτελούν βασικό εφόδιο των επαγγελματιών υγείας που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, όπως οι Νοσηλεύτες. Στην υποεπένδυση αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν τις βασικές γνώσεις παροχής Πρώτων Βοηθειών και βασικούς χειρισμούς αντιμετώπισης επειγουσών καταστάσεων στον/στη χειρουργικό/-ή ασθενή. Ειδικότερα, θα μάθουν να εκτιμούν και να αντιμετωπίζουν την αιμορραγία σε διάφορα είδη τραύματος. Επίσης, θα μπορούν να διακρίνουν σημαντικές επείγουσες καταστάσεις που σχετίζονται με χειρουργικά προβλήματα, όπως η οξεία κοιλία.

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την αναγνώριση συγκεκριμένων σημείων τα οποία υποδηλώνουν χειρουργικές καταστάσεις που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης (π.χ. θετικό σημείο Murphy ως άλγος στο δεξιό υποχόνδριο κατά την ψηλάφηση, θετικό σημείο Giordano ως ένδειξη κολικού του νεφρού). Επιπλέον, θα εκπαιδευτούν στην αντιμετώπιση της αναπνευστικής δυσχέρειας στους χειρουργικούς ασθενείς, συμμετέχοντας σε διαδικασίες, όπως τη χορήγηση οξυγόνου με διάφορες συσκευές, τον αερισμό με Ambu, τη συμμετοχή σε επείγουσα διασωλήνωση κ.ά. Επίσης, θα εκπαιδευτούν στην τοποθέτηση ρινογαστρικού καθετήρα σε επείγουσα κατάσταση, να εφαρμόζουν φλεβοκέντηση και να χορηγούν υγρά και φάρμακα, εφαρμόζοντας τις ιατρικές οδηγίες κ.ά.

Τέλος, στη διάρκεια αυτής της εκπαιδευτικής υποεπένδυσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τους ενδεδειγμένους τρόπους διαχείρισης συγκεκριμένων επειγόντων χειρουργικών περιπτώσεων, όπως για παράδειγμα την κοιλιακή αιμορραγία και το πυελικό άλγος, τις εκχυμώσεις στο σώμα γυναίκας και τους τραυματισμούς με αντικείμενο, που μπορεί να υποδηλώνουν περιστατικά βίας εντός της οικογένειας, σεξουαλική κακοποίηση κ.ά.

2.1.ΣΤ.8 | ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπένδυση παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες αναφορικά με την αντιμετώπιση περιστατικών εκούσιας ή ακούσιας δηλητηρίασης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν τα αίτια των δηλητηριάσεων (φάρμακα, είδη οικιακής χρήσης, γεωργικά φάρμακα, τροφές, φυτά κ.ά.) και τους κύριους στόχους αντιμετώπισης της δηλητηρίασης, που περιλαμβάνουν την αποτροπή απορρόφησης της ουσίας από τον οργανισμό, την εξουδετέρωση της ουσίας (χορήγηση αντίδοτου), την επιτάχυνση της αποβολής της και τη συμπτωματική αγωγή.

Αρχικά, παρουσιάζονται οι πιθανοί οδοί λήψης της ουσίας/δηλητηρίου (πεπτική, αναπνευστική, δερματική, παρεντερική) καθώς αυτές καθορίζουν σε σημαντικό βαθμό τον τρόπο απομάκρυνσης της ουσίας από τον οργανισμό. Στη συνέχεια της υποεπένδυσης, περιγράφεται η συμπτωματολογία των δηλητηριάσεων από την πεπτική οδό και τα σημεία απορρόφησης (στομάχι, δωδεκαδάκτυλο, λεπτό έντερο). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους τρόπους απομάκρυνσης της ουσίας από τον οργανισμό και την κένωση του στομάχου (γαστρικές πλύσεις, χορήγηση ενεργού άνθρακα, έμετος)

καθώς και στις αντενδείξεις των γαστρικών πλύσεων (λήψη καυστικών/διαβρωτικών ουσιών, παρουσία σπασμών, κωματώδης κατάσταση κ.ά.). Ειδική αναφορά θα γίνει στην αντιμετώπιση των δηλητηριάσεων από το αναπνευστικό, όπου η υποστήριξη των ζωτικών λειτουργιών και η εφαρμογή της ΚΑΡΠΑ είναι απαραίτητη. Επίσης, θα παρουσιαστούν οι βασικές ενέργειες αντιμετώπισης δηλητηρίασης από οινόπνευμα, από τροφές (έμετος, ενεργός άνθρακας, ενυδάτωση) και μέσω του δέρματος (αφαίρεση ενδυμάτων, σχολαστική καθαριότητα).

Με την ολοκλήρωση της τελευταίας υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις καταστάσεις δηλητηρίασης, να παρέχουν τις κατάλληλες πληροφορίες στο Κέντρο Δηλητηριάσεων και να εφοδιάζουν με τον κατάλληλο εξοπλισμό και τα απαιτούμενα υλικά το τροχήλατο αντιμετώπισης επείγουσών καταστάσεων, συνεπικουρώντας στη διαδικασία των γαστρικών πλύσεων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Μπαλτόπουλος, Γ.Ι. (επιμ.). (2009). *Πρώτες Βοήθειες και Πρακτική Θεραπευτική Συνήθων Καταστάσεων* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.
2. Karutz, H. & Von Buttlar, M. (2015). *Πρώτες Βοήθειες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
3. Ιατράκης, Γ. & Αντωνίου, Ε. (2016). *Πρώτες Βοήθειες – Επείγουσες Καταστάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Δεσμός.

Συμπληρωματικές

1. Τσολακίδης, Γ., Μοστράτου, Ε., Αθανασόπουλος, Ι. & Σπύρου, Σ. (2016). *Εγχειρίδιο Αντιμετώπισης Επείγοντων Περιστατικών*. Αθήνα: 251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας, Τμήμα Εκπαίδευσης. Διαθέσιμο στο:
<https://www.docmed.gr/wp-content/uploads/2017/01/%CE%95%CE%93%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%99%CE%94%CE%99%CE%9F-%CE%91%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9C%CE%95%CE%A4%CE%A9%CE%A0%CE%99%CE%A3%CE%97%CE%A3-%CE%95%CE%A0%CE%95%CE%99%CE%93%CE%9F%CE%9D%CE%A4%CE%A9%CE%9D-%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D.pdf>
2. Αποστόλου, Θ. & Χατζηπροδρομίδου, Ι. (2021). *Πρώτες Βοήθειες στις Επιστήμες Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
3. Παπαλεξανδρής, Σ. (2012). *Πρώτες Βοήθειες*. Αθήνα: Εκδόσεις ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ. Διαθέσιμο στο:
https://imegseevee.gr/wp-content/uploads/2018/02/prwtes_voitheies.pdf
4. ΕΚΑΒ. (2017). *Εγχειρίδιο Πρώτων Βοηθειών*. Διαθέσιμο στο:
<https://www.ekab.gr/files/entypa/EKAB-protos-voithies.pdf>

2.2 • ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄

2.2.A • ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην Παθολογία και στην Παθολογική Νοσηλευτική, ώστε να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την εξατομικευμένη νοσηλευτική εκτίμηση και εφαρμογή του σχεδίου φροντίδας. Στην παρούσα μαθησιακή ενότητα αναπτύσσονται οι βασικοί μηχανισμοί πρόκλησης νόσου και οι παθολογικές μεταβολές της λειτουργικότητας του ανθρώπινου οργανισμού. Γίνεται αναφορά σε βασικές έννοιες σχετικά με τον ορισμό, την αιτιολογία, τα συμπτώματα και τις επιπλοκές του αναπνευστικού, του κυκλοφορικού, του πεπτικού, του νευρικού, του ουροποιητικού συστήματος, του αίματος, του δέρματος, και των ενδοκρινών αδένων, καθώς και των χρόνιων συστηματικών νοσημάτων. Επιπρόσθετα, αναλύεται και εξηγείται η βασική κατηγοριοποίηση των λοιμώξεων καθώς και έννοιες, όπως η σηψαιμία και η σηπτική καταπληξία με έμφαση στην παροχή αποτελεσματικής νοσηλευτικής φροντίδας στις ανωτέρω καταστάσεις. Η ενότητα πραγματεύεται την παροχή ποιοτικής νοσηλευτικής φροντίδας αναδεικνύοντας ως σημαντικά στοιχεία άσκησης του νοσηλευτικού έργου τη λήψη ορθού ατομικού και οικογενειακού ιστορικού, καθώς και τη λήψη των ζωτικών σημείων με ακρίβεια. Παράλληλα, σε συσχέτιση με τις αντίστοιχες παθολογικές καταστάσεις, περιγράφονται σύγχρονες εργαστηριακές εξετάσεις και διαγνωστικές μέθοδοι για την αντιμετώπιση και τη θεραπεία οξέων και χρόνιων παθολογικών νοσημάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αντιλαμβάνονται την παθογένεια και τους βασικούς μηχανισμούς πρόκλησης των συχνότερων παθήσεων,
- Διενεργούν επικουρικά νοσηλευτική εκτίμηση των αναγκών του ασθενούς, με σκοπό την ποιοτική νοσηλευτική του φροντίδα,
- Εντοπίζουν τις βασικές εκδηλώσεις και τα συμπτώματα των κυριότερων παθολογικών καταστάσεων,
- Αντιμετωπίζουν εγκαίρως πιθανή νέα συμπτωματολογία επιπλοκών παρεμβαίνοντας προληπτικά,
- Παρέχουν εκπαίδευση στον/στην ασθενή και στα μέλη της οικογένειας,
- Προετοιμάζουν τον/την ασθενή για τις αναγκαίες εργαστηριακές και απεικονιστικές εξετάσεις,
- Αναγνωρίζουν τη σημασία της καταγραφής του νοσηλευτικού ιστορικού και τη συνεισφορά της λήψης πληροφοριών στην τελική διάγνωση,

- Προσεγγίζουν διακριτά κάθε οργανικό σύστημα του/της ασθενούς ως προς τη διερεύνηση των αναγκών νοσηλευτικής φροντίδας σε παθολογικές διαταραχές,
- Εφαρμόζουν την ενδεικνυόμενη νοσηλευτική παρέμβαση και φροντίδα στις κατά περίπτωση εντοπισμένες παθολογικές καταστάσεις,
- Λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας και υγιεινής στον προνοσοκομειακό και τον νοσοκομειακό χώρο,
- Συνεργάζονται με τα μέλη της διεπιστημονικής θεραπευτικής ομάδας για την αντιμετώπιση παθολογικών νοσημάτων,
- Ιεραρχούν τις ανάγκες του/της ασθενούς,
- Προβαίνουν στις σχετικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις πρόληψης, θεραπείας, αποκατάστασης υπό την εποπτεία του/της νοσηλευτή/-τριας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αναπνευστικό σύστημα / Δοκιμασίες ελέγχου αναπνευστικής λειτουργίας / Όργανα του κυκλοφορικού συστήματος / Πεπτικό σύστημα / Νεφροί / Ενδοκρινείς αδένες / Συστηματικά νοσήματα / Ιογενείς λοιμώξεις / Ανοσία / Εμβόλια.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
2	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
3	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
4	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
5	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΕΝΔΟΚΡΙΝΩΝ ΑΔΕΝΩΝ
6	ΙΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ
7	ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ
8	ΧΡΟΝΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.A.1 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, γίνεται αναφορά στην ανατομία και φυσιολογία του αναπνευστικού συστήματος του ανθρώπου, καθώς και στα νοσήματα και τις διαγνωστικές εξετάσεις που πλαισιώνουν τις παθήσεις του.

Αρχικά, περιγράφονται τα όργανα που αποτελούν το ανώτερο (μύτη, στόμα, ρινοφάρυγγας, λάρυγγας) και το κατώτερο (τραχεία, πνεύμονες, βρόγχοι, κυψελίδες) αναπνευστικό σύστημα. Στη συνέχεια, αναφέρονται οι εξετάσεις και οι δοκιμασίες που χρησιμοποιούνται για τη διάγνωση των αναπνευστικών νοσημάτων (δοκιμασίες ελέγχου αναπνευστικής λειτουργίας, αέρια αρτηριακού αίματος, ακτινολογικές και ενδοσκοπικές εξετάσεις και παρακέντηση θώρακα), επεξηγείται ο μηχανισμός πρόκλησης βλάβης που οδηγεί στα συνηθέστερα νοσήματα (Χρόνια Αποφρακτική Πνευμονοπάθεια, βρογχικό άσθμα, βρογχεκτασία, ατελεκτασία, πνευμοθώρακας) και γίνεται ομαδοποίηση αυτών των ασθενειών με βάση την παθογένειά τους.

Ειδική αναφορά γίνεται στα σημεία και συμπτώματα των αναπνευστικών νοσημάτων (βήχας, δύσπνοια, απόχρεμψη, αιμόπτυση, θωρακικό άλγος), στον τρόπο που συνδέεται η εμφάνιση των νοσημάτων με τις συνθήκες διαβίωσης του/της ασθενούς και τις συνθήκες του εργασιακού και ευρύτερου περιβάλλοντός του/της. Στο πλαίσιο της υποεπινότητας θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις νεοπλασίες του πνεύμονα, στον εντοπισμό της πρώιμης και όψιμης συμπτωματολογίας, τη σταδιοποίηση του όγκου και τις αναμενόμενες επιπλοκές ώστε να αποτυπωθεί το μέγεθος του προβλήματος. Επίσης, η μεταδοτική λοιμώδης νόσος της φυματίωσης θα παρουσιαστεί και θα αναλυθεί, παράλληλα με την αποτύπωση του ρόλου του/της βοηθού νοσηλευτικής γενικής νοσηλείας στη θεραπευτική και ανακουφιστική παρέμβαση των ασθενών αυτών.

Ολοκληρώνοντας την υποεπινότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με τη χρήση ανατομικών χαρτών και τη μελέτη περιπτώσεων θα είναι σε θέση να διακρίνουν τα κυριότερα προβλήματα του αναπνευστικού συστήματος, τα σημεία και τα συμπτώματά τους και να αναφέρουν τους βασικούς άξονες των ενδεδειγμένων νοσηλευτικών παρεμβάσεων.

2.2.A.2 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπινότητα αποσκοπεί στο να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο για τη δομή, τη λειτουργία και τα νοσήματα του κυκλοφορικού συστήματος.

Αρχικά, περιγράφονται οι βασικές λειτουργίες του κυκλοφορικού συστήματος, τα όργανα που το απαρτίζουν και παρουσιάζονται οι ειδικές διαγνωστικές εξετάσεις (ηλεκτροκαρδιογράφημα, υπερηχοκαρδιογράφημα, Doppler, Holter, δοκιμασία κόπωσης, εξετάσεις αίματος, στεφανιαία αρτηριογραφία κ.ά.) που απαιτούνται για την αξιολόγηση της λειτουργίας του. Στη συνέχεια περιγράφονται η μεγάλη και μικρή κυκλοφορία του αίματος, η στεφανιαία κυκλοφορία και τα συμπτώματα των καρδιακών νοσημάτων (δύσπνοια, προκάρδιο άλγος, αίσθημα παλμών, οίδημα, βήχας, κυάνωση, αίσθημα κόπωσης κ.ά.).

Επιπλέον, στο πλαίσιο της υποεπινότητας αναλύονται καρδιολογικά νοσήματα όπως η καρδιακή ανεπάρκεια και τα αίτιά της, η υπέρταση, οι αρρυθμίες (κολπικές, κοιλιακές), το πνευμονικό οίδημα και η νοσηλευτική τους φροντίδα. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρουσίαση της στεφανιαίας νόσου, την πρόληψη και την αντι-

μετώπισή της (χειρουργική και μη). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξειδικεύσουν στις παρεμβάσεις νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με στηθαγχική κρίση, στη νοσηλευτική φροντίδα ασθενούς με έμφραγμα του μυοκαρδίου σε δομές προνοσοκομειακής αντιμετώπισης, σε καρδιολογική κλινική και στη ΜΕΘ.

Στο τέλος της υποεπότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν το κατάλληλο πλάνο νοσηλευτικής διεργασίας με σκοπό την ολοκληρωμένη νοσηλευτική εκτίμηση του/της ασθενούς, να αξιολογούν τις ανάγκες του/της, να λαμβάνουν τα ζωτικά του/της σημεία (θερμοκρασία, πίεση, σφίξεις, αναπνοές) σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες τεχνικές, να ιεραρχούν τις ανάγκες του/της και να προβαίνουν στις σχετικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις πρόληψης, θεραπείας και αποκατάστασης υπό την εποπτεία του/της νοσηλευτή/-τριας.

2.2.A.3 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις για τη δομή, τη λειτουργία και τη νοσηλευτική φροντίδα των νοσημάτων του πεπτικού συστήματος.

Το πεπτικό σύστημα είναι ένα σύνολο κοίλων και συμπαγών οργάνων που αποτελείται από το γαστρεντερικό ή πεπτικό σωλήνα και τους αδένες του πεπτικού συστήματος. Στην υποεπότητα αυτή, γίνεται αναφορά στα βασικά όργανα του πεπτικού (στοματική κοιλότητα, φάρυγγας, οισοφάγος, στομάχι, λεπτό και παχύ έντερο), στους προσαρτημένους αδένες (σιελογόνοι, ήπαρ, πάγκρεας) και στη χοληδόχο κύστη με τα χοληφόρα αγγεία που περιλαμβάνονται επίσης στα λειτουργικά όργανα του πεπτικού συστήματος.

Στη συνέχεια της υποεπότητας, περιγράφεται ο παρακλινικός έλεγχος του πεπτικού συστήματος ενδοσκοπικά (οισοφαγοσκόπηση, γαστροσκόπηση, κολονοσκόπηση, σιγμοειδοσκόπηση, ορθοσκόπηση), ακτινολογικά (ακτινογραφία κοιλίας, διάβαση εντέρου, αξονική τομογραφία), ο διαγνωστικός έλεγχος του ήπατος, των χοληφόρων οδών και αγγείων και η παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα των ασθενών κατά τη διενέργειά τους.

Επιπλέον, παρουσιάζονται οι φλεγμονές της στοματικής κοιλότητας, οι κίρσοι οισοφάγου και οι διαταραχές της απεκκριτικής λειτουργίας του εντέρου. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη νοσηλευτική φροντίδα του έλκους στομάχου και δωδεκαδακτύλου, στις επιπλοκές τους (γαστρορραγία, διάτρηση κ.ά.), στον ειλεό, στις παθήσεις του ήπατος και των χοληφόρων καθώς και στα νεοπλάσματα/στους όγκους του εντέρου.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποεπότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με τη χρήση ανατομικών χαρτών και τη μελέτη περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να διακρίνουν τα κυριότερα προβλήματα του πεπτικού συστήματος, να περιγράφουν τη συμπτωματολογία τους και να εκτελούν τις κατάλληλες διαδικασίες φροντίδας των ασθενών, εφαρμόζοντας τις οδηγίες του/της νοσηλευτή/-τριας.

2.2.A.4 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, γίνεται αναφορά στην ανατομία και φυσιολογία του ουροποιητικού συστήματος με σκοπό την παροχή θεωρητικών γνώσεων σχετικά με τη λειτουργία και τα νοσήματα του συγκεκριμένου συστήματος.

Αρχικά, παρουσιάζονται τα όργανα του ουροποιητικού συστήματος (νεφροί, ουρητήρες, ουροδόχος κύστη, ουρήθρα), μελετάται ο ρόλος των νεφρών στο σώμα, ο οποίος σχετίζεται με τη ρύθμιση της ισορροπίας των υγρών και ηλεκτρολυτών, την αποβολή των προϊόντων μεταβολισμού και τον καθαρισμό του αίματος. Παρουσιάζονται οι διαγνωστικές εξετάσεις του ουροποιητικού συστήματος (εξέταση ούρων, αιματολογικές εξετάσεις, ακτινολογικός έλεγχος) και αναλύονται τα συμπτώματα που οφείλονται σε δυσλειτουργίες του (πυρετός, πόνος, διαταραχές της ούρησης, της ποιότητας και ποσότητας των ούρων κ.ά.). Ακολούθως, περιγράφονται οι παθολογικές καταστάσεις που σχετίζονται με τη λειτουργία των νεφρών (σπειραματονεφρίτιδα, νεφρωσικό σύνδρομο, οξεία νεφρική ανεπάρκεια, χρόνια νεφρική ανεπάρκεια, λοιμώξεις ουροποιητικού συστήματος, συγγενείς και αγγειακές παθήσεις των νεφρών κ.ά.) και συζητούνται οι τρόποι αντιμετώπισής τους.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα και τη συμμετοχή των βοηθών νοσηλευτικής γενικής νοσηλείας στην αντιμετώπιση της οξείας και της χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας, της νεφρολιθίασης, καθώς και στη διαδικασία της αιμοκάθαρσης, της περιτοναϊκής κάθαρσης και της μεταμόσχευσης νεφρού.

Συνοψίζοντας, με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοούν τη σπουδαιότητα της υγείας των νεφρών, θα μπορούν να παρουσιάζουν τις άμεσες και απώτερες επιπλοκές των παθολογικών καταστάσεων του ουροποιητικού συστήματος και θα συνεργάζονται με τα μέλη της διεπιστημονικής θεραπευτικής ομάδας για την αντιμετώπισή τους.

2.2.A.4 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΕΝΔΟΚΡΙΝΩΝ ΑΔΕΝΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο για την κατανόηση των διαταραχών του ενδοκρινικού συστήματος και των επιπτώσεών του στη λειτουργία πολλών συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού.

Στο πλαίσιο της υποενότητας παρουσιάζονται οι ενδοκρινείς αδένες του σώματος (η υπόφυση, ο υποθάλαμος, ο θυρεοειδής, οι παραθυρεοειδείς, το πάγκρεας, τα επινεφρίδια, οι όρχεις, οι ωothήκες) και επεξηγείται η συμμετοχή τους στην εύρυθμη λειτουργία του οργανισμού. Στη συνέχεια περιγράφονται και αναλύονται οι συχνότερες παθήσεις των ενδοκρινών αδένων, (όπως η οστεοπόρωση, το σύνδρομο πολυκυστικών ωοθηκών, το σύνδρομο Cushing, η νόσος του Addison) και τα κλινικά τους συμπτώματα.

Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στα νοσήματα του θυρεοειδούς (θυρεοειδίτιδα, υποθυρεοειδισμό, θυρεοειδίτιδα Hashimoto, υπερθυρεοειδισμό, νόσο Graves, όζοι και καρκίνος του θυρεοειδούς), τη συμπτωματολογία τους και τη νοσηλευτική φροντίδα

που απαιτείται για την αντιμετώπισή τους. Επιπλέον, θα δοθεί έμφαση στον διαβήτη που αποτελεί μία από τις συχνότερες ασθένειες του ενδοκρινικού συστήματος και θα παρουσιαστεί η ταξινόμηση (τύποι) του σακχαρώδη διαβήτη, οι διαγνωστικές εξετάσεις, η συμπτωματολογία του και οι τρόποι αντιμετώπισής του.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της χρήσης ανατομικών χαρτών και μελέτης περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να εντοπίζουν και να περιγράφουν τα κυριότερα νοσήματα των ενδοκρινών αδένων και να κατανοούν τους βασικούς άξονες της θεραπευτικής αντιμετώπισης και νοσηλευτικής φροντίδας.

2.2.A.6 | ΙΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Στην εν λόγω μαθησιακή υποενότητα, γίνεται αναφορά στα συχνότερα ιογενή και λοιμώδη νοσήματα με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να καταστούν ικανοί/-ές να διακρίνουν τους βασικούς παθολογικούς μηχανισμούς που είναι υπεύθυνοι για την πρόκληση και μετάδοση των νοσημάτων και να υιοθετούν τα σωστά μέσα προστασίας και υγιεινής είτε εργάζονται σε προνοσοκομειακό περιβάλλον ή/και δομές στην κοινότητα είτε σε νοσοκομείο.

Αρχικά, γίνεται αναφορά στις συνήθεις ιογενείς λοιμώξεις όπως η γρίπη, το κοινό κρυολόγημα, οι οξείες και χρόνιες νευρολογικές παθήσεις (εγκεφαλίτιδα, έρπητας ζωστήρας κ.ά.) και παρουσιάζονται τα εξανθηματικά και μη νοσήματα της παιδικής ηλικίας όπως η ιλαρά, η ερυθρά, η ανεμευλογιά, η παρωτίτιδα και η λοιμώδης μονοπυρήνωση, ενώ παράλληλα μελετάται η κλινική τους εικόνα.

Στη συνέχεια, αναφέρονται τα νοσήματα που οφείλονται σε βακτήρια ή παράσιτα (μηνιγγίτιδα, τέτανος, κοκκύτης, στρεπτοκοκκικές και σταφυλοκοκκικές λοιμώξεις, σαλμονελλώσεις, ελονοσία, εχινόκοκκος) και γίνεται αναφορά στα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, όπως η σύφιλη, η βλεννόρροια, ο έρπητας των γεννητικών οργάνων, το AIDS και το HPV.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις ηπατίτιδες και στην ταξινόμησή τους, στα συμπτώματα και στους τρόπους πρόληψης. Η υποενότητα θα επικεντρωθεί επίσης στις λοιμώξεις από κορωνοϊούς όπως ο SARS, ο MERS-CoV, ο SARS-CoV-2 και στην αντίστοιχη νοσηλευτική φροντίδα.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της υποενότητας, ιδιαίτερα σημαντική είναι η αναφορά στους μηχανισμούς άμυνας του οργανισμού, στις βασικές αρχές και τύπους της ανοσίας και στην αξία των εμβολίων, ως ασπίδα ατομικής και συλλογικής προστασίας.

Συνοψίζοντας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με βάση σύγχρονα βιβλιογραφικά δεδομένα και μελέτες περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να διακρίνουν και να συσχετίζουν τα συμπτώματα με τα νοσήματα και να εφαρμόζουν το ενδεδειγμένο πλάνο νοσηλευτικής φροντίδας.

2.2.A.7 | ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην παροχή βασικών γνώσεων στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες για τα συχνότερα καλοήγη και κακοήγη νοσήματα. Αρχικά, γίνεται αναφορά στην ταξινόμηση των νεοπλασιών, στα χαρακτηριστικά τους και στις οδούς διασποράς τους. Στη συνέχεια, μελετώνται η επιδημιολογία και οι αιτιολογικοί παράγοντες που συνδέονται με την εκδήλωσή τους (όπως ορμονικοί, διατροφικοί και επαγγελματικοί παράγοντες), καθώς και οι τρόποι έγκαιρης ανίχνευσης και πρόληψης.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην περιγραφή των συμπτωμάτων, των κλινικών σημείων, των γενικών διαγνωστικών εξετάσεων, (αιματολογικές, βιοχημικές) και των ειδικών (ραδιοϊσοτοπικός έλεγχος, αξονική και μαγνητική τομογραφία, προσδιορισμός ειδικών αντιγόνων ορού/καρκινικοί δείκτες κ.ά.). Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη διαδικασία της σταδιοποίησης που προσδιορίζει τον ακριβή βαθμό της κακοήθειας και τη βιοψία ως μέθοδο διάγνωσης και επεμβατικής παρέμβασης.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της υποενότητας παρουσιάζονται οι βασικές αρχές αντιμετώπισης των κακοηθειών μέσω της χημειοθεραπείας, της ακτινοθεραπείας και της χειρουργικής θεραπείας και περιγράφεται η πρόγνωση των νεοπλασιών ανάλογα με το στάδιο της νόσου. Επιπλέον, περιγράφονται και αναλύονται οι πιο συχνές παρενέργειες των θεραπευτικών παρεμβάσεων (ναυτία, έμετος, ρίγος, πυρετός, τριχόπτωση, αμηνόρροια κ.ά.), η νοσηλευτική φροντίδα που απαιτείται για την αντιμετώπισή τους, καθώς και οι γενικές αρχές της ακτινοπροστασίας, τόσο για τους/τις ασθενείς όσο και για τους/τις επαγγελματίες υγείας.

Ολοκληρώνοντας τη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν τις βασικές γνώσεις που απαιτούνται για την κατανόηση της διάγνωσης, της σταδιοποίησης, της αντιμετώπισης των συμπτωμάτων και τη θεραπευτική διαχείριση των ογκολογικών νοσημάτων.

2.2.A.8 | ΧΡΟΝΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα αναφέρεται στα χρόνια συστηματικά νοσήματα με σκοπό να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες βασικές γνώσεις για αυτή την ιδιαίτερη ομάδα νοσημάτων που χαρακτηρίζεται από πολύπλοκους παθογενετικούς μηχανισμούς και ετερογένεια στις κλινικές εκδηλώσεις.

Αρχικά, παρουσιάζονται οι παθήσεις των αρθρώσεων και η διάκρισή τους σε εκφυλιστικές και φλεγμονώδεις αρθροπάθειες. Μελετώνται τα αίτια, οι παράγοντες κινδύνου και η συμπτωματολογία (πόνος, δυσκαμψία, οίδημα, φλεγμονή) της ρευματοειδούς αρθρίτιδας, οι επιπτώσεις της στη ζωή των ασθενών και περιγράφεται ο ρόλος του/της βοηθού νοσηλεύτη/-τριας γενικής νοσηλείας στη θεραπευτική αντιμετώπισή της ως μέλος της ομάδας υγείας. Επιπλέον, γίνεται αναφορά και σε άλλες παθήσεις των αρθρώσεων, όπως η ουρική αρθρίτιδα και αγκυλοποιητική σπονδυλίτιδα, στα συμπτώματα, στις εργαστηριακές εξετάσεις και στην αντιμετώπισή τους.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, μελετώνται και τα αυτοάνοσα νοσήματα του συνδετικού, όπως η δερματομυοσίτιδα, το σκληρόδερμα/σκληροδερμία, ο Συστηματικός Ερυθηματώδης Λύκος (ΣΕΛ) και η ψωριασική αρθρίτιδα, με ιδιαίτερη προσοχή στις κλινικές εκδηλώσεις τους. Έμφαση θα δοθεί επίσης στην ομάδα των αυτοάνοσων παθήσεων που προκαλούν φλεγμονή στο τοίχωμα των αγγείων (αγγειίτιδες), στα νοσήματα που προκαλούν φλεγμονή δέρματος και βλεννογόνων (όπως η πέμφιγα) και στη νοσηλευτική τους φροντίδα.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να διακρίνουν τα συμπτώματα, να τα συσχετίζουν με το πιθανό νόσημα και την απαιτούμενη νοσηλευτική φροντίδα, εφαρμόζοντας μέτρα ανακούφισης και υποστήριξης της ικανότητας αυτοφροντίδας των ασθενών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. LeMone, P., Burke, K. & Bauldoff, G. (2014). *Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική. Κριτική Σκέψη κατά τη Φροντίδα του Ασθενούς* (1ος τόμος). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
2. Σαχίνη-Καρδάση, Α. & Πάνου, Μ. (2008). *Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική – Νοσηλευτικές διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Αθανάτου, Ε. (2007). *Παθολογική και Χειρουργική Κλινική Νοσηλευτική* (8η έκδοση). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Osborn, K. S., Wraa, C. E. & Watson, A. B. (2011). *Παθολογική – Χειρουργική Νοσηλευτική. Προετοιμασία για τη Νοσηλευτική Πρακτική* (2 τόμοι). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη-Broken Hill Publishers.

2.2.B • ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι η απόκτηση γνώσεων των εκπαιδευομένων για την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με χειρουργικές παθήσεις. Παρουσιάζονται παθήσεις και ειδικές καταστάσεις, των οποίων η αντιμετώπιση συνδέεται με τις σύγχρονες προσεγγίσεις της χειρουργικής. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι αρχές της προεγχειρητικής, περιεγχειρητικής και μετεγχειρητικής φροντίδας, ενώ δίνεται έμφαση στα αίτια, τη φυσική εξέλιξη, την κλινική εικόνα, τη διάγνωση, την πρόγνωση και τη νοσηλευτική φροντίδα των χειρουργικών παθήσεων. Επίσης, επεξηγούνται θέματα χειρουργικών λοιμώξεων και μετεγχειρητικών επιπλοκών, διαχειρί-

σης τραυμάτων και εγκαυμάτων, διαταραχών της ισορροπίας ύδατος και ηλεκτρολυτών, διαταραχών της οξεοβασικής ισορροπίας, αιμορραγιών και καταπληξίας (shock), εντερικής και παρεντερικής διατροφής και αναλύονται οι αναγκαίες νοσηλευτικές παρεμβάσεις για την ανακούφιση και την ολοκληρωμένη φροντίδα του χειρουργικού ασθενούς. Οι κυριότερες χειρουργικές παθήσεις αναλύονται θεωρητικά ανά σύστημα και παρουσιάζονται οι απαιτούμενες νοσηλευτικές παρεμβάσεις για τη διαχείριση του χειρουργικού ασθενούς σε όλα τα στάδια της φροντίδας του.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διακρίνουν τις κατηγορίες των χειρουργικών επεμβάσεων (καθαρή, καθαρή/μολυσμένη, μολυσμένη, ρυπαρή ή σηπτική),
- Προετοιμάζουν τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό για την εκτέλεση κάθε χειρουργικής πράξης,
- Αξιολογούν την κατάσταση υγείας των ασθενών κατά την προεγχειρητική, περιεγχειρητική και μετεγχειρητική φάση,
- Περιγράφουν την προετοιμασία του/της ασθενούς για χειρουργική επέμβαση,
- Συμμετέχουν στην οργάνωση της προετοιμασίας του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση,
- Εφαρμόζουν δεξιότητες φροντίδας στον/στη χειρουργημένο/-η ασθενή ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας υγείας,
- Αναγνωρίζουν έγκαιρα τις μετεγχειρητικές δυσχέρειες και επιπλοκές,
- Εφαρμόζουν μέτρα πρόληψης των μετεγχειρητικών επιπλοκών,
- Εφαρμόζουν απλές επιδέσεις και ακινητοποιήσεις,
- Εκτελούν τις διαδικασίες φροντίδας/νοσηλείας του/της ασθενούς, εφαρμόζοντας τις οδηγίες του/της νοσηλευτή/-τριας,
- Εφαρμόζουν τους κανόνες ασηψίας-αντισηψίας για τον περιορισμό των χειρουργικών λοιμώξεων,
- Επικουρούν τους/τις ασθενείς στην έγερση και στη βάδιση ύστερα από χειρουργικές επεμβάσεις, διευκολύνοντας τη διαδικασία της αποκατάστασης,
- Υποστηρίζουν τις ικανότητες των ασθενών, ώστε να επιτευχθεί το μέγιστο επίπεδο αυτοφροντίδας,
- Ενδυναμώνουν τους/τις ασθενείς και τους/τις άτυπους/-ες φροντιστές/-τριες, εφαρμόζοντας τις οδηγίες της διεπιστημονικής ομάδας υγείας,
- Αξιολογούν την ψυχολογική κατάσταση των χειρουργικών ασθενών,
- Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες τεχνικές ψυχολογικής υποστήριξης και αποκλιμάκωσης του στρες σε όλα τα στάδια της φροντίδας του/της ασθενούς.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πόνος / Προεγχειρητική φροντίδα / Διεγχειρητική φροντίδα / Μετεγχειρητικές επιπλοκές και φροντίδα / Παροχετεύσεις / Προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά / Χειρουργικές λοιμώξεις / Υγρά και ηλεκτρολύτες / Φροντίδα εγκαυματικής περιοχής.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ
2	ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
3	ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
4	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΕΣ ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ
5	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΩΝ
6	ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ
7	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
8	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.B.1 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τους τρόπους και τις κατάλληλες τεχνικές διαχείρισης του πόνου που βιώνει ο/η ασθενής κατά την περίοδο πριν και μετά τη χειρουργική επέμβαση, στο νοσηλευτικό τμήμα. Ο πόνος αποτελεί την υποκειμενική απάντηση του οργανισμού σε σωματικούς και ψυχολογικούς επιβαρυντικούς παράγοντες, οι οποίοι σχετίζονται με τον/την ασθενή, τους/τις επαγγελματίες υγείας και το κλινικό περιβάλλον φροντίδας.

Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται οι μορφές και η κατηγοριοποίηση του πόνου (οξύς, χρόνιος, αλγαισθητικός, νευροπαθητικός, ψυχογενής, πόνος από μέλος φάντασμα) καθώς και οι απλές/μονοδιάστατες κλίμακες αξιολόγησής του (οπτική αναλογική κλίμακα, αριθμητική, διαγράμματα με απεικόνιση του ανθρώπινου σώματος, κλίμακες με σκίτσα προσώπων, κλίμακες με εικόνες). Στο πλαίσιο των τεχνικών διαχείρισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την παρατήρηση και καταγραφή των σημείων και χαρακτηριστικών του πόνου (έναρξη, διάρκεια, συχνότητα, ένταση) και τη συνεπικουρία του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας στην εκπαίδευση του/της ασθενούς

σε μη φαρμακολογικές τεχνικές αντιμετώπισης του πόνου (χαλάρωση, καθοδηγούμενη νοερή απεικόνιση, μουσικοθεραπεία, απόσπαση της προσοχής, ήρεμο περιβάλλον, χαμηλός φωτισμός, ικανοποιητική θερμοκρασία κ.ά.). Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στα πολιτισμικά χαρακτηριστικά των ασθενών καθώς αυτά δυνητικά μπορούν να επηρεάσουν την αντίδραση στον πόνο (εθνοτική καταγωγή, θρησκεία κ.ά.).

Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να συνεπικουρούν στη χορήγηση, με ασφάλεια, της αναλγητικής αγωγής, να εφαρμόζουν παρεμβάσεις για μείωση των ανεπιθύμητων ενεργειών των αναλγητικών (γαστρεντερικές διαταραχές, δυσκοιλιότητα) και να χρησιμοποιούν απλές τεχνικές αποκλιμάκωσης.

2.2.B.2 | ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα «Προεγχειρητική Φροντίδα» οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώσεις και θα αναπτύξουν δεξιότητες απαραίτητες για την προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση. Η παροχή προεγχειρητικής φροντίδας αρχίζει όταν ο/η ασθενής προγραμματίζεται για χειρουργική επέμβαση και περατώνεται με τη μεταφορά του/της ασθενούς στο χειρουργείο. Στο πλαίσιο της παρούσας υποενότητας η διδασκαλία επικεντρώνεται στην εκμάθηση των μεθόδων της σωματικής/φυσικής και ψυχολογικής προετοιμασίας του/της ασθενούς. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις διαδικασίες της προεγχειρητικής φροντίδας, δηλαδή την προετοιμασία του εντέρου (κένωση με υπακτικά *per os* ή υποκλυσμό), την κένωση της ουροδόχου κύστης (αν απαιτείται τοποθέτηση καθετήρα κύστεως), την προετοιμασία του δέρματος (επιμελής καθαρισμός της περιοχής με αντισηπτικό διάλυμα, απομάκρυνση των τριχών από το εγχειρητικό πεδίο με ειδική μηχανή) και με την αφαίρεση από τον/την ασθενή κάθε προσθετικού αντικειμένου (κοσμήματα ή αντικείμενα αξίας παραδίδονται στους συγγενείς ή φυλάσσονται σε ασφαλές μέρος, τεχνητές οδοντοστοιχίες ή τεχνητά μέλη ή φακοί επαφής αφαιρούνται).

Επιπλέον, ο/η εκπαιδευόμενος/-η στο μετέπειτα εργασιακό του περιβάλλον (νοσοκομείο, χειρουργικές κλινικές) είναι υπεύθυνος/-η να βοηθήσει τον/την ασθενή να αφαιρέσει τα ρούχα του/της και να φορέσει χειρουργική ένδυση (ρόμπα, πουκαμίσια, σκούφο, αντιεμβολικές κάλτσες αν απαιτείται), να βεβαιωθεί ότι ο/η ασθενής φέρει βραχιόλι αναγνώρισης και να αφαιρέσει το βερνίκι νυχιών ή τεχνητά νύχια για τον έλεγχο και τη σωστή καταγραφή του κορεσμού οξυγόνου στο αίμα κατά τη διάρκεια της επέμβασης.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προεγχειρητική φροντίδα ηλικιωμένων ασθενών και παιδιών.

Συνολικά, με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να περιγράφουν και να οργανώνουν την προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση.

2.2.B.3 | ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενοότητα εστιάζεται στην εφαρμογή του πλάνου φροντίδας σε χειρουργημένους/-ες ασθενείς και τις διαδικασίες επιμέλειας της χειρουργικής κλίνης. Η διεγχειρητική φροντίδα ξεκινά όταν ο/η ασθενής εισάγεται στη χειρουργική αίθουσα και τελειώνει με τη μεταφορά του/της στην αίθουσα ανάνηψης, ενώ η μετεγχειρητική φροντίδα αρχίζει με την ολοκλήρωση της επέμβασης και τη μεταφορά του/της ασθενούς στην αίθουσα ανάνηψης ή στον θάλαμο νοσηλείας και τελειώνει όταν ο/η ασθενής λάβει εξιτήριο.

Στο πρώτο μέρος της υποενοότητας, παρουσιάζεται το στρώσιμο της κλίνης χειρουργημένου/-ης ασθενούς και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την πρόληψη των λοιμώξεων και την προστασία του/της ασθενούς από τραυματισμούς και πτώσεις (εφαρμογή προστατευτικών κιγκλιδωμάτων). Επιπλέον, περιγράφονται και αναλύονται οι κατηγορίες των χειρουργικών επεμβάσεων σε καθαρές (χωρίς διάνοιξη πεπτικού, αναπνευστικού, ουρογεννητικού συστήματος και χωρίς παραβίαση των κανόνων ασηψίας), σε δυνητικά μολυσμένες (διάνοιξη αναπνευστικού, ουρογεννητικού συστήματος, χωρίς σημαντική επιμόλυνση), σε μολυσμένες (παρουσία σημείων οξείας φλεγμονής με ορατή επιμόλυνση του τραύματος) και σε ρυπαρές (ορατή επιμόλυνση με παρουσία πύου και νέκρωση ιστών).

Στο δεύτερο μέρος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις μεθόδους παρακολούθησης και καταγραφής της λειτουργίας των παρεχόμενων, με την έγερση και την κινητοποίηση των ασθενών (για την αποβολή των εκκρίσεων και την έκπτυξη των πνευμόνων), με την εφαρμογή κανόνων ασηψίας και αντισηψίας για τον περιορισμό των χειρουργικών λοιμώξεων και με την τοποθέτηση του/της ασθενούς σε κατάλληλη θέση πρόληψης της εισρόφησης. Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενοότητα παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν έγκαιρα τις μετεγχειρητικές δυσχέρειες και επιπλοκές και να διευκολύνουν τη διαδικασία της αποκατάστασης.

2.2.B.4 | ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΕΣ ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ

Η μαθησιακή υποενοότητα «Νοσοκομειακές και Χειρουργικές Λοιμώξεις» παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες φροντίδας σχετικά με τις λοιμώξεις που απαντώνται στον χώρο του νοσοκομείου και τις λοιμώξεις του χειρουργικού πεδίου (χειρουργικές). Είναι βασικό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοούν ότι οι λοιμώξεις (ΝΛ) αποτελούν έναν δείκτη μέτρησης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας, αλλά και ένα σημαντικό πρόβλημα δημόσιας υγείας, διότι αυξάνουν τη νοσηρότητα, τη θνητότητα, παρατείνουν τον χρόνο μετεγχειρητικής φροντίδας, την ανάπτυξη μικροβιακής αντοχής και το κόστος νοσηλείας. Στο πλαίσιο της υποενοότητας δίνονται οι ορισμοί των ΝΛ και αναλύονται τα χαρακτηριστικά των ασθενών που κινδυνεύουν από αυτές (ασθενείς στη ΜΕΘ ή στη Μονάδα

Εγκαυμάτων, διασωληνωμένοι/-ες, νεογνά στη ΜΕΘ, ασθενείς με παρατεταμένη νοσηλεία, που υποβάλλονται σε επεμβατικές πράξεις, ανοσοκατεσταλμένοι/-ες).

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η ταξινόμηση των χειρουργικών λοιμώξεων και οι παράγοντες κινδύνου ανάπτυξης λοίμωξης χειρουργικού πεδίου και, πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται οι παράγοντες με βάση τα χαρακτηριστικά του/της ασθενούς (ηλικία, κατάσταση θρέψης, σακχαρώδης διαβήτης, κάπνισμα, παχυσαρκία, μικροβιακός αποικισμός, λήψη στεροειδών, υποκείμενα νοσήματα, βαρύτητα της νόσου) και με βάση τα χαρακτηριστικά της επέμβασης (τοποθέτηση παροχετεύσεων, είδος και χρόνος διάρκειας επέμβασης, ανεπαρκής προετοιμασία του χειρουργικού πεδίου, παραμέληση κανόνων υγιεινής). Επίσης παρουσιάζονται οι συσκευές ή οι επεμβατικοί χειρισμοί που αυξάνουν τον κίνδυνο της χειρουργικής λοίμωξης (ενδοφλέβιοι καθετήρες, ουροκαθετήρες, τραχειοστομίες, γαστρικοί ή ενδοτραχειακοί σωλήνες, εμφυτευμένες συσκευές).

Στο τέλος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους χειρισμούς ασηψίας, αντισηψίας, τις τεχνικές συλλογής, μεταφοράς και απομάκρυνσης του ακάθαρτου ιματισμού, τον χειρισμό του καθαρού/αποστειρωμένου ιματισμού, εφαρμόζοντας τα ενδεδειγμένα μέτρα για τον περιορισμό των χειρουργικών λοιμώξεων.

2.2.B.5 | ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στο ισοζύγιο υγρών, στις διαταραχές των ηλεκτρολυτών και στην ενδοφλέβια χορήγηση υγρών και διαλυμάτων. Στο πρώτο μέρος της υποενότητας παρουσιάζονται οι διαταραχές του ισοζυγίου υγρών (περίσσεια όγκου υγρών με εμφάνιση οιδήματος, έλλειμμα όγκου υγρών με εμφάνιση αφυδάτωσης), οι πηγές πρόσληψης υγρών και οι τρόποι αποβολής τους από τον ανθρώπινο οργανισμό. Ειδικότερα αναλύονται τα αίτια της αφυδάτωσης (μειωμένη πρόσληψη νερού, έντονη εφίδρωση, πυρετός, διάρροια, έμετοι, εκτεταμένες εγκαυματικές περιοχές) και τα κλινικά της συμπτώματα (που κυμαίνονται από έντονη δίψα, ξηροστομία, ολιγουρία, πτώση της αρτηριακής πίεσης και ταχυκαρδία, έως ψευδαισθήσεις, παραλήρημα, σπασμούς και κώμα).

Στη συνέχεια, στο δεύτερο μέρος, περιγράφονται οι διαταραχές των ηλεκτρολυτών, δηλαδή η υπονατρίαemia (λόγω εμέτων, διάρροιας, εγκαυμάτων, μειωμένης πρόσληψης νατρίου ή αυξημένων απωλειών από έντονη εφίδρωση), η υπερνατρίαemia (εκδηλώνεται με μείωση της αρτηριακής πίεσης, πολυουρία, ταχυκαρδία, νευρολογικά συμπτώματα), η υποκαλciαιμία, η υπερκαλciαιμία (εκδηλώνεται με μυϊκή αδυναμία, ναυτία, έμετους και διαταραχές στη λειτουργία του μυοκαρδίου), η υποασβεστιαία, η υπερασβεστιαία, καθώς και τα διαλύματα υγρών και ηλεκτρολυτών.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην άσκηση των εκπαιδευόμενων στη μέτρηση, καταγραφή και αποτύπωση των προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων υγρών μέσω παραδειγμάτων και έντυπου υλικού και στην εξοικείωση με τον απαιτούμενο εξοπλισμό για την ενδοφλέβια χορήγηση διαλυμάτων (καθετήρες, βελόνες, φίλτρα, αντλίες ελέγχου έγχυσης).

Με την ολοκλήρωση της υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να διαχειρίζονται αποτελεσματικά την καταγραφή και την ενδοφλέβια χορήγηση υγρών, ηλεκτρολυτών, φαρμάκων και διαλυμάτων, σύμφωνα με τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλευτή/-τριας, τα ενδεδειγμένα πρωτόκολλα και τις κατευθυντήριες οδηγίες.

2.2.B.6 | ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια εστιάζεται στην παροχή φροντίδας σε ασθενείς με εγκαύματα. Συγκεκριμένα, ορίζονται και περιγράφονται οι κατηγορίες των εγκαυμάτων ανάλογα με το αίτιο πρόκλησης σε: α) θερμικά (ξηρή, υγρή θερμότητα, ψύχος), β) χημικά, γ) ηλεκτρικά (ρεύμα, κεραυνοπληξία) και δ) ακτινικά (ακτίνες Χ, Γ, ηλιακή ακτινοβολία κ.ά.). Επίσης, αναφέρονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την ταξινόμηση των εγκαυμάτων, όπως το βάθος του εγκαύματος, η έκτασή του, το αίτιο, η ηλικία του/της ασθενούς, η εντόπιση της εγκαυματικής περιοχής, οι συνθήκες πρόκλησης, καθώς και οι προϋπάρχουσες ή συνυπάρχουσες ασθένειες.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η βαθμονόμηση των εγκαυμάτων ανάλογα με την έκταση της ιστικής καταστροφής και την κλινική εικόνα τους (ερυθρότητα, πόνος, κνησμός, οίδημα, φλύκταινες, νέκρωση υποκείμενων ιστών). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις άμεσες ή έμμεσες επιπλοκές που οφείλονται στο έγκαυμα, όπως οι γαστρεντερολογικές, οι σκελετικές, οι οφθαλμολογικές, οι διαταραχές της επούλωσης των εγκαυμάτων, οι μολύνσεις και οι επιπλοκές από το καρδιαγγειακό και αναπνευστικό σύστημα.

Παράλληλα, στο πλαίσιο της υποεπάρκειας και στο μέρος της ανάπτυξης ειδικών δεξιοτήτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την ποσοτική και ποιοτική εκτίμηση του εγκαυματικού τραύματος και με τις ιδιαιτερότητες φροντίδας που απαιτούν νοσηλεία σε ιδιαίτερο, καλά θερμαινόμενο χώρο (28°C) χώρο, τοποθέτηση του/της ασθενούς σε αποστειρωμένα σεντόνια με προσπάθεια αποφυγής διασπαρμού μόλυνσης, χρήση υποσέντονου από συνθετική ουσία ή φύλλο αλουμινίου ώστε να αποφεύγεται η επαφή των εγκαυματικών επιφανειών και να διευκολύνεται η απορρόφηση των υγρών.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή παρέχει την απαραίτητη βάση για τη συνεισφορά στη νοσηλευτική φροντίδα και την υποστήριξη των ασθενών με εγκαύματα.

2.2.B.7 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν την ολοκληρωμένη νοσηλευτική περιεγχειρητική φροντίδα σε ασθενείς με νοσήματα του πεπτικού συστήματος. Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια της υποεπάρκειας παρουσιάζονται και αναλύονται οι νοσηλευτικές παρεμβάσεις στις οποίες θα κληθεί να συμμετάσχει ο/η εκπαιδευόμενος/-η στο χειρουργικό τμήμα ενός νοσηλευτικού ιδρύματος, αναφορικά με τη φροντίδα ασθενών που πραγματοποιούν ενδοσκοπικό έλεγχο του πεπτικού συστήματος (οι-

σοφαγοσκόπηση, γαστροσκόπηση, κολονοσκόπηση, σιγμοειδοσκόπηση, ορθοσκόπηση). Επιπρόσθετα, περιγράφεται η νοσηλευτική φροντίδα κατά τη διάρκεια του ακτινολογικού ελέγχου του πεπτικού και ειδικότερα κατά τη διάβαση εντέρου (βαριούχος υποκλυσμός), κατά τον έλεγχο των χοληφόρων οδών και αγγείων (χολοκυστογραφία, χολαγγειογραφία) και κατά τον έλεγχο του παγκρέατος.

Περαιτέρω, στην εν λόγω υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με δεξιότητες της νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με έλκος στομάχου και δωδεκαδακτύλου που αντιμετωπίζεται χειρουργικά (συχνές μετακινήσεις επί κλίνης, λήψη ζωτικών σημείων, σχολαστική υγιεινή στόματος, χορήγηση αναλγητικών, παρεντερική χορήγηση αντιβιοτικών, αναρρόφηση από ρινογαστρικό σωλήνα, ακριβής καταγραφή των προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων υγρών, καταγραφή υγρών παροχετεύσεων), με φλεγμονές της στοματικής κοιλότητας (καθαριότητα και αντισηψία της στοματικής κοιλότητας με πλύσεις και χρήση ειδικών διαλυμάτων, γεύματα σε πολτώδη μορφή), διαταραχές της απεκκριτικής λειτουργίας του εντέρου, καθώς και την προεγχειρητική και μετεγχειρητική φροντίδα ασθενών με όγκους ή νεοπλασμάτα εντέρου (τεχνητή σίτιση, χρήση αναρρόφησης, τοποθέτηση ασθενούς σε ανάρροπη θέση, φροντίδα στομιών).

Συνολικά, η συγκεκριμένη υποενότητα προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το θεωρητικό υπόβαθρο για την ορθή και αποτελεσματική νοσηλευτική διαχείριση των νοσημάτων του πεπτικού συστήματος που χρήζουν παρεμβατικών θεραπευτικών μεθόδων και χειρουργικής αντιμετώπισης.

2.2.B.8 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν την ολοκληρωμένη νοσηλευτική περιεγχειρητική φροντίδα σε ασθενείς με νοσήματα του αναπνευστικού και κυκλοφορικού συστήματος. Στο πρώτο μέρος της υποενότητας γίνεται συνοπτική αναφορά στα συμπτώματα των αναπνευστικών νοσημάτων και τις βασικές αρχές οξυγονοθεραπείας. Στη συνέχεια περιγράφονται διεξοδικά οι μέθοδοι φροντίδας σε ασθενείς με τραχειοστομία, δηλαδή, τοποθέτηση σε ημικαθιστή θέση, συχνή λήψη και καταγραφή των ζωτικών σημείων σε ειδικό δελτίο, καθαρισμός του τραχειοσωλήνα με αναρρόφηση, παρακολούθηση της τραχειοστομίας για σημεία φλεγμονής (οίδημα, ερυθρότητα, πόνος), συχνή φροντίδα του στόματος, εξασφάλιση ήρεμου και καθαρού περιβάλλοντος.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη φροντίδα ασθενών μετά από εγχείρηση θώρακα και τοποθέτηση παροχέτευσης θώρακα (Bülau), που περιλαμβάνει τον έλεγχο της σύνδεσης του θωρακικού καθετήρα, τη στεγανότητα των συνδέσεων, την καλή στερέωση της συσκευής και την ενθάρρυνση του/της ασθενούς να αναπνέει βαθιά και να βήχει.

Στο δεύτερο μέρος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν για τη νοσηλευτική φροντίδα ασθενών μετά από εγχειρήσεις καρδιάς και την έξοδό τους

από τη ΜΕΘ και συγκεκριμένα για τη διαιτητική προετοιμασία, την ψυχολογική τόνωση, την τοπική φροντίδα της τομής, τη φροντίδα των θωρακικών παροχετεύσεων, τη μέτρηση και καταγραφή των ζωτικών σημείων, τη μέτρηση του σακχάρου στα ούρα και την παρακολούθηση και καταγραφή των προσλαμβανομένων υγρών και των αποβαλλομένων ούρων.

Συνολικά, με την ολοκλήρωση της υποεπένδυσης αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί/-ές να συμμετέχουν στην αποτελεσματική νοσηλευτική διαχείριση των ασθενών μετά από χειρουργικές επεμβάσεις του αναπνευστικού και κυκλοφορικού συστήματος και να προάγουν την αυτοδιαχείρισή τους, εφαρμόζοντας τις ενδεδειγμένες τεχνικές και πρωτόκολλα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. LeMone, P., Burke, K. & Bauldoff, G. (2014). *Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική. Κριτική Σκέψη κατά τη Φροντίδα του Ασθενούς* (1ος τόμος). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
2. Σαχίνη-Καρδάση, Α. & Πάνου, Μ. (2008). *Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική – Νοσηλευτικές διαδικασίες*. Αθήνα: Βήτα Ιατρικές Εκδόσεις.

Συμπληρωματικές

1. Αθανάτου, Ε. (2007). *Παθολογική και Χειρουργική Κλινική Νοσηλευτική* (8η έκδοση). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Osborn, K. S., Wraa, C. E. & Watson, A. B. (2011). *Παθολογική – Χειρουργική Νοσηλευτική. Προετοιμασία για τη Νοσηλευτική Πρακτική* (τόμοι. 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Π.Χ. Πασχαλίδη-Broken Hill Publishers.
3. Ντέρος, Κ. & Δίκη, Ε. (2021). *Χειρουργική – Γ' ΕΠΑ.Λ. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»*.

2.2.Γ • ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ-ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η παρούσα μαθησιακή ενότητα αποτελείται από δύο αυτοτελείς επιμέρους ενότητες, αυτή της Γυναικολογικής και αυτή της Παιδιατρικής Νοσηλευτικής. Η υποεπένδυση της Γυναικολογικής Νοσηλευτικής έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε έννοιες που αφορούν την ανατομία και τη φυσιολογία του γυναικείου γεννητικού συστήματος. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα εξελικτικά στάδια και οι αλλαγές που προκύπτουν στο αναπαραγωγικό σύστημα της γυναίκας κατά την εφηβεία, την κύηση, τον τοκετό, τη λοχεία, την εμμηνόπαυση. Αναλύονται οι συχνότερες

παθολογικές γυναικολογικές καταστάσεις, με ιδιαίτερες αναφορές ως προς την επίπτωση και τον επιπολασμό γυναικολογικών καρκίνων (μαστού, γεννητικών οργάνων κ.ά.), και συνδέονται με τις αναγκαίες νοσηλευτικές παρεμβάσεις, τόσο σε επίπεδο πρόληψης όσο και θεραπευτικής αντιμετώπισης. Η υποεπάρκεια της Παιδιατρικής Νοσηλευτικής εξοικειώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε έννοιες και ορισμούς που αφορούν τις βιολογικές, ψυχολογικές και πνευματικές ανάγκες τόσο ενός υγιούς όσο και ενός άρρωστου παιδιού. Θα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα εξελικτικά στάδια ανάπτυξης ενός παιδιού (γλωσσική, αισθητηριακή, κινητική, συναισθηματική και κοινωνική εξέλιξη). Τέλος, αναφέρονται τα συχνότερα παθολογικά και χειρουργικά προβλήματα της παιδικής ηλικίας και η νοσηλευτική αντιμετώπισή τους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Επικουρούν στην εφαρμογή του εξατομικευμένου πλάνου φροντίδας των ασθενών με γυναικολογικά και παιδιατρικά νοσήματα, σύμφωνα με τις ανάγκες του/της ασθενούς, υπό την εποπτεία του/της νοσηλεύτη/-τριας,
- Συμμετέχουν ενεργά στην πρόληψη και αντιμετώπιση των γυναικολογικών και παιδιατρικών παθήσεων,
- Συνεργάζονται με νοσηλεύτές/-τριες και άλλους/-ες επαγγελματίες υγείας σε προγράμματα έγκαιρης διάγνωσης του καρκίνου του μαστού και του τραχήλου της μήτρας,
- Ενθαρρύνουν τις γυναίκες όλων των ηλικιών για τη διενέργεια διαγνωστικών εξετάσεων ώστε να επιτύχουν την έγκαιρη ανίχνευση παθολογικών καταστάσεων,
- Παρατηρούν τη φυσιολογική ανάπτυξη του παιδιού,
- Παρουσιάζουν τα στάδια ανάπτυξης του παιδιού από τη νεογνική έως την εφηβική ηλικία,
- Συμβουλεύουν γονείς και φροντιστές/-τριες για θέματα πρόληψης παιδικών ατυχημάτων,
- Αναγνωρίζουν τις παθολογικές καταστάσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν η γυναίκα και το έμβρυο, τόσο κατά την κύηση και τον τοκετό όσο και κατά τη λοχεία,
- Κατονομάζουν γυναικολογικές και παιδιατρικές παθήσεις και γνωρίζουν μεθόδους παρέμβασης σε πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο και τριτοβάθμιο επίπεδο φροντίδας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Λοιμογόνοι παράγοντες / Προσυμπτωματικός έλεγχος / Γυναικολογικός έλεγχος / Προεκλαμψία, εκλαμψία / Σακχαρώδης διαβήτης / Προγεννητικός έλεγχος / Παιδική θνησιμότητα / Εμβολιασμός / Πρόληψη.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ-ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
2	ΚΥΗΣΗ-ΤΟΚΕΤΟΣ-ΛΟΧΕΙΑ, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
3	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ-ΦΛΕΓΜΟΝΕΣ, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
4	ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ
5	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ
6	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΝΕΟΓΝΟΥ ΚΑΙ ΒΡΕΦΟΥΣ-ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΙ
7	ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Γ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ-ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα γίνεται αναφορά στην ανατομία και τη φυσιολογία του ανθρώπινου σώματος, με έμφαση στην περιγραφή των οργάνων και των λειτουργιών του γυναικείου γεννητικού συστήματος. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, θα είναι σε θέση να περιγράφουν τον μηχανισμό, μέσω του οποίου ωριμάζει το αναπαραγωγικό σύστημα της γυναίκας και το σώμα της γίνεται ικανό να φέρει εις πέρας μία εγκυμοσύνη. Έννοιες όπως έμμηνος ρύση, ωθητικός κύκλος, γεννητικός κύκλος, κύηση, τοκετός, λοχεία αποσαφηνίζονται με τρόπο με τον οποίο γίνεται εμφανής ο συσχετισμός μεταξύ τους. Στο πλαίσιο της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα συμμετέχουν, κατόπιν σχετικής ανάθεσης από τους/τις νοσηλευτές/-τριες, σε ενέργειες που θα συμπεριλαμβάνουν την υποδοχή της γυναίκας ασθενούς στο γυναικολογικό τμήμα, την προετοιμασία της για τον τακτικό γυναικολογικό έλεγχο, τη βοήθεια στη διενέργεια ειδικών γυναικολογικών εξετάσεων, τη λήψη δείγματος για περαιτέρω έλεγχο, τη διαχείριση αυτού του δείγματος και την ασφαλή μεταφορά του. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τη χρησιμοποίηση προπλασμάτων και τη χρήση χαρτών και έντυπου υλικού, προτείνεται να σχηματίζουν ομάδες εργασίας και ως αποτέλεσμα των διεργασιών, να περιγράφουν αναλυτικά τις περιοχές του γεννητικού συστήματος, τις οποίες μελετούν και να παρεμβαίνουν με τις ενέργειές τους. Όσον αφορά την εγκυμοσύνη, παρουσιάζονται τα σημεία που υποδέχονται και προωθούν το γονιμοποιημένο ωάριο, τα σημεία που φιλοξενούν το κύημα, καθώς και οι περιοχές από τις οποίες περνά το έμβρυο κατά τον τοκετό.

2.2.Γ.2 | ΚΥΗΣΗ-ΤΟΚΕΤΟΣ-ΛΟΧΕΙΑ, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Το περιεχόμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας εστιάζεται στην αντιμετώπιση των φάσεων της εγκυμοσύνης, της γέννησης και της λοχείας. Στο τέλος της

μαθησιακής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να εφαρμόζουν αποτελεσματικές παρεμβάσεις νοσηλευτικής φροντίδας κατά τη διάρκεια των ανωτέρω διαδικασιών. Στην έναρξη της υποεπάρκειας γίνονται αναφορές στη λειτουργία της μήτρας και των ωοθηκών, τη φάση της ωορρηξίας και τον σχηματισμό του εμβρύου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ανακαλούν στη μνήμη τους, μέσω χρησιμοποίησης χαρτών, εικόνων και προπλάσμάτων τις βασικές γνώσεις ανατομίας και φυσιολογίας των οργάνων του γυναικείου αναπαραγωγικού συστήματος. Παρουσιάζονται η φυσιολογική εγκυμοσύνη και οι αλλαγές που συμβαίνουν στο σώμα της γυναίκας, καθώς και οι παρεμβάσεις που απαιτούνται για την υποστήριξη της μητέρας και του εμβρύου. Στη συνέχεια αναλύεται η παθολογία της κύησης με τη μελέτη των συχνότερων παθολογικών καταστάσεων που επηρεάζουν την εγκυμοσύνη, όπως η προεκλαμψία – εκλαμψία, ο διαβήτης της κύησης και η υπέρταση. Ακολούθως, περιγράφεται η διαδικασία του τοκετού και επισημαίνονται οι ενδείξεις για καισαρική τομή. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην παρουσίαση των ειδικών περιπτώσεων, επιπλοκών και συναισθηματικών διακυμάνσεων που εμφανίζονται κατά τη διάρκεια της κύησης ή της λοχείας για τη γυναίκα, σε συσχέτιση με την παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα, τόσο στις υπηρεσίες δευτεροβάθμιας όσο και πρωτοβάθμιας περίθαλψης. Τονίζεται επίσης η σημασία της υποβοήθησης του έργου των ιατρών και νοσηλευτών κατά την κλινική εξέταση της εγκύου, καθώς και η αξία της νοσηλευτικής φροντίδας κατά τη διάρκεια της κύησης και του τοκετού. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω κλινικών ασκήσεων, συζητούν τις κατάλληλες νοσηλευτικές παρεμβάσεις για τη φροντίδα της μητέρας κατά τη διάρκεια της παραμονής της στην κλινική.

2.2.Γ.3 | ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ-ΦΛΕΓΜΟΝΕΣ, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια επικεντρώνεται στη μελέτη και την κατανόηση των παθολογικών καταστάσεων και φλεγμονών που αφορούν το γυναικείο αναπαραγωγικό σύστημα. Στο τέλος της εκπαιδευτικής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να προβαίνουν στις ενδεδειγμένες νοσηλευτικές ενέργειες για την αντιμετώπιση των παθολογικών γυναικολογικών καταστάσεων. Αρχικά περιγράφονται οι φλεγμονές που σχετίζονται με την κύηση και τον τοκετό και οι κύριες γυναικολογικές παθήσεις, όπως η κύστη ωοθήκης, οι πολυκυστικές ωοθήκες, η ενδομητρίωση, η υπογονιμότητα, η μητρορραγία, η πρόπτωση της μήτρας, τα ινομυώματα, τα κονδυλώματα, η τραχηλίτιδα, η ερυθροπλασία, οι μυκητιάσεις και η ακράτεια ούρων. Επιπροσθέτως, αναφέρονται οι συνήθεις χειρουργικές επεμβάσεις στο γυναικείο αναπαραγωγικό σύστημα και ο σημαντικός νοσηλευτικός ρόλος ως προς την προετοιμασία του χειρουργείου, αλλά και ο ρόλος στην παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και τη διαχείριση του πόνου. Ιδιαίτερες επισημάνσεις γίνονται στα αίτια, τη διάγνωση και την αντιμετώπιση της εξωμήτριας κύησης, καθώς και στα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα. Ακολούθως, αναλύεται ο γυναικολογικός καρκίνος, δηλαδή οι κακοήθειες του γυναικείου γεννητικού συστήματος, όπως ο καρκίνος του ενδομητρίου

ου, του τραχήλου της μήτρας, των ωοθηκών, του κόλπου και του αιδοίου. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στον καρκίνο του μαστού, λόγω του ότι παρατηρείται κυρίως στο γυναικείο φύλο, ενώ σύμφωνα με τα επιδημιολογικά δεδομένα εμφανίζει την πιο υψηλή επίπτωση των καρκίνων στις γυναίκες. Τονίζεται σε αυτό το θεματικό πεδίο η σπουδαιότητα της νοσηλευτικής φροντίδας στις περιπτώσεις του γυναικολογικού καρκίνου στα πρώτα στάδια της νόσου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω πρακτικών ασκήσεων, ενισχύουν τις δεξιότητες παρέμβασης στη νοσηλευτική αντιμετώπιση των γυναικολογικών παθήσεων και των ογκολογικών περιστατικών.

2.2.Γ.4 | ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζονται οι εξετάσεις για την πρόληψη και την προστασία της γυναικείας υγείας. Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίζουν την αξία της εφαρμογής των προληπτικών εξετάσεων και πρακτικών για την αποτροπή ή έγκαιρη αντιμετώπιση της εμφάνισης προβλημάτων ή ασθενειών. Αρχικά περιγράφεται ο κυτταρολογικός έλεγχος, γνωστός ως Pap test, για την ανίχνευση του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα τρέχοντα επιδημιολογικά δεδομένα για την εμφάνιση του καρκίνου του μαστού και τους γυναικολογικούς καρκίνους. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της σύγκρισης διαγραμμάτων, μπορούν να ερμηνεύουν τα αποτελέσματα των δεικτών επιπολασμού και επίπτωσης, σε συσχέτιση με την αξία της έγκαιρης παρέμβασης. Τονίζεται η σημασία του τακτικού αυτοελέγχου για την πρόληψη και ανίχνευση του καρκίνου του μαστού και η συμβολή των διαγνωστικών εργαλείων της ψηφιακής τεχνολογίας στην έγκαιρη διάγνωση. Επιπλέον, αναφέρεται το σύνολο των λοιπών γυναικολογικών εξετάσεων για την ανίχνευση προβλημάτων, όπως τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, οι φλεγμονές του γεννητικού συστήματος, οι ορμονικές διαταραχές κ.ά. Ακολούθως, επισημαίνεται η σπουδαιότητα του προγράμματος εμβολιασμού κατά του ιού των ανθρωπίνων θηλωμάτων (HPV) και η αναγκαιότητα ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού για την προστασία από τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας. Εκτενής αναφορά γίνεται στα θέματα οικογενειακού προγραμματισμού, στις μεθόδους αντισύλληψης, στον έλεγχο της γονιμότητας και στην πρόληψη της ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω συζητήσεων και πρακτικών ασκήσεων, αξιοποιούν τις προληπτικές εξετάσεις και τις τελευταίες εξελίξεις στον τομέα της προαγωγής υγείας των γυναικών, προκειμένου να εφαρμόζουν το πλάνο της νοσηλευτικής φροντίδας.

2.2.Γ.5 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι η εισαγωγή των εκπαιδευόμενων στην παρουσίαση των βασικών εννοιών της παιδιατρικής νοσηλευτικής και η προετοιμασία τους για την περαιτέρω εμβάθυνση στη θεματολογία που ακολουθεί. Προσδιορίζεται ο κλάδος της νοσηλευτικής που εστιάζεται στη φροντίδα και την

υγεία των παιδιών από τη γέννηση έως την εφηβεία. Στο τέλος της συγκεκριμένης υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενισχύουν τις δεξιότητες της παιδιατρικής νοσηλευτικής φροντίδας, προκειμένου να διασφαλίσουν την ομαλή ανάπτυξη και την καλή υγεία των παιδιών στο πλαίσιο της διασύνδεσης των ιατρικών και νοσηλευτικών ειδικοτήτων. Το περιεχόμενο περιλαμβάνει τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού, την αντιμετώπιση τραυματισμών από ατυχήματα και τη μελέτη παθολογικών καταστάσεων, όπως προβλημάτων του αναπνευστικού, του αιμοποιητικού, του νευρικού, του κυκλοφορικού συστήματος κ.ά. Ιδιαίτερα θα συζητηθούν τα θέματα που αφορούν την πρόληψη των ασθενειών, στη διεξαγωγή προληπτικών εξετάσεων και στην προαγωγή της υγείας μέσω εμβολιασμών, εκπαίδευσης παιδιών, εφήβων και γονέων. Στη συνέχεια εξετάζονται και συζητούνται τα θέματα της φροντίδας των παιδιών που νοσηλεύονται στο νοσοκομείο, οι παρεμβάσεις των βοηθών νοσηλευτικής στην προετοιμασία των παιδιών για το χειρουργείο και η ψυχολογική υποστήριξη του παιδιού και των μελών της οικογένειας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάλυση των κύριων διαταραχών της ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων. Για τον λόγο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω μελέτης κλινικών περιστατικών και ασκήσεων εξασκούνται στην αναγνώριση και διαχείριση των συναισθηματικών αντιδράσεων των παιδιών και των οικογενειών τους σε περιπτώσεις νοσηλείας ή άλλων δύσκολων καταστάσεων.

2.2.Γ.6 | ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΝΕΟΓΝΟΥ ΚΑΙ ΒΡΕΦΟΥΣ-ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΙ

Στην παρούσα υποενότητα περιγράφονται δύο κύριες θεματικές κατηγορίες, η παρακολούθηση του παιδιού αμέσως μετά τη γέννηση και η διενέργεια εμβολιασμών. Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να γνωρίζουν τους τρόπους περιποίησης του νεογέννητου και να βοηθούν στην πρώτη ιατρική εξέτάσή του. Παράλληλα, θα μπορούν να αναγνωρίζουν τη μοναδική αξία των εμβολίων, ως αποτελεσματικό εργαλείο για την πρόληψη των ασθενειών στην παιδική ηλικία. Στο πρώτο θεματικό πεδίο περιγράφεται λεπτομερώς η φροντίδα του νεογέννητου και ο έλεγχος της λειτουργίας των οργάνων και των συστημάτων του. Στη συνέχεια αναφέρονται τα στάδια εξέλιξης της ανάπτυξης, δηλαδή οι μετρήσεις βάρους, μήκους, περιμέτρου κεφαλής, καθώς και η οδοντοφυΐα. Ακολούθως, ελέγχεται η φυσιολογική ανάπτυξη των συστημάτων, όπως του μυοσκελετικού, νευρικού, αναπνευστικού, πεπτικού, ουροποιητικού. Συμπληρωματικά, ελέγχεται η κινητική, η αισθητηριακή και η πνευματική ανάπτυξη του παιδιού. Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω μετρήσεις και έλεγχοι εξετάζονται για τη διαπίστωση τυχόν αποκλίσεων από την αναμενόμενη φυσιολογική ανάπτυξη, προκειμένου να ληφθούν άμεσα τα αναγκαία μέτρα αντιμετώπισης.

Στο δεύτερο θεματικό πεδίο της υποενότητας παρουσιάζεται το Εθνικό Πρόγραμμα Εμβολιασμών για την αντιμετώπιση των μολυσματικών ασθενειών της παιδικής ηλικίας και συνδέεται άμεσα με τη φροντίδα του νεογέννητου. Τονίζεται η αξία

του εμβολιασμού ως προληπτικού μέσου προστασίας, ιδιαιτέρως στους ευπαθείς πληθυσμούς, όπως τα βρέφη και τα παιδιά. Ειδικότερα θα γίνουν επισημάνσεις, με παραδείγματα για την εξάλειψη ή την ελάττωση σοβαρών ασθενειών στην κοινότητα, όπως η παραλυτική πολιομυελίτιδα, η ελονοσία, η ευλογιά κ.ά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω διαγραμμάτων, πινάκων και μελετών περίπτωσης, περιγράφουν τα στάδια της φυσιολογικής εξέλιξης ενός παιδιού και συμμετέχουν επικουρικά στη διενέργεια εμβολιασμών.

2.2.Γ.7 | ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Η μελέτη της μαθησιακής υποεπάρκειας περιλαμβάνει την κατανόηση των μηχανισμών μετάδοσης των λοιμώξεων στην παιδική ηλικία. Στο τέλος της μαθησιακής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να ερμηνεύουν τα αποτελέσματα της επίδρασης των λοιμωδών νοσημάτων στα παιδιά. Στην εισαγωγή της υποεπάρκειας περιγράφονται τα λοιμώδη νοσήματα, τα οποία αναφέρονται σε ασθένειες που προκαλούνται από παθογόνους μικροοργανισμούς, όπως ιούς, βακτήρια, παράσιτα ή μύκητες, και μεταδίδονται από ένα άτομο σε άλλο. Ειδικότερα περιγράφονται λοιμώδη νοσήματα που οφείλονται σε ιούς και μικρόβια, όπως ιλαρά, ερυθρά, παρωτίτιδα, ανεμοβλογιά, μηνιγγίτιδα, ηπατίτιδες, κοκκύτης, στρεπτοκοκκικές και σταφυλοκοκκικές λοιμώξεις του αναπνευστικού, λοιμώδης μονοπυρήνωση, φυματίωση, τέτανος κ.ά. Παρουσιάζονται παραδείγματα και μελέτες περιπτώσεων, όπου αναλύονται τα αίτια, ο τρόπος μετάδοσης, τα συμπτώματα, η κλινική εικόνα, η πρόληψη και η αντιμετώπιση, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να διακρίνουν τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των λοιμωδών νοσημάτων. Εξηγείται, στη συνέχεια, η αυξημένη μολυσματικότητα των λοιμογόνων παραγόντων στην παιδική ηλικία, που οφείλεται κατά κύριο λόγο στην ευαισθησία του ανοσοποιητικού συστήματος των παιδιών, αλλά και στη δυσκολία λήψης αποτελεσματικών μέτρων πρόληψης από τα παιδιά. Ιδιαίτερη επισήμανση γίνεται στη θεμελιώδη έννοια της πρόληψης και προφύλαξης των λοιμωδών νοσημάτων, η οποία συχνά περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή βασικών κανόνων υγιεινής, τον εμβολιασμό, την περιορισμένη επαφή με μολυσμένα άτομα, αλλά και την ενίσχυση του οργανισμού των παιδιών με την κατάλληλη διατροφή, τη λήψη βιταμινών και την ενυδάτωση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω δημιουργίας ομάδων εργασίας και πρακτικών ασκήσεων, αναγνωρίζουν τους λοιμογόνους παράγοντες ως σημαντικούς κινδύνους απειλής για την υγεία των παιδιών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Shapiro P. J. (2001). *Μαιευτική και Γυναικολογική Νοσηλευτική* (μτφρ. Ασπασία Σιορφάνε, Γιώργος Καραχάλιος). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. McKinney, S. E., James, R. S., Murray, S. S., Nelson, A. K. & Ashwill, W. J. (2020). *Παιδιατρική Νοσηλευτική-Θεμελιώδεις Αρχές της Φροντίδας Υγείας του Παιδιού*. Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Συμπληρωματικές

1. Σαχίνη-Καρδάση, Α. & Πάνου, Μ. (2008). *Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική – Νοσηλευτικές διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.
2. Μπαρμπούνη, Α. (επιμ.). (2022). *Εμβόλια Και Εμβολιασμοί. Ένα αγαθό απαραίτητο για τη δημόσια υγεία*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

2.2.Δ • ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές νοσηλευτικής φροντίδας για την αντιμετώπιση ασθενών με παθολογικά και χειρουργικά προβλήματα υγείας. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι αρχές ασηψίας, απολύμανσης και απορρύπανσης για τον έλεγχο των λοιμώξεων. Η ενότητα πραγματεύεται μεθόδους άσηπτης τεχνικής για υγιεινονομικό υλικό (επιδεσμικό υλικό, εργαλείων, προστατευτικού εξοπλισμού) καθώς και άλλου εξοπλισμού για τη διενέργεια ιατρικών πράξεων που απαιτεί άσηπτη τεχνική. Στο θεωρητικό σκέλος αναπτύσσεται η απόκτηση των αναγκαίων γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ώστε να εφαρμόζουν, με επίβλεψη ή κατόπιν ανάθεσης από νοσηλευτή/-τρια, τις ενδεδειγμένες ενέργειες στο πλαίσιο των απαιτούμενων παρεμβάσεων σε ασθενείς με προβλήματα του αναπνευστικού, του πεπτικού, του καρδιαγγειακού, του ουροποιητικού, του μυοσκελετικού και του νευρικού συστήματος. Επίσης, παρουσιάζονται οι αρχές φροντίδας χειρουργικών ασθενών και ασθενών με έγκαυμα, τραχειοστομία, ακρωτηριασμό, έλξη ή γύψινο επίδεσμο, με διαταραχές των ενδοκρινών αδένων, των αισθητηρίων οργάνων, του αίματος και της ούρησης, αλλά και η φροντίδα στο τελικό στάδιο της ζωής. Επίσης, στο εργαστηριακό μέρος της ενότητας εφαρμόζονται οι αρχές χορήγησης των φαρμάκων από το στόμα, παρεντερικά, με αλοιφές και κολλύρια.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Εκτιμούν τις βασικές ανάγκες και τα προβλήματα των ασθενών,
- Σχεδιάζουν εξατομικευμένη νοσηλευτική φροντίδα,
- Εφαρμόζουν τις αρχές άσηπτης τεχνικής κατά τη χρήση αποστειρωμένου υλικού,
- Διαχειρίζονται με ασφάλεια τον κλινήρη ασθενή, παρέχοντας νοσηλευτική φροντίδα για κάλυψη των βασικών του αναγκών,
- Οργανώνουν την εύρυθμη λειτουργία του εξοπλισμού του θαλάμου για την εξειδικευμένη νοσηλευτική φροντίδα των ασθενών (οξυγονοθεραπεία, αναρροφήσεις),
- Ελέγχουν τη λειτουργία της παροχής οξυγόνου και της αναρρόφησης,
- Κατονομάζουν τις οδούς χορήγησης των φαρμάκων (εντερικά και παρεντερικά),
- Αναγνωρίζουν τα προβλήματα από λάθος χορήγηση φαρμάκων,
- Εξοικειώνονται με την τεχνική χορήγησης φαρμάκων ενδομυϊκά, υποδόρια, ενδοδερμικά,
- Εφαρμόζουν την υγιεινή των χεριών για την πρόληψη των λοιμώξεων,
- Φορούν αποστειρωμένα γάντια,
- Αναγνωρίζουν τις βασικές αρχές διαχείρισης των χειρουργικών ασθενών, μελετώντας τις ανάγκες τους,
- Εφαρμόζουν την προεγχειρητική, διεγχειρητική και μετεγχειρητική φροντίδα του/της ασθενούς,
- Αναγνωρίζουν πιθανές μετεγχειρητικές επιπλοκές που αφορούν ασθενείς με παθολογικά και χειρουργικά νοσήματα,
- Εκτελούν βασικές νοσηλευτικές τεχνικές και ειδικές δεξιότητες στην ολιστική φροντίδα ασθενών με παθολογικά και χειρουργικά προβλήματα, κατόπιν ανάθεσης από νοσηλεύτη/-τρια ή και με την επίβλεψή του/της,
- Καταμετρούν τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά, καταγράφοντάς τα σε σχετικό έντυπο σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες διαδικασίες,
- Εξοικειώνονται με την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας ανάλογα με τις ανάγκες νοσηλείας του/της ασθενούς σε όλα τα επίπεδα φροντίδας υγείας (πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο, τριτοβάθμιο).

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πλάνο νοσηλευτικής φροντίδας / Πρόληψη λοιμώξεων / Χορήγηση φαρμάκων / Οξυγονοθεραπεία / Προαγωγή ατομικής υγιεινής / Τεχνικές μετακίνησης ασθενών / Εντερική και παρεντερική σίτιση / Παροχετεύσεις / Έλκη πίεσης / Περιεγχειρητική φροντίδα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (4), Σύνολο (7).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΛΑΝΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ
2	ΑΣΗΨΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
3	ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ
4	ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
5	ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
6	ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΛΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ
7	ΘΡΕΨΗ ΚΑΙ ΣΙΤΙΣΗ
8	ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΟΥΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΕΩΝ
9	ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ
10	ΠΕΡΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Δ.1 | ΠΛΑΝΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και παρουσίαση της νοσηλευτικής διεργασίας και της εφαρμογής του πλάνου παροχής φροντίδας στον/στην ασθενή. Στόχος της είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη διαδικασία της νοσηλευτικής διεργασίας ως ένα σύνολο αλληλένδετων ενεργειών και δραστηριοτήτων και να τη χρησιμοποιήσουν για την παροχή εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας. Στη συνέχεια της υποενότητας αναλύονται τα πέντε στάδια/βήματα της νοσηλευτικής διεργασίας και ειδικότερα: α) η εκτίμηση της κατάστασης του/της ασθενούς, β) η νοσηλευτική διάγνωση, γ) ο προγραμματισμός, δ) η εφαρμογή της νοσηλευτικής φροντίδας, ε) η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων που επετεύχθησαν. Ακολούθως, αναφέρονται τα χαρακτηριστικά της νοσηλευτικής διεργασίας, που είναι μια συστηματική διαδικασία, επικεντρώνεται σε στόχους και στο άτομο, προωθεί τη συμμετοχή του/της ασθενούς και μπορεί να εφαρμοστεί τόσο στο περιβάλλον του νοσοκομείου, όσο και σε υγειονομικές δομές της κοινότητας.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σημαντικότητα της εφαρμογής του πλάνου φροντίδας, καθώς είναι αυτό που εξασφαλίζει την ποιότητα της φροντίδας ως μιας διαδικασίας συνεργατικής μεταξύ του/της νοσηλευτή/-τριας, των ασθενών και των άλλων μελών της ομάδας υγείας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην παρούσα υποενότητα, θα κατανοήσουν επιπλέον ότι η νοσηλευτική διεργασία είναι ένα εργαλείο για τον εντοπισμό προβλημάτων των ασθενών και θα αναπτύξουν τις κατάλληλες δεξιότητες συλλογής και καταγραφής πληροφοριών που αφορούν την κατάσταση υγείας των ασθενών (νοσηλευτικό ιστορικό, υποκειμενικά στοιχεία/δηλώσεις, αντικειμενικά στοιχεία/εργαστηριακά

ευρήματα). Τέλος, θα καταστούν ικανοί/-ές να εφαρμόζουν το πλάνο φροντίδας, να θέτουν προτεραιότητες, να εκτελούν τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις και να εκτιμούν τα αποτελέσματα σε σχέση με τους προσδοκώμενους στόχους.

2.2.Δ.2 | ΑΣΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπένεση είναι βασική για την παροχή ασφαλούς και ποιοτικής φροντίδας υγείας στους/στις ασθενείς, καθώς αποσκοπεί στην κατάρτιση των εκπαιδευόμενων αναφορικά με τα μέτρα πρόληψης που πρέπει να λαμβάνονται για την αποφυγή της ανάπτυξης και διασποράς παθογόνων μικροοργανισμών στο νοσοκομείο, κατ' οίκον και στην κοινότητα. Στο θεωρητικό μέρος της υποεπένεσης περιγράφονται οι κύριες κατηγορίες μικροοργανισμών που προκαλούν τις λοιμώξεις στους χώρους υγείας και είναι τα βακτήρια, οι ιοί και οι μύκητες. Ακολούθως, αναλύονται τα στάδια της λοίμωξης, η συμπτωματολογία τους, οι μηχανισμοί διασποράς των παθογόνων μικροοργανισμών και οι αμυντικοί μηχανισμοί του ανθρώπινου οργανισμού.

Ιδιαίτερη εστίαση θα δοθεί στην παρουσίαση των αλληλένδετων παραγόντων που σχηματίζουν τον κύκλο της λοίμωξης, καθώς η παρέμβαση σε οποιονδήποτε από αυτούς τους παράγοντες ή την πορεία του κύκλου, είναι δυνατό να ανακόψει τη διασπορά και την εκδήλωση της λοίμωξης.

Στο εργαστηριακό μέρος της υποεπένεσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξασκηθούν στις εφαρμογές ασηψίας, αντισηψίας, απολύμανσης και αποστείρωσης, καθώς και στους κανόνες χρήσης του αποστειρωμένου υλικού. Επιπλέον, η εκμάθηση τεχνικών για την υγιεινή των χεριών, την εφαρμογή του προστατευτικού ατομικού εξοπλισμού και οι αρχές πρόληψης και περιορισμού των ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων στους χώρους υγείας θα τους προσφέρουν βασικές γνώσεις και δεξιότητες για την προστασία των ίδιων, των ασθενών και των φροντιστών/-τριών, στους χώρους υγείας. Για τη διδασκαλία της υποεπένεσης προτείνεται η χρήση παραδειγμάτων και η εξάσκηση στην εφαρμογή/χρήση μπλούζας, μάσκας και γαντιών, στη διαχείριση του ιματισμού και στην υγιεινή των χεριών.

Συνολικά, με το πέρας της μαθησιακής υποεπένεσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι ικανοί/-ές να χρησιμοποιούν αποστειρωμένο ιματισμό και να υιοθετούν τρόπους και μεθόδους άσηπτης τεχνικής στη φροντίδα των ασθενών.

2.2.Δ.3 | ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

Η χορήγηση φαρμάκων αποτελεί μια από τις πιο συχνές κλινικές διαδικασίες στον νοσηλευτικό χώρο και απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή και ευθύνη, καθώς κάθε φάρμακο έχει θεραπευτική δράση στον ανθρώπινο οργανισμό, σε συγκεκριμένη ποσότητα και σε μεσοδιαστήματα χορήγησης. Στην εν λόγω υποεπένεση περιγράφονται οι βασικές πληροφορίες για τα φαρμακευτικά σκευάσματα που πρέπει να γνωρίζει ο/η βοηθός νοσηλευτή/-τριας, τα απλά αναλγητικά φάρμακα και οι αρχές για την ασφαλή χορήγησή τους,

δηλαδή να δοθεί το σωστό φάρμακο, στον/στη σωστό/-ή ασθενή, στη σωστή δόση, στη σωστή οδό και στη σωστή ώρα με τη σωστή καταγραφή, προσέγγιση και έλεγχο.

Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, θα περιγραφούν οι οδοί χορήγησης των φαρμάκων (τοπική, εντερική και παρεντερική) και οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία και τις τεχνικές χορήγησης των φαρμάκων από το στόμα, διαδερμικά (με επάλειψη ή ψεκασμό), υπογλώσσια, μέσω της αναπνευστικής οδού ρινικά ή με εισπνοές, με οφθαλμική ή ωτική ενστάλαξη, ορθικά και κολπικά, ή και μέσω ρινογαστρικού σωλήνα σίτισης. Ιδιαίτερη αναφορά δίνεται στην παρεντερική οδό χορήγησης που περιλαμβάνει την ενδοδερμική, υποδόρια, ενδομυϊκή και ενδοφλέβια έγχυση των φαρμάκων.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εργαστηριακό μέρος της υποεπάρκειας θα εξοικειωθούν με τον υπολογισμό της δόσης, τους διαφορετικούς τύπους βελονών και συρίγγων, την προετοιμασία της σύριγγας για χρήση, τη διαδικασία διάλυσης και αναρρόφησης στείων διαλυμάτων από τα φιαλίδια/φύσιγγες, την ανάμιξη συμβατών φαρμάκων σε μια σύριγγα, καθώς και τις θέσεις για ένεση ανάλογα με την παρεντερική οδό χορήγησης του φαρμάκου με στόχο την ασφαλή χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής.

2.2.Δ.4 | ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Η οξυγονοθεραπεία περιλαμβάνει τη χορήγηση οξυγόνου, σε οξείες ή χρόνιες καταστάσεις για την αντιμετώπιση ή την πρόληψη της υποξυγοναιμίας. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στο να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τη διαδικασία της οξυγονοθεραπείας σε ασθενείς με ανεπαρκή πρόσληψη οξυγόνου (ανεπαρκή αερισμό). Στο πρώτο μέρος της υποεπάρκειας περιγράφεται ο σκοπός της οξυγονοθεραπείας που είναι η αντιμετώπιση και η πρόληψη της υποξυγοναιμίας του/της ασθενούς σε οξείες ή χρόνιες καταστάσεις, η εξασφάλιση επαρκούς οξυγόνωσης, καθώς και οι βασικές αρχές χορήγησης του οξυγόνου (ενδείξεις χορήγησης, δοσολογία, παρενέργειες, τοξικότητα, τρόποι χορήγησης). Στη συνέχεια, αναλύεται η κλινική εικόνα (σημεία και συμπτώματα) της ανεπαρκούς οξυγόνωσης, γνώση ιδιαίτερα χρήσιμη για την αναπνευστική υποστήριξη των ασθενών στο μετέπειτα εργασιακό περιβάλλον των εκπαιδευόμενων. Ακολούθως, στο πλαίσιο της υποεπάρκειας περιγράφονται τα συστήματα χαμηλής και υψηλής ροής χορήγησης οξυγόνου και οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη χρήση του ροόμετρου και τις τεχνικές χορήγησης οξυγόνου με διάφορους τρόπους και ειδικότερα, μέσω ρινικής κάνουλας, απλής μάσκας, μάσκας μερικής ή μη επανεισπνοής, μάσκας Venturi, μάσκας νεφελοποίησης, τέντα προσώπου, καθώς και συσκευές μη επεμβατικού μηχανικού αερισμού.

Στο δεύτερο μέρος της υποεπάρκειας, περιγράφονται οι τύποι των τεχνητών αεραγωγών (ενδοτραχειακός, ρινοφαρυγγικός, στοματοφαρυγγικός) και οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τη χρήση προπλάσμάτων και υλικών θα εξοικειωθούν με τις τεχνικές στοματοφαρυγγικής και/ή ρινοφαρυγγικής αναρρόφησης.

Ολοκληρώνοντας την υποεπνότητα της «οξυγονοθεραπείας», οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί/-ές να συνεπικουρούν στις διαδικασίες αναπνευστικής υποστήριξης των ασθενών, στην περιποίηση της τραχειοστομίας, στην αναρρόφηση και στην προετοιμασία του τροχήλατου νοσηλείας με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά.

2.2.Δ.5 | ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Η ατομική υγιεινή αποτελεί την πρωτογενή φροντίδα του σώματος, η οποία εφαρμόζεται συστηματικά σε κάθε ασθενή, ανεξάρτητα από το περιβάλλον φροντίδας (νοσοκομείο, δομές υπηρεσιών υγείας, κοινότητα). Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποεπνότητας είναι η παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες σχετικά με την ατομική υγιεινή, τη φροντίδα του δέρματος και του σώματος, καθώς και την οργάνωση του θαλάμου νοσηλείας με τα απαραίτητα υλικά και ιματισμό για την παροχή της φροντίδας.

Στο πρώτο μέρος της υποεπνότητας περιγράφονται οι κανόνες ατομικής υγιεινής και αναλύονται οι ενέργειες που περιλαμβάνονται στη διαδικασία της φροντίδας. Ειδικότερα, αναλύεται η διαδικασία του λουτρού σώματος σε κατακεκλιμένο/-η ή μη ασθενή, το λούσιμο της κεφαλής, η καθαριότητα προσώπου (φροντίδα οφθαλμών, ρινός, αυτιών, ξύρισμα, υγιεινή της στοματικής κοιλότητας, φροντίδα τεχνητής οδοντοστοιχίας και φροντίδα της στοματικής κοιλότητας σε μηχανικά αεριζόμενους/-ες ασθενείς), η φροντίδα νυχιών και η υγιεινή της περινεϊκής περιοχής.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται για τον προγραμματισμό της φροντίδας κατά τη διάρκεια της ημέρας, για τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν στη διαδικασία της υγιεινής (λουτήρας, πετσέτες, νεφροειδή, τετράγωνα αδιάβροχα μιας χρήσης, σεντόνια κ.ά.), αλλά και για την προστασία της ιδιωτικότητας με τη χρήση παραβάν.

Στο δεύτερο μέρος της μαθησιακής υποεπνότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις τεχνικές που θα κληθούν να εφαρμόσουν στο μετέπειτα εργασιακό τους περιβάλλον στις δομές υγείας, με τη δημιουργία ομάδων, τη χρήση σεναρίων και την εξάσκηση σε προπλάσματα.

Συνολικά, με το πέρας της υποεπνότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να επιμελούνται την τοπική ή γενική καθαριότητα του/της ασθενούς, εφαρμόζοντας τις ενδεδειγμένες διαδικασίες και νοσηλευτικές τεχνικές.

2.2.Δ.6 | ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΛΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπνότητα επιδιώκει να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τις διαδικασίες επιμέλειας/φροντίδας της κλίνης των ασθενών και στις τεχνικές που απαιτούνται για την ασφαλή τους μετακίνηση εντός του περιβάλλοντος φροντίδας.

Στο πρώτο μέρος της υποεπνότητας, παρουσιάζεται το στρώσιμο της κλίνης ασθενούς, μια νοσηλευτική διαδικασία που έχει σκοπό να παράσχει στον/στην ασθενή

άνεση, ασφάλεια και τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την πρόληψη πιθανών κινδύνων (λοιμώξεις, κατακλίσεις, πτώσεις). Ειδικότερα, αναλύεται το στρώσιμο κλίνης από ένα ή δύο άτομα, με περιπατητικό, κατακεκλιμένο/-η ή και χειρουργημένο/-η ασθενή. Επίσης, παρουσιάζονται οι ειδικές θέσεις τοποθέτησης των ασθενών στην κλίνη (ύπτια, πλάγια, υψηλή πλάγια, πρηνής, ημιπρηνής, καθιστική/Fowler) και οι φάσεις χειρισμού των ασθενών (μεταφορές επί κλίνης, έγερση από ύπτια σε καθιστή θέση, μετακίνηση από κρεβάτι σε καρέκλα, ορθοστάτιση ασθενούς, βάδιση).

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις τεχνικές μετακίνησης των ασθενών στον χώρο νοσηλείας τους (επί κλίνης, σε αναπηρικό αμαξίδιο, καρέκλα, φορείο) χειρωνακτικά ή με χρήση βοηθητικών μέσων. Παρουσιάζονται τα βοηθητικά μέσα (γερανός οροφής, υπόστρωμα μετακίνησης/ολίσθησης, σανίδα/βάση μεταφοράς, κάθισμα ανασήκωσης) και ο τρόπος χρήσης τους.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις βασικές αρχές κινησιολογίας και εργονομικού χειρισμού των ασθενών, καθώς η γνώση και εφαρμογή τους συμβάλλει στη μείωση των τραυματισμών ασθενών και νοσηλευτικού προσωπικού και βελτιώνει την εργασιακή ικανοποίηση των επαγγελματιών υγείας.

2.2.Δ.7 | ΘΡΕΨΗ ΚΑΙ ΣΙΤΙΣΗ

Η διατροφή παίζει σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της σωματικής και ψυχικής υγείας του ανθρώπινου οργανισμού. Η συγκεκριμένη υποενόττητα αποσκοπεί στην παρουσίαση των νοσηλευτικών παρεμβάσεων σε ασθενείς με προβλήματα διατροφής στο περιβάλλον του νοσοκομείου. Ειδικότερα, αναλύονται η εκτίμηση της θρέψης (συστηματική διαδικασία για την έγκαιρη ανίχνευση ατόμων με ανεπαρκές επίπεδο θρέψης) και η εφαρμογή των ενδεδειγμένων παρεμβάσεων διατροφικής φροντίδας, ώστε να επιτευχθεί το επιθυμητό επίπεδο θρέψης. Στη συνέχεια περιγράφονται η δυσθρεψία, η υποθρεψία, η σαρκοπενία, η δυσφαγία, η ευπάθεια, η νευρογενής ανορεξία και η βουλιμία που περιλαμβάνονται στις διαταραχές της θρέψης.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη σημασία της σωστής θρέψης, τους παράγοντες που την επηρεάζουν, τα σημεία των διατροφικών ελλειμμάτων καθώς και τις διατροφικές ανάγκες των ασθενών ανάλογα με το υποκείμενο νόσημα και την ηλικιακή ομάδα που ανήκουν. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα είδη της τεχνητής σίτισης, που αναφέρεται στη χορήγηση θρεπτικών διαλυμάτων από την εντερική ή την ενδοφλέβια (παρεντερική) οδό.

Στο εργαστηριακό μέρος της υποενότητας, αναπτύσσεται η διαδικασία της εντερικής διατροφής και οι οδοί χορήγησής της, δηλαδή από τη ρινική κοιλότητα (σίτιση μέσω ρινογαστρικού ή ρινοδωδεκαδακτυλικού καθετήρα), την κοιλιακή χώρα (σίτιση μέσω γαστρικού καθετήρα) και τη σίτιση μέσω νηστιδικού καθετήρα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ασκηθούν στη χρήση του ρινογαστρικού καθετήρα (Levin), την προετοιμασία των υλικών, την προετοιμασία του/της ασθενούς, την εισαγωγή, την πλήση και την αφαίρεση του ρινογαστρικού ή του εντερικού καθετήρα.

Ολοκληρώνοντας την υποεπένδυση αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να υποστηρίξουν διαιτητικά τον/την ασθενή και να διαχειρίζονται τις διαδικασίες σίτισης και πρόσληψης τροφής και υγρών όταν ο/η ασθενής αδυνατεί να τις εκτελέσει.

2.2.Δ.8 | ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΟΥΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΕΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποεπένδυση παρουσιάζονται οι λειτουργίες της απέκκρισης και της κένωσης του εντέρου με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες αναφορικά με τις βασικές αρχές φροντίδας των λειτουργιών αυτών. Στο πρώτο μέρος της υποεπένδυσης, παρουσιάζονται αδρά η ανατομία και η φυσιολογία του νεφρικού και ουροποιητικού συστήματος, οι σημαντικότερες διαταραχές της ούρησης (ανουρία, ολιγουρία, πολυουρία, δυσουρία, συχνουρία, αιματουρία, επιτακτικότητα, αποφρακτική ούρηση) καθώς και οι βασικές αρχές του καθετηριασμού της ουροδόχου κύστης.

Στη συνέχεια, δίνεται έμφαση στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τη διαδικασία τοποθέτησης και αφαίρεσης ουροδοχείου, τις τεχνικές τοποθέτησης και αφαίρεσης ουροκαθετήρα (Foley) σε άνδρα και γυναίκα ασθενή, την περιποίηση και έκπλυση ουροκαθετήρα και τη λήψη δείγματος ούρων.

Αντίστοιχα, στο δεύτερο μέρος της υποεπένδυσης, παρουσιάζεται αδρά η ανατομία του πεπτικού συστήματος, η διαδικασία της κένωσης του εντέρου και οι παράγοντες που την επηρεάζουν (διατροφή, λήψη υγρών, ηλικία, λήψη φαρμάκων, παθολογικές καταστάσεις, δραστηριότητα/άσκηση, ψυχολογικοί παράγοντες). Αναλύονται τα παθολογικά χαρακτηριστικά των κοπράνων, οι διαταραχές στη λειτουργία του εντέρου (δυσκοιλιότητα, διάρροια, ακράτεια κοπράνων, εντεροστομίες), καθώς και η σημασία, οι βασικές αρχές και οι τύποι του υποκλυσμού.

Περαιτέρω, οι εκπαιδευόμενοι θα εξοικειωθούν με τις παρεμβάσεις νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με δυσκοιλιότητα, με ακράτεια κοπράνων, με τη λήψη δείγματος κοπράνων, με τη χορήγηση υπόθετου, με την εφαρμογή σωλήνα ορθού/σωλήνα αερίων και με την εφαρμογή της σκωραμίδας.

Ολοκληρώνοντας τη μαθησιακή υποεπένδυση αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να φροντίζουν τη λειτουργία του εντέρου και της ουροδόχου κύστης σε ασθενείς με διαταραχές της ούρησης και των κενώσεων.

2.2.Δ.9 | ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ

Τα έλκη πίεσης ορίζονται ως οι τοπικές βλάβες του δέρματος ή και των υποκείμενων ιστών που προκαλούνται εξαιτίας δυνάμεων πίεσης και τριβής ή και συνδυασμού αυτών. Η παρούσα μαθησιακή υποεπένδυση αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με την κατάλληλη νοσηλευτική φροντίδα των ελκών πίεσης (κατακλίσεων) στο περιβάλλον του νοσοκομείου, κατ'οίκον ή σε δομές υγείας στην κοινότητα. Παρουσιάζονται οι ενδογενείς παράγοντες κινδύνου για τη δημιουργία κατακλίσεων,

όπως είναι η ηλικία, η μειωμένη κινητικότητα και αισθητικότητα, η ακράτεια ούρων και κοπράνων, οι διαταραχές θρέψης, τα υποκείμενα νοσήματα κ.ά., και οι εξωγενείς, όπως είναι η πίεση, η τριβή, η διάτμηση και η υγρασία.

Επιπλέον, αναλύονται τα στάδια των κατακλίσεων, τα χαρακτηριστικά τους, καθώς και τα είδη των επιθεμάτων που χρησιμοποιούνται για τη θεραπεία τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τα υλικά περιποίησης της κατάκλισης και τη διαδικασία φροντίδας της, μέσω καθαρισμού, έκπλυσης και αλλαγής των αποστειρωμένων επιθεμάτων, καθώς αποτελούν τη βάση για την αντιμετώπιση των βλαβών. Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν αποτελεσματικά τα μέτρα πρόληψης των κατακλίσεων, που περιλαμβάνουν τη διατήρηση του δέρματος στεγνού και καθαρού, τη διατροφική ενίσχυση των ασθενών, την επαρκή ενυδάτωση, την αλλαγή θέσεων σε τακτικά χρονικά διαστήματα και τη διατήρηση του ιματισμού της κλίνης στεγνού, καθαρού και χωρίς πτυχώσεις.

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί/-ές να κινητοποιούν τους/τις ασθενείς με κατάλληλους χειρισμούς ώστε να προληφθεί η εμφάνιση ερυθήματος και κατακλίσεων, να εφαρμόζουν φροντίδα δέρματος με άσηπτους χειρισμούς και τις κατάλληλες τεχνικές αποσυμπίεσης, με βάση τα ενδεδειγμένα πρωτόκολλα πρόληψης και θεραπείας των ελκών.

2.2.Δ.10 | ΠΕΡΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην παροχή νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς που θα υποβληθούν ή υποβλήθηκαν σε χειρουργική επέμβαση ή βρίσκονται στο στάδιο της αποκατάστασης. Στο πλαίσιο αυτό, περιγράφονται οι συχνότερα χρησιμοποιούμενοι όροι και έννοιες που συναντώνται κατά τη διάρκεια της νοσηλείας και των θεραπευτικών παρεμβάσεων σε ένα χειρουργικό τμήμα. Ειδικότερα θα γίνει αναφορά στις έννοιες/όρους: υποξία, υποξαιμία, αιμορραγία, ατελεκτασία, υποθερμία, αναισθησία, χειρουργική επέμβαση, εκσπλάχνωση και έμβολο.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η περιεγχειρητική νοσηλευτική φροντίδα, η οποία διακρίνεται σε προεγχειρητική (με σκοπό την προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση), σε διεγχειρητική (με σκοπό την παροχή φροντίδας κατά τη διάρκεια που ο/η ασθενής βρίσκεται στη χειρουργική αίθουσα και, κατόπιν, στην αίθουσα ανάνηψης) και σε μετεγχειρητική (φροντίδα μετά την έξοδο του/της ασθενούς από το χειρουργείο και την ανάνηψη έως την πλήρη αποκατάστασή του).

Επιπλέον, στο πλαίσιο της εν λόγω υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία προετοιμασίας του/της ασθενούς (σωματική, ψυχολογική, εργαστηριακή), με τη διαδικασία παραλαβής του/της στο νοσηλευτικό τμήμα μετά το χειρουργείο και με τη φροντίδα στο στάδιο της αποκατάστασης.

Συνολικά, με το πέρας της μαθησιακής αυτής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να αναφέρουν αρμοδίως πιθανές μετεγχειρητικές επιπλοκές, να

παρακολουθούν και να ελέγχουν τη λειτουργία και τη βατότητα των παροχετεύσεων, να καταμετρούν τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά και να καταγράφουν τις ενδείξεις στα ειδικά νοσηλευτικά έντυπα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαγεωργίου, Δ., Κελέση-Σταυροπούλου, Μ. & Φασόη-Μπαρκά, Γ. (2013). *Βασική Νοσηλευτική. Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. Perry, G. A. & Potter, P. A. (2011). *Βασική Νοσηλευτική και Κλινικές Δεξιότητες*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική – Α. Θεωρία – Εργαστήριο – Β΄ & Γ΄ ΕΠΑΛ*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
2. Φασόη, Γ., Κελέση, Μ. & Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αρχές και Κλινικές Δεξιότητες στη Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

2.2.Ε • ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας είναι η απόκτηση γνώσεων για την ψυχική υγεία και τη νοσηλευτική, παράλληλα με την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών. Στη μαθησιακή ενότητα διασαφηνίζονται οι έννοιες της ψυχικής υγείας και νόσου, παρέχονται χρήσιμες πληροφορίες για τις θεωρίες προσωπικότητας, τη σημασία της επίδρασης των μελών της οικογένειας στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του ατόμου, την κρίση στην οικογένεια, ενώ ταυτόχρονα επισημαίνονται ενδεικνυόμενοι τρόποι νοσηλευτικής προσέγγισης και δεξιότητες επικοινωνίας στις περιπτώσεις που απαιτούνται παρεμβάσεις. Η ενότητα επίσης πραγματεύεται λειτουργίες όπως η αντίληψη, η μάθηση, η μνήμη, η νοημοσύνη, τα κίνητρα, τα συναισθήματα και τους μηχανισμούς άμυνας. Ακόμη, αναλύεται η ανάπτυξη αποτελεσματικών σχέσεων με ασθενείς αλλά και με άλλα μέλη της ομάδας υγείας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται, στην ενότητα αυτή, τους τρόπους ανάπτυξης θεραπευτικής σχέσης με τους ασθενείς. Τέλος, αναλύονται οι έννοιες της συναισθηματικής νοημοσύνης και της ενσυναίσθησης ως αποτέλεσμα σεβασμού προς κάθε άτομο με ανάγκη υγειονομικής φροντίδας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν το θεωρητικό πλαίσιο της ολιστικής προσέγγισης στην ψυχική υγεία,
- Αποκτήσουν γνώσεις σχετικές με τα μοντέλα θεραπευτικής προσέγγισης,
- Συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση της κοινότητας σε θέματα προαγωγής της ψυχικής υγείας,
- Δίνουν παραδείγματα μηχανισμών άμυνας του Εγώ,
- Χρησιμοποιούν αποτελεσματικές δεξιότητες επικοινωνίας,
- Εμβαθύνουν στις προσωπικές αναζητήσεις αυτογνωσίας και αυτοκριτικής,
- Διαχειρίζονται συναισθήματα (π.χ. θυμού, απογοήτευσης, ματαίωσης κ.ά.),
- Αμφισβητούν τις απόψεις ή συμπεριφορές που βασίζονται στην αναπαραγωγή στερεοτύπων,
- Ενισχύουν επιθυμητές συμπεριφορές από την πλευρά των ασθενών,
- Διαφοροποιούν τις έννοιες της φυσιολογικής και της παθολογικής συμπεριφοράς,
- Συνοψίζουν τις κυριότερες θεωρίες προσωπικότητας που έχουν διδαχθεί.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ψυχική υγεία / Ψυχική ασθένεια / Διαταραχές προσωπικότητας / Ψυχώσεις / Άγχος / Κατάθλιψη / Νοσηλευτική επικοινωνία / Θεωρίες μάθησης / Πρόληψη ψυχικών διαταραχών.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ
2	ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΜΙΣΗ
3	ΑΙΤΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ
4	ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ
5	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΟΥ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
6	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΗ
7	ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ
8	ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.E.1 | ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση της ορολογίας και της επεξήγησης των βασικών εννοιών που θα συναντήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στη μελέτη του αντικειμένου της ψυχικής υγείας στο περιβάλλον των υπηρεσιών υγείας. Οι έννοιες ψυχική υγεία, ψυχική ασθένεια, ψύχωση και διαταραχές αναλύονται αρχικά στην παρούσα υποενότητα, ενώ γίνεται εκτενής αναφορά στην επιδημιολογία των ψυχικών διαταραχών τόσο στη χώρα μας όσο και διεθνώς.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον ορισμό και τις κατηγορίες των ψυχικών και συναισθηματικών διαταραχών, στις γνωστικές διαταραχές, στις διαταραχές της συμπεριφοράς, καθώς και σε αυτές που σχετίζονται με τη συνύπαρξη ψυχικών και σωματικών νοσημάτων. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται οι έννοιες και το περιεχόμενο των επιπέδων πρόληψης, με την πρωτογενή πρόληψη να περιλαμβάνει όλες τις ενέργειες και διαδικασίες που αποβλέπουν στη μείωση του δείκτη ψυχικής νοσηρότητας, τη δευτερογενή πρόληψη να στοχεύει στην ανίχνευση, έγκαιρη διάγνωση και αποτελεσματική θεραπεία της ψυχικής διαταραχής και την τριτογενή πρόληψη να περιλαμβάνει τα προγράμματα της ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης.

Ολοκληρώνοντας αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να διακρίνουν τις έννοιες και τους ορισμούς της ψυχικής υγείας που θα συναντήσουν στο μετέπειτα εργασιακό τους περιβάλλον, αλλά και να κατατάσσουν στα αντίστοιχα επίπεδα πρόληψης τις διαδικασίες που εφαρμόζονται για τη διαχείριση της ψυχικής νόσου.

2.2.E.2 | ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΜΙΣΗ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζεται η νομοθεσία για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές. Η γνώση της ύπαρξης νομικού πλαισίου από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες έχει ως σκοπό την ανάδειξη της σημαντικότητας νομοθετημάτων και θεσμικών ρυθμίσεων που συμβάλλουν θετικά στην ενσωμάτωση στο κοινωνικό σύνολο των ατόμων με ψυχικές διαταραχές, την παροχή ποιοτικής φροντίδας, τη βελτίωση της πρόσβασης στη φροντίδα και την προστασία των δικαιωμάτων τους στη στέγαση, την εκπαίδευση και την εργασία.

Στη συνέχεια της υποενότητας περιγράφονται τα δικαιώματα των ψυχικά ασθενών και αναλύονται περαιτέρω, το δικαίωμα στην αξιοπρεπή περίθαλψη (εκούσια και ακούσια), το δικαίωμα στην ισότητα, το δικαίωμα στην ενημέρωση, το δικαίωμα στην αποκατάσταση, το δικαίωμα στη ζωή στην κοινότητα και το δικαίωμα στη διεκδίκηση αξιώσεων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων και στο απόρρητο που διέπει όλες τις πληροφορίες που συλλέγονται κατά τη θεραπευτική διαδικασία. Τονίζεται ιδιαίτερα η ρητή απαγόρευση κοινοποίησης στοιχείων που γνωρίζει ένα άτομο και έχουν περιέλθει στην κατοχή του λόγω του επαγγέλματος ή της ιδιότητάς του.

Η υποεπένδυση ολοκληρώνεται με την παρουσίαση της ιστορικής εξέλιξης της ψυχιατρικής από τα προχριστιανικά χρόνια στην αρχαία Ελλάδα, τον Μεσαίωνα έως και την Αναγέννηση. Ακολουθώντας, περιγράφονται τα βήματα της ψυχιατρικής από τον 17ο αιώνα έως και σήμερα, με έμφαση στην εισαγωγή της ψυχοφαρμακολογίας, την ανάπτυξη της Κοινωνικής και Κοινοτικής ψυχιατρικής και τις μεταρρυθμίσεις στην ψυχιατρική περίθαλψη, τόσο στη χώρα μας όσο και διεθνώς.

2.2.E.3 | ΑΙΤΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ

Η μαθησιακή υποεπένδυση «Αίτια Ψυχικών Διαταραχών» εστιάζεται στην παρουσίαση των κύριων ψυχικών διαταραχών και στην ανάδειξη των αιτιών των ψυχικών νοσημάτων, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να κατηγοριοποιούν και να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά τους. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο βιολογικό υπόβαθρο των διαταραχών και στις θεωρίες που επιχειρούν να αναδείξουν τις συσχετίσεις της ψυχικής διαταραχής, με κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές παραμέτρους.

Σε αυτή τη μαθησιακή υποεπένδυση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν την αιτιολογία των ψυχικών νοσημάτων αλλά και τους γενετικούς, ψυχοκοινωνικούς και νευροβιολογικούς παράγοντες εμφάνισής τους, καθώς αυτοί αποτελούν τη βάση για την αναγνώριση των ατόμων με ψυχικά νοσήματα στο μετέπειτα περιβάλλον εργασίας τους.

Στη συνέχεια της υποεπένδυσης, περιγράφονται οι οργανικές και λειτουργικές ψυχώσεις, οι νευρώσεις, οι ψυχοσωματικές ασθένειες και οι διαταραχές της προσωπικότητας, που αποτελούν τις κυριότερες ψυχιατρικές διαταραχές. Γίνεται αναφορά στις διασχιστικές και στις γνωστικές διαταραχές με ιδιαίτερη έμφαση στις διαταραχές πρόσληψης τροφής κατά τις οποίες τα άτομα υιοθετούν μη ορθές διατροφικές συνήθειες και εμφανίζουν ακραία συναισθήματα, σκέψεις και συμπεριφορές σχετικά με τη λήψη τροφής, το βάρος και την εικόνα του σώματός τους.

Συμπληρωματικά, μελετώνται οι αναπτυξιακές διαταραχές σε παιδιά και εφήβους, οι ψυχικές διαταραχές κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και της λοχείας, καθώς και οι διαταραχές στα άτομα της τρίτης ηλικίας. Επιπλέον, έμφαση δίνεται στις αγχώδεις και καταθλιπτικές διαταραχές που αποτελούν τις πιο συχνά εμφανιζόμενες διαταραχές της διάθεσης.

Συνολικά, η υποεπένδυση αυτή, παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να κατατάσσουν σε κατηγορίες τις ψυχικές διαταραχές, να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά τους και να περιγράφουν τους πιθανούς αιτιολογικούς παράγοντες εμφάνισής τους.

2.2.E.4 | ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση εστιάζεται στην παρουσίαση της συμπτωματολογίας των ψυχικών νοσημάτων που θα συναντήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εργασιακό τους περιβάλλον, με σκοπό την ικανότητα αναγνώρισης και διαχείρι-

σής τους. Με δεδομένη την ενασχόληση των εκπαιδευόμενων με άτομα που παρουσιάζουν ψυχικές διαταραχές, συνιστάται αναλυτική περιγραφή των χαρακτηριστικών συμπτωμάτων των ψυχικών νοσημάτων, αλλά και των διαταραχών που εμφανίζονται σε καταστάσεις συννοσηρότητας. Επιπλέον, περιγράφονται τα συμπτώματα της σχιζοφρένειας που περιλαμβάνουν διαταραχή της σκέψης, της αντίληψης, του συναισθήματος, της αίσθησης του εαυτού, της διαπροσωπικής λειτουργικότητας, της ψυχοκοινωνικότητας και της σχέσης του ατόμου με τον εξωτερικό κόσμο.

Δίνεται επίσης έμφαση στα συμπτώματα των διαταραχών της διάθεσης τα οποία ομαδοποιούνται σε συμπτώματα από το συναισθημα, το αυτόνομο νευρικό σύστημα, την κινητοποίηση, τη σκέψη, την αντίληψη και τα σωματικά ενοχλήματα. Ακολούθως, παρουσιάζονται οι διπολικές διαταραχές και η συμπτωματολογία τους που κυμαίνεται από ανηδονία και απόσυρση στην καταθλιπτική φάση, έως την ευφορία και τη διάσπαση της προσοχής, στη φάση της μανίας.

Περαιτέρω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη συμπτωματολογία των διπολικών διαταραχών και είναι σε θέση να διακρίνουν και να κατατάσσουν τα συμπτώματα στην αντίστοιχη ψυχική διαταραχή. Στη συνέχεια, επεξηγούνται οι φοβικές και αγχώδεις διαταραχές και ο τρόπος που αυτές εκδηλώνονται με συνοδό σωματική συμπτωματολογία.

Τέλος, η υποενότητα ολοκληρώνεται με την περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών συμπτωμάτων των διαταραχών της προσωπικότητας που παρουσιάζονται με ανεπάρκεια στις διαπροσωπικές σχέσεις, επιζήτηση της προσοχής και δυσκολία ελέγχου των συναισθημάτων.

2.2.E.5 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΟΥ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια της νοσηλευτικής διεργασίας, με σκοπό τη συμμετοχή τους στη διαδικασία εφαρμογής του πλάνου νοσηλευτικής φροντίδας. Ακολούθως, αναλύεται η έννοια της νοσηλευτικής διεργασίας που αποτελεί μια οργανωμένη και συστηματική μέθοδο παροχής ολιστικής και εξατομικευμένης φροντίδας στον/στην ασθενή.

Στο πλαίσιο αυτό, στην παρούσα υποενότητα έμφαση δίνεται στα στάδια που ακολουθούνται στην εφαρμογή της νοσηλευτικής διεργασίας. Μέσα από παραδείγματα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κωδικοποιήσουν τα κύρια χαρακτηριστικά της μεθόδου και τη λειτουργία της, που αρχίζει με τη διαπροσωπική σχέση του/της επαγγελματία υγείας με τον/την ασθενή, συνεχίζεται με την ενεργοποίηση του/της δεύτερου/-ης στην αναγνώριση και αντιμετώπιση των προβλημάτων του/της και κατόπιν μεταβαίνει στην υποστήριξη της ανάληψης της αυτοφροντίδας.

Στη συνέχεια περιγράφονται τα στάδια της διεργασίας που περιλαμβάνουν τη διατύπωση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων, τον καθορισμό των προτεραιοτήτων, την καταγραφή και τον προσδιορισμό των παρεμβάσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να ακολουθήσουν και να υιοθετήσουν τις αρχές λειτουργίας

της διεπιστημονικής ομάδας υγείας και ως μέλη της να αποδεχθούν το άτομο με την ψυχική νόσο, ως μια αδιαίρετη ολότητα με σωματικές, ψυχολογικές, πνευματικές και κοινωνικές διαστάσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εφαρμογή της νοσηλευτικής διεργασίας σε παιδιά και εφήβους με προβλήματα ψυχικής υγείας, σε γυναίκες που αντιμετωπίζουν ψυχικές διαταραχές κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης ή και της λοχείας, καθώς και σε άτομα της τρίτης ηλικίας με ψυχικά νοσήματα.

Η υποενότητα ολοκληρώνεται με την ανάδειξη της σημαντικότητας των νοσηλευτικών παρεμβάσεων, σύμφωνα με το πλάνο φροντίδας, σε όλο το φάσμα της ζωής ενός ατόμου.

2.2.E.6 | ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΗ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζεται η διαδικασία της επικοινωνίας με τους/τις ψυχικά ασθενείς και το περιβάλλον τους, με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν δεξιότητες επικοινωνίας στο πλαίσιο του ρόλου τους. Η επικοινωνία έχει διαπροσωπικό προσανατολισμό και επικεντρώνεται στις ανάγκες υγείας και στην παροχή νοσηλευτικής φροντίδας στον/στην ψυχικά πάσχοντα/-ουσα.

Η υποενότητα αυτή επιπλέον εστιάζεται στην επίτευξη των στόχων που μπορούν να εκπληρωθούν μέσω της θεραπευτικής επικοινωνίας και αφορούν την παροχή πληροφοριών, την ενίσχυση εξωτερίκευσης συναισθημάτων, σκέψεων, ιδεών και τη διευκρίνιση αναγκών και προβλημάτων των ψυχικά ασθενών. Αναδεικνύεται η συμβολή του/της εκπαιδευόμενου/-ης, ως βοηθού νοσηλευτή, στη συνέχεια της φροντίδας του/της ασθενούς και της ενημέρωσης της διεπιστημονικής ομάδας. Ακολούθως, γίνεται αναφορά στα στοιχεία της θεραπευτικής επικοινωνίας που μεταβιβάζονται μεταξύ του/της επαγγελματία υγείας και του/της ψυχικά ασθενούς και ειδικότερα στην αποδοχή, το ενδιαφέρον, το σεβασμό και την ετοιμότητα για παροχή βοήθειας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περαιτέρω εξετάζουν το ρόλον της σιωπής, της ενεργητικής ακρόασης, της τοποθέτησης σε χρονική σειρά των γεγονότων, της παρουσίασης της πραγματικότητας και της ενθάρρυνσης ως τις βασικές τεχνικές της θεραπευτικής επικοινωνίας. Στη συνέχεια, περιγράφεται η συμβολή της επικοινωνίας στην άντληση πληροφοριών για τη νοσηλευτική διεργασία, καθώς και οι συμπεριφορές που πρέπει να αποφεύγονται στη διαπροσωπική σχέση μεταξύ των επαγγελματιών υγείας, των ψυχικά πασχόντων και των οικογενειών τους.

Στο τέλος της υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν επικοινωνιακές δεξιότητες και αντιλαμβάνονται τη σημαντικότητα της παρατήρησης και της αποκωδικοποίησης της λεκτικής και μη λεκτικής συμπεριφοράς των ψυχικά ασθενών.

2.2.E.7 | ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και παρουσίαση των θεραπευτικών μεθόδων που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση των ψυχικών νόσων με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να διατυπώνουν τα βασικά

στοιχεία των θεραπευτικών προσεγγίσεων και να διακρίνουν το είδος της παρέμβασης που απαιτείται.

Στην παρούσα υποενότητα, έμφαση δίνεται στις διαφορές μεταξύ σωματικών και ψυχοκοινωνικών ψυχιατρικών θεραπειών και τον απαιτούμενο συνδυασμό τους καθώς το άτομο αποτελεί μια ενιαία βιοψυχοσωματική ενότητα. Ακολούθως, περιγράφεται η φαρμακοθεραπεία με ψυχοτρόπα φάρμακα που επηρεάζουν τις ψυχικές λειτουργίες ή τη συμπεριφορά του ατόμου και ο τρόπος χορήγησής της. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις ανεπιθύμητες ενέργειες των αντιψυχωσικών φαρμάκων και παρουσιάζονται τα συμπτώματα της καταστολής, της δυστονίας, της ακαθισίας και της ακινησίας, του παρκινσονισμού, της όψιμης δυσκινησίας και των εξωπυραμιδικών εκδηλώσεων, που αποτελούν τις πιο συχνές παρενέργειες. Συμπληρωματικά, μελετώνται οι ανεπιθύμητες ενέργειες των αντικαταθλιπτικών και αγχολυτικών φαρμακευτικών σκευασμάτων, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να διακρίνουν και να αναφέρουν τις σωματικές και τις συμπεριφορικές δυσλειτουργίες των ασθενών. Στη συνέχεια της υποενότητας αναλύονται οι θεωρίες μάθησης και οι συμπεριφορικές θεωρίες, περιγράφονται οι ψυχοκοινωνικές θεραπευτικές προσεγγίσεις και παρουσιάζονται συνοπτικά τα είδη της ψυχοθεραπείας.

Συνολικά, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις ψυχολογικές και οργανικές αντιδράσεις των ασθενών στις εφαρμοζόμενες θεραπευτικές μεθόδους, καθώς και τις αντιδράσεις που οφείλονται σε ανεπιθύμητες ενέργειες των φαρμάκων.

2.2.E.8 | ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Η μαθησιακή υποενότητα αυτή εστιάζεται στην παρουσίαση των αρχών της δεοντολογίας στον χώρο της ψυχικής υγείας και στον ρόλο των εκπαιδευόμενων, ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας υγείας. Στο πλαίσιο αυτό, επεξηγούνται οι αρχές της αυτονομίας, της δικαιοσύνης, της ωφέλειας, της ισοτιμίας και της εχεμύθειας που αποτελούν τις δεοντολογικές προϋποθέσεις για την παροχή επικουρικού νοσηλευτικού έργου, στον χώρο της ψυχικής υγείας.

Συμπληρωματικά μελετώνται η πληροφορημένη συγκατάθεση του/της ασθενούς ή του/της κηδεμόνα του/της, όταν συνυπάρχει διαταραχή ή έλλειψη κριτικής ικανότητας και η τήρηση της ανωνυμίας σε περίπτωση χειρισμού εμπιστευτικών πληροφοριών. Εξάιρεση αποτελούν η αυτοκαταστροφική συμπεριφορά, ο κίνδυνος βλάβης άλλων και η μη συμμόρφωση στη θεραπευτική αγωγή.

Στη συνέχεια της υποενότητας γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο στίγμα της ψυχικής νόσου, που εκφράζεται με στερεότυπα, προκαταλήψεις και διακρίσεις. Ακολούθως, περιγράφεται η διεπιστημονική ομάδα υγείας, οι ρόλοι των μελών της και η διεπαγγελματική ομαδική εργασία κατά την οποία οι επαγγελματίες υγείας μοιράζονται την εμπειρογνωμοσύνη και τις γνώσεις τους προς όφελος της περίθαλψης των ψυχικά

ασθενών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσω επεξηγήσεων και ασκήσεων θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν κατευθυντήριες οδηγίες και υγειονομικά πρωτόκολλα, ως μέλη της ομάδας υγείας.

Ολοκληρώνοντας αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να συμβάλουν θετικά στην άρση των προκαταλήψεων, να συνεργάζονται αρμονικά με τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας υγείας και να ακολουθούν τους κανόνες της επαγγελματικής δεοντολογίας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ραγιά, Α. (2009). *Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας. Ψυχιατρική Νοσηλευτική*. Αθήνα: Ιδιωτική Έκδοση.
2. Κουκιά, Ε. (2014). *Ψυχιατρική Νοσηλευτική. Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Λεμπέση, Ε., Μπέρκ, Α., Σταθαρού, Α., Παπαδημητρίου, Γ. & Γκόνη, Μ. (2016). *Η Συμβολή της Νοσηλευτικής στην Ψυχιατρική Θεραπευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Κουκιά, Ε. (2018). *Αρχές Ψυχιατρικής Νοσηλευτικής. Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας* (2η έκδοση). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
3. Μάνος, Ν. (1997). *Βασικά Στοιχεία Κλινικής Ψυχιατρικής*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

2.2.ΣΤ • ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με αποκτηθείσες και νέες δεξιότητες κατά την πρακτική τους άσκηση σε παθολογικές και χειρουργικές κλινικές νοσοκομείων. Ειδικότερα, η ενότητα συνδέει τις θεωρητικές γνώσεις και δεξιότητες με την κλινική τους εφαρμογή στην πράξη, αλλά στοχεύει και στην ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται στις διαδικασίες εισαγωγής και νοσηλείας του ασθενούς, στη διαχείριση υλικών και ιματισμού, στην προετοιμασία ασθενών για παρακλινικές εξετάσεις, στη λήψη, καταγραφή και αξιολόγηση των ζωτικών σημείων και της γλυκόζης. Επίσης, ο έλεγχος και η πρόληψη των λοιμώξεων, η προετοιμασία και χορήγηση φαρμάκων και ορών, η λήψη καρδιογραφήματος και η παροχή

ολοκληρωμένης νοσηλευτικής φροντίδας σε διάφορες καταστάσεις περιλαμβάνονται στις βασικές αρχές άσκησης των νοσηλευτικών καθηκόντων. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη χρήση των μέσων ατομικής προστασίας, στη διευθέτηση της κλίνης με ή χωρίς τον/την ασθενή, στη φροντίδα για την ατομική υγιεινή του ασθενούς, στην προετοιμασία και τη συμμετοχή σε διαδικασία παρακεντήσεων, στην πρόληψη και φροντίδα κατακλίσεων, στην προεγχειρητική και τη μετεγχειρητική φροντίδα των ασθενών και γενικά στην παροχή ολιστικής και εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας σε νοσηλευόμενους ασθενείς που αντιμετωπίζουν διάφορα προβλήματα υγείας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διακρίνουν το σύστημα εργασίας και τις διαδικασίες του νοσηλευτικού τμήματος, παρατηρώντας την καθημερινή εργασία των επαγγελματιών,
- Αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα τήρησης του ιατρικού και νοσηλευτικού απορρήτου,
- Προσδιορίζουν τη σκοπιμότητα συγκεκριμένων νοσηλευτικών ενεργειών ως προς το αντίστοιχο επιθυμητό αποτέλεσμα, μελετώντας τα ισχύοντα πρωτόκολλα,
- Αναγνωρίζουν τα όρια του πεδίου πρακτικής και δεξιοτήτων, εφαρμόζοντας το επαγγελματικό καθηκοντολόγιο,
- Εφαρμόζουν τις διδαχθείσες νοσηλευτικές διαδικασίες και παρεμβάσεις με την επίβλεψη του νοσηλευτή ή κατόπιν ανάθεσης από αυτόν,
- Χρησιμοποιούν με τον ενδεδειγμένο τρόπο τα μέσα ατομικής προστασίας και την άσηπτη τεχνική,
- Συμπληρώνουν ορθά τα έντυπα του τμήματος,
- Χορηγούν με ασφάλεια και ακρίβεια την προτεινόμενη φαρμακευτική αγωγή,
- Συγκεντρώνουν τα δεδομένα σχετικά με την κατάσταση της υγείας των ασθενών με απώτερο στόχο τη βέλτιστη νοσηλευτική αξιολόγηση,
- Παρέχουν εξατομικευμένη και ολοκληρωμένη νοσηλευτική φροντίδα ανάλογα με την παθολογική κατάσταση,
- Συνεργάζονται και επικοινωνούν με τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας, καθώς και με τους ασθενείς σε πραγματικές συνθήκες εργασίας,
- Συμμετέχουν στην ομάδα σχεδιασμού της συνολικής φροντίδας του ασθενούς, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους,
- Υποστηρίζουν με σεβασμό τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη διαφορετικότητα του ατόμου, μέσω της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας, στην καθημερινή πρακτική.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Νοσηλευτική διάγνωση / Πλάνο νοσηλευτικής φροντίδας / Αντισηψία / Θέση ασθενούς / Κατάκλιση / Οξυγονοθεραπεία / Σίτιση ασθενούς / Τραύμα / Υγιεινή σώματος / Φλεβοκέντηση / Χορήγηση υγρών / Χορήγηση φαρμάκων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (0), Εργαστήριο (5), Σύνολο (5).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑΣ
2	ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
3	ΑΤΟΜΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
4	ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΑΠΟ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΔΟΥΣ
5	ΟΞΥΓΟΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
6	ΑΠΕΚΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
7	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΤΡΑΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.ΣΤ.1 | ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εφαρμόσουν κατά τη φροντίδα του/της ασθενούς όσα έμαθαν στη θεωρία σχετικά με τα βήματα της νοσηλευτικής διεργασίας. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να εκτιμήσουν τις ανάγκες του/της ασθενούς με στόχο την παροχή ολιστικής νοσηλευτικής φροντίδας. Αφού ολοκληρωθεί η εκτίμηση των αναγκών του/της ασθενούς, θα ακολουθήσει η νοσηλευτική διάγνωση βάσει όσων έχουν διδαχθεί στη θεωρία. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα προγραμματίσουν το σύνολο των απαραίτητων δράσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων/αναγκών του/της ασθενούς. Τέλος, αφού εφαρμόσουν τις δράσεις που έχουν προγραμματίσει, θα τις αξιολογήσουν με στόχο την εφαρμογή διορθωτικών παρεμβάσεων. Οι βασικές δεξιότητες που θα αναπτύξουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο είναι η συλλογή, οργάνωση και καταγραφή εκείνων των πληροφοριών που σχετίζονται με την κατάσταση της υγείας του/της ασθενούς. Στο πλαίσιο αυτών των δεξιοτήτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα συμπληρώσουν το νοσηλευτικό ιστορικό, το οποίο θα τους επιτρέψει να διαχειριστούν τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει μέσα από παρατήρηση, κλινική εξέταση, εργαστηριακές και άλλες εξετάσεις. Έτσι, θα αναγνωρίσουν πιθανά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο/η ασθενής και θα θέσουν τις προτεραιότητες και τους στόχους των παρεμβάσεων για την ολιστική και εξατομικευμένη διαχείριση του/της ασθενούς.

2.2.ΣΤ.2 | ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να εφαρμόσουν εκείνες τις γνώσεις και δεξιότητες που σχετίζονται με την κινητοποίηση του/της ασθενούς και τους κανόνες

εργονομίας. Στόχος της υποενότητας είναι να μπορούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χειρίζονται τον/την ασθενή με ασφάλεια, τόσο για τον ίδιο τον/την ασθενή όσο και για τους ίδιους τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Ειδικότερα, θα τοποθετήσουν τον/την ασθενή σε κατάλληλη θέση στην κλίνη, θα τον/τη μετακινήσουν από το φορείο στην κλίνη και το αντίθετο, θα τον/την τοποθετήσουν με ασφάλεια σε αναπηρικό καρότσι και θα εκτελέσουν βασικές ασκήσεις που θα βελτιώσουν την κινητικότητα του. Σε όλες αυτές τις διεργασίες θα λάβουν όλα εκείνα τα μέτρα που απαιτούνται για την ασφάλεια του/της ασθενούς και την αποφυγή τραυματισμών. Παράλληλα, κατά την εφαρμογή των διεργασιών αυτών θα εφαρμόσουν και τους εργονομικούς κανόνες που απαιτούνται για την αποφυγή τραυματισμού και καταπόνησης των ιδίων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν ότι η μη εφαρμογή των εργονομικών κανόνων σχετίζεται με την εμφάνιση διαταραχών για την υγεία και την ασφάλειά τους (εργονομικοί κίνδυνοι). Οι εργονομικοί κίνδυνοι έχουν να κάνουν κυρίως με την εμφάνιση μυοσκελετικών παθήσεων και ατυχημάτων. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την κινητοποίηση των ασθενών προσέχοντας τους χειρισμούς κατά τη νοσηλεία και τη διαχείρισή τους, καθώς και με την εφαρμογή των κανόνων για τη χειρωνακτική διακίνηση φορτίων, τις κοπιαστικές στάσεις του σώματος, τις επαναληπτικές κινήσεις και την εργασία σε περιορισμένους χώρους.

2.2.ΣΤ.3 | ΑΤΟΜΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν ενδελεχώς με την ατομική υγιεινή των ασθενών. Μέσα από αυτή την ενασχόληση θα κατανοήσουν ότι ένα καλό επίπεδο ατομικής υγιεινής συμβάλλει θετικά σε ένα καλύτερο γενικό επίπεδο υγείας, στη μείωση του κινδύνου ανάπτυξης μολύνσεων και στη μείωση της εμφάνισης κατακλίσεων στους ασθενείς. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κληθούν να φροντίσουν το δέρμα και το σώμα του ασθενούς, εφαρμόζοντας τις δεξιότητες εκείνες που ανέπτυξαν στα θεωρητικά μαθήματα. Ειδικότερα, θα ασχοληθούν με το λουτρό καθαριότητας του/της ασθενούς επί κλίνης ή μη, με το λούσιμο και το χτένισμα μαλλιών, με τη φροντίδα των νυχιών και με το ξύρισμα, με τη φροντίδα του περινέου, με τη φροντίδα της στοματικής κοιλότητας σε αναισθητο/-η ή αδύναμο/-η ασθενή και με τη φροντίδα της τεχνητής οδοντοστοιχίας. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Νοσηλευτικού Τμήματος, θα κληθούν να προγραμματίσουν τη φροντίδα της υγιεινής των ασθενών κατά τη διάρκεια της ημέρας, λαμβάνοντας υπόψη και τις υπόλοιπες δραστηριότητες του Τμήματος (εργαστηριακές εξετάσεις, ιατρικές παρεμβάσεις κ.ά.). Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εκτιμήσουν το περιβάλλον του/της ασθενούς ώστε να εντοπίσουν προβλήματα που πιθανόν επηρεάζουν την υγιεινή του. Τέτοια προβλήματα ενδεικτικά είναι η θερμοκρασία, ο αερισμός του χώρου, η υγρασία, ο φωτισμός, πιθανές οσμές και ο θόρυβος. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις τεχνικές στρωσίματος της κλίνης (κενή ή με ασθενή).

2.2.ΣΤ.4 | ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΑΠΟ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΔΟΥΣ

Στην παρούσα υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να χορηγήσουν υγρά και φάρμακα από όλες τις οδούς. Αρχικά, θα εξοικειωθούν με την προετοιμασία των υγρών ή των φαρμάκων που πρόκειται να χορηγηθούν τοπικά, εντερικά ή παρεντερικά, εφαρμόζοντας τις βασικές αρχές αντισηψίας και σωστής χρήσης γαντιών όπου είναι απαραίτητο. Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα χορηγήσουν φάρμακα από το στόμα, υπογλώσσια, με νεφελοποίηση ή εισπνοές, με οφθαλμική και ωτική ενστάλαξη, από το ορθό και τον κόλπο, με τοπική εφαρμογή στο δέρμα, μέσω σωλήνα εντερικής σίτισης. Όσον αφορά την παρεντερική χορήγηση υγρών και φαρμάκων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα χορηγήσουν την αγωγή ενδοδερμικά, υποδόρια, ενδομυϊκά και ενδοφλέβια, εφαρμόζοντας τις ιατρικές οδηγίες και ακολουθώντας τις αρχές ασφαλούς και αποτελεσματικής παρεντερικής χορήγησης. Κατά την προετοιμασία της θεραπευτικής αγωγής, θα εξοικειωθούν με διαφορετικούς τύπους βελονών και συρίγγων, την προετοιμασία της σύριγγας για χρήση και τη μέθοδο αναρρόφησης στείρων διαλυμάτων από τα φιαλίδια και τις φύσιγγες/αμπούλες, την ανάμειξη παρεντερικής αγωγής σε μια σύριγγα, καθώς και την επιλογή κατάλληλης θέσης για ένεση ανάλογα με την παρεντερική οδό χορήγησης του φαρμάκου. Σχετικά με την ενδοφλέβια χορήγηση υγρών και φαρμάκων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία ασφαλούς φλεβοκέντησης πριν από τη χορήγηση της αγωγής. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί κατά τη μετάγγιση αίματος και παραγώγων του, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ακολουθήσουν τις αρχές ασφαλούς μετάγγισης και θα παρακολουθούν τον/την ασθενή για πιθανές ανεπιθύμητες παρενέργειες καθ' όλη τη διάρκεια της μετάγγισης. Τέλος, σε όλη τη διάρκεια της χορήγησης υγρών και φαρμάκων θα καταγράφουν τη χορηγούμενη θεραπευτική αγωγή στα ειδικά έντυπα και θα υπολογίζουν το ισοζύγιο υγρών του/της ασθενούς.

2.2.ΣΤ.5 | ΟΞΥΓΟΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να εφαρμόσουν οξυγονοθεραπεία με βάση όσα διδάχτηκαν στα θεωρητικά μαθήματα. Επομένως, θα κληθούν να συμβάλλουν στη διατήρηση της βατότητας των αεραγωγών και στην παροχή επαρκούς αερισμού στους πνεύμονες. Αρχικά, θα εκτιμήσουν την κατάσταση του/της ασθενούς αναγνωρίζοντας σημεία που υποδηλώνουν αναπνευστική δυσχέρεια. Στη συνέχεια, θα εφαρμόσουν τεχνικές οι οποίες θα συμβάλλουν στην αποτελεσματική αποβολή των εκκρίσεων από το αναπνευστικό σύστημα του/της ασθενούς. Συγκεκριμένα, θα παροτρύνουν τον/την ασθενή να βήξει, θα τον/την τοποθετήσουν σε κατάλληλη θέση για παροχέτευση των εκκρίσεων, θα εφαρμόσουν επίκρουση με πλήξεις και δονήσεις, καθώς και αναρρόφηση των εκκρίσεων βάσει των ιατρικών οδηγιών. Επιπροσθέτως, θα καθοδηγήσουν τον/την ασθενή κατά την εφαρμογή αναπνευστικών ασκήσεων, αναπνευστικής φυσικοθεραπείας και χρήσης σπιρόμετρου αναπνευστικής εκγύ-

μνασης για τη βελτίωση της αναπνοής και τον καλύτερο αερισμό του/της. Καθ' όλη τη διάρκεια της εφαρμογής της οξυγονοθεραπείας στον/στην ασθενή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα προετοιμάσουν και θα χρησιμοποιήσουν κατάλληλο εξοπλισμό (ρινικό καθετήρα, μάσκες οξυγόνου διαφόρων τύπων, νεφελοποίηση κ.ά.). Παράλληλα, θα έρθουν σε επαφή και θα διαχειριστούν τη χορήγηση οξυγόνου σε τεχνητούς αεραγωγούς, φαρυγγικούς αεραγωγούς (ρινοφαρυγγικός, στοματοφαρυγγικός) και ενδοτραχειακούς σωλήνες, φροντίζοντας πάντα τη διατήρηση της βατότητας. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν τεχνικές στοματοφαρυγγικής και ρινοφαρυγγικής αναρρόφησης, καθώς και τραχειοβρογχικής αναρρόφησης. Τέλος, θα εφαρμόσουν φροντίδα σε ασθενείς με τραχειοστομία και θα διενεργήσουν αναρρόφηση εκκρίσεων μέσω αυτής.

2.2.ΣΤ.6 | ΑΠΕΚΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με την απέκκριση και κένωση των ασθενών. Ειδικότερα, θα ασχοληθούν με τις βασικές αρχές φροντίδας των λειτουργιών της ούρησης (αποβολή ούρων) και της αφόδευσης/κένωσης του εντέρου (αποβολή κοπράνων). Όσον αφορά τους παράγοντες που επηρεάζουν την ούρηση, θα εκτιμούν την κατάσταση του/της ασθενούς και θα αναγνωρίζουν τις κύριες διαταραχές της ούρησης (ανουρία, ολιγουρία, πολυουρία, αιματουρία, πυουρία, νυκτουρία, δυσουρία, συχνουρία), καταγράφοντας τις παρατηρήσεις τους σε ειδικά έντυπα. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν ή θα συμμετέχουν στον καθετηριασμό της ουροδόχου κύστης βάσει των ιατρικών οδηγιών. Ακόμη, θα τοποθετήσουν και θα αφαιρέσουν σκοραμίδα ή ουροδοχείο, θα συμβάλλουν στην τοποθέτηση και αφαίρεση ουροκαθετήρα (Foley) σε άνδρα και γυναίκα ασθενή, θα εφαρμόσουν περιποίηση και έκπλυση ουροκαθετήρα και θα λάβουν δείγμα ούρων για αποστολή σε εργαστηριακές εξετάσεις. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράψουν σε ειδικά έντυπα τη λειτουργία της κένωσης του εντέρου, πιθανά παθολογικά χαρακτηριστικά των κοπράνων, πιθανές διαταραχές από τις φυσιολογικές συνήθειες του εντέρου (δυσκοιλιότητα, διάρροια, ακράτεια κοπράνων). Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν τη διαδικασία χορήγησης καθαρτικού υποκλυσμού. Τέλος, θα ασχοληθούν με τη φροντίδα της στομίας (κολοστομία, ειλεοστομία) και του δέρματος γύρω από τη στομία, την τοποθέτηση συστήματος στομίας και την αλλαγή σάκου συλλογής των απεκκρίσεων.

2.2.ΣΤ.7 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΤΡΑΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με τη φροντίδα τραυμάτων και ελκών πίεσης. Ειδικότερα, μέσω της εκτίμησης της κατάστασης του/της ασθενούς και της διαδικασίας της νοσηλευτικής διάγνωσης, θα εντοπίσουν τους παράγοντες εκεί-

νους που επηρεάζουν την επούλωση των τραυμάτων καθώς και τις πιθανές επιπλοκές των τραυμάτων. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη φροντίδα τραυμάτων με στόχο την αποτελεσματικότερη σύγκλεισή τους. Ακόμη, θα φροντίσουν και θα χειριστούν παροχετεύσεις και συσκευές παροχέτευσης, επιδέσεις, μεγάλους επιδέσμους, ζώνες στήριξης κ.ά. Επιπροσθέτως, στη διάρκεια της υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ασχοληθούν με την ποιότητα του δέρματος του/της ασθενούς, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα πρόληψης για την εμφάνιση κατακλίσεων (ελκών πίεσης). Λαμβάνοντας υπόψη όσα διδάχτηκαν στη θεωρία, θα διακρίνουν τα στάδια των ελκών πίεσης του/της ασθενούς και θα εφαρμόζουν κατάλληλα μέτρα θεραπείας και αντιμετώπισής τους. Ακόμη, θα συμμετέχουν σε όλες τις διαδικασίες καθαρισμού και έκπλυσης τραύματος ή έλκους πίεσης, στην αλλαγή αποστειρωμένων επιθεμάτων, στην εφαρμογή νοτισμένου ή ελαφρώς νωπού επιθέματος και στην αφαίρεση ραμμάτων ή μεταλλικών clips, πάντα βάσει των ιατρικών οδηγιών. Σε όλα τα στάδια φροντίδας των τραυμάτων θα εφαρμόζουν την άσηπτη τεχνική για την αποφυγή πιθανής επιμόλυνσης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαγεωργίου, Δ., Κελέση-Σταυροπούλου, Μ. & Φασόη-Μπαρκά, Γ. (2013). *Βασική Νοσηλευτική. Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. DeWit, S. C. (2013). *Βασικές Αρχές και Δεξιότητες της Νοσηλευτικής Φροντίδας*. Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
3. Perry, G. A. & Potter, P. A. (2011). *Βασική Νοσηλευτική και Κλινικές Δεξιότητες*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
4. Φασόη, Γ., Κελέση, Μ. & Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αρχές και Κλινικές Δεξιότητες στη Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
5. Lynne, P. (2011). *Κλινικές Νοσηλευτικές Δεξιότητες και Νοσηλευτική Διεργασία*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Αθανάτου, Ε. (2010). *Κλινική Νοσηλευτική. Βασικές και Ειδικές Νοσηλείες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική – Α. Θεωρία – Εργαστήριο – Β΄ & Γ΄ ΕΠΑ.Λ. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»*.

2.3 • ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄

2.3.A • ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ-ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας είναι η απόκτηση βασικών γνώσεων αναφορικά με τη νομοθεσία που καλύπτει το επάγγελμα και την ευθύνη του/της Βοηθού Νοσηλεύτη/-τριας Χειρουργείου κατά την άσκηση του έργου του/της, αντιμετωπίζοντας αποτελεσματικά τα σύγχρονα δεοντολογικά-ηθικά διλήμματα και προστατεύοντας τόσο τους αρρώστους όσο και τον εαυτό του/της ηθικά και νομικά. Ειδικότερα, παρουσιάζονται γενικές έννοιες περί Δικαίου και επαγγέλματος και η νομοθεσία που καλύπτει την άσκηση του επαγγέλματος σε διάφορους υγειονομικούς χώρους. Αναλύονται στοιχεία Δημοσιούπαλληλικής νομοθεσίας και επαγγελματικής ευθύνης. Επίσης, αναφέρονται η επαγγελματική εκπροσώπηση και τα θεσμοθετημένα όργανα αυτής. Η ενότητα πραγματεύεται φιλοσοφικές-ηθικές θεωρίες στον χώρο της υγείας και δεοντολογικούς κώδικες σε Διεθνές και Εθνικό επίπεδο. Επισημαίνονται οι ανάγκες και τα δικαιώματα του/της ασθενούς και του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού, καθώς και οι διαδικασίες για τη λύση των ηθικών διλημάτων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται στην ενότητα αυτή τα διλήμματα από τις σύγχρονες εξελίξεις της γενετικής, των μεταμοσχεύσεων, της ευθανασίας, καθώς και τη θέση των Επαγγελματιών Υγείας στη σύγχρονη τεχνολογία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Προσεγγίζουν γενικές έννοιες του Δικαίου,
- Εφαρμόζουν τη νομοθεσία που διέπει την άσκηση του επαγγέλματος,
- Επισημαίνουν τις ευθύνες κατά την άσκηση του επαγγέλματος,
- Αναπτύσσουν σωστές διαπροσωπικές σχέσεις στον χώρο εργασίας συνειδητοποιώντας τις ευθύνες τους και τις νομικές προεκτάσεις,
- Ευαισθητοποιούνται στα ηθικά διλήμματα που εμφανίζονται κατά την άσκηση του νοσηλευτικού έργου,
- Εφαρμόζουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς για την επίλυση ή αντιμετώπιση ηθικών-νομικών ζητημάτων,
- Τηρούν το νοσηλευτικό απόρρητο,
- Γνωρίζουν βασικές έννοιες και αρχές της νομοθεσίας που διέπει το νοσηλευτικό επάγγελμα,
- Διακρίνουν εξαρτημένες, μη εξαρτημένες και επείγουσες ιατρικές πράξεις,
- Γνωρίζουν βασικά δικαιώματα και υποχρεώσεις κατά την άσκηση του επαγγέλματος του νοσηλεύτη,

- Γνωρίζουν τα βασικά καθήκοντα που έχει το νοσηλευτικό επάγγελμα,
- Ελέγχουν την τήρηση των όρων εργασίας τους,
- Τηρούν τον Κώδικα Δεοντολογίας του Νοσηλευτικού Επαγγέλματος,
- Γνωρίζουν τα βασικά δικαιώματα των ασθενών,
- Διακρίνουν βασικές διαφορές μεταξύ ηθικής και δικαίου.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ηθική / Αρχές / Κανόνες / Κρίσεις / Αποφάσεις / Δεοντολογία / Νοσηλευτική δεοντολογία / Δικαιώματα ασθενών / Νοσηλευτικές πράξεις / Νοσηλευτική ευθύνη / Νοσηλευτική νομοθεσία / Επαγγελματικά δικαιώματα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ
2	ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΣΚΗΣΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ
3	ΟΡΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ
4	ΚΩΔΙΚΑΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ
5	ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
6	ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.A.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Η εκπαιδευτική υποενότητα «Βασικές έννοιες δικαίου στο πεδίο-Νοσηλευτική νομοθεσία» αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών αρχών και εννοιών της νομοθεσίας, με έμφαση στη νομοθεσία που διέπει το νοσηλευτικό επάγγελμα. Η νοσηλευτική νομοθεσία αφορά τόσο σε ζητήματα που άπτονται της θεσμικής αναγνώρισης του νοσηλευτικού επαγγέλματος και της άσκησής του, όσο και στον προσδιορισμό των καθηκόντων, των αρμοδιοτήτων και των υποχρεώσεων του νοσηλευτικού προσωπικού. Στη σχετική νομοθεσία διακρίνονται οι πράξεις που μπορεί να διεκπεραιώσει ο/η νοσηλευτής/-τρια με την παρουσία του/της γιατρού (εξαρτημένες νοσηλευτικές πράξεις) καθώς και εκείνες που γίνονται απουσία ιατρού (επείγουσες νοσηλευτικές πράξεις). Είναι σημαντικό να τονισθεί ο εξαρτημένος και αλληλένδετος ρόλος της νοσηλευτικής. Ο σκοπός της γνώσης των βασικών αρχών και εννοιών της νοσηλευτικής νομοθεσίας στην εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αποτελε-

σματική διαχείριση των ιατρικών περιστατικών που χρήζουν ιατρικής βοήθειας. Για τον λόγο αυτό κρίνεται σκόπιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εστιαστούν στην κατανόηση της σημασίας των καθηκόντων, υποχρεώσεων και δικαιωμάτων κατά την άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος, να κατανοήσουν τις διαφορές σύμφωνα με τη νομοθεσία των ανεξάρτητων και εξαρτημένων νοσηλευτικών πράξεων, να αναγνωρίσουν τις ειδικές απαιτήσεις του νοσηλευτικού επαγγέλματος και να εφαρμόσουν σε πρακτικά παραδείγματα τα όσα ορίζει η εν λόγω νομοθεσία. Αυτή η υποεπενότητα αποτελεί σημαντική βάση για περαιτέρω μελέτη και εξειδίκευση στη νοσηλευτική νομοθεσία.

2.3.A.2 | ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΣΚΗΣΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Η υποεπενότητα «Πλαίσιο άσκησης νοσηλευτικού επαγγέλματος» παρουσιάζει το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει το νοσηλευτικό επάγγελμα. Η κωδικοποίηση και κατηγοριοποίηση της νομοθεσίας που διέπει το νοσηλευτικό επάγγελμα δίνει τη δυνατότητα στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να γνωρίσουν και να εμβαθύνουν στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους κατά την άσκηση του επαγγέλματος. Παρουσιάζεται διαχρονικά η εξέλιξη της νομοθεσίας και πώς αυτή συμβάλλει στον καθορισμό των αρμοδιοτήτων του νοσηλευτικού προσωπικού. Για την αποφυγή των νομικών επιπτώσεων θα πρέπει να γνωρίζουν την ισχύουσα νομοθεσία προκειμένου να προσδιορίζουν τις νομικές παραμέτρους της νοσηλευτικής πρακτικής, να λειτουργούν στο πλαίσιο των ικανοτήτων τους, να αναγνωρίζουν τις δυνητικές νομικές ευθύνες της πρακτικής τους και να αναπτύσσουν στρατηγικές πρόληψής τους. Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι η παράθεση της κύριας νομοθεσίας που αφορά και επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα την άσκηση της νοσηλευτικής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το θεσμικό πλαίσιο που διακρίνει και ορίζει τις ειδικότητες και τις κατηγορίες της νοσηλευτικής, καθώς και τα καθήκοντα και τη διάκριση νοσηλευτή και βοηθού νοσηλευτή. Κρίνεται σκόπιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην ενότητα αυτή να γνωρίσουν το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την Ένωση Νοσηλευτών Ελλάδος, τους σκοπούς και τις δραστηριότητές της και τον ρόλο που επιτελεί στην άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος. Η υποεπενότητα αυτή κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική καθώς οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις της νομοθεσίας που τους βοηθούν στην άσκηση των καθηκόντων τους.

2.3.A.3 | ΟΡΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ

Στην υποεπενότητα «Όροι εργασίας νοσηλευτών» οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τη νομοθεσία που διέπει τους όρους εργασίας τους, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Θα λάβουν γνώση για τους όρους υγείας και ασφάλειας και πώς αυτοί θα πρέπει να τηρούνται απαρέγκλιτα, τόσο για τους ασθενείς όσο και για τους ίδιους και το ιατρικό προσωπικό. Η γνώση της νομοθεσίας για τα χρονικά όρια της εργασίας εν γένει αλλά και ειδικότερα τα χρονικά όρια εργασίας των απασχολούμενων σε ιατρι-

κά θεραπευτήρια και νοσοκομεία είναι πολύ σημαντική για την τήρηση και εφαρμογή της. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τι ορίζει η νομοθεσία για τον ημερήσιο χρόνο εργασίας, τη νυχτερινή εργασία, το καθεστώς βαρδιών, τον χρόνο ανάπαυσης και τις απαγορεύσεις που υφίστανται σε περίπτωση υπέρβασής τους, αλλά και τις αποδοχές που δικαιούνται ανάλογα με την απασχόλησή τους. Στην υποεπένδυση αυτή παρατίθεται πιο αναλυτικά και το θεσμικό πλαίσιο που ορίζει τα θέματα της νοσηλευτικής ευθύνης και πώς αυτή προσδιορίζεται. Η κατανόηση των ορίων της νοσηλευτικής ευθύνης είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες καθώς βοηθά στην αρτιότερη και πιο αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων τους. Στο τέλος της υποεπένδυσης αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν προετοιμαστεί να αντιμετωπίσουν παραβιάσεις της εργατικής νομοθεσίας κατά την άσκηση των καθηκόντων τους αλλά και να αποφύγουν δυσμενείς για την επαγγελματική τους πορεία καταστάσεις.

2.3.A.4 | ΚΩΔΙΚΑΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Στην υποεπένδυση «Κώδικας νοσηλευτικής δεοντολογίας» περιγράφεται ο όρος της νοσηλευτικής δεοντολογίας και ο κώδικας που τη διέπει. Η νοσηλευτική δεοντολογία αποβλέπει στην ενημέρωση των εκπαιδευομένων για τα επαγγελματικά τους καθήκοντα και τον επιβαλλόμενο τρόπο συμπεριφοράς στον χώρο εργασίας, στη βοήθειά τους για την ανάπτυξη σωστών διαπροσωπικών σχέσεων με συνεργάτες, αρρώστους και συνοδούς και στο σύνολο γνώσεων και κανόνων, οι οποίοι καθορίζουν τη συμπεριφορά του νοσηλευτή στην άσκηση των επαγγελματικών του καθηκόντων. Αποτελεί ένα σύνολο γνώσεων και κανόνων, οι οποίοι καθορίζουν τη συμπεριφορά του νοσηλευτή στην άσκηση των επαγγελματικών του καθηκόντων, συμπεριφοράς σε σχέση με το νοσηλευτικό επάγγελμα, είναι αποδεκτός οικειοθελώς και έχει επιβληθεί με επίσημη νομοθεσία, ισχύει για όλους και δεν αποτελεί απλώς κάποιον εσωτερικό κανονισμό. Οι κύριες έννοιες που περιλαμβάνονται στον κώδικα είναι: σεβασμός στον/στην ασθενή, παροχή πληροφοριών, ενημερωμένη συναίνεση για τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις και την έρευνα, απόρρητο, ισότητα (αποφυγή διακρίσεων) και σεβασμός προς τους συναδέλφους και τους συνεργάτες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην ενότητα αυτή θα κατανοήσουν τις βασικές αρχές της νομοθεσίας αναφορικά με τη δεοντολογία στην άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος και μέσα από παραδείγματα και πρακτικά ζητήματα θα κληθούν να αντιμετωπίσουν ζητήματα συμπεριφοράς, αποφάσεων και καθημερινής πρακτικής στην άσκηση του επαγγέλματός τους. Η συγκεκριμένη ενότητα κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες καθώς αφορά μια σημαντική πτυχή του επαγγέλματός τους, τόσο προς το ιατρικό προσωπικό όσο και προς τους/τις ασθενείς.

2.3.A.5 | ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Στον χώρο της υγείας, τα ζητήματα της δεοντολογίας αφορούν τόσο τη δεοντολογία των επαγγελματιών υγείας όσο και τα δικαιώματα των ασθενών. Τα ηθικά προβλήματα

τα που συχνά ανακύπτουν απαιτούν σαφή γνώση της ηθικής και της ηθικής λογικής για την ερμηνεία και ανάλυση των κλινικών καταστάσεων και τη λήψη αποφάσεων με βάση τις αρχές της ηθικής της φροντίδας υγείας και τους κώδικες δεοντολογίας. Στην ενότητα αυτή οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώση για τις κύριες αρχές και τη νομοθεσία που διέπει τα ζητήματα ηθικής, όπως ο γενικός κανόνας της κατάλληλης ενημερωμένης συναίνεσης, η προστασία των προσώπων που βρίσκονται σε αδυναμία να συναινέσουν, η προστασία των προσώπων που πάσχουν από διανοητική διαταραχή, οι αναγκαίες (χωρίς συναίνεση) ιατρικές πράξεις σε επείγουσες καταστάσεις και η αναγνώριση της εγκυρότητας των επιθυμιών που εκφράσθηκαν εκ των προτέρων σχετικά με την ιατρική παρέμβαση, προκειμένου για ασθενή ο οποίος κατά το χρόνο της επέμβασης δεν είναι σε θέση να εκφράσει τις επιθυμίες του. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσω της ενότητας αυτής μαθαίνουν ότι πρέπει να χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους περί ηθικής και ηθικής λογικής για να παίρνουν ηθικά αποδεκτές αποφάσεις για τα κρίσιμα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά τη νοσηλεία ασθενών και να αναγνωρίζουν τις διαφορές μεταξύ ηθικής και δικαίου. Πολλές νοσηλευτικές ενέργειες, για παράδειγμα, είναι τόσο ηθικές όσο και νόμιμες, ενώ άλλες πιθανόν να είναι νόμιμες αλλά όχι ηθικές, ή ηθικές αλλά όχι νόμιμες. Επίσης, πολλά ηθικά δικαιώματα των ασθενών (π.χ. αυτοδιάθεση) προστατεύονται από το νόμο (για παράδειγμα, η πληροφορημένη συναίνεση για οποιαδήποτε παρέμβαση), αλλά αυτό δεν συμβαίνει πάντα. Η υποενότητα είναι εξαιρετικά σημαντική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες καθώς μέσω της ανάπτυξης περιπτωσιολογίας στα ως άνω ζητήματα, θα τους βοηθήσει στην αξιολόγηση και λήψη αποφάσεων κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

2.3.A.6 | ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Η υποενότητα «Δικαιώματα ασθενούς» εστιάζεται στην ενημέρωση των εκπαιδευόμενων σχετικά με τα δικαιώματα που έχουν οι ασθενείς στον χώρο της υγείας και τη νομοθεσία που τα διέπει. Η προστασία των δικαιωμάτων των ασθενών, στηρίζεται στις γενικές διατάξεις του Συνταγματικού, Αστικού, Ποινικού, Διοικητικού Δικαίου και στους Κώδικες Δεοντολογίας των επαγγελματιών υγείας. Τα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνουν: τον σεβασμό της αξιοπρέπειας του ασθενούς, το δικαίωμα να συγκατατεθεί ή να αρνηθεί κάθε διαγνωστική ή θεραπευτική πράξη, το δικαίωμα στην πληροφόρηση, το δικαίωμα να πληροφορηθεί εκ των προτέρων για τους πιθανούς κινδύνους που ενδέχεται να προκύψουν και να συγκατατεθεί ή όχι σε πειραματικές ή εκπαιδευτικές διαδικασίες, το απόρρητο της ιδιωτικής του ζωής και των πληροφοριών του φακέλου του, το δικαίωμα αναγνώρισης των θρησκευτικών και ιδεολογικών του πεποιθήσεων και το δικαίωμα να διαμαρτυρηθεί και να λάβει πλήρη γνώση των ενεργειών και αποτελεσμάτων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ενημερωθούν για την αρχή της αυτονομίας του/της ασθενούς και γενικότερα το δικαίωμα σεβασμού της προσωπικής ζωής σε σχέση με την πληροφόρηση για την κατάσταση της υγείας και τις εξαιρέσεις από αυτή την αρχή που αφορούν τόσο στον σεβασμό της επιθυμίας του

προσώπου να μην ενημερωθεί για την κατάσταση της υγείας του, όσο και στην αρχή της ευεργεσίας για περιορισμένη ενημέρωση προς το συμφέρον του ασθενούς. Ιδιαίτερα σημαντική είναι και η προστασία των προσωπικών δεδομένων των ασθενών κατά τη διάρκεια της νοσηλείας τους. Συμπερασματικά, η γνώση των δικαιωμάτων των ασθενών από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες θα τους/τις βοηθήσει στην καλύτερη και ποιοτικότερη παροχή των υπηρεσιών τους.

Κύριες

1. Βλάχου, Ε. & Ευαγγέλου, Ε. (2014). *Νομοθεσία / Δεοντολογία Νοσηλευτικού Επαγγέλματος. Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα*. Αθήνα: Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αθήνας, Τμήμα Νοσηλευτικής.
2. Λεμονίδου, Χ. Β. (2014). *Νομοθεσία και Δεοντολογία στον χώρο της Υγείας. Σημειώσεις Σεμιναρίου*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Νοσηλευτικής.
3. Πουλής, Ι. & Βλάχου, Ε. (2016). *Βιοηθική. Δεοντολογία και Νομοθεσία στις Επιστήμες Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
4. Ηγουμενίδης, Μ. (2020). *Βασική Βιοηθική. Δεοντολογία – Νομοθεσία για Επαγγελματίες Υγείας*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. ΦΕΚ 132/Α/16-7-2004. Νόμος υπ' αριθμ. 3252/2004. Σύσταση Ένωσης Νοσηλευτών Νοσηλευτριών Ελλάδος και άλλες διατάξεις.
2. ΦΕΚ 167/Α/25-7-2001. Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 216/2001. Κώδικας Νοσηλευτικής Δεοντολογίας.
3. ΦΕΚ 159/Α/14-6-1989. Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 351/1989. Καθορισμός Επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων των τμημάτων α) Νοσηλευτικής, β) Μαιευτικής, γ) Επισκεπτών και Επισκεπτριών Υγείας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας και δ) του τμήματος Διοίκησης μονάδων Υγείας και Πρόνοιας της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.
4. ΦΕΚ 203/Α/24-12-1986. Νόμος υπ' αριθμ. 1672/1986. Κύρωση της 149/1977 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας «για την απασχόληση και τους όρους εργασίας και ζωής του νοσηλευτικού προσωπικού».
5. ΦΕΚ 4209/Β/8-8-2022. Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Γ6/Γ.Π.οικ. 46042/2022. Καθηκοντολόγιο Βοηθών Νοσηλευτών-τριών Νοσοκομείων και των λοιπών Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων του ΕΣΥ, καθώς και των δημόσιων δομών παροχής υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.
6. ΦΕΚ 5788/Β/14-11-2022. Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Γ6/Γ.Π.οικ.63250/2022. Τροποποίηση της υπό στοιχείο Γ6/Γ.Π.οικ.46042/5.08.2022 Απόφασης, με θέμα: «Καθηκοντολόγιο Βοηθών Νοσηλευτών-τριών Νοσοκομείων και των λοιπών Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων του ΕΣΥ καθώς και των δημόσιων δομών παροχής υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας» (Β' 4209).

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές κάθε είδους αναισθησίας για την πραγματοποίηση χειρουργικών επεμβάσεων, καθώς και της αντίστοιχης νοσηλευτικής φροντίδας των ασθενών. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι αρχές παρακολούθησης των ασθενών στο χειρουργείο, πριν και κατά τη διάρκεια της χειρουργικής επέμβασης, αλλά και άμεσα μετεγχειρητικά στην Ανάνηψη ή τη Μονάδα Μεταναισθητικής Φροντίδας (ΜΜΦ). Η ενότητα πραγματεύεται μεθόδους παρακολούθησης των ζωτικών σημείων του/της ασθενούς (monitoring), τη χορήγηση ενδοφλέβιων υγρών και ηλεκτρολυτών, την παρακολούθηση του σακχάρου αίματος, την αξιολόγηση και καταγραφή του πόνου, την παρακολούθηση της διούρησης και των απωλειών αίματος από το τραύμα και τις παροχετεύσεις. Επιπλέον, αναλύονται οι συνηθέστερες χειρουργικές θέσεις του/της ασθενούς στο χειρουργικό τραπέζι και οι τρόποι ασφαλούς τοποθέτησής του σε αυτό για την πρόληψη κακώσεων των νεύρων και των αρθρώσεων. Στο πλαίσιο της παρακολούθησης του/της μετεγχειρητικού/-ής ασθενούς περιγράφεται η έγκαιρη αναγνώριση των επιπλοκών ή ανεπιθύμητων συμπτωμάτων και η ταχεία αντιμετώπισή τους από τη διεπιστημονική ομάδα του χειρουργείου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται στην ενότητα αυτή με τις έννοιες: παρακολούθηση των ζωτικών λειτουργιών (monitoring), αναισθησία, αναλγησία, μετεγχειρητικές επιπλοκές, άπνοια, καταστολή, ανεπιθύμητα συμπτώματα, παρενέργειες των αναισθητικών και των αναλγητικών φαρμάκων, νευροαπραξία, απινίδωση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Χειρίζονται τις ηλεκτρονικές συσκευές παρακολούθησης ασθενών στο χειρουργείο (μόνιτορ, αναπνευστήρας),
- Επιβεβαιώνουν την ταυτότητα του/της ασθενούς στη χειρουργική αίθουσα (έλεγχος ταυτότητας, επιβεβαίωση επέμβασης, είδος αναισθησίας),
- Ελέγχουν την πλήρη προετοιμασία του/της ασθενούς (ενημέρωση, συγκατάθεση, έλεγχος απαραίτητων ιατρικών εξετάσεων, αφαίρεση τεχνητών οδοντοστοιχιών, βάψιμο νυχιών),
- Συνδέουν τον/την ασθενή στο μόνιτορ για τη συνεχή παρακολούθηση και καταγραφή των Ζωτικών του Σημείων (ΖΣ) τουλάχιστον ανά 5 λεπτά στο ειδικό διάγραμμα αναισθησίας,
- Συνεργάζονται στην προετοιμασία των χορηγούμενων ενδοφλέβιων υγρών (οροί, ηλεκτρολύτες, παυσίπονα),

- Κατονομάζουν τις αρχές μετάγγισης αίματος και παραγώγων, πρόληψης και αντιμετώπισης επιπλοκών μετά από μετάγγιση αυτών,
- Προετοιμάζουν τον απαραίτητο εξοπλισμό για τη χορήγηση της αναισθησίας (αναπνευστήρας, AMBU, O₂, αναρρόφηση),
- Εφοδιάζουν το τροχήλατο φαρμάκων και υλικών αναισθησίας με το απαραίτητο υγειονομικό υλικό,
- Ορίζουν τις θέσεις του αρρώστου στο χειρουργικό τραπέζι για την πρόληψη κακώσεων των νεύρων και των αρθρώσεων,
- Αναφέρουν τις ανεπιθύμητες ενέργειες των αναισθητικών και των αναλγητικών φαρμάκων (επίπεδο συνείδησης, άπνοια, καταστολή, λεκτική ανταπόκριση),
- Δηλώνουν άμεσα λάθη από τη χορήγηση φαρμάκων,
- Αναγνωρίζουν τις άμεσες μετεγχειρητικές επιπλοκές (αιμορραγία τραύματος), ανουρία ή ολιγουρία, ναυτία ή έμετος και τον τρόπο αντιμετώπισής τους,
- Αναφέρουν τις βασικές αρχές Καρδιοπνευμονικής Αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ) και την ασφαλή μεταφορά του απινιδωτή,
- Τηρούν τις βασικές αρχές της αποστείρωσης, αντισηψίας και απολύμανσης,
- Εφαρμόζουν τον καθαρισμό της αίθουσας και του εξοπλισμού, την απολύμανση ή αποστείρωση του χρησιμοποιημένου υγειονομικού υλικού (μάσκες, προσωπίδες, λαρυγγοσκόπιο, βρογχοσκόπιο) ανάμεσα στις επεμβάσεις αλλά και στο τέλος της ημέρας,
- Διαχειρίζονται μολυσματικά υλικά,
- Λαμβάνουν μέτρα για πρόληψη ατυχημάτων στον χώρο παροχής νοσηλευτικής φροντίδας, στη χειρουργική αίθουσα και την αίθουσα ανάνηψης (πτώσεις ασθενών, εγκαύματα από διαθερμίες).

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Χειρουργική αίθουσα / Χειρουργική τράπεζα / Χειρουργική επέμβαση / Διεγχειρητική φροντίδα / Αναισθησία / Νάρκωση/Υπνωση / Αναλγησία / Μυοχάλαση / Καταστολή / Παρακολούθηση (monitoring) στην αναισθησιολογία / Ανάνηψη / Μεταναισθητικές επιπλοκές.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑΣ
2	ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
3	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ ΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
4	ΔΙΑΣΩΛΗΝΩΣΗ ΤΡΑΧΕΙΑΣ
5	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ (MONITORING) ΑΣΘΕΝΟΥΣ
6	ΑΝΑΝΗΨΗ – ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΑΝΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ
7	ΑΜΕΣΕΣ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΛΟΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Κείμενο αναφοράς

2.3.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑΣ

Η εκπαιδευτική υποενότητα «Εισαγωγή στη Νοσηλευτική Αναισθησιολογίας» αποσκοπεί στο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις βασικές αρχές και το γενικό πλαίσιο λειτουργίας, ως μέλη της αναισθησιολογικής ομάδας, κατά τη διαδικασία της αναισθησίας στη χειρουργική επέμβαση. Ειδικότερα, στη συγκεκριμένη υποενότητα παρουσιάζονται και αναλύονται διεξοδικά οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες του νοσηλευτικού προσωπικού του αναισθησιολογικού τμήματος (παρακολούθηση λειτουργιών ασθενούς, παροχή άμεσης φροντίδας, διαχείριση του εξοπλισμού). Λόγω της φύσης της εργασίας τους, το νοσηλευτικό προσωπικό του αναισθησιολογικού τμήματος είναι οι πρώτοι που υποδέχονται τον/την ασθενή στον προθάλαμο του χειρουργείου και οι πρώτοι που θα εκτελέσουν νοσηλευτικές πράξεις σ' αυτόν/-ήν. Ως εκ τούτου, η κατανόηση και εμπέδωση του σύνθετου ρόλου και των αρμοδιοτήτων τους είναι ιδιαίτερα σημαντική στην επιτυχή ολοκλήρωση της χειρουργικής επέμβασης. Επίσης, σε αυτή την υποενότητα γίνεται αναφορά στην έννοια της αναισθησίας και των στοιχείων που περιέχει, δηλαδή την ύπνωση, την αναλγησία και τη μυοχάλαση, καθώς και στα είδη/τεχνικές αναισθησίας, δηλαδή τη γενική και την τοπική ή περιοχική αναισθησία (ραχιαία, επισκληρίδια, ιερά). Συνοψίζοντας, η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων που απαιτείται να έχουν ως επαγγελματίες υγείας, μέλη της αναισθησιολογικής ομάδας, ούτως ώστε να λειτουργήσουν αποτελεσματικά στην προστασία της σωματικής και της ψυχικής υγείας του ασθενούς, τόσο στη διαδικασία της αναισθησίας όσο και γενικότερα κατά τη διάρκεια της χειρουργικής επέμβασης.

2.3.B.2 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στο να εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα «φάρμακα της αναισθησίας» και στον «μηχανικό αναισθησιο-

λογικό εξοπλισμό». Στο πρώτο μέρος της υποενότητας παρουσιάζονται οι κατηγορίες φαρμάκων που χρησιμοποιούνται κατά την αναισθησία, δηλαδή τα εισπνεόμενα αναισθητικά (το αέριο υποξείδιο του αζώτου και τα πτητικά αλοθάνιο, ενφλουράνιο, ισοφλουράνιο), τα ενδοφλέβια αναισθητικά (βαρβιτουρικά, βενζοδιαζεπίνες, ναρκωτικά αναλγητικά και διάφορα άλλα όπως κεταμίνη και ετομιδάτη), τα τοπικά αναισθητικά και τα μυοχαλαρωτικά (μη αποπολωτικά και αποπολωτικά). Δίνονται περιληπτικά βασικές πληροφορίες για τη χρήση, τη δράση και την τοξικότητά τους (παρενέργειες) καθώς αναλυτικά περιγράφονται στην ενότητα «Φαρμακολογία». Επίσης, αναφέρονται ποια φάρμακα χρησιμοποιούνται για την προνάρκωση, εισαγωγή και διατήρηση της αναισθησίας. Το δεύτερο μέρος της υποενότητας έχει να κάνει με τον μηχανικό αναισθησιολογικό εξοπλισμό, η συντήρηση του οποίου γίνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα από υπεύθυνο τεχνικό, αλλά ο καθημερινός έλεγχος της καλής λειτουργίας αποτελεί καθήκον του αναισθησιολόγου και του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας. Ειδικότερα, γίνεται παρουσίαση του εξοπλισμού, ο οποίος περιλαμβάνει το μηχάνημα αναισθησίας (πηγή συμπιεσμένων αερίων, ροόμετρα), το σύστημα εξαέρωσης και τα κυκλώματα αναισθησίας (σωληνοειδής προέκταση του ανώτερου τμήματος του αεραγωγού του ασθενούς), καθώς και τις βασικές αρχές λειτουργίας του. Το μηχάνημα αναισθησίας εξοπλίζεται με μηχάνημα τεχνητού αερισμού, συσκευή ελέγχου της καρδιακής λειτουργίας, της αρτηριακής πίεσης, της θερμοκρασίας σώματος και της συγκέντρωσης οξυγόνου και διοξειδίου άνθρακα που εισπνέεται και εκπνέεται. Συνολικά, η εκπαιδευτική υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες την απαραίτητη βάση για την κατανόηση των διαφόρων φαρμάκων που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια της αναισθησίας και της ανάνηψης, καθώς και της λειτουργίας τόσο του μηχανήματος αναισθησίας όσο και όλου του αναισθησιολογικού εξοπλισμού, δύο αντικειμένων, των οποίων η γνώση είναι απαραίτητη για την ασφάλεια του/της ασθενούς στο χειρουργείο.

2.3.B.3 | ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ ΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Στην εν λόγω υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με: α) την προετοιμασία και τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν με την υποδοχή του/της ασθενούς στο χειρουργείο και πριν από την αναισθησία και β) την τοποθέτησή του (θέσεις) στο χειρουργικό τραπέζι. Στο πρώτο μέρος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τη συνήθη προετοιμασία πριν από την εισαγωγή στην αναισθησία, ανεξάρτητα από την τεχνική αναισθησίας που έχει επιλεγεί, σχετικά με το μηχάνημα αναισθησίας, τα φάρμακα και τον εξοπλισμό (ενδοφλέβια διαλύματα, καθετήρες κ.ά.). Επίσης, περιγράφονται αναλυτικά όλες οι ενέργειες που γίνονται από την υποδοχή και παραλαβή του/της ασθενούς στον χώρο του χειρουργείου μέχρι και την εισαγωγή στην αναισθησία. Στο δεύτερο μέρος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τις θέσεις στο χειρουργικό τραπέζι. Ο ασθενής πρέπει να τοποθετείται στο χειρουργικό τραπέζι με τέτοιο τρόπο ώστε να

επιτρέπεται η μέγιστη ασφάλεια και άνεσή του, η μέγιστη πρόσβαση του χειρουργού στο πεδίο της επέμβασης και η διατήρηση της αναισθησίας και της παρακολούθησης από τον αναισθησιολόγο. Έτσι λοιπόν, αρχικά αναφέρονται οι γενικές οδηγίες και οι ειδικές νοσηλευτικές ευθύνες/καθήκοντα κατά την τοποθέτηση του/της ασθενούς, καθώς επίσης τα χαρακτηριστικά του χειρουργικού τραπέζιου και ο ειδικός εξοπλισμός και συνδέσεις του για την τοποθέτηση. Στη συνέχεια, περιγράφονται οι χειρουργικές θέσεις του/της ασθενούς για τις διάφορες επεμβάσεις (ύπτια/ραχιαία, πρηνής, γόνατος-στήθους, πλάγια/νεφρού, αντι-Trendelenburg, Trendelenburg, λιθοτομίας, νευροχειρουργική) και, τέλος, οι δυνητικές επιπλοκές από την κακή τοποθέτηση. Συνοψίζοντας, η ενδεδειγμένη προετοιμασία τόσο του/της ασθενούς όσο και του αναισθησιολογικού εξοπλισμού, των μηχανημάτων και φαρμάκων, καθώς και η κατάλληλη τοποθέτηση του/της ασθενούς πάνω στο χειρουργικό τραπέζι αποτελούν προϋποθέσεις για την παροχή ασφαλούς αναισθησιολογικής φροντίδας και επιτυχούς ολοκλήρωσης της χειρουργικής επέμβασης.

2.3.B.4 | ΔΙΑΣΩΛΗΝΩΣΗ ΤΡΑΧΕΙΑΣ

Η παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις βασικές αρχές και παραμέτρους σχετικά με τη διασωλήνωση της τραχείας (ενδοτραχειακή διασωλήνωση). Η διασωλήνωση της τραχείας είναι μια ασφαλής και συνήθης τεχνική που χρησιμοποιείται στο χειρουργείο κατά τη γενική αναισθησία και η οποία συνήθως γίνεται από το στόμα (στοματοτραχειακή), εκτός εάν συντρέχουν άλλοι λόγοι (ενδοστοματικές επεμβάσεις ή ανατομικές ανωμαλίες) οπότε γίνεται από τη μύτη (ρινοτραχειακή). Ειδικότερα, σε αυτή την υποενότητα αρχικά γίνεται αναφορά στις ενδείξεις και τα πλεονεκτήματα της διασωλήνωσης της τραχείας. Στη συνέχεια περιγράφεται ο απαραίτητος εξοπλισμός (λαρυγγοσκόπιο, τραχειοσωλήνας, αναρρόφηση, κατάλληλα φάρμακα, μέσα χορήγησης οξυγόνου υπό πίεση), η θέση της κεφαλής και γενικά η όλη προετοιμασία του/της ασθενούς, καθώς και τα βήματα της διαδικασίας/τεχνικής για τη διασωλήνωση (χρήση του λαρυγγοσκοπίου, τοποθέτηση του τραχειοσωλήνα). Επίσης, στην υποενότητα παρουσιάζονται τα κριτήρια για την αποσωλήνωση του/της ασθενούς, καθώς και οι επιπλοκές της ενδοτραχειακής διασωλήνωσης (κατά την άμεση λαρυγγοσκόπηση και διασωλήνωση, όταν ο τραχειοσωλήνας βρίσκεται στην τραχεία, άμεσες και απώτερες μετά την αποσωλήνωση της τραχείας). Τέλος, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στην αντιμετώπιση των δύο πιο επικίνδυνων επιπλοκών μετά την αφαίρεση του τραχειοσωλήνα, δηλαδή του λαρυγγόσπασμου και της εισρόφησης γαστρικού περιεχομένου. Συνολικά, η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαιτούμενες γνώσεις και τις ενδεδειγμένες δεξιότητες που πρέπει να έχουν προκειμένου να ανταπεξέλθουν στον υποστηρικτικό ρόλο τους για την αποτελεσματική ενδοτραχειακή διασωλήνωση του/της ασθενούς κατά το χειρουργείο.

2.3.B.5 | ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ (MONITORING) ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Κατά τη διάρκεια της χειρουργικής επέμβασης, ο ασθενής παρακολουθείται συνεχώς από τον αναισθησιολόγο και τον νοσηλευτή. Ειδικότερα, ελέγχονται η σταθερότητα των ζωτικών σημείων, το βάθος της αναισθησίας, το μέγεθος της μυϊκής χάλασης, το ισοζύγιο υγρών και η διατήρηση της φυσιολογικής θερμοκρασίας του σώματος. Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες αναφορικά με την παρακολούθηση του/της ασθενούς κατά τη διάρκεια της εγχείρησης και της αναισθησίας. Η παρακολούθηση (monitoring) αξιολογεί την επίδραση της εγχείρησης (π.χ. απώλεια αίματος), τη δράση των φαρμάκων (π.χ. επιδράσεις των αναισθητικών στην κυκλοφορία) και ελέγχει τις ζωτικές λειτουργίες (π.χ. επαρκής αιμάτωση της καρδιάς, του εγκεφάλου, του ήπατος και των νεφρών). Κατά τη διάρκεια της υποενότητας, παρουσιάζονται οι βασικές αρχές του ελάχιστου-υποχρεωτικού monitoring, το οποίο έχει να κάνει με την παρακολούθηση των ζωτικών λειτουργιών του/της ασθενούς, δηλαδή της οξυγόνωσης, του αερισμού, της κυκλοφορίας και της θερμοκρασίας. Επίσης, γίνεται αναφορά στον εξοπλισμό παρακολούθησης, ο οποίος διακρίνεται σε υποχρεωτικό (παλμικό οξύμετρο, εξοπλισμός μέτρησης αρτηριακής πίεσης με αναιμάκτη ή αιματηρή μέθοδο, ηλεκτροκαρδιοσκόπιο, καπνογράφος, αναλυτής αναισθητικών αερίων), διαθέσιμο (θερμόμετρο, περιφερικός νευροερεθιστής, προκάρδιο στηθοσκόπιο, οισοφάγειο ή παρατραχειακό, εφεδρικός φωτισμός) και άμεσα διαθέσιμο (σπιρόμετρο). Συνοψίζοντας, το monitoring επιτρέπει την άμεση αναγνώριση ενός προβλήματος ή μιας επικίνδυνης επιπλοκής, ώστε να εκτιμηθεί η σοβαρότητα της ανεπιθύμητης κατάστασης και να αξιολογηθεί η αντίδραση του/της ασθενούς στη θεραπεία, προκειμένου να επιτευχθεί η ασφάλειά του κατά τη διάρκεια της χειρουργικής επέμβασης.

2.3.B.6 | ΑΝΑΝΗΣΗ – ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΑΝΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση και εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τις ιδιαίτερες λειτουργίες της Μονάδας Μεταναισθητικής Φροντίδας (ΜΜΑΦ) ή Αίθουσας Ανάνηψης. Ο ασθενής μετά το τέλος της χειρουργικής επέμβασης και πριν από τη μεταφορά του στο νοσηλευτικό τμήμα, μεταφέρεται στη ΜΜΑΦ που χρησιμοποιείται ως χώρος ανάνηψης μετά την αναισθησία. Ειδικότερα, στη συγκεκριμένη υποενότητα παρουσιάζονται οι λόγοι που κάνουν αναγκαία την ύπαρξη της ΜΜΑΦ καθώς και οι κύριοι σκοποί της λειτουργίας της. Επίσης, παρουσιάζεται ο σχεδιασμός και οι προδιαγραφές της ΜΜΑΦ, ενώ περιγράφεται ο απαιτούμενος εξοπλισμός ανά κλίνη και ο βασικός εξοπλισμός που πρέπει να διαθέτει ο χώρος. Κατά την άμεση μεταναισθητική περίοδο στην αίθουσα ανάνηψης, ο ασθενής βρίσκεται κάτω από συνεχή παρακολούθηση. Έτσι λοιπόν, η υποενότητα εστιάζεται στην αξιολόγηση και εκτίμηση της πορείας του/της ασθενούς (επίπεδο συνείδησης, αεραγωγός και αναπνοή, καρδιαγγειακό σύστημα και κυκλοφορία, πόνος, θερμοκρασία σώματος) και στη νοσηλευτική φροντίδα στην αίθουσα ανάνηψης, αναλύοντας

παράλληλα τα καθήκοντα και τις ευθύνες του νοσηλευτικού προσωπικού. Τέλος, γίνεται αναφορά στην ασφαλή αποχώρηση του/της ασθενούς από τη ΜΜΑΦ και τα ελάχιστα κριτήρια που πρέπει να εκπληρώνονται για να μεταφερθεί στο νοσηλευτικό τμήμα. Συνοψίζοντας, αυτή η εκπαιδευτική υποενότητα έχει ως στόχο να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες προκειμένου να λειτουργήσουν αποτελεσματικά στη ΜΜΑΦ και να διαχειριστούν με επιτυχία την ανάνηψη του/της ασθενούς μετά το χειρουργείο και την αναισθησία.

2.3.B.7 | ΑΜΕΣΕΣ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΛΟΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Ο ασθενής που ανανήπτει από την αναισθησία και τη χειρουργική επέμβαση διατρέχει υψηλό κίνδυνο εμφάνισης διαφόρων επιπλοκών και προβλημάτων. Μερικά από αυτά εμφανίζονται πρώιμα, δηλαδή στην πορεία της ανάνηψης, και είναι πολύ πιο πιθανό να παρουσιαστούν στη Μονάδα Μεταναισθητικής Φροντίδας απ' ό,τι οπουδήποτε αλλού. Η παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στο να εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις μετεγχειρητικές επιπλοκές και προβλήματα που μπορεί να εμφανίσουν οι ασθενείς την περίοδο της ανάνηψής τους από το χειρουργείο (αλλιώς καλούνται «μεταναισθητικά συμβάντα και δυσχέρειες»). Στη διάρκεια αυτής της υποενότητας αναφέρονται ποιες είναι οι άμεσες μετεγχειρητικές επιπλοκές και προβλήματα, αναλύονται η αιτιολογία και οι βασικές αρχές αντιμετώπισής τους, καθώς και οι ενδεδειγμένες νοσηλευτικές παρεμβάσεις σχετικά με τη φροντίδα του/της μετεγχειρητικού ασθενούς. Ειδικότερα, στην υποενότητα γίνεται αναφορά στις κυριότερες επιπλοκές και τα σημαντικότερα προβλήματα από το αναπνευστικό σύστημα (απόφραξη αεραγωγού, υποξαιμία), το καρδιαγγειακό σύστημα (υπόταση, υπέρταση, καρδιακές αρρυθμίες, ισχαιμία μυοκαρδίου) και άλλες (πόνος, υποθερμία, ρίγος, καθυστέρηση ανάκτησης του επιπέδου συνείδησης, διεγερτική συμπεριφορά, αιμορραγία από το τραύμα ή τους σωλήνες παροχέτευσης, διαταραχή ισοζυγίου υγρών και ηλεκτρολυτών, ολιγουρία, αλλεργική αντίδραση, ναυτία και έμετος, μετάδοση λοιμώξεων). Συνολικά, η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και τις κατάλληλες δεξιότητες για την αποτελεσματική διαχείριση των επιπλοκών και προβλημάτων του/της ασθενούς που δύνανται να εμφανιστούν κατά την πορεία της ανάνηψής του από τη χειρουργική επέμβαση.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Stone, J. & Fawcett, W. (2019). *Αναισθησία με μια Ματιά*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Gwinnutt, C. & Gwinnutt, M. (2015). *Κλινική Αναισθησιολογία. Lecture Notes*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
3. Stoelting, R. K. & Miller, R. D. (1991). *Βασικές Αρχές Αναισθησιολογίας* (μτφρ. Σόνια Καμβύση-Δέα). Αθήνα: Εκδόσεις Λίτσα.
4. Shields, L. & Werder, H. (2016). *Περιεγχειρητική Νοσηλευτική* (μτφρ. Αλέκα Λιαχοπούλου). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.
5. Παπαδάκη, Α. (2003). *Το Χειρουργείο στη Βασική Νοσηλευτική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδόσεις Λίτσα.
6. Σουμίλας, Α. (1997). *Χειρουργική Νοσηλευτική* (τόμ. 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Λίτσα.

Συμπληρωματικές

1. DeWit, S. C. (2009). *Παθολογική Χειρουργική Νοσηλευτική. Έννοιες & Πρακτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.
2. Osborn, K. S., Wraa, C. E. & Watson, A. B. (2011). *Παθολογική – Χειρουργική Νοσηλευτική. Προετοιμασία για τη Νοσηλευτική Πρακτική* (2 τόμοι). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη-Broken Hill Publishers.
3. Ζιάκας, Θ., Θεοδοσοπούλου, Ε. & Παπαδοπούλου, Ε. (2021). *Τεχνική Χειρουργείου – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
4. Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική – Α. Θεωρία – Εργαστήριο – Β΄ & Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

2.3.Γ • ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ-ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας είναι να φέρει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε επαφή με τις έννοιες της απολύμανσης και της αποστείρωσης, καθώς η εφαρμογή και η τήρηση των βασικών αρχών διασφαλίζουν την ποιότητα παροχής φροντίδας στον/στην ασθενή και την ασφάλεια του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού. Ειδικότερα, στο εργαστηριακό μέρος της ενότητας, περιγράφονται οι στόχοι και η αποστολή της αποστείρωσης για τη διασφάλιση της ποιότητας του αποστειρωμένου υλικού, καθώς και η εφαρμογή της χρήσης αποστειρωμένου υλικού. Επισημαίνεται η τήρηση εθνικών και διεθνών κατευθυντηρίων γραμμών για τη διαχείριση ακάθαρτου,

καθαρού και αποστειρωμένου νοσοκομειακού υλικού. Ακόμη, αναλύονται οι μέθοδοι αποστείρωσης (είδη κλιβάνων), η προετοιμασία του υλικού (απολύμανση εργαλείων), η αποθήκευση και ο έλεγχος παραμέτρων ποιότητας, η παράδοση αποστειρωμένου υλικού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται στην ενότητα αυτή ότι η τήρηση σύγχρονων οδηγιών/διαδικασιών αποστείρωσης διασφαλίζει την ποιότητα του αποστειρωμένου υλικού και προλαμβάνει τις ενδοноσοκομειακές λοιμώξεις.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αντιλαμβάνονται τις σύγχρονες οδηγίες διαδικασιών αποστείρωσης,
- Προετοιμάζουν το υλικό για συσκευασία, σύμφωνα με τις προδιαγραφές κλιβανισμού,
- Εφαρμόζουν τις βασικές αρχές διαχείρισης αποστειρωμένου υλικού,
- Αντιμετωπίζουν βλάβες του εξοπλισμού για τη διασφάλιση της καλής λειτουργίας,
- Συνεργάζονται με τμήματα ιματισμού και χειρουργεία,
- Οργανώνουν την αποθήκευση του αποστειρωμένου υλικού σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες ελέγχου ποιότητας,
- Κατονομάζουν τις μεθόδους αποστείρωσης,
- Αναγνωρίζουν τις κατηγορίες των απολυμαντικών για την απολύμανση του ακάθαρτου υλικού,
- Εξοικειώνονται με τον καθαρισμό των εργαλείων και τη χρήση κατάλληλων απολυμαντικών,
- Χρησιμοποιούν προστατευτικό εξοπλισμό για την παραλαβή ακάθαρτου υλικού και την προετοιμασία του,
- Αναγνωρίζουν τα είδη των δεικτών αποστείρωσης,
- Εξοικειώνονται με την προετοιμασία και συσκευασία καθαρού υλικού προς αποστείρωση,
- Εφαρμόζουν τις αρχές της άσηπτης τεχνικής κατά τη χρήση αποστειρωμένου υλικού,
- Εφαρμόζουν την τεχνική της υγιεινής των χεριών.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Απορρύπανση-καθαρισμός / Αποστείρωση / Ασηψία / Απολύμανση / Αντισηψία / Απομείωση / Κλίβανος / Δείκτες αποστείρωσης / Απολυμαντικές ουσίες / Αντισηπτικά διαλύματα / Υγιεινή χεριών / Ενδοноσοκομειακές λοιμώξεις.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (4), Εργαστήριο (4), Σύνολο (8).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ
2	ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ
3	ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ
4	ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΜΕΝΟΥ/ΑΣΗΠΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ
5	ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ
6	ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΗΨΙΑΣ
7	ΥΓΙΕΙΝΗ ΧΕΡΙΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Γ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ

Η εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στο να κατανοήσουν και να εμβαθύνουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στις βασικές αρχές, έννοιες και χρήσεις της αποστείρωσης και της απολύμανσης, τόσο σε θεωρητικό όσο και πρακτικό επίπεδο, με εστίαση και εφαρμογή στον κλινικό νοσοκομειακό χώρο. Σκοπός της αποστείρωσης και της απολύμανσης είναι η πρόληψη των νοσοκομειακών λοιμώξεων. Η αποστείρωση και η απολύμανση επιτυγχάνονται με διάφορα μέσα και μεθόδους (φυσικές και χημικές) και αφορούν ποικίλα υλικά, χειρουργικά εργαλεία, είδη ιματισμού και λοιπά αντικείμενα και συσκευές που χρησιμοποιούνται στο χειρουργείο, στις κλινικές κ.λπ. και δυνητικά μπορεί να είναι μολυσμένα με παθογόνους μικροοργανισμούς. Ειδικότερα, στην υποενότητα αναλύεται το εννοιολογικό πλαίσιο και περιεχόμενο της μόλυνσης και της λοίμωξης, της απορρόπησης (καθαρισμός), της αποστείρωσης, της ασηψίας (χειρουργική ασηψία, άσηπτη non touch τεχνική), της απολύμανσης, της αντισηψίας και της απομείανσης. Επίσης, γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή στον έλεγχο των νοσοκομειακών λοιμώξεων, παρουσιάζεται η μετάδοση των παθογόνων μικροοργανισμών, ο κύκλος μόλυνσης, δηλαδή η αλυσίδα των αλληλοεξαρτώμενων παραγόντων που οδηγούν στη λοίμωξη, η διάκριση των ιατρικών αντικειμένων και οργάνων αναλόγως του βαθμού κινδύνου πρόκλησης λοίμωξης, καθώς και οι βασικές αρχές πρόληψης και περιορισμού των ενδονοσοκομειακών λοιμώξεων. Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει στον/στην εκπαιδευόμενο/-η τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και ανάπτυξη δεξιοτήτων που απαιτούνται για τον αποτελεσματικό έλεγχο και διαχείριση των λοιμώξεων, ως δείκτη ποιότητας της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας, αλλά και της ασφάλειας του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού, τόσο στον χώρο του χειρουργείου όσο και γενικότερα του νοσοκομείου.

2.3.Γ.2 | ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τις βασικές μεθόδους (μέσα) που χρησιμοποιούνται στο νοσοκομείο για την

αποστείρωση, δηλαδή τη διαδικασία μέσω της οποίας επιτυγχάνεται η πλήρης εξάλειψη ή καταστροφή όλων των μορφών μικροβιακής ζωής σε υλικά και προϊόντα. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της υποεπάρκειας παρουσιάζονται αναλυτικά (αρχές λειτουργίας, διαδικασία, πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα) τα φυσικά μέσα αποστείρωσης (υγρή θερμότητα, ξηρή θερμότητα), τα χημικά μέσα αποστείρωσης (χημικά αέρια, χημικές διαλύσεις), η αποστείρωση με ιονίζουσα ακτινοβολία και οι πρωτοποριακές/σύγχρονες μέθοδοι. Παράλληλα, περιγράφονται εκείνα τα ειδικά μηχανήματα – κλίβανοι, με τα οποία διενεργείται η διαδικασία της αποστείρωσης διαφόρων ιατρικών εργαλείων, αντικειμένων και εξοπλισμού, καθώς και ιματισμού στο νοσοκομείο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τους τύπους των κλιβάνων αποστείρωσης, καθώς και τη λειτουργία τους στη διαδικασία κλιβανισμού των προς αποστείρωση υλικών. Επίσης, σε αυτή την εκπαιδευτική υποεπάρκεια αναλύεται η λειτουργία του τμήματος κεντρικής αποστείρωσης, το ειδικό τμήμα του νοσοκομείου όπου λαμβάνει χώρα η παραλαβή του ακάθαρτου υλικού, η προετοιμασία του (πλύση, καθαρισμός, στέγνωμα, ετοιμασία συσκευασιών/πακέτων/sets), η αποστείρωση και η αποθήκευση του αποστειρωμένου υλικού, καθώς και η διασύνδεσή του με το χειρουργείο. Συνολικά, η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπάρκεια προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τη ροή λειτουργίας με την οποία διενεργείται όλη η διαδικασία της αποστείρωσης του υλικού στο νοσοκομείο.

2.3.Γ.3 | ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ

Η εκπαιδευτική υποεπάρκεια «Αρχές και έλεγχος της διαδικασίας αποστείρωσης» κατέχει κεντρικό ρόλο σε όλη τη μαθησιακή ενότητα, διότι αποσκοπεί στο να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος) σχετικά με τις ενδεικνυόμενες ενέργειες για την προετοιμασία του υλικού και τον τρόπο ελέγχου της αποτελεσματικότητας της αποστείρωσης. Η επιτυχής εκτέλεση της αποστείρωσης εξαρτάται κατά πολύ από τη διαδικασία προετοιμασίας του υλικού, η οποία πρέπει να γίνεται με αυστηρά καθορισμένο τρόπο. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της υποεπάρκειας αναλύονται οι βασικές αρχές της προετοιμασίας του προς αποστείρωση υλικού (χειρουργικά εργαλεία, γάζες, τολύπια, ιματισμός), περιγράφεται η διαδικασία και οι ενέργειες του καθαρισμού των αντικειμένων (πρώτο στάδιο) καθώς και της ετοιμασίας του υλικού σε ειδικές συσκευασίες (πακέτα, sets) αποστείρωσης (δεύτερο στάδιο). Επίσης, στην υποεπάρκεια παρουσιάζονται οι κανόνες της σωστής τοποθέτησης του υλικού στον κλίβανο αποστείρωσης αλλά και οι αρχές αποθήκευσης του αποστειρωμένου υλικού σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες ελέγχου της ποιότητας. Παράλληλα, στο θέμα του ποιοτικού ελέγχου και της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας περιγράφονται και αναλύονται οι δείκτες αποστείρωσης (χημικοί, βιολογικοί) και οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την αναγνώρισή τους και τον τρόπο χρήσης τους. Συνολικά, αυτή η εκπαιδευτική

υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες εκείνες τις κρίσιμες σημασίας γνώσεις και δεξιότητες που καθιστούν επιτυχή την υλοποίηση της αποστείρωσης των χειρουργικών και άλλων υλικών στον χώρο του νοσοκομείου.

2.3.Γ.4 | ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΜΕΝΟΥ/ΑΣΗΠΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα είναι ζωτικής σημασίας στην εκπλήρωση του σκοπού της αποστείρωσης, δηλαδή την πρόληψη και τον έλεγχο των νοσοκομειακών λοιμώξεων, καθώς επιδιώκει να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος) αναφορικά με την άσηπτη τεχνική, δηλαδή το σύνολο των μέτρων και μεθόδων που πρέπει να ακολουθούνται κατά τον χειρισμό των αποστειρωμένων ειδών για τη διατήρηση της ασηψίας τους στην εκτέλεση της τεχνικής μιας πράξης (π.χ. χειρουργικής επέμβασης, αλλαγής τραύματος κ.ά.). Κατά τη διάρκεια αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με την έννοια του αποστειρωμένου πεδίου και θα εξοικειωθούν με τις βασικές αρχές που διέπουν την άσηπτη τεχνική, καθώς και τους αδρούς (γενικούς) και τους ειδικούς κανόνες χρήσης του αποστειρωμένου υλικού. Ειδικότερα, παρουσιάζονται και αναλύονται οι χειρισμοί του άσηπτου υλικού που έχουν να κάνουν με το άνοιγμα πακέτου πολλαπλής αποστείρωσης (κλιβάνου), το άνοιγμα πακέτου ή set συσκευασίας εμπορίου, τη μεταφορά αποστειρωμένου υλικού σε αποστειρωμένο πεδίο, τον χειρισμό αποστειρωμένης λαβίδας (πολυπάγρα), τον χειρισμό αποστειρωμένου υλικού (τολύπια, γάζες, εργαλεία από δοχείο ή ειδικό κουτί αποστείρωσης ή δίσκο), τη μεταφορά αποστειρωμένου διαλύματος σε αποστειρωμένο πεδίο. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία (βήματα) της άσηπτης μη επαφής (non touch) τεχνικής κατά τη φροντίδα τραύματος. Ο στόχος της εκπαιδευτικής υποενότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να χειριστούν κατάλληλα κάθε αποστειρωμένο υλικό, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της άσηπτης τεχνικής.

2.3.Γ.5 | ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Η εκπαιδευτική υποενότητα «Χειρισμός Ατομικού Προστατευτικού Εξοπλισμού» ασχολείται με την εφαρμογή, δηλαδή με τον τρόπο χρήσης του ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού, αντικείμενα του οποίου μπορεί να είναι αποστειρωμένα, από το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό κατά την εργασία του στο χειρουργείο ή άλλες κλινικές του νοσοκομείου. Σκοπός της χρήσης του εξοπλισμού, εκτός από την ασφάλεια του προσωπικού στο περιβάλλον παροχής φροντίδας υγείας, είναι και η πρόληψη της μόλυνσης του χειρουργικού πεδίου και η αποφυγή μετάδοσης διαφόρων παθογόνων μικροοργανισμών στον/στην ασθενή. Ειδικότερα, στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την κατάλληλη τεχνική και την αλληλουχία ενεργειών που απαιτούνται για τη χρήση του σκούφου, των γυαλιών και της μάσκας προσώπου, της αποστειρωμένης ή μη (καθαρής) μπλούζας/ρόμπας και της πλαστικής ποδιάς, καθώς και των αποστειρωμένων ή μη (καθάρων) γαντιών. Επίσης, σε αυτή την υποενότητα

οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τη σειρά που ακολουθείται κατά την ένδυση με προστατευτικό εξοπλισμό αλλά και τη σειρά με την οποία πρέπει αυτός ο εξοπλισμός να αφαιρείται. Συνοψίζοντας, η εκπαιδευτική υποενοότητα επιδιώκει να εφοδιάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος) ώστε να είναι ικανοί/-ές να διαχειρίζονται και να εφαρμόζουν αποτελεσματικά τον ατομικό τους προστατευτικό εξοπλισμό, θέμα το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό και αποτελεί πράξη καθημερινής ρουτίνας στον χώρο του χειρουργείου.

2.3.Γ.6 | ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΗΨΙΑΣ

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενοότητα στοχεύει στην κατανόηση και εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τα αντικείμενα της απολύμανσης και τις απολυμαντικές ουσίες, καθώς και με την αντισηψία και τα αντισηπτικά διαλύματα. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της υποενοότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με την έννοια της απολύμανσης και θα γνωρίσουν τα επίπεδα της απολύμανσης (υψηλό, ενδιάμεσο, χαμηλό) και τα είδη των απολυμαντικών ουσιών ανάλογα με το αντιμικροβιακό τους φάσμα. Επίσης, περιγράφονται οι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας απολύμανσης και τη μικροβιοκτόνο ικανότητα των χρησιμοποιούμενων απολυμαντικών ουσιών. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα είδη των χημικών απολυμαντικών και αναλύονται σχετικά οι ιδιότητες και τα χαρακτηριστικά τους, ο μηχανισμός δράσης και η δραστηριότητά τους, καθώς και οι χρήσεις τους στον χώρο του νοσοκομείου. Κατόπιν, στην υποενοότητα εισάγεται η έννοια της αντισηψίας και παρουσιάζονται τα αντισηπτικά διαλύματα, δηλαδή τα απολυμαντικά που χρησιμοποιούνται για την αντισηψία του δέρματος, των βλεννογόνων και γενικά των ζώντων ιστών. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τα είδη και τη χρήση των αντισηπτικών διαλυμάτων καθώς περιγράφονται οι ιδιότητες, τα χαρακτηριστικά, ο μηχανισμός δράσης και η δραστηριότητά τους. Τέλος, γίνεται αναφορά στην πολιτική χρήσης των χημικών απολυμαντικών στο νοσοκομείο. Συνοψίζοντας, αυτή η εκπαιδευτική υποενοότητα προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τις αρχές και τις μεθόδους της απολύμανσης και της αντισηψίας.

2.3.Γ.7 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΧΕΡΙΩΝ

Στην εκπαιδευτική υποενοότητα «Υγιεινή χεριών» οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώσεις και θα αναπτύξουν δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος) για το πώς και πότε να εφαρμόζουν την υγιεινή των χεριών ως μέτρο πρόληψης των νοσοκομειακών λοιμώξεων. Η υγιεινή των χεριών του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού κατέχει σημαντικό ρόλο στη μετάδοση των μικροοργανισμών μέσα στο νοσοκομειακό περιβάλλον και φυσικά στους ίδιους τους ασθενείς. Σκοπός της υγιεινής των χεριών είναι η καταστροφή των μικροοργανισμών που εντοπίζονται στα χέρια του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού και έχουν αποκτηθεί κατά την επαφή του με τον/την ασθενή ή με άλλες πηγές από το περιβάλλον. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της υποενοότητας εξηγείται

η αναγκαιότητα και η σημασία της υγιεινής των χεριών, αναφέρονται οι παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμόρφωση, καθώς και οι επιπτώσεις της εφαρμογής των αρχών υγιεινής των χεριών στις νοσοκομειακές λοιμώξεις. Επίσης, παρουσιάζονται οι κατευθυντήριες οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (WHO) για την τεχνική του πλυσίματος των χεριών με σαπούνι και νερό, καθώς και τον τρόπο της αντισηψίας των χεριών με τη χρήση αλκοολούχων διαλυμάτων. Τέλος, αναλύονται οι πέντε στιγμές κατά τις οποίες είναι απαραίτητη η υγιεινή των χεριών (πριν και μετά την επαφή με τον/την ασθενή). Συνολικά, η εκπαιδευτική υποενοότητα παρέχει την απαραίτητη βάση για την κατανόηση και την εφαρμογή της υγιεινής των χεριών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για τους τρόπους και την τεχνική πλυσίματος των χεριών αλλά και των χρονικών στιγμών/βημάτων που θα πρέπει αυτή να διενεργείται.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαγεωργίου, Δ., Κελέση-Σταυροπούλου, Μ. & Φασόη-Μπαρκά, Γ. (2013). *Βασική Νοσηλευτική. Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. Αθανάτου, Ε. (2010). *Κλινική Νοσηλευτική. Βασικές και Ειδικές Νοσηλείες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
3. Ξηρουχάκη, Ε. Η. (2000). *Υγιεινή και Επιδημιολογία στο χώρο του Νοσοκομείου*. Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία.
4. Σουμίλας, Α. (1997). *Χειρουργική Νοσηλευτική* (τόμ. 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Λίτσα.

Συμπληρωματικές

1. Αποστολοπούλου, Ε. Α. (2016). *Λοιμώξεις σχετιζόμενες με τη φροντίδα υγείας* (5η έκδοση). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Ζιάκας, Θ., Θεοδοσοπούλου, Ε. & Παπαδοπούλου, Ε. (2021). *Τεχνική Χειρουργείου – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
3. Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική – Α. Θεωρία – Εργαστήριο – Β΄ & Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

2.3.Δ • ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εφαρμόσουν τις θεωρητικές γνώσεις και τις δεξιότητες που απέκτησαν στα θεω-

ρητικά και εργαστηριακά μαθήματα, σε σχέση με τη φροντίδα των χειρουργικών ασθενών. Ειδικότερα, αναφέρεται η εξατομικευμένη αντιμετώπιση των χειρουργικών ασθενών με τη δημιουργία ολοκληρωμένου σχεδίου φροντίδας στον κλινικό χώρο. Επίσης, αναλύεται η φροντίδα των ασθενών στην περιεγχειρητική περίοδο για κάθε είδος χειρουργικής επέμβασης. Περιγράφονται αναλυτικά όλες οι αποκτηθείσες δεξιότητες που εφαρμόζονται στην προεγχειρητική ετοιμασία, τη διεγχειρητική παρακολούθηση και τη μετεγχειρητική φροντίδα των ασθενών, καθώς και την αντιμετώπιση μετεγχειρητικών δυσχερειών και επιπλοκών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται στην ενότητα αυτή ότι η πρακτική άσκηση στους χώρους υγειονομικής περίθαλψης διασφαλίζει την ποιότητα της φροντίδας, την εκπαίδευση του/της ασθενούς και της οικογένειάς του/της, καθώς και την ασφάλειά τους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν έγκαιρα τις μετεγχειρητικές δυσχέρειες και επιπλοκές,
- Εντοπίζουν διαταραχές ισοζυγίου υγρών και ηλεκτρολυτών,
- Αντιμετωπίζουν ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας τις μετεγχειρητικές δυσχέρειες και επιπλοκές,
- Διαχειρίζονται με ασφάλεια τον κλινήρη χειρουργημένο ασθενή, παρέχοντας νοσηλευτική φροντίδα για κάλυψη των βασικών του αναγκών (λουτρό επί κλίνης, τοπική καθαριότητα, λούσιμο),
- Οργανώνουν την εύρυθμη λειτουργία του εξοπλισμού του θαλάμου για την εξειδικευμένη νοσηλευτική φροντίδα των ασθενών (οξυγονοθεραπεία, αναρροφήσεις),
- Καταγράφουν τα ζωτικά σημεία στα προτυποποιημένα έντυπα με την ευθύνη του/της νοσηλεύτη/-τριας βάρδιας,
- Συγκεντρώνουν το υλικό για τη χορήγηση φαρμάκων (εντερικά και παρεντερικά),
- Σχεδιάζουν ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας την εκπαίδευση του/της ασθενούς και της οικογένειάς του/της,
- Εφαρμόζουν την υγιεινή των χεριών για την πρόληψη των λοιμώξεων,
- Συμμετέχουν στην παροχή νοσηλευτικής φροντίδας ανάλογα με τις ανάγκες νοσηλείας του ασθενούς,
- Τηρούν τις αρχές μηχανικής του σώματος σύμφωνα με τα πρωτόκολλα εργονομίας για την έγερση και την κινητοποίηση του/της χειρουργημένου/-ης ασθενούς,
- Προετοιμάζουν τον/την ασθενή για τη χειρουργική επέμβαση σύμφωνα με τα πρωτόκολλα προεγχειρητικής ετοιμασίας κάθε είδους επέμβασης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Εκπαίδευση ασθενούς / Ευπρεπισμός ασθενούς / Κινητοποίηση ασθενούς / Νοσηλευτική φροντίδα / Παρακολούθηση (monitoring) / Παροχέτευση / Στομία / Χειρουργείο / Προεγχειρητική φροντίδα / Διεγχειρητική φροντίδα / Μετεγχειρητική φροντίδα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (8), Σύνολο (8).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
2	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ
3	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΑ ΣΤΟΝ ΘΑΛΑΜΟ
4	ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΣΤΟΝ/ΣΤΗΝ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΑΣΘΕΝΗ
5	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ (MONITORING) ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
6	ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΗΜΕΝΟΥ/-ΗΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
7	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΩΝ ΤΟΥ/ΤΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Δ.1 | ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με την προεγχειρητική προετοιμασία του/της ασθενούς. Συγκεκριμένα, θα εξοικειωθούν με όλες τις απαραίτητες ενέργειες για τη σωστή προετοιμασία του/της ασθενούς που πρόκειται να υποβληθεί σε χειρουργική επέμβαση. Η προετοιμασία αυτή περιλαμβάνει το λουτρό καθαριότητας του/της ασθενούς επί κλίνης ή μη, ανάλογα με την κατάσταση της υγείας του, τον ευπρεπισμό του/της ασθενούς και την αποτρίχωση (ξύρισμα) της αντίστοιχης περιοχής όπου θα γίνει η επέμβαση. Παράλληλα, σε συνεργασία με τον υπεύθυνο ιατρό θα συμβάλλουν στην ενημέρωση και στην υπογραφή από τον/την ασθενή του εντύπου αποδοχής ιατρικής πράξης (συγκατάθεση), στην εκτέλεση των απαραίτητων εργαστηριακών εξετάσεων προεγχειρητικού ελέγχου, στην ενημέρωση και συμπλήρωση του φύλλου νοσηλείας και στην εκτέλεση των λεπτομερών ιατρικών οδηγιών προεγχειρητικής προετοιμασίας. Ακόμη, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν τις οδηγίες του αναισθησιολόγου έπειτα από την προεγχειρητική επίσκεψη για την εκτέλεση της προαναισθησίας σε συνεργασία με τον/την προϊστάμενο/-η του τμήματος. Λίγο πριν από τη μεταφορά στο χειρουργείο, θα συνδράμουν στην ένδυση του/της ασθενούς με τα κατάλληλα ρούχα για τη χειρουργική επέμβαση (ρόμπα, σκούφος κ.ά.) και θα

διασφαλίσουν ότι έχουν αφαιρεθεί όλα τα κοσμήματα. Τέλος, σε συνεργασία με τον τραυματιοφορέα θα διασφαλίσουν την ασφαλή μεταφορά του/της ασθενούς από την κλίνη στο φορείο, καθώς και την απρόσκοπτη μεταφορά του/της στο χειρουργείο.

2.3.Δ.2 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Στην παρούσα υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με τη νοσηλευτική φροντίδα ασθενούς κατά τη διεγχειρητική περίοδο. Συγκεκριμένα, θα υποδεχθούν τον/την ασθενή μαζί με τον/την νοσηλευτή/-τρια κίνησης και τον/την νοσηλευτή/-τρια του αναισθησιολογικού τμήματος. Πριν ο/η ασθενής τοποθετηθεί στη χειρουργική τράπεζα, θα ελέγξουν και θα καταχωρήσουν στο νοσηλευτικό δελτίο χειρουργικού ασθενούς την ταυτότητα με τον κωδικό του/της ασθενούς και το είδος της επέμβασης που εμφανίζονται σε ειδική περιχειρίδα που φορά ο/η ασθενής, στην οποία επιπρόσθετα αναγράφονται ονοματεπώνυμο, ηλικία, τμήμα προέλευσης, είδος και ακριβή θέση επέμβασης (π.χ. δεξιά βουβωνοκλήλη). Επίσης, ελέγχουν την ενδυμασία του/της ασθενούς στο χειρουργείο, η οποία αποτελείται από σκούφο και ειδική ρόμπα χειρουργείου μίας χρήσης, ποδονάρια και χάρτινο εσώρουχο. Ακόμη, θα προβούν σε προετοιμασία του εγχειρητικού πεδίου, έλεγχο για αφαίρεση οδοντοστοιχιών, την κατάσταση των ονύχων, χειλέων, οφθαλμών, και στην αφαίρεση των κοσμημάτων που τυχόν φορά ο ασθενής και δεν αφαιρέθηκαν στο τμήμα προέλευσης. Στους ασθενείς που θα χορηγηθεί τοπική αναισθησία, θα διενεργήσουν φλεβοκέντηση περιφερικής φλέβας. Πριν την έναρξη της χειρουργικής επέμβασης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν αντισηψία των χεριών και ένδυση με άσηπτη τεχνική για την πρόληψη μετάδοσης λοιμώξεων. Παράλληλα, κατά τη διάρκεια της χειρουργικής επέμβασης θα συμμετέχουν στην εργαλειοδοσσία, καθώς και στην παρακολούθηση (monitoring) του/της ασθενούς για πιθανές επιπλοκές, για τις οποίες θα ενημερώνουν άμεσα τον/την χειρουργό ιατρό. Μετά την ολοκλήρωση της χειρουργικής επέμβασης, θα συμμετέχουν στην ανάνηψη του/της ασθενούς σε κατάλληλο χώρο, εκτελώντας τις ιατρικές οδηγίες και παρακολουθώντας τον/την ασθενή για πιθανά προβλήματα (αερισμού, αιμορραγίας κ.ά.), μέχρι την ασφαλή μεταφορά του/της στον θάλαμο νοσηλείας.

2.3.Δ.3 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΑ ΣΤΟΝ ΘΑΛΑΜΟ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας στον χειρουργικό ασθενή μετεγχειρητικά στον θάλαμο νοσηλείας. Αρχικά, θα εκτιμήσουν όλες τις ανάγκες του/της ασθενούς με στόχο την παροχή ολιστικής νοσηλευτικής φροντίδας. Επομένως, θα ασχοληθούν με διαταραχές της οξυγόνωσης, πιθανή αιμορραγία από το τραύμα, παροχετεύσεις, ισοζύγιο υγρών, πόνο, άγχος του/της ασθενούς και των φροντιστών του/της κ.ά. Αφού ολοκληρωθεί η εκτίμηση των ανα-

γκών του ασθενούς, θα ακολουθήσει εφαρμογή νοσηλευτικής διεργασίας βάσει όσων έχουν διδαχθεί στη θεωρία, με τον προγραμματισμό των απαραίτητων παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του/της ασθενούς. Τέλος, αφού εφαρμόσουν τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις που έχουν προγραμματίσει, θα τις αξιολογήσουν με στόχο την εφαρμογή διορθωτικών παρεμβάσεων. Οι βασικές δεξιότητες που θα αναπτύξουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, είναι η συλλογή, οργάνωση και καταγραφή εκείνων των πληροφοριών που σχετίζονται με την κατάσταση της υγείας του/της χειρουργημένου/-ης ασθενούς. Στο πλαίσιο αυτών των δεξιοτήτων, θα συμπληρώσουν νοσηλευτικά έντυπα, καταγράφοντας τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει μέσα από παρατήρηση, κλινική εξέταση, εργαστηριακές και άλλες εξετάσεις. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίσουν πιθανά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο χειρουργημένος ασθενής, θα θέσουν προτεραιότητες και στόχους και θα εφαρμόσουν παρεμβάσεις για την ολιστική και εξατομικευμένη διαχείρισή του.

2.3.Δ.4 | ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΣΤΟΝ/ΣΤΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΑΣΘΕΝΗ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να χορηγήσουν υγρά και/ή φάρμακα στον/στη χειρουργικό ασθενή από όλες τις οδούς καθ' όλη τη διάρκεια της νοσηλείας του (προεγχειρητικά, διεγχειρητικά και μετεγχειρητικά). Όσον αφορά την παρεντερική χορήγηση υγρών και φαρμάκων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα χορηγήσουν την αγωγή ενδοδερμικά, υποδόρια, ενδομυϊκά και ενδοφλέβια, εφαρμόζοντας τις ιατρικές οδηγίες και ακολουθώντας τις αρχές ασφαλούς και αποτελεσματικής παρεντερικής χορήγησης. Κατά την προετοιμασία χορήγησης της αγωγής, θα εξοικειωθούν με τους διαφορετικούς τύπους βελονών και συρίγγων, την προετοιμασία σύριγγας για χρήση και τη μέθοδο αναρρόφησης στείρων διαλυμάτων από τα φιαλίδια και τις φύσιγγες/αμπούλες, την ανάμειξη παρεντερικής αγωγής σε μια σύριγγα, καθώς και την επιλογή κατάλληλης θέσης για ένεση ανάλογα με την παρεντερική οδό χορήγησης του φαρμάκου. Σχετικά με την ενδοφλέβια χορήγηση υγρών και φαρμάκων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία ασφαλούς φλεβοκέντησης πριν από τη χορήγηση της αγωγής. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί κατά τη μετάγγιση αίματος και παραγώγων του, κατά την οποία θα ακολουθούν τις αρχές ασφαλούς μετάγγισης και να παρακολουθούν τον/την ασθενή για πιθανές ανεπιθύμητες παρενέργειες καθ' όλη τη διάρκεια της μετάγγισης. Τέλος, στη διαδικασία χορήγησης υγρών και φαρμάκων, θα καταγράφουν τη χορηγούμενη θεραπευτική αγωγή στα ειδικά έντυπα και θα υπολογίζουν το ισοζύγιο υγρών του ασθενούς.

2.3.Δ.5 | ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ (MONITORING) ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Στην παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με την παρακολούθηση (monitoring) του/της χειρουργικού ασθενούς σε όλη τη διάρκεια της νοσηλείας του/

της (προεγχειρητικά, διεγχειρητικά και μετεγχειρητικά). Προεγχειρητικά, θα εκτιμήσουν και θα καταγράψουν σε ειδικά έντυπα τα ζωτικά σημεία του ασθενούς, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία σε τιμές εκτός φυσιολογικών ορίων που μπορεί να οδηγήσουν σε αναβολή ή ματαίωση της χειρουργικής επέμβασης. Διεγχειρητικά, θα συμμετέχουν στη μέτρηση και καταγραφή των ζωτικών σημείων, ενημερώνοντας άμεσα τον αναισθησιολόγο και τον χειρουργό ιατρό για τιμές εκτός φυσιολογικών ορίων, οι οποίες μπορεί να υποδηλώνουν επιδείνωση της κατάστασης του/της ασθενούς λόγω π.χ. αιμορραγίας, αφύπνιση του/της ασθενούς λόγω καταβολισμού των φαρμάκων της αναισθησίας, προβλήματα αερισμού που μπορεί να συνδέονται με τη χορήγηση αναισθησίας κ.ά. Μετεγχειρητικά, θα εκτιμήσουν και θα καταγράψουν σε ειδικά έντυπα τα ζωτικά σημεία του ασθενούς, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία σε τιμές εκτός των φυσιολογικών ορίων που μπορεί να υποδηλώνουν κάποια επιπλοκή που σχετίζεται με τη διενεργηθείσα χειρουργική επέμβαση. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα παρακολουθούν και θα καταγράφουν το περιεχόμενο των παροχετεύσεων, των στομών κ.ά. Τέλος, θα συμμετέχουν στη φροντίδα του χειρουργικού τραύματος (αλλαγές επιδεσμικού υλικού), παρακολουθώντας και καταγράφοντας οποιοδήποτε πρόβλημα προς ενημέρωση του/της θεράποντος ιατρού. Καθ' όλη τη διάρκεια της παρακολούθησης του χειρουργικού ασθενούς, θα χειριστούν κατάλληλο εξοπλισμό όπως τα παρακλίνια διαγνωστικά μηχανήματα, γνωστά και ως συσκευές point-of-care testing (POCT), όπως το οξύμετρο, το σακχαρόμετρο, το πιεσόμετρο κ.ά.

2.3.Δ.6 | ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΗΜΕΝΟΥ/-ΗΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με την κινητοποίηση του χειρουργημένου ασθενούς. Στόχος της υποενότητας είναι να μπορούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χειρίζονται τον/την ασθενή με ασφάλεια, τόσο για τον ίδιο τον/την ασθενή όσο και για τους/τις ίδιους/-ες. Ειδικότερα, στη διάρκεια της υποενότητας θα τοποθετήσουν τον/την ασθενή σε κατάλληλη θέση, θα τον/τη μετακινήσουν από το φορείο στην κλίνη και το αντίθετο, θα τον/την τοποθετήσουν με ασφάλεια σε αναπηρικό αμαξίδιο και θα εκτελέσουν βασικές ασκήσεις που θα βελτιώσουν την κινητικότητά του/της. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η πρώτη έγερση του/της ασθενούς μετά τη χειρουργική επέμβαση, όπου και απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή. Σε κάθε κινητοποίηση του/της ασθενούς θα λάβουν όλα εκείνα τα μέτρα που απαιτούνται για την ασφάλειά του και την αποφυγή τραυματισμών. Παράλληλα, κατά την εφαρμογή των διεργασιών αυτών θα εφαρμόσουν όλους τους εργονομικούς κανόνες που απαιτούνται για την αποφυγή τραυματισμού και των ιδίων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη σχέση της μη εφαρμογής των εργονομικών κανόνων με την εμφάνιση μυοσκελετικών παθήσεων και ατυχημάτων. Επομένως, θα συμβάλουν στην κινητοποίηση των ασθενών, προσέχοντας τους χειρισμούς τους κατά τη νοσηλεία και τη διαχείρισή τους, τη χειρωνακτική διακίνηση φορτίων, τις κοπιαστικές στάσεις σώματος και τις επαναληπτικές κινήσεις.

2.3.Δ.7 | ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΩΝ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με την εκπαίδευση του/της χειρουργικού ασθενούς ή/και των φροντιστών του. Η εκπαίδευση αυτή διενεργείται κυρίως κατά τη μετεγχειρητική περίοδο και εστιάζεται σε διαδικασίες που θα κληθεί ο ασθενής ή/και οι φροντιστές του να εφαρμόσουν μετά την έξοδο από το νοσοκομείο, στο στάδιο της αποκατάστασης. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εκπαιδεύσουν αρχικά τον/την ασθενή να αναγνωρίζει αλλαγές στο σώμα του που δυνητικά υποδηλώνουν σημαντικό πρόβλημα (πιθανόν απώτερη μετεγχειρητική επιπλοκή), για το οποίο πρέπει να ενημερωθεί άμεσα ο/η θεράπων ιατρός. Τέτοια προβλήματα είναι ο έντονος πόνος στη χειρουργική περιοχή, το έντονο αίσθημα δύσπνοιας που συνδέεται με πιθανή πνευμονική εμβολή, η αιμορραγία στην περιοχή του χειρουργικού τραύματος κ.ά. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εκπαιδεύσουν τον/την ασθενή ή/και τους φροντιστές του σχετικά με τη φαρμακευτική αγωγή, ώστε να αποφευχθούν λάθη και να διασφαλιστεί η συμμόρφωση στις ιατρικές οδηγίες. Επιπλέον, θα εκπαιδεύσουν τον/την ασθενή ή/και τους φροντιστές του στην καταγραφή του περιεχομένου μίας στομίας (εφόσον υπάρχει) και στην αλλαγή του σάκου στομίας. Παράλληλα, θα τους εκπαιδεύσουν στην αλλαγή της επίδεσης του χειρουργικού τραύματος με τήρηση των κανόνων πρόληψης πιθανής μόλυνσης, υπό την προϋπόθεση ότι η αλλαγή της επίδεσης του χειρουργικού τραύματος είναι απλή και δεν απαιτεί διενέργεια από επαγγελματία υγείας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Osborn, K. S., Wraa, C. E. & Watson, A. B. (2011). *Παθολογική – Χειρουργική Νοσηλευτική. Προετοιμασία για τη Νοσηλευτική Πρακτική* (2 τόμοι). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη-Broken Hill Publishers.
2. Σουμίλας, Α. (1997). *Χειρουργική Νοσηλευτική* (2 τόμοι). Αθήνα: Εκδόσεις Λίτσα.
3. Perry, G. A. & Potter, P. A. (2011). *Βασική Νοσηλευτική και Κλινικές Δεξιότητες*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
4. Φασόη, Γ., Κελέση, Μ. & Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αρχές και Κλινικές Δεξιότητες στη Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Συμπληρωματικές

1. DeWit, S. C. (2013). *Βασικές Αρχές και Δεξιότητες της Νοσηλευτικής Φροντίδας*. Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
2. Αθανάτου, Ε. (2010). *Κλινική Νοσηλευτική. Βασικές και Ειδικές Νοσηλείες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

2.4 • ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄

2.4.A • ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟΥ-ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις έννοιες της υποδοχής, διάγνωσης και αντιμετώπισης των ασθενών με επείγοντα και οξέα προβλήματα, καθώς και της διαχείρισής τους μέχρι την εισαγωγή ή το εξιτήριό τους. Ειδικότερα, περιγράφονται οι στόχοι και η αποστολή των Τμημάτων Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) στον χειρουργικό τομέα στην αντιμετώπιση καταστάσεων απειλητικών για τη ζωή, καθώς και περιστατικών των οποίων η κατάσταση κρίνεται επείγουσα και αντιμετωπίζεται σε χρόνο μικρότερο των 2 ωρών ή των 4 ωρών ή εντός του πρώτου 24ώρου. Στο πλαίσιο των ΤΕΠ, αναλύονται οι βασικές χειρουργικές τεχνικές για την αντιμετώπιση επειγόντων περιστατικών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην ενότητα αυτή αντιλαμβάνονται τη δυναμική της διεπιστημονικής ομάδας στη λήψη αποφάσεων και στην αντιμετώπιση οξέων και έκτακτων συμβαμάτων σε έναν ιδιαίτερα νευραλγικό χώρο παροχής ολοκληρωμένης και εξατομικευμένης φροντίδας, όπως είναι το Τμήμα Επειγόντων Χειρουργικών Περιστατικών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Υποστηρίζουν τον/την ασθενή που προσέρχεται εκτάκτως στα επείγοντα χειρουργικά ιατρεία,
- Εφαρμόζουν πρώτες βοήθειες ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας ανάλογα με το περιστατικό, όπως:
 - Αφαίρεση ξένου σώματος από την αναπνευστική οδό,
 - Βασική καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση (ΚΑΡΠΑ),
 - Έναρξη οξυγονοθεραπείας,
 - Ίσχαιμη περίδεση, αντιμετώπιση αιμορραγίας,
 - Ακινητοποίηση κατάγματος,
 - Ρινικό επιπωματισμό,
- Απομονώνουν ασθενείς στους οποίους υπάρχουν ενδείξεις λοιμώδους νοσήματος,
- Καταγράφουν τα ζωτικά σημεία στα προτυποποιημένα έντυπα,
- Συλλέγουν δείγματα για εργαστηριακές εξετάσεις (αίματος, ούρων),
- Συνεργάζονται με τον/τη νοσηλεύτή/-τρια στη χορήγηση φαρμάκων από όλες τις οδούς,
- Συμμετέχουν στην τοποθέτηση φλεβικής γραμμής, ρινογαστρικού καθετήρα και καθετήρα ουροδόχου κύστης,

- Οργανώνουν το υλικό για πλύσεις κοιλοτήτων (ουροδόχου κύστης, στομάχου), οφθαλμών και τραυμάτων,
- Υποστηρίζουν ως μέλη της ομάδας ασθενείς με εγκαύματα,
- Αναγνωρίζουν την καταπληξία και τις βασικές αρχές αντιμετώπισης του βαρέος πάσχοντα,
- Προσδιορίζουν τις ενέργειες για την αντιμετώπιση ασθενών με κρανιοεγκεφαλική κάκωση και κακώσεις σπονδυλικής στήλης,
- Παρακολουθούν τον/την διασωληνωμένο/-η ασθενή σε χώρο εκτός ΜΕΘ, με φορητό αναπνευστήρα και μόνιτορ,
- Εφαρμόζουν/τηρούν τις αρχές διακομιδής βαρέος πάσχοντα ασθενούς (διασωληνωμένου και μη),
- Κατονομάζουν τις αρχές διαλογής ασθενών,
- Εφαρμόζουν τις βασικές αρχές απολύμανσης και αποστείρωσης των υλικών,
- Συμμετέχουν στη συρραφή τραυμάτων και στον χειρουργικό καθαρισμό μετά από τραυματισμό.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Τμήμα επειγόντων περιστατικών / Επείγουσα φροντίδα / Διαλογή ασθενών / Κάταγμα / Τραύμα / Υποξία / Καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση / Απινίδωση / Καταπληξία / Αιμορραγία / Κάκωση κοιλίας / Απώλεια συνείδησης / Αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο / Δηλητηρίαση / Εγκαύματα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (4), Σύνολο (7).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
2	ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ
3	ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ-ΑΕΡΙΣΜΟΣ
4	ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ-ΚΑΡΠΑ
5	ΚΑΤΑΠΛΗΞΙΑ (SHOCK) ΚΑΙ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ
6	ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΠΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΛΙΑ
7	ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
8	ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

2.4.A.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η εκπαιδευτική υποεπενότητα «Εισαγωγή στην Επείγουσα Νοσηλευτική Φροντίδα» αποσκοπεί στο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις βασικές αρχές και το γενικό πλαίσιο λειτουργίας για την αντιμετώπιση αιφνίδιων και απειλητικών για τη ζωή του ανθρώπου καταστάσεων. Σκοπός της επείγουσας νοσηλευτικής φροντίδας είναι η υποστήριξη της ζωής του/της ασθενούς με επείγοντα και οξεία προβλήματα υγείας, η πρόληψη επιδείνωσης της κατάστασής του και η προαγωγή της ανάρρωσής του. Ειδικότερα, στη συγκεκριμένη υποεπενότητα παρουσιάζεται η οργάνωση, η αποστολή και η λειτουργία του Τμήματος Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ). Επίσης, αναλύεται ο σύνθετος ρόλος που καλείται να επιτελέσει ο/η νοσηλεύτης/-τρια, τόσο κατά τη διαδικασία υποδοχής και διαλογής των ασθενών που προσέρχονται στο ΤΕΠ όσο και κατά την αρχική αντιμετώπιση, περίθαλψη και παροχή άμεσης υποστήριξης της ζωής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην υποεπενότητα αυτή θα γνωρίσουν την έννοια της διαλογής και θα μάθουν τους στόχους και τους τύπους της διαλογής, καθώς και τις κατηγορίες επειγόντων κατά τη διαλογή. Είναι απαραίτητο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη γενική εκτίμηση της κατάστασης του/της ασθενούς κατά σύστημα, ακολουθώντας συγκεκριμένη διαδικασία κατά την αξιολόγηση και δίνοντας τις απαραίτητες προτεραιότητες. Ιδιαίτερα σημαντική στην άμεση εκτίμηση της κατάστασης του/της ασθενούς είναι η προσέγγιση σύμφωνα με τον αλγόριθμο ABCDE (αεραγωγός, αναπνοή, κυκλοφορία, επίπεδο συνείδησης, έκθεση και έλεγχος περιβάλλοντος). Συνοψίζοντας, η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπενότητα προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και ανάπτυξη δεξιοτήτων που απαιτείται να έχουν ως μέλη της ομάδας των επαγγελματιών υγείας, ούτως ώστε να λειτουργήσουν αποτελεσματικά στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών, δηλαδή στην υποδοχή και διαλογή των ασθενών καθώς και στην έναρξη της ενδονοσοκομειακής φροντίδας υγείας.

2.4.A.2 | ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποεπενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος) σχετικά με την αξιολόγηση και την επείγουσα αντιμετώπιση των τραυματικών κακώσεων. Ειδικότερα, στη διάρκεια της υποεπενότητας παρουσιάζονται και αναλύονται οι βασικές αρχές άμεσης φροντίδας σχετικά με τις μυοσκελετικές κακώσεις (κατάγματα άκρων, θλάσεις, διαστρέμματα, εξάρθραμα), κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, κακώσεις γναθοπροσωπικής, κακώσεις θώρακα, κακώσεις σπονδυλικής στήλης, κακώσεις μαλακών μοριών, τραύματα. Συνάμα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με διάφορες διαδικασίες και τεχνικές, όπως η ακινητοποίηση της σπονδυλικής στήλης, οι γενικές αρχές τοποθέτησης νάρθηκα, η χρήση τύπων ναρθίκων (κενού, αέρα, έλξης), η εφαρμογή

τριγωνικής ανάρτησης, η ακινητοποίηση ώμου, γόνατος και δακτύλου, η τοποθέτηση νάρθηκα από γύψο ή υαλοβάμβακα, η αφαίρεση και επιμήκης διάνοιξη γύψου, η εφαρμογή ελαστικής επίδεσης, η εφαρμογή σκελετικής έλξης, η θεραπεία με θερμά και ψυχρά επιθέματα, η εφαρμογή βοηθημάτων βάδισης και η εκπαίδευση του/της ασθενούς στα βοηθήματα βάδισης. Επίσης, στην υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με την αντιμετώπιση του τραύματος, δηλαδή της λύσης της συνέχειας ιστών του σώματος, και ειδικότερα με τις γενικές αρχές της φροντίδας που σκοπό έχει τον έλεγχο της αιμορραγίας, την πρόληψη ή την αντιμετώπιση της καταπληξίας (shock), τη διατήρηση της λειτουργικότητας και την πρόληψη της λοίμωξης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τον καθαρισμό και την πλύση του τραύματος, την τοπική αναισθησία, τη σύγκλειση με κολλητικές χειρουργικές ταινίες, τη συρραφή, τον χειρουργικό καθαρισμό, την αφαίρεση ραμμάτων. Ο στόχος της εκπαιδευτικής υποενότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να χειριστούν κατάλληλα τις διάφορες τραυματικές κακώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες και τα προβλήματα του/της ασθενούς, καθώς και τις ενδεδειγμένες διαδικασίες και τεχνικές επείγουσας αντιμετώπισής τους.

2.4.A.3 | ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ-ΑΕΡΙΣΜΟΣ

Στην εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και τις απαραίτητες δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος) αναφορικά με την αντιμετώπιση διαταραχών από το αναπνευστικό σύστημα που αποτελούν δυνητικά απειλητικές καταστάσεις για τον οργανισμό, προκαλώντας δύσπνοια, οξεία αναπνευστική δυσχέρεια και υποξία. Να σημειωθεί ότι, εάν το πρόβλημα είναι πολύ σοβαρό και ο εγκέφαλος στερείται οξυγόνου, ο ασθενής έχει μεταβολή του επιπέδου συνείδησης ή ακόμη μπορεί να μην έχει τις αισθήσεις του. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας παρουσιάζονται οι βασικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις σε επείγουσες καταστάσεις του αναπνευστικού συστήματος που ενδέχεται να επιφέρουν προβλήματα στον αερισμό των πνευμόνων, όπως λοιμώξεις του αναπνευστικού, παρόξυνση χρόνιας αποφρακτικής πνευμονοπάθειας, πνευμονική εμβολή, σοβαρή κρίση άσθματος ή αλλεργικής αντίδρασης, απόφραξη αεραγωγού, πλευριτική συλλογή, πνευμοθώρακας. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με σχετικές δεξιότητες, όπως η τοποθέτηση (θέση) ασθενούς με απόφραξη των αεροφόρων οδών, η αφαίρεση ξένου σώματος από τις αεροφόρους οδούς, η εισαγωγή στοματοφαρυγγικού αεραγωγού, η εισαγωγή ρινοφαρυγγικού αεραγωγού, καθώς και με τις γενικές αρχές διασωλήνωσης της τραχείας, την κρικοθυρεοτομή, την τραχειοστομία, τη λήψη δειγμάτων αρτηριακού αίματος για μέτρηση αερίων, την παλμική οξυμετρία. Ακόμη, θα εξοικειωθούν με τις γενικές αρχές οξυγονοθεραπείας και με τις συσκευές χορήγησης οξυγόνου, τον μη επεμβατικό μηχανικό αερισμό, τον αερισμό με μάσκα προσώπου, τον αερισμό με συσκευή AMBU, τον αερισμό με ασκό αναισθησίας, τον αερισμό με συσκευές κινούμενες με οξυγόνο, με μηχανικούς αναπνευστήρες

(μηχανικός αερισμός), με στοματοφαρυγγική αναρρόφηση, ρινοτραχειακή αναρρόφηση, ενδοτραχειακή αναρρόφηση και με αναρρόφηση από τραχειοστομία, καθώς και με τη φροντίδα συστημάτων θωρακικής παροχέτευσης. Συνολικά, η διατήρηση ανοικτού αεραγωγού και ο επαρκής αερισμός των πνευμόνων αποτελούν άμεση προτεραιότητα στην αξιολόγηση και στην αντιμετώπιση του επείγοντος περιστατικού.

2.4.A.4 | ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ-ΚΑΡΠΑ

Η παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις βασικές αρχές για την αντιμετώπιση απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων που προέρχονται από διαταραχές της λειτουργίας της καρδιάς ως αντλία αίματος και του κυκλοφορικού συστήματος, οι οποίες έχουν ως συνέπεια τη μειωμένη αιματική άρδευση των ιστών. Ειδικότερα, μέσα από αυτή την υποενότητα παρουσιάζονται και αναλύονται οι βασικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις σε επείγουσες καταστάσεις του καρδιαγγειακού συστήματος όπως: αρρυθμίες απειλητικές για τη ζωή, οξεία στεφανιαία σύνδρομο, καρδιακή ανεπάρκεια, οξύ καρδιογενές πνευμονικό οίδημα, οξεία περικαρδίτιδα, καρδιακός επιπωματισμός, καρδιακή ανακοπή, ανεύρυσμα αορτής, διαχωρισμός. Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με δεξιότητες σχετικά με τη λήψη ζωτικών σημείων, τον έλεγχο της αναπνοής και την ψηλάφηση σφυγμού, την παρακέντηση φλέβας για λήψη δειγμάτων αίματος, τη μέτρηση σακχάρου σε σταγόνα τριχοειδικού αίματος, τη λήψη ηλεκτροκαρδιογραφήματος 12 απαγωγών και την ηλεκτροκαρδιογραφική παρακολούθηση, την εφαρμογή βασικής και εξειδικευμένης καρδιοαναπνευστικής αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ), τη χρήση αυτόματου εξωτερικού απινιδωτή, την εφαρμογή μη συγχρονισμένης και συγχρονισμένης καρδιοανάταξης, την εφαρμογή διαδερμικής βηματοδότησης της καρδιάς. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να αποκτήσουν επαρκείς γνώσεις σχετικά με την αιμοδυναμική παρακολούθηση και τις συσκευές αιμοδυναμικού monitoring. Ο στόχος της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής υποενότητας είναι να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και τις κατάλληλες δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος) προκειμένου να διαχειριστούν με αποτελεσματικό τρόπο τα επείγοντα περιστατικά από το καρδιαγγειακό σύστημα, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες και ανάγκες των ασθενών, καθώς και να εκτελούν καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση (ΚΑΡΠΑ) και απινίδωση.

2.4.A.5 | ΚΑΤΑΠΛΗΞΙΑ (SHOCK) ΚΑΙ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση και τη διαχείριση των διαφόρων μορφών καταπληξίας (shock) καθώς και στην αντιμετώπιση της αιμορραγίας. Η καταπληξία (shock) μπορεί να οριστεί ως η δυσαναλογία μεταξύ χωρητικότητας του κυκλοφορικού συστήματος και όγκου του κυκλοφορούντος αίματος. Η δυσαναλογία αυτή έχει ως αποτέλεσμα την κυκλοφορική κατάπτωση, δηλαδή τη διαταραχή της μικροκυκλοφορίας των ιστών και συνεπώς την ιστική υποξία των

οργάνων του σώματος, μιας κατάστασης που απαιτεί άμεση αντιμετώπιση. Κατά τη διάρκεια της υποενότητας περιγράφονται τα είδη της καταπληξίας (shock) ανάλογα με την αιτιολογία τους (υπογκαιμικό, καρδιογενές, σηπτικό, αναφυλακτικό, νευρογενές), οι παράμετροι εκτίμησης της κατάστασης (αρτηριακή πίεση, συχνότητα σφυγμού, κεντρική φλεβική πίεση, ποσό ούρων, αιματοκρίτης, αέρια αίματος, pH, κατά λεπτό όγκος αίματος) καθώς και η αιμοδυναμική παρακολούθηση του/της ασθενούς. Επίσης, αναλύονται οι αρχές αντιμετώπισης της καταπληξίας, καθώς και οι αρχές επίσχεσης της αιμορραγίας με τις ανάλογες νοσηλευτικές παρεμβάσεις σε εξωτερική (εφαρμογή πιεστικού επιθέματος, τοποθέτηση αιμοστατικού επιδέσμου, ίσχαιμη περίδεση, ρινικός επιπωματισμός) και σε εσωτερική (σημεία και συμπτώματα, επείγουσα βοήθεια) αιμορραγία. Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με διάφορες διαδικασίες και τεχνικές, όπως η τοποθέτηση του/της υποτασικού ασθενούς (τροποποιημένη θέση Trendelenburg), μέτρηση των ζωτικών σημείων σε όρθια θέση, καθετηριασμό περιφερικών φλεβών, καθετηριασμό κεντρικής φλεβικής γραμμής (υποκλείδιας ή έσω σφαγίτιδας φλέβας), αλλαγή φλεβοκαθετήρα για ταχεία έγχυση υγρών, χορήγηση παραγώγων αίματος, μαζική μετάγγιση, γενικές αρχές και συσκευές αυτομετάγγισης, μέτρηση κεντρικής φλεβικής πίεσης, τοποθέτηση αρτηριακής γραμμής και παρακολούθηση, καθετήρας πνευμονικής αρτηρίας (καθετήρας Swan-Ganz). Συνοψίζοντας, η υποενότητα αυτή προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος) για την κατάλληλη προσέγγιση και διαχείριση των ασθενών με καταπληξία, καθώς και την αντιμετώπιση μιας απειλητικής για τη ζωή αιμορραγίας.

2.4.A.6 | ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΠΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΛΙΑ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τις βασικές αρχές αξιολόγησης και άμεσης θεραπευτικής αντιμετώπισης, καθώς και με τις επείγουσες νοσηλευτικές διαδικασίες σε προβλήματα από το πεπτικό σύστημα και την κοιλία. Ειδικότερα, περιγράφεται και αναλύεται η διαχείριση και η νοσηλευτική φροντίδα σε γαστρεντερικές διαταραχές και κακώσεις της κοιλίας (ανοικτές και κλειστές), δίνοντας έμφαση στις ακόλουθες διαταραχές: οξεία γαστρεντερική αιμορραγία, πεπτικό έλκος, γαστρεντερίτιδα, χολοκυστίτιδα, παγκρεατίτιδα, ειλεός, οξεία κοιλία. Επίσης, στο πλαίσιο αυτής της εκπαιδευτικής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις διαδικασίες και τεχνικές που συχνά απαιτούνται κατά την αντιμετώπιση επειγουσών διαταραχών, όπως η εισαγωγή στοματογαστρικού και ρινογαστρικού σωλήνα, η πλύση του στομάχου σε περίπτωση αιμορραγίας από το πεπτικό, η πλύση του στομάχου για την απομάκρυνση τοξικών ουσιών (π.χ. δηλητηρίαση), ο επιπωματισμός με μπαλόνι αιμορραγούντων кирών του οισοφάγου (καθετήρας Sengstaken-Blakemore), ο καθαρισμός του εντέρου, ο καθετηριασμός της ουροδόχου κύστης, καθώς και οι ενδοσκοπήσεις, δηλαδή γαστροσκόπηση και κολονοσκόπηση, για διαγνωστικούς ή θεραπευτικούς σκοπούς. Συνολικά, ο στό-

χος της εν λόγω εκπαιδευτικής υποεπενότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος) ώστε να μπορούν να διαχειριστούν αποτελεσματικά τα επείγοντα προβλήματα από το πεπτικό σύστημα και γενικότερα την κοιλία, με βάση τα ιδιαίτερα προβλήματα και τις ανάγκες των ασθενών.

2.4.A.7 | ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπενότητα έχει ως στόχο να εφοδιάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις απαραίτητες γνώσεις και τις κατάλληλες δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος) προκειμένου να συνδράμουν με τον βέλτιστο τρόπο στην αντιμετώπιση επειγόντων νευρολογικών προβλημάτων. Συνεπώς, στο πλαίσιο αυτής της εκπαιδευτικής υποεπενότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώσεις σχετικά με την εκτίμηση (γενική και νευρολογική), την κλινική εικόνα, τον διαγνωστικό έλεγχο, τις βασικές αρχές θεραπευτικής προσέγγισης και τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις στις εξής νευρολογικές διαταραχές: κώμα, αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο, επιληπτική κρίση (επιληπτικοί σπασμοί), μηνιγγίτιδα. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να είναι σε θέση να αξιολογούν το επίπεδο συνείδησης του/της ασθενούς, καθώς και τις μεταβολές του, και επίσης να γνωρίζουν εκείνους τους παράγοντες που προκαλούν διαταραχές του επιπέδου συνείδησης, καθώς το φάσμα της παθογένειας είναι ευρύ και οι αιτίες πολλές. Προτεραιότητα σε περιστατικά απώλειας συνείδησης και στις εγκεφαλικές βλάβες είναι η επιβίωση του/της ασθενούς στα πρώτα λεπτά. Επομένως, ο αεραγωγός, η αναπνοή και η κυκλοφορία θα πρέπει να εξασφαλιστούν άμεσα. Παράλληλα, σε αυτή την υποεπενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με δεξιότητες, όπως η εκτίμηση του επιπέδου συνείδησης με την Κλίμακα Γλασκώβης (Glasgow Coma Scale), η τοποθέτηση (θέση) του/της ασθενούς με αυξημένη ενδοκράνια πίεση, η υποβοήθηση σε οσφυονωτιαία παρακέντηση, η παρακολούθηση της ενδοκράνιας πίεσης. Συνοψίζοντας, η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποεπενότητα προσφέρει το απαραίτητο υπόβαθρο γνώσεων για την άμεση παροχή βοήθειας σε επείγοντα νευρολογικά περιστατικά και στις περιπτώσεις απώλειας της συνείδησης.

2.4.A.8 | ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η παρούσα εκπαιδευτική υποεπενότητα περιλαμβάνει μια ομάδα διαταραχών της υγείας λόγω της βλαπτικής επίδρασης από παράγοντες και στοιχεία του περιβάλλοντος, οι οποίες συχνά εμφανίζονται στο ΤΕΠ ως επείγοντα περιστατικά και χρήζουν άμεσης βοήθειας, καθώς θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή του ατόμου. Ειδικότερα, στη διάρκεια της υποεπενότητας παρουσιάζονται η αιτιολογία, η κλινική εικόνα, ο εργαστηριακός έλεγχος, η βασική αντιμετώπιση και οι νοσηλευτικές παρεμβάσεις για τις εξής διαταραχές: δηλητηριάσεις (φαρμακευτικές, τροφικές, από εισπνοή χημικών ουσιών), δήγματα και νυγμοί (ζώα, έντομα, ερπετά, θαλάσσιους οργανισμούς), θερμοπληξία, υποθερμία, κρουπαγήματα, εγκαύματα (θερμικά, ηλεκτρικά, χημικά, μηχανικά, ακτινικά), αναφυλαξία (από

αλλεργιογόνα). Επίσης, στο πλαίσιο της υποεπινότητας δίνεται έμφαση σε διαδικασίες και τεχνικές (ανάλογα με τη φύση της διαταραχής) σχετικά με τη θέση ανάνηψης, την καρδιοαναπνευστική υποστήριξη, τη χορήγηση οξυγόνου, τη λήψη ζωτικών σημείων, την ηλεκτροκαρδιογραφική παρακολούθηση, την απολύμανση δέρματος, τη γαστρική πλύση, τα γενικά και ειδικά αντίδοτα, τη φροντίδα σημείου δήγματος ή νυγμού (καθαρισμός με φυσιολογικό ορό, ελαφρά επίδεση), τη φαρμακευτική αγωγή (αναλγητικά, αντιβιοτικά, αντιτετανικός ορός, αντισταμινικά, αδρεναλίνη κ.ά.), τη ρύθμιση υδατοηλεκτρολυτικών διαταραχών (χορήγηση ενδοφλέβιων υγρών), τη χρήση θερμών ή ψυχρών επιθεμάτων, την εφαρμογή θερμαντικής κουβέρτας, τη φροντίδα ελαφρών εγκαυμάτων (χειρουργικός καθαρισμός, επίδεση). Επισημαίνεται ότι για την αντιμετώπιση αυτών των επειγόντων περιστατικών εφαρμόζονται πολλές από τις δεξιότητες που περιλαμβάνονται σε προηγούμενες υποεπινότητες. Συνοψίζοντας, ο στόχος της συγκεκριμένης υποεπινότητας είναι να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος), προκειμένου να διαχειριστούν αποτελεσματικά συμβάντα που οφείλονται σε περιβαλλοντικούς παράγοντες, εξασφαλίζοντας τα ενδεδειγμένα μέτρα για την επείγουσα θεραπευτική αντιμετώπισή τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Μαρβάκη, Χ., Κοτανίδου, Α. & Καλογιάννη, Α. (2012). *Επείγουσα Νοσηλευτική* (3η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
2. Sweet, V. (2021). *Επείγουσα Νοσηλευτική. Βασικές αρχές*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
3. Proehl, J. A. (1999). *Επείγουσες Νοσηλευτικές Διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
4. Σουμίλας, Α. (1997). *Χειρουργική Νοσηλευτική* (2 τόμοι). Αθήνα: Εκδόσεις Λίτσα.
5. Σαχίνη-Καρδάση, Α. & Πάνου, Μ. (2008). *Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική – Νοσηλευτικές διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Μυριανθεύς, Π. (2021). *Πρώτες Βοήθειες*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
2. Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (επιμ.). (2009). *Πρώτες Βοήθειες και Πρακτική Θεραπευτική Συνήθων Καταστάσεων* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.
3. American Academy of Orthopaedic Surgeons. (2014). *Επείγουσα Ιατρική. Μεταφορά και Αντιμετώπιση Βαρέως Πάσχοντος και Τραυματία*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
4. Ζιάκας, Θ., Θεοδοσοπούλου, Ε. & Παπαδοπούλου, Ε. (2021). *Τεχνική Χειρουργείου – Γ' ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εφαρμόσουν τις θεωρητικές γνώσεις και τις δεξιότητες που απέκτησαν στα θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα της ειδικότητας, σε σχέση με τη φροντίδα των χειρουργικών ασθενών. Ειδικότερα, εφαρμόζουν την εξατομικευμένη αντιμετώπιση χειρουργικών ασθενών με τη δημιουργία ολοκληρωμένου σχεδίου φροντίδας στον κλινικό χώρο. Επίσης, αναλύεται η φροντίδα των ασθενών για κάθε είδος χειρουργικής επέμβασης στην περιεγχειρητική περίοδο. Περιγράφονται αναλυτικά όλες οι αποκτηθείσες δεξιότητες που εφαρμόζονται στην προεγχειρητική ετοιμασία, τη διεγχειρητική παρακολούθηση και τη μετεγχειρητική φροντίδα των ασθενών καθώς και την αντιμετώπιση μετεγχειρητικών δυσχερειών και επιπλοκών. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται στην ενότητα αυτή τη δυναμική της διεπιστημονικής ομάδας στη λήψη αποφάσεων και στην αντιμετώπιση των οξέων και έκτακτων συμβαμάτων σε ιδιαίτερα νευραλγικούς χώρους παροχής ολοκληρωμένης και εξατομικευμένης φροντίδας, όπως είναι το τμήμα των επειγόντων χειρουργικών περιστατικών και το χειρουργείο. Επιπλέον, η ενότητα πραγματεύεται μεθόδους παρακολούθησης των ζωτικών σημείων του/της ασθενούς (monitoring), τη χορήγηση ενδοφλέβιων υγρών και ηλεκτρολυτών, την παρακολούθηση του σακχάρου αίματος, την αξιολόγηση και καταγραφή του πόνου, την παρακολούθηση της διούρησης και της απώλειας αίματος από το τραύμα και τις παροχετεύσεις. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην ενότητα αυτή εξασκούνται στις διαδικασίες που αφορούν τη φροντίδα των ασθενών στο χειρουργείο, στα ΤΕΠ και στο χειρουργικό τμήμα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Επιμελούνται την κλίνη του/της ασθενούς με ή χωρίς τον/την ασθενή στην κλίνη, εφαρμόζοντας τις ενδεικνυόμενες νοσηλευτικές τεχνικές,
- Εφαρμόζουν την προεγχειρητική φροντίδα, σύμφωνα με το πρωτόκολλο νοσηλευτικής προεγχειρητικής φροντίδας,
- Συμπληρώνουν έντυπα και τυποποιημένα δελτία χειρουργείου με την εποπτεία του/της νοσηλευτή/-τριας, ο/η οποίος/-α τα υπογράφει, σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του χειρουργείου,
- Συλλέγουν δείγματα για εργαστηριακές εξετάσεις (αίματος, ούρων),
- Συνεργάζονται με τον/την νοσηλευτή/-τρια στη χορήγηση φαρμάκων από όλες τις οδούς,
- Παρακολουθούν τον διασωληνωμένο ασθενή σε χώρο εκτός ΜΕΘ, με φορητό αναπνευστήρα και μόνιτορ,

- Εφαρμόζουν τις βασικές αρχές απολύμανσης και αποστείρωσης των υλικών,
- Επικουρούν στην ένδυση της χειρουργικής ομάδας με αποστειρωμένο ιματισμό και γάντια σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες και τεχνικές,
- Επιβεβαιώνουν την ταυτότητα του/της ασθενούς στη χειρουργική αίθουσα (έλεγχος ταυτότητας, επιβεβαίωση επέμβασης, είδος αναισθησίας),
- Ελέγχουν την πλήρη προετοιμασία του/της ασθενούς (ενημέρωση, συγκατάθεση, έλεγχος απαραίτητων ιατρικών εξετάσεων, αφαίρεση τεχνητών οδοντοστοιχιών, βάψιμο νυχιών),
- Προετοιμάζουν τον απαραίτητο εξοπλισμό για τη χορήγηση της αναισθησίας (αναπνευστήρας, AMBU, O₂, αναρρόφηση),
- Εφοδιάζουν το τροχήλατο φαρμάκων και υλικών αναισθησίας με το απαραίτητο υγειονομικό υλικό,
- Ορίζουν τις θέσεις του/της ασθενούς στο χειρουργικό τραπέζι για την πρόληψη κακώσεων των νεύρων και των αρθρώσεων,
- Δηλώνουν άμεσα λάθη στη χορήγηση φαρμάκων,
- Αναγνωρίζουν τις άμεσες μετεγχειρητικές επιπλοκές (αιμορραγία τραύματος, ανουρία ή ολιγουρία, ναυτία ή έμετο) και τον τρόπο αντιμετώπισής τους,
- Εφαρμόζουν τον καθαρισμό της αίθουσας και του εξοπλισμού, καθώς και την απολύμανση ή αποστείρωση του χρησιμοποιημένου υγειονομικού υλικού (μάσκες, προσωπίδες, λαρυγγοσκόπιο, βρογχοσκόπιο) μεταξύ των επεμβάσεων, αλλά και στο τέλος της ημέρας,
- Διαχειρίζονται μολυσματικά υλικά,
- Περιγράφουν τον τρόπο εργαλειοδότησης και χειρίζονται τα εργαλεία σύμφωνα με τις βασικές αρχές εργαλειοδότησης,
- Καταμετρούν τα υλικά που χρησιμοποιούνται ή απορρίπτονται (εργαλεία, βελόνες, γάζες κ.λπ.) σύμφωνα με τη διαδικασία της ορθής διαχείρισης,
- Επιβλέπουν τη φιάλη αναρρόφησης, ακολουθώντας τις προβλεπόμενες διαδικασίες.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Εκπαίδευση ασθενούς / Ευπρεπισμός ασθενούς / Κινητοποίηση ασθενούς / Νοσηλευτική φροντίδα / Παρακολούθηση (monitoring) / Παροχέτευση / Στομία / Χειρουργείο / Προεγχειρητική φροντίδα / Διεγχειρητική φροντίδα / Μετεγχειρητική φροντίδα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (14), Σύνολο (14).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
2	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ
3	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΑ ΣΤΟΝ ΘΑΛΑΜΟ
4	ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΣΤΟΝ/ΣΤΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΑΣΘΕΝΗ
5	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ (MONITORING) ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
6	ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΗΜΕΝΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
7	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.4.B.1 | ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με την προεγχειρητική προετοιμασία ασθενούς. Συγκεκριμένα, θα εξοικειωθούν με όλες τις απαραίτητες ενέργειες για τη σωστή προετοιμασία του/της ασθενούς που πρόκειται να υποβληθεί σε χειρουργική επέμβαση. Η προετοιμασία αυτή περιλαμβάνει το λουτρό καθαριότητας του/της ασθενούς επί κλίνης ή μη, ανάλογα με την κατάσταση της υγείας του, τον ευπρεπισμό του/της ασθενούς και την αποτρίχωση (ξύρισμα) της αντίστοιχης περιοχής όπου θα γίνει η επέμβαση. Παράλληλα, σε συνεργασία με τον υπεύθυνο ιατρό θα συμβάλλουν στην ενημέρωση του/της ασθενούς, στην υπογραφή του εντύπου αποδοχής ιατρικής πράξης (συγκατάθεση), στην εκτέλεση των απαραίτητων εργαστηριακών εξετάσεων προεγχειρητικού ελέγχου, στην ενημέρωση και στη συμπλήρωση του φύλλου νοσηλείας και στην εκτέλεση των λεπτομερών ιατρικών οδηγιών προεγχειρητικής προετοιμασίας. Ακόμη, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν τις οδηγίες του αναισθησιολόγου έπειτα από την προεγχειρητική επίσκεψη για την εκτέλεση της προαναισθητικής αγωγής σε συνεργασία με τον/την προϊστάμενο/-η του τμήματος. Λίγο πριν από τη μεταφορά στο χειρουργείο, θα συνδράμουν στην ένδυση του/της ασθενούς με τα κατάλληλα ρούχα για τη χειρουργική επέμβαση (ρόμπα, σκούφος κ.ά.) και θα διασφαλίσουν ότι έχουν αφαιρεθεί όλα τα κοσμήματα. Τέλος, σε συνεργασία με τον τραυματιοφορέα θα διασφαλίσουν την ασφαλή μεταφορά του/της ασθενούς από την κλίνη στο φορείο, καθώς και την απρόσκοπτη μεταφορά του/της στο χειρουργείο.

2.4.B.2 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Στην παρούσα υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ασκηθούν στη νοσηλευτική φροντίδα κατά τη διεγχειρητική περίοδο. Συγκεκριμένα, θα υποδεχθούν τον/την ασθενή μαζί με τον/την νοσηλευτή/-τρια κίνησης και τον/την νοσηλευτή/-τρια του

αναισθησιολογικού τμήματος. Θα ελέγξουν και θα καταχωρήσουν στο νοσηλευτικό δελτίο χειρουργικού ασθενούς την ταυτότητα με τον κωδικό του/της ασθενούς και το είδος της επέμβασης που εμφανίζονται σε ειδική περιχειρίδα που φορά ο/η ασθενής. Επίσης, ελέγχουν την ενδυμασία του/της ασθενούς στο χειρουργείο, η οποία αποτελείται από σκούφο και ειδική ρόμπα χειρουργείου μίας χρήσεως, ποδονάρια και χάρτινο εσώρουχο. Ακόμη, θα προβούν σε προετοιμασία του εγχειρητικού πεδίου, σε έλεγχο για αφαίρεση οδοντοστοιχιών, σε έλεγχο της κατάστασης ονύχων, χειλέων και οφθαλμών, καθώς και σε αφαίρεση των κοσμημάτων που τυχόν φορά ο ασθενής. Στους ασθενείς που θα χορηγηθεί τοπική αναισθησία, θα διενεργήσουν φλεβοκέντηση περιφερικής φλέβας. Πριν την έναρξη της χειρουργικής επέμβασης, θα εφαρμόσουν αντισηψία χεριών και θα προβούν σε ένδυση με άσηπτη τεχνική για την πρόληψη μετάδοσης λοιμώξεων. Κατά τη διάρκεια της χειρουργικής επέμβασης θα συμμετέχουν στην εργαλειοδοσία, καθώς και στην παρακολούθηση (monitoring) του/της ασθενούς για την έγκαιρη αναγνώριση πιθανών επιπλοκών. Επίσης, θα συμμετέχουν στην καταμέτρηση των υλικών που χρησιμοποιούνται ή απορρίπτονται και θα ορίζουν τη θέση του/της ασθενούς στο χειρουργικό τραπέζι για την πρόληψη κακώσεων των νεύρων και των αρθρώσεων, ανάλογα με το είδος της χειρουργικής επέμβασης. Μετά την ολοκλήρωση της χειρουργικής επέμβασης, θα συμμετέχουν στην ανάνηψη του/της ασθενούς, εκτελώντας τις ιατρικές οδηγίες και παρακολουθώντας τον/την ασθενή για πιθανά προβλήματα (αερισμού, αιμορραγίας κ.ά.), μέχρι την ασφαλή μεταφορά του στον θάλαμο νοσηλείας. Μετά την απομάκρυνση του/της ασθενούς από τη χειρουργική αίθουσα, θα συμμετέχουν στον καθαρισμό της αίθουσας και του εξοπλισμού, στην απολύμανση ή αποστείρωση του χρησιμοποιημένου υγειονομικού υλικού (μάσκες, προσωπίδες, λαρυγγοσκόπιο, βρογχοσκόπιο κ.ά.) μεταξύ των επεμβάσεων, αλλά και στο τέλος της ημέρας. Τέλος, θα συμπληρώνουν έντυπα και τυποποιημένα δελτία χειρουργείου υπό την εποπτεία του/της νοσηλεύτη/-τριας, ο/η οποίος/-α τα υπογράφει, σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του χειρουργείου.

2.4.B.3 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΑ ΣΤΟΝ ΘΑΛΑΜΟ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας στον χειρουργικό ασθενή μετεγχειρητικά στον θάλαμο νοσηλείας. Αρχικά, θα εκτιμήσουν όλες τις ανάγκες του/της ασθενούς με στόχο την παροχή ολιστικής νοσηλευτικής φροντίδας. Επομένως, θα ασχοληθούν με διαταραχές οξυγόνωσης, πιθανή αιμορραγία από το τραύμα, παροχετεύσεις, ισοζύγιο υγρών, πόνο, άγχος του/της ασθενούς και των φροντιστών/-τριών του/της κ.ά. Αφού ολοκληρωθεί η εκτίμηση των αναγκών του ασθενούς, θα ακολουθήσει η εφαρμογή νοσηλευτικής διεργασίας βάσει όσων έχουν διδαχθεί στη θεωρία, με προγραμματισμό των απαραίτητων

παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ασθενούς. Τέλος, αφού εφαρμόσουν τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις που έχουν προγραμματίσει, θα τις αξιολογήσουν με στόχο την εφαρμογή διορθωτικών παρεμβάσεων. Οι βασικές δεξιότητες που θα αναπτύξουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, είναι η συλλογή, οργάνωση και καταγραφή εκείνων των πληροφοριών που σχετίζονται με την κατάσταση της υγείας του/της χειρουργημένου/-ης ασθενούς. Στο πλαίσιο αυτών των δεξιοτήτων, θα συμπληρώσουν νοσηλευτικά έντυπα, καταγράφοντας τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει μέσα από παρατήρηση, κλινική εξέταση, εργαστηριακές και λοιπές εξετάσεις. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίσουν πιθανά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο χειρουργημένος ασθενής, θα θέσουν προτεραιότητες και στόχους και θα εφαρμόσουν παρεμβάσεις για την ολιστική και εξατομικευμένη διαχείρισή του.

2.4.B.4 | ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΣΤΟΝ/ΣΤΗΝ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΑΣΘΕΝΗ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να χορηγήσουν υγρά ή/και φάρμακα στον χειρουργικό ασθενή από όλες τις οδούς χορήγησης καθ' όλη τη διάρκεια της νοσηλείας του (προεγχειρητικά, διεγχειρητικά και μετεγχειρητικά). Όσον αφορά την παρεντερική χορήγηση υγρών και φαρμάκων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα χορηγήσουν την αγωγή ενδοδερμικά, υποδόρια, ενδομυϊκά και ενδοφλέβια, εφαρμόζοντας τις ιατρικές οδηγίες και ακολουθώντας τις αρχές ασφαλούς και αποτελεσματικής παρεντερικής χορήγησης. Κατά την προετοιμασία χορήγησης της αγωγής, θα εξοικειωθούν με τους διαφορετικούς τύπους βελόνων και σύριγγων, την προετοιμασία σύριγγας για χρήση και τη μέθοδο αναρρόφησης στείρων διαλυμάτων από τα φιαλίδια και τις φύσιγγες/αμπούλες, την ανάμιξη παρεντερικών φαρμάκων σε μία σύριγγα, καθώς και την επιλογή κατάλληλης θέσης για ένεση ανάλογα με την παρεντερική οδό χορήγησης του φαρμάκου. Σχετικά με την ενδοφλέβια χορήγηση υγρών και φαρμάκων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία ασφαλούς φλεβοκέντησης πριν από τη χορήγηση της αγωγής. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί κατά τη μετάγγιση αίματος και παραγώγων του, κατά την οποία θα πρέπει να ακολουθούν τις αρχές ασφαλούς μετάγγισης και να παρακολουθούν τον/την ασθενή για πιθανές ανεπιθύμητες παρενέργειες καθ' όλη τη διάρκεια της μετάγγισης. Τέλος, στη διαδικασία χορήγησης υγρών και φαρμάκων, θα καταγράφουν τη χορηγηθείσα θεραπευτική αγωγή στα ειδικά έντυπα και θα υπολογίζουν το ισοζύγιο υγρών του ασθενούς.

2.4.B.5 | ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ (MONITORING) ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Στην παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με την παρακολούθηση (monitoring) του/της χειρουργικού/-ής ασθενούς σε όλη τη διάρκεια της νοσηλείας του (προεγχειρητικά, διεγχειρητικά και μετεγχειρητικά). Προεγχειρητικά, θα εκτιμή-

σουν και θα καταγράψουν σε ειδικά έντυπα τα ζωτικά σημεία του ασθενούς, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία σε τιμές εκτός φυσιολογικών ορίων που μπορεί να οδηγήσουν σε αναβολή ή ματαίωση της χειρουργικής επέμβασης. Διεγχειρητικά, θα συμμετέχουν στη μέτρηση και καταγραφή των ζωτικών σημείων, ενημερώνοντας άμεσα τον/την αναισθησιολόγο και τον/την χειρουργό ιατρό για τιμές εκτός φυσιολογικών ορίων, οι οποίες μπορεί να υποδηλώνουν επιδείνωση της κατάστασης του/της ασθενούς λόγω, π.χ. αιμορραγίας, αφύπνιση του/της ασθενούς λόγω καταβολισμού των φαρμάκων της αναισθησίας, προβλήματα αερισμού που μπορεί να συνδέονται με τη χορήγηση αναισθησίας κ.ά. Μετεγχειρητικά, θα εκτιμήσουν και θα καταγράψουν σε ειδικά έντυπα τα ζωτικά σημεία του ασθενούς, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία σε τιμές εκτός των φυσιολογικών ορίων που μπορεί να υποδηλώνουν κάποια επιπλοκή που σχετίζεται με τη διενεργηθείσα χειρουργική επέμβαση. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα παρακολουθούν και θα καταγράφουν το περιεχόμενο παροχετεύσεων, στομίων κ.ά. Τέλος, θα συμμετέχουν στη φροντίδα του χειρουργικού τραύματος (αλλαγές επιδεσμικού υλικού), παρακολουθώντας και καταγράφοντας οποιοδήποτε πρόβλημα, προς ενημέρωση του/της θεράποντος ιατρού. Καθ' όλη τη διάρκεια της παρακολούθησης του χειρουργικού ασθενούς, θα χειριστούν κατάλληλο εξοπλισμό όπως τα παρακλίνια διαγνωστικά μηχανήματα, γνωστά και ως συσκευές Point of Care Testing (POCT), όπως το οξύμετρο, το σακχαρόμετρο, το πιεσόμετρο κ.ά.

2.4.B.6 | ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΗΜΕΝΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με την κινητοποίηση του/της χειρουργημένου/-ης ασθενούς. Στόχος της υποενότητας είναι να μπορούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χειρίζονται τον/την ασθενή με ασφάλεια, τόσο για τον ίδιο τον/την ασθενή όσο και για τους/τις ίδιους/-ες. Ειδικότερα, στη διάρκεια της υποενότητας θα τοποθετήσουν τον/την ασθενή σε κατάλληλη θέση, θα τον/τη μετακινήσουν από το φορείο στην κλίνη και αντίστροφα, θα τον/την τοποθετήσουν με ασφάλεια σε αναπηρικό αμαξίδιο και θα εκτελέσουν βασικές ασκήσεις που θα βελτιώσουν την κινητικότητα του/της. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η πρώτη έγερση του/της ασθενούς μετά τη χειρουργική επέμβαση, όπου απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή. Σε κάθε κινητοποίηση του/της ασθενούς θα λάβουν όλα εκείνα τα μέτρα που απαιτούνται για την ασφάλειά του/της και την αποφυγή τραυματισμών. Παράλληλα, κατά την εφαρμογή των διεργασιών αυτών θα εφαρμόσουν όλους τους εργονομικούς κανόνες που απαιτούνται για την αποφυγή τραυματισμού και των ίδιων των εκπαιδευόμενων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη σχέση της μη εφαρμογής των εργονομικών κανόνων με την εμφάνιση μυοσκελετικών παθήσεων και ατυχημάτων. Επομένως, θα συμβάλουν στην κινητοποίηση των ασθενών δίνοντας προσοχή στους χειρισμούς τους κατά τη νοσηλεία και τη διαχείριση των ασθενών, στη χειρωνακτική διακίνηση φορτίων, στις κοπιαστικές στάσεις του σώματος και στις επαναληπτικές κινήσεις.

2.4.B.7 | ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΩΝ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με την εκπαίδευση του/της χειρουργικού/-ής ασθενούς ή/και των φροντιστών/-τριών του/της. Η εκπαίδευση αυτή διενεργείται κυρίως κατά τη μετεγχειρητική περίοδο και εστιάζεται σε διαδικασίες που θα κληθεί ο/η ασθενής ή/και οι φροντιστές/-τριές του/της να εφαρμόσουν μετά την έξοδο από το νοσοκομείο, στο στάδιο της αποκατάστασης. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εκπαιδεύσουν αρχικά τον/την ασθενή να αναγνωρίζει αλλαγές στο σώμα του/της που δυνητικά υποδηλώνουν σημαντικό πρόβλημα (πιθανή απώτερη μετεγχειρητική επιπλοκή), για το οποίο πρέπει να ενημερωθεί άμεσα ο/η θεράπων ιατρός. Τέτοια προβλήματα είναι ο έντονος πόνος στη χειρουργική περιοχή, το έντονο αίσθημα δύσπνοιας που συνδέεται με πιθανή πνευμονική εμβολή, η αιμορραγία από την περιοχή του χειρουργικού τραύματος κ.ά. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εκπαιδεύσουν τον/την ασθενή ή/και τους φροντιστές του σχετικά με τη φαρμακευτική αγωγή, ώστε να αποφευχθούν λάθη και να διασφαλιστεί η συμμόρφωση στις ιατρικές οδηγίες. Επιπλέον, θα εκπαιδεύσουν τον/την ασθενή ή/και τους φροντιστές του στην καταγραφή του περιεχομένου μίας στομίας (εφόσον υπάρχει) και στην αλλαγή του σάκου στομίας. Παράλληλα, θα τους εκπαιδεύσουν στην αλλαγή της επίδεσης του χειρουργικού τραύματος με τήρηση των κανόνων πρόληψης πιθανής μόλυνσης ή λοίμωξης, υπό την προϋπόθεση ότι η αλλαγή της επίδεσης του χειρουργικού τραύματος είναι απλή και δεν απαιτεί διενέργεια από επαγγελματία υγείας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Osborn, K. S., Wraa, C. E. & Watson, A. B. (2011). *Παθολογική – Χειρουργική Νοσηλευτική. Προετοιμασία για τη Νοσηλευτική Πρακτική* (τόμ. 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη-Broken Hill Publishers.
2. Σουμίλας, Α. (1997). *Χειρουργική Νοσηλευτική* (2 τόμοι). Αθήνα: Εκδόσεις Λίτσα.
3. Perry, G. A. & Potter, P. A. (2011). *Βασική Νοσηλευτική και Κλινικές Δεξιότητες*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
4. Φασόη, Γ., Κελέση, Μ. & Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αρχές και Κλινικές Δεξιότητες στη Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Συμπληρωματικές

1. DeWit, S. C. (2013). *Βασικές Αρχές και Δεξιότητες της Νοσηλευτικής Φροντίδας*. Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
2. Αθανάτου, Ε. (2010). *Κλινική Νοσηλευτική. Βασικές και Ειδικές Νοσηλείες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

3 | Διδακτική μεθοδολογία

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συναντήσεων, αξιοποιείται η συμμετοχική ή/και η βιωματική διδασκαλία. Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων αλλά και τη σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας, η εκπαίδευση έχει ένα διπλό σημείο αναφοράς: την ενεργή ανταπόκριση στις μαθησιακές ανάγκες της συγκεκριμένης κάθε φορά ομάδας εκπαιδευομένων και τις ανάγκες που προκύπτουν στο περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια οργανώνει και καθοδηγεί την εκπαιδευτική πράξη, επιλύει τυχόν προβλήματα, υποστηρίζει, ανατροφοδοτεί και ενδυναμώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Διαμεσολαβεί, διευκολύνει και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης, σε ομαδικό και σε ατομικό επίπεδο, συνδέοντας την κατάρτιση με τον κόσμο της εργασίας.

Η συμμετοχική και βιωματική εκπαίδευση διαμορφώνει ένα δημιουργικό περιβάλλον μάθησης και ενισχύει την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή/-τριας και εκπαιδευομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν αντιληπτές αλλά και να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι ανάγκες, οι ιδιαιτερότητες, οι δυνατότητες, οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες της συγκεκριμένης ομάδας των καταρτιζομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν πρακτικές και ρεαλιστικές συνδέσεις με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Την υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης ενισχύει η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των καταρτιζομένων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταγιγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις-απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, η μελέτη της εκάστοτε περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τα θέματά τους από τη θεματολογία της κάθε μαθησιακής ενότητας και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας.

Η εκπαίδευση σε συγκεκριμένες –ατομικές ή/και ομαδικές– δραστηριότητες μέσα στην τάξη και στα εργαστήρια προετοιμάζει τα μέλη της ομάδας για τη συμμετοχή τους στην πρακτική άσκηση/μαθητεία. Η σταδιακή εξειδίκευση της γνώσης, η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων/ικανοτήτων, καθώς και η καλλιέργεια κατάλληλων στάσεων και συμπεριφορών σε κρίσιμα ζητήματα δεοντολογίας, υγείας και ασφάλειας κ.λπ., προετοιμάζουν τη συγκεκριμένη κάθε φορά ομάδα εκπαιδευομένων για τα επόμενα βήματα. Το πρόγραμμα κατάρτισης συνδυάζει την απόκτηση θεωρητικών γνώσεων με την ανάπτυξη αναγκαίων πρακτικών δεξιοτήτων για την αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματος.

Σε ανάλογη κατεύθυνση, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας, δίνεται και η δυνατότητα ανάπτυξης διαθεματικών προγραμμάτων/σχεδίων δραστηριοτήτων (projects), με σύγχρονη εφαρμογή διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και θεματικών. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση και να συμπεριλαμβάνουν, ενδεικτικά, επισκέψεις σε χώρους εργασίας και εγκαταστάσεις παραγωγής, συναντήσεις με έμπειρους επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα και κλάδου, υλοποίηση ομαδικών εργασιών με συνδυασμό διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων, υπό την καθοδήγηση ομάδας εκπαιδευτών/-τριών ή ακόμη και δημιουργία ομάδων εκπαιδευομένων με στόχο την αμοιβαία άσκηση, μελέτη και αλληλοδιδασκαλία. Το σύνολο των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν και αυτόνομα, ανεξάρτητα δηλαδή από την υλοποίηση ενός συνολικότερου project.

Η ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος μεταξύ των εκπαιδευομένων και η καλλιέργεια σχέσεων εμπιστοσύνης με τους/τις εκπαιδευτές/-τριες συντελούν στη δημιουργία μιας *κοινότητας μάθησης*, η οποία μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση των διεργασιών μάθησης τόσο κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας όσο και μετά από αυτήν, σε περιόδους μελέτης ή/και προετοιμασίας για τις διαδικασίες αξιολόγησης/πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί.

Η ενίσχυση της συνεργασίας και της δημιουργίας μιας κοινότητας μάθησης είναι δυνατόν να επηρεάσει και τον τρόπο μελέτης των εκπαιδευομένων προς μια πιο ενεργητική, δημιουργική στάση διερεύνησης και εξοικείωσης με τη γνώση. Η τήρηση προσωπικών σημειώσεων και η ανταλλαγή τους μεταξύ των εκπαιδευομένων, η μελέτη πρόσθετων βιβλιογραφικών –ελληνόφωνων και ξενόγλωσσων– πηγών, η αναζήτηση συμπληρωματικών ερεθισμάτων στο ευρύτερο κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον (παρακολούθηση οπτικο-ακουστικού υλικού, επαγγελματικών περιοδικών, εξέλιξης θεσμικού πλαισίου κ.λπ.), σχετικών με την επαγγελματική ειδικότητα, είναι δυνατόν να αποτελέσουν σημαντικά συστατικά για τη διαμόρφωση μιας ισχυρής σχέσης με την εξειδικευμένη επαγγελματική γνώση και τις δεξιότητες που απαιτεί το επάγγελμα.

Η παρακολούθηση ενός εντατικού προγράμματος κατάρτισης μεγάλης διάρκειας αναγκαστικά επιφέρει αλλαγές στην καθημερινότητα των εκπαιδευομένων. Η αποδοτική διαχείριση του καθημερινού χρόνου απαιτεί προσωπικό προγραμματισμό και φροντίδα. Η συστηματική πρόβλεψη ενός χρονικού διαστήματος μελέτης, καθημερινά, όπως και η τήρηση ενός ημερολογίου μάθησης όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράφουν την καθημερινή τους πρόοδο, αλλά ενδεχομένως θα σημειώνουν και ερωτήματα ή παρατηρήσεις σχετικές με την κάθε μαθησιακή ενότητα, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμες και πολύ δημιουργικές πρακτικές ενίσχυσης των διαδικασιών μάθησης.

Η φοίτηση στη Σχολή Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι περίοδος διαμόρφωσης μιας μελλοντικής επαγγελματικής ταυτότητας. Είναι η αρχή μιας νέας

προσωπικής ιστορίας και μιας διαρκούς εξέλιξης μπροστά σε απαιτήσεις και αναγκασιότητες που χαρακτηρίζουν την κάθε επαγγελματική ειδικότητα. Είναι η ευκαιρία διασύνδεσης του/της κάθε εκπαιδευομένου/-ης με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που είναι κοινές στην επαγγελματική κοινότητα στην οποία σταδιακά θα ενταχθεί.

4 | Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης

Για την προστασία των καταρτιζομένων, τόσο στο πλαίσιο της αίθουσας διδασκαλίας και των εργαστηριακών χώρων της ΣΑΕΚ όσο και στις επιχειρήσεις που επισκέπτονται για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης/μαθητείας, τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις για τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στην ειδικότητα και το επάγγελμα, αλλά και ευρύτερα, όπως προβλέπονται ιδίως από:

- Τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ. Ν. 3850/2010), όπως ισχύει,
- Τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. 3046/304/89-ΦΕΚ 59/Δ/3-02-89), όπως ισχύει,
- Τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318/Β/2015), όπως ισχύει,
- Το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021, Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484 με θέμα την «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», όπως ισχύει,
- Το ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021, Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3, με θέμα το «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας», όπως ισχύει.

Παρακάτω παρατίθενται οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας, καθώς και ο σχετικός αναγκαίος ατομικός εξοπλισμός για τις συνθήκες άσκησης της ειδικότητας:

4.1 • Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας

Σε ό,τι αφορά την ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλεύτη Χειρουργείου», οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να ενημερωθούν, πριν από την έναρξη της πρακτικής άσκησης στο νοσοκομείο, για τα μέτρα προστασίας τους από τα μεταδοτικά λοιμώδη νοσήματα και τη διαδικασία του εμβολιασμού τους.

4.2 • Μέσα ατομικής προστασίας

- Κατάλληλη ένδυση με στολή (άσπρη μπλούζα και παντελόνι),
- Αποφυγή ρολογιών χειρός και κατάλληλη κόμμωση για τα μακριά μαλλιά,
- Ατομική υγιεινή.

Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης

1 | Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση συνδέεται άρρηκτα με τη θεωρητική κατάρτιση, αφού, κατά τη διάρκειά της, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ανακαλούν τη θεωρητική και εργαστηριακή γνώση για να την εφαρμόσουν στην πράξη και να αντεπεξέλθουν στις εργασίες που τους ανατίθενται. Καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένα καθήκοντα και να δώσουν λύση σε πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν, υπό την εποπτεία των εκπαιδευτών/-τριών. Έτσι, ο θεσμός της πρακτικής άσκησης στοχεύει στην ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων σχετικών με την ειδικότητα, στην ενίσχυση της επαφής με τον εργασιακό χώρο και την προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την παραγωγική διαδικασία, μέσω της απόκτησης εμπειριών ιδιαίτερα χρήσιμων για τη μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία.

Αναλυτικότερα, η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των ΣΑΕΚ και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Άρθρο 27 του Ν. 4763/2020 για το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης).

Στη συνέχεια, αναφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για τον θεσμό της πρακτικής άσκησης, όπως περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία,² και αφορούν τις βασικές προϋποθέσεις, τον τρόπο και τους όρους υλοποίησής της.

Διάρκεια πρακτικής άσκησης

Η συνολική διάρκεια της περιόδου πρακτικής άσκησης είναι εννιακόσιες εξήντα (960) ώρες. Οι ώρες πρακτικής ανά ημέρα καθορίζονται σε τέσσερις (4) έως οκτώ (8), ανάλογα με τη φύση και το αντικείμενο της ειδικότητας κατάρτισης του/της ασκούμενου/-ης. Δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.

2 Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο μέρος Δ' του εκπαιδευτικού εγχειριδίου και που αφορούν τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, τους όρους υλοποίησης, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πρακτικά ασκούμενων προέρχονται από το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Όροι υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση δύναται να πραγματοποιείται σε θέσεις που προσφέρονται από φυσικά πρόσωπα, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ α' και β' βαθμού και επιχειρήσεις. Εξαιρούνται οι φορείς:

- α) Προσωρινής απασχόλησης
- β) Τα νυχτερινά κέντρα
- γ) Παροχής καθαριότητας και φύλαξης
- δ) Τα πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών
- ε) Κάθε επιχείρηση στην οποία δεν είναι εφικτός ο έλεγχος της εκπαίδευσης από τον αρμόδιο φορέα.

Ο/Η εκπαιδευόμενος/-η ΣΑΕΚ, προκειμένου να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση, υπογράφει ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης με τον/την εργοδότη/-τρια, η οποία θεωρείται από τη ΣΑΕΚ φοίτηση. Η ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης δεν συνιστά σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

Βασικός συντελεστής για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης είναι και ο/η εκπαιδευτής/-τρια της επιχείρησης ή υπηρεσίας ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την παρακολούθηση και υποστήριξη των ασκουμένων. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο/η εργοδότης/-τρια ορίζει έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας και την παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης.

Η παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης γίνεται μέσω του βιβλίου πρακτικής άσκησης. Αναλυτικότερα, σε αυτό καταγράφει ο/η ίδιος/-α ο/η πρακτικά ασκούμενος/-η κατά εβδομάδα τις εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκε, αλλά και τα καθήκοντα που του/της ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης. Κάθε εβδομαδιαία καταχώρηση ελέγχεται και υπογράφεται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας.

2 | Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η

2.1 • Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Για την έναρξη της πρακτικής άσκησης στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλεύτη Χειρουργείου», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να έχουν συμπληρώσει το εξάμηνο Δ' της φοίτησής τους στις ΣΑΕΚ. Στην περίπτωση αυτή, μπορούν πια να τοποθετηθούν σε θέση πρακτικής της ειδικότητάς τους.

2.2 • Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση ενός προγράμματος πρακτικής άσκησης είναι η γνώση και η εφαρμογή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων κάθε εμπλεκόμενου μέλους, όπως ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.³ Στη συνέχεια παρατίθενται κάποια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πρακτικά ασκούμενων.

Δικαιώματα πρακτικά ασκούμενων

1. Τμηματική ή συνεχόμενη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.
2. Δυνατότητα αποζημίωσης, η οποία ορίζεται στο 80% του νόμιμου, νομοθετημένου, κατώτατου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, ή όπως αυτό διαμορφώνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ή αναλογικά εάν η ημερήσια διάρκεια της πρακτικής είναι μικρότερη των οκτώ (8) ωρών. Η αποζημίωση καταβάλλεται στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης. Σε περίπτωση μη δυνατότητας χρηματοδότησης της αποζημίωσης της πρακτικής άσκησης, δεν υφίσταται η υποχρέωση αποζημίωσής της, παρά μόνο η υποχρέωση του/της εργοδότη/-τριας να αποδίδει τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές.
3. Υπαγωγή στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) για τον κλάδο του ατυχήματος. Για την ασφάλισή του/της καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 2217/1994 (Α' 83) ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες

3 ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

βαρύνουν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εργοδότης/-τρια) στο οποίο υλοποιείται η πρακτική άσκηση.

4. Δικαίωμα αναφοράς στη ΣΑΕΚ σε περίπτωση μη τήρησης των όρων πρακτικής άσκησης.
5. Δικαίωμα διακοπής πρακτικής άσκησης βάσει τεκμηρίωσης και έπειτα από σχετική δήλωση στη ΣΑΕΚ εποπτείας.
6. Αλλαγή εργοδότη/-τριας, εφόσον συντρέχει τεκμηριωμένος σοβαρότατος λόγος.
7. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες δεν απασχολούνται την Κυριακή και τις επίσημες αργίες.

Υποχρεώσεις πρακτικά ασκούμενων

1. Τήρηση του ημερήσιου ωραρίου πρακτικής άσκησης, όπως ορίζεται στην ειδική σύμβαση.
2. Τήρηση των όρων υγείας και ασφάλειας του/της εργοδότη/-τριας.
3. Σεβασμός της κινητής και ακίνητης περιουσίας του/της εργοδότη/-τριας.
4. Αρμονική συνεργασία με τα στελέχη του/της εργοδότη/-τριας.
5. Προσκόμιση –όπου απαιτείται– όλων των απαραίτητων ιατρικών βεβαιώσεων για την εξάσκηση του επαγγέλματος.
6. Προσκόμιση στη ΣΑΕΚ των απαραίτητων δικαιολογητικών, πριν από την έναρξη και μετά τη λήξη της πρακτικής άσκησης, αλλά και σε περίπτωση διακοπής της.
7. Ενημέρωση σε περίπτωση απουσίας του/της ασκούμενου/-ης της επιχείρησης και της ΣΑΕΚ εποπτείας.
8. Τήρηση βιβλίου πρακτικής άσκησης, το οποίο διατίθεται από τη ΣΑΕΚ και στο οποίο αναγράφονται από τους/τις ασκούμενους/-ες κατά εβδομάδα οι εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκαν και τα καθήκοντα που τους ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης.
9. Προσκόμιση στο τέλος κάθε μήνα στη ΣΑΕΚ φοίτησης ή εποπτείας της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης για σχετικό έλεγχο.
10. Υποβολή, μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης, του βιβλίου πρακτικής άσκησης στη ΣΑΕΚ φοίτησης, συμπληρωμένου με τις εβδομαδιαίες εκθέσεις, τον χρόνο και το αντικείμενο απασχόλησης, τις ημέρες απουσίας, και την επίδοσή του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης. Υποβολή του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) της πρακτικής άσκησης, συμπληρωμένου, υπογεγραμμένου και σφραγισμένου από τον/την εργοδότη/-τρια-νόμιμο/-η εκπρόσωπο του φορέα απασχόλησης, στο οποίο βεβαιώνεται ότι ο/η εκπαιδευόμενος/-η πραγματοποίησε την πρακτική άσκηση στην επιχείρηση/οργανισμό, καθώς και το χρονικό διάστημα αυτής.
11. Άμεση ενημέρωση της ΣΑΕΚ φοίτησης από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η σε περίπτωση διακοπής της πρακτικής άσκησης και προσκόμιση του βιβλίου πρακτικής και του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) με τις ημέρες πρακτικής

άσκησης που έχουν πραγματοποιηθεί. Για να συνεχίσει ο/η εκπαιδευόμενος/-η την πρακτική άσκηση, για το υπόλοιπο του προβλεπόμενου διαστήματος, στον ίδιο ή σε άλλο φορέα απασχόλησης (εργοδότη/-τρια), θα πρέπει να ακολουθηθεί εκ νέου η διαδικασία έναρξης πρακτικής. Αν η διακοπή της πρακτικής άσκησης γίνει από τον/την εργοδότη/-τρια τότε οφείλει ο/η τελευταίος/-α να ενημερώσει άμεσα τη ΣΑΕΚ φοίτησης του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης.

2.3 • Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Κάθε πρακτικά ασκούμενος/-η πραγματοποιεί την πρακτική άσκηση σε τμήματα των φορέων απασχόλησης αντίστοιχα με την ειδικότητά του/της, με την εποπτεία υπεύθυνου του φορέα, ειδικότητας αντίστοιχης με το αντικείμενο κατάρτισής του/της.

Ειδικότερα, στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλεύτη Χειρουργείου» οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, σε μονάδες μετεγχειρητικής ανάνηψης, σε μονάδες χειρουργείων ημερήσιας νοσηλείας, σε αντίστοιχα χειρουργικά τμήματα και κλινικές του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, καθώς και σε Κέντρα Υγείας ως Βοηθοί Νοσηλεύτη/-τριας, Εργαλειοδότη/-τριας ή Βοηθοί Νοσηλεύτη/-τριας Κίνησης.

3 | Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης

Ο/Η εργοδότης/-τρια της επιχείρησης που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης ορίζει ένα έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή στον χώρο εργασίας», ο οποίος αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των εκπαιδευομένων και την ανατροφοδότηση των υπεύθυνων εκπαιδευτών στην εκπαιδευτική δομή.

Αναλυτικότερα, ο/η Εκπαιδευτής/-τρια είναι το συνδετικό πρόσωπο του εργοδότη της επιχείρησης με την εκπαιδευτική δομή (ΣΑΕΚ) και, κατά συνέπεια, έχει συνεχή συνεργασία με αυτήν. Επιπλέον, ο ρόλος αφορά την παροχή συμβουλών, πληροφοριών ή καθοδήγησης, καθώς πρόκειται για ένα άτομο με χρήσιμη εμπειρία, δεξιότητες και εξειδίκευση το οποίο υποστηρίζει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των πρακτικά ασκούμενων.

4 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης

Κατά τη διάρκεια της *πρακτικής άσκησης* επιδιώκεται η αναβάθμιση των γνώσεων, επαγγελματικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων των σπουδαστών/-τριών ΣΑΕΚ με αποτέλεσμα την ομαλή μετάβασή τους από την αίθουσα κατάρτισης στον χώρο εργασίας και μάλιστα κάτω από πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτής της μετάβασης και της ομαλής ένταξης οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να καλλιεργήσουν όχι μόνο επαγγελματικές δεξιότητες που αφορούν την ειδικότητα και που δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο της αίθουσας κατάρτισης αλλά και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και καλλιεργούν την περιβαλλοντική αλλά και επιχειρηματική κουλτούρα. Έτσι, η πρακτική άσκηση αποτελεί ένα προπαρασκευαστικό στάδιο κατά το οποίο αναβαθμίζονται οι γενικές και ειδικές γνώσεις, συντελούνται σημαντικές διεργασίες επαγγελματικού προσανατολισμού και διευκολύνεται η επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης δίνεται η δυνατότητα στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η να ασκηθεί στις εργασίες που απορρέουν από τα επιμέρους μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα. Η άσκηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παρατήρησης της εργασίας, της συμμετοχής σε ομάδα εκτέλεσης της εργασίας, της καθοδηγούμενης εργασίας ή της δοκιμής/αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η.

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης για την ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλεύτη Χειρουργείου» και οι αντίστοιχες ενδεικτικές εργασίες και ειδικές προδιαγραφές ανά ενότητα κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω εργασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις πρακτικά ασκούμενους/-ες για τη συμπλήρωση του βιβλίου πρακτικής άσκησης.

**Πίνακας 3 /// Ενόττες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
Α. «Εφαρμογή κανόνων υγιεινής και εργονομίας στον χώρο του χειρουργείου» συνέχεια >>	• Λήψη προληπτικών μέτρων για την αποφυγή ανάπτυξης παθογόνων μικροοργανισμών, • Διαχείριση του ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού (μπλούζα, μάσκα, σκούφο, ποδονάρια), • Εφαρμογή εργονομικών θέσεων και τεχνικών σε συγκεκριμένες εργασίες στον χώρο του χειρουργείου, • Επιμέλεια της καθαριότητας του χώρου (απομάκρυνση χρησιμοποιημένων υλικών/ εργαλείων), • Περισυλλογή με ασφάλεια του σηπτικού υλικού (εργαλεία, ιματισμό, εξοπλισμό), • Χρησιμοποίηση των απολυμαντικών μέσων, • Εφαρμογή αντισηψίας, • Εφαρμογή της διαδικασίας της άσηπτης τεχνικής, • Χειρισμός του κλιβάνου, • Προετοιμασία των συσκευασιών σετ εργαλείων προς αποστείρωση, • Επικούρηση στην ενδυμασία της χειρουργικής ομάδας με αποστειρωμένο ιματισμό και γάντια, • Προετοιμασία της αποστείρωσης του πεδίου, • Διαχείριση αντικειμένων σε αποστειρωμένο πεδίο, • Τακτοποίηση του χώρου του χειρουργείου παρέχοντας εργονομία,	• Επαγγελματικός ρουχισμός, • Μέσα ατομικής προστασίας, • Υλικά και εξοπλισμός καθαριότητας &απολύμανσης, • Εξοπλισμός χειρουργείου (υλικά, εργαλεία & μηχανήματα).

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια A. «Εφαρμογή κανόνων υγιεινής και εργονομίας στον χώρο του χειρουργείου»	- Επιμέλεια της καθαριότητας των μηχανημάτων του χειρουργείου, - Επιμέλεια της τοπικής ή γενικής καθαριότητας του/της ασθενούς.	
B. «Οργάνωση του χώρου και διαχείριση υλικού και εξοπλισμού»	- Καταγραφή των αναγκών σε φαρμακευτικό και αναλώσιμο υλικό με την εποπτεία του/της υπεύθυνου /-ης νοσηλεύτη/-τριας για την προμήθειά τους, - Ταξινόμηση των υλικών και των εργαλείων και έλεγχος της ακεραιότητας της συσκευασίας, - Τακτικός έλεγχος της λειτουργίας των μηχανημάτων (με την προϋπόθεση ότι γνωρίζει τη λειτουργία τους), - Απαρίθμηση των εργαλείων της χειρουργικής επέμβασης και επιλογή των αντίστοιχων, - Προμήθεια των απαραίτητων υλικών, εργαλείων και μηχανημάτων για τη χειρουργική επέμβαση και έλεγχος της καλής λειτουργίας τους (πριν από την έναρξη της χειρουργικής επέμβασης), - Έλεγχος της καλής λειτουργίας των μηχανημάτων του χειρουργείου πριν από την έναρξη κάθε χειρουργικής επέμβασης, - Οργάνωση του χρονοδιαγράμματος των εργασιών σύμφωνα με το πρόγραμμα του χειρουργείου, - Επιμέλεια της προετοιμασίας της χειρουργικής αίθουσας και του εξοπλισμού για το επόμενο χειρουργείο.	- Επαγγελματικός ρουχισμός, - Μέσα ατομικής προστασίας, - Εξοπλισμός χειρουργείου (υλικά, εργαλεία και μηχανήματα).

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
Γ. «Περιεγχειρητική φροντίδα: α) Προεγχειρητική β) Διεγχειρητική γ) Μετεγχειρητική» συνέχεια >>	• Οργάνωση των εργασιών του χειρουργείου, • Επιμέλεια της κλίνης του/της ασθενούς με ή χωρίς κατακεκλιμένο ασθενή. • Διεκπεραίωση των απαιτούμενων διαδικασιών της χειρουργικής επέμβασης, • Ταυτοποίηση των στοιχείων και των συνοδευτικών έντυπων του/της ασθενούς κατά την υποδοχή στο χειρουργείο, • Αξιολόγηση της κατάστασης του/της ασθενούς λαμβάνοντας τα ζωτικά σημεία, • Επίλυση τυχόν αποριών του/της ασθενούς, • Σύνδεση των μηχανημάτων με την παροχή ρεύματος θέτοντάς τα σε κατάσταση αναμονής, • Προετοιμασία της χειρουργικής αίθουσας στρώνοντας το χειρουργικό τραπέζι (ανάλογα με το είδος της χειρουργικής επέμβασης), • Συμμετοχή στην τοποθέτηση του/της ασθενούς στο χειρουργικό τραπέζι (ανάλογα με το είδος της επέμβασης), • Χειρισμός του αποστειρωμένου ιματισμού στην κάλυψη του/της ασθενούς, • Εφαρμογή της τεχνικής εργαλειοδότησης, • Άμεση ανταπόκριση στις ανάγκες της ιατρονοσηλευτικής ομάδας κατά τη διάρκεια της χειρουργικής επέμβασης για υλικά και εργαλεία,	• Επαγγελματικός ρουχισμός, • Μέσα ατομικής προστασίας, • Εξοπλισμός χειρουργείου (υλικά, εργαλεία και μηχανήματα).

συνέχεια >>

Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων πρακτικής άσκησης

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Γ. «Περιεγχειρητική φροντίδα: α) Προεγχειρητική β) Διεγχειρητική γ) Μετεγχειρητική»	• Επικουρική και άμεση ανταπόκριση σε μια επείγουσα κατάσταση, • Καταμέτρηση των υλικών που χρησιμοποιούνται ή απορρίπτονται (εργαλεία, βελόνες, γάζες κ.ά.) και καταγραφή αυτών στο αντίστοιχο έντυπο, • Αντικατάσταση του κάδου αναρρόφησης, • Καταγραφή υπό την επίβλεψη του/της νοσηλεύτη/-τριας των ζωτικών σημείων στο χειρουργικό έντυπο, • Καταγραφή των προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων υγρών στο χειρουργικό έντυπο, • Έλεγχος της βατότητας των παροχετεύσεων, • Συμπλήρωση των νοσηλευτικών διαγραμμάτων με την εποπτεία του/της νοσηλεύτη/-τριας, • Συμπλήρωση των έντυπων και των τυποποιημένων δελτίων χειρουργείου με την εποπτεία του/της νοσηλεύτη/-τριας, • Συνοδεία του/της ασθενούς στην αίθουσα ανάνηψης και ενημέρωση του/της νοσηλεύτη/-τριας για την κατάστασή του/της, • Διαχείριση της διαδικασίας συλλογής και διεκπεραίωσης παρασκευασμάτων (συνοδευτικό έντυπο, συντήρηση, μεταφορά), • Αναγνώριση των σημείων επιπλοκών μετά από χειρουργικές επεμβάσεις και άμεση ενημέρωση του/της νοσηλεύτη/-τριας ανάνηψης.	

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
Δ. «Διαχείριση επείγουσας κατάστασης και εφαρμογή πρώτων βοηθειών» συνέχεια >>	• Επικουρική συμμετοχή ως μέλος της ομάδας Καρδιοαναπνευστικής Αναζωογόνησης, • Εφαρμογή ακινητοποίησης κατάγματος σε επείγουσα κατάσταση, • Εφαρμογή ρινικού επιπωματισμού, • Αναγνώριση των σημείων του αλλεργικού σοκ (shock) και άμεση ενημέρωση του/της νοσηλευτή/-τριας για την αντιμετώπισή του, • Προετοιμασία του τροχήλατου τραπεζιού ανάνηψης και απαρίθμηση των απαραίτητων υλικών για τη διασωλήνωση, • Προετοιμασία του τροχήλατου τραπεζιού με τα απαραίτητα υλικά και επικουρική συμβολή στη διαδικασία πλύσης στομάχου, • Οργάνωση του φαρμακείου επείγουσας κατάστασης, • Εφαρμογή απόφραξης αεραγωγού από ξένο σώμα (πνιγμό) σε επείγουσα κατάσταση και την τεχνική Heimlich, • Αντιμετώπιση επικουρικά με την ομάδα διάσωσης σε επείγουσα κατάσταση κρανιοεγκεφαλικών κακώσεων, • Εφαρμογή των μεθόδων μεταφοράς τραυματιών, • Αναγνώριση καταστάσεων πνιγμονής, • Αντιμετώπιση των διαφόρων ειδών δηγμάτων, • Επικουρική συμμετοχή σε επείγουσες μυοσκελετικές κακώσεις,	• Επαγγελματικός ρουχισμός, • Μέσα ατομικής προστασίας (ΜΑΠ), • Φαρμακείο επείγουσας κατάστασης, • Εξοπλισμός χειρουργείου (υλικά, εργαλεία και μηχανήματα).

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνεχία Δ. «Διαχείριση επείγουσας κατάστασης και εφαρμογή πρώτων βοηθειών»	• Αντιμετώπιση διαφόρων ειδών αιμορραγιών σε επείγουσα κατάσταση, • Αντιμετώπιση κρίσεων επιληψίας, • Αντιμετώπιση λιποθυμικών καταστάσεων, • Αναγνώριση των διάφορων ειδών δηλητηριάσεων, • Αντιμετώπιση καταστάσεων θερμοπληξίας, υποθερμίας, πυρετικών σπασμών, αλλεργικών αντιδράσεων και αναφυλαξίας.	

5 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης

5.1.A • ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΝΟΝΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟΥ

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες στον χώρο του χειρουργείου καλούνται να εφαρμόσουν συγκεκριμένους κανόνες και διαδικασίες σχετικά με την υγιεινή και την εργονομία. Ειδικότερα να εκτελέσουν ενέργειες αποστείρωσης, απολύμανσης και αντισηψίας ως μέτρο πρόληψης των λοιμώξεων προκειμένου να αποφευχθεί η ανάπτυξη παθογόνων μικροοργανισμών. Συγκεκριμένα, να χρησιμοποιούν τα απολυμαντικά μέσα με βάση τα υγιονομικά πρωτόκολλα, να εφαρμόζουν την αντισηψία και την άσηπτη τεχνική σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, να προετοιμάζουν τις συσκευασίες σετ εργαλείων προς αποστείρωση ακολουθώντας τις κατευθυντήριες οδηγίες, να χειρίζονται τον κλίβανο αποστείρωσης σύμφωνα με τα εγχειρίδια χρήσης του κατασκευαστή, να προετοιμάζουν την αποστείρωση του πεδίου αλλά και να διαχειρίζονται αντικείμενα σε αποστειρωμένο πεδίο με βάση τις αρχές της άσηπτης τεχνικής μη-επαφής. Επιπλέον, στο πλαίσιο της υγιεινής, οι ασκούμενοι/-ες στην πρακτική τους, ως μέλη της υγιονομικής ομάδας, θα πρέπει να επιμελούνται την καθαριότητα των μηχανημάτων του χειρουργείου σύμφωνα με τα εγχειρίδια οδηγιών του κατασκευαστή και τους κανόνες υγιεινής και απολύμανσης, καθώς και να επιμελούνται της τοπικής ή γενικής καθαριότητας του/της ασθενούς εφαρμόζοντας ενδεδειγμένες διαδικασίες και νοσηλευτικές τεχνικές. Επίσης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες θα πρέπει να εκτελέσουν μέτρα και για την υγιεινή και ασφάλεια των ιδίων αλλά και του προσωπικού. Συγκεκριμένα, να επιμελούνται την καθαριότητα του χώρου απομακρύνοντας χρησιμοποιημένα υλικά και εργαλεία με ιδιαίτερη προσοχή στην έκθεση σε βιολογικά υγρά των ασθενών, να συλλέγουν με ασφάλεια το σηπτικό υλικό (εργαλεία, ιματισμό, εξοπλισμό) σύμφωνα με το πρωτόκολλο διαχείρισης σηπτικού υλικού και να επικουρούν στην ενδυμασία της χειρουργικής ομάδας με αποστειρωμένο ιματισμό και γάντια ακολουθώντας τις κατευθυντήριες οδηγίες και την άσηπτη τεχνική. Σε αυτό το σημείο ιδιαίτερης προσοχής χρήζει η πρακτική εφαρμογή σε δεξιότητες σχετικά με τη διαχείριση του ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού που περιλαμβάνει τη χρήση μπλούζας, μάσκας, σκούφου, ποδονάρια σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες. Παράλληλα στο σημαντικό θέμα της εργονομίας, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να εφαρμόζουν εργονομικές θέσεις και τεχνικές στις εργασίες στον χώρο του χειρουργείου χρησιμοποιώντας την τεχνική της εναλλαγής σε διάφορες θέσεις σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες εργονομικές τεχνικές, καθώς και να τακτοποιούν τον χώρο του χειρουργείου παρέχοντας εργονομία μέσω διαδικασιών διάταξης και απομάκρυνσης των περιττών

μηχανημάτων του χειρουργείου. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής, οι ασκούμενοι/-ες θα πρέπει να χρησιμοποιούν επαγγελματικό ρουχισμό, μέσα ατομικής προστασίας και τον διαθέσιμο υγειονομικό και μη εξοπλισμό της κλινικής ή του τμήματος.

5.1.B • ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες στο χειρουργείο καλούνται να εκτελέσουν συγκεκριμένες εργασίες και να ακολουθήσουν ανάλογες πρακτικές ρουτίνας, οι οποίες έχουν να κάνουν με την οργάνωση του χώρου αλλά και με τη διαχείριση του υλικού και του εξοπλισμού της χειρουργικής αίθουσας. Ειδικότερα, να καταγράφουν και να ενημερώνουν για τις υφιστάμενες ανάγκες σε φαρμακευτικό και αναλώσιμο υγειονομικό υλικό, υπό την εποπτεία του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας για την προμήθειά τους, ακολουθώντας τις οριζόμενες διαδικασίες του τμήματος και του οργανισμού. Επίσης, να ταξινομούν και να τοποθετούν στη θέση τους τα υλικά και τα εργαλεία, κάνοντας ταυτόχρονα έλεγχο της ακεραιότητας της συσκευασίας τους με βάση ενδεδειγμένα κριτήρια, καθώς και να προβαίνουν σε έλεγχο της καλής λειτουργίας των μηχανημάτων του χειρουργείου (με την προϋπόθεση ότι γνωρίζουν τη λειτουργία τους) τόσο περιοδικά σε τακτά χρονικά διαστήματα, ενημερώνοντας έγκαιρα για πιθανές βλάβες την τεχνική υπηρεσία, όσο και πριν από την έναρξη κάθε χειρουργικής επέμβασης σύμφωνα με το εγχειρίδιο λειτουργίας και τις οδηγίες του κατασκευαστή. Μετά από κάθε χειρουργική επέμβαση οι ασκούμενοι/-ες θα πρέπει να επιμελούνται τον καθαρισμό και να προετοιμάζουν τη χειρουργική αίθουσα, τον εξοπλισμό και τα υλικά (αναλώσιμα και μη) για την επόμενη επέμβαση. Συγκεκριμένα, να προμηθεύονται τα απαραίτητα υλικά, εργαλεία και μηχανήματα για τη χειρουργική επέμβαση και να επιλέγουν τα εργαλεία της χειρουργικής επέμβασης, απαριθμώντας τα αντίστοιχα, σύμφωνα με το είδος, τη φύση και τις ιδιαίτερες απαιτήσεις της κάθε επέμβασης. Σημείο προσοχής, στο οποίο θα πρέπει να υπάρξει εστίαση, αποτελεί η ακριβής και η πιστή τήρηση του χρονοδιαγράμματος και της σειράς των εργασιών σύμφωνα με το υφιστάμενο πρόγραμμα του χειρουργείου. Για την εκτέλεση των εργασιών με ασφάλεια, οι ασκούμενοι/-ες θα πρέπει να χρησιμοποιούν επαγγελματικό ρουχισμό, μέσα ατομικής προστασίας και τον διαθέσιμο υγειονομικό και μη εξοπλισμό της κλινικής ή του τμήματος.

5.1.Γ • ΠΕΡΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ: Α) ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ Β) ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ Γ) ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να εκτελέσουν κλινικές εργασίες και συγκεκριμένες νοσηλευτικές δεξιότητες, οι οποίες καλύπτουν την περιεγχειρητική φροντίδα (προεγχειρητική, διεγχειρητική και μετεγχειρητική), ακολουθώντας νοσηλευτικά πρωτόκολλα και ενδεδειγμένες διαδικασίες. Πριν το χειρουργείο, να επιμελούνται

της κλίνης του/της ασθενούς με ή χωρίς κατακεκλιμένο ασθενή εφαρμόζοντας τις νοσηλευτικές τεχνικές, να προβαίνουν σε ταυτοποίηση των στοιχείων και συνοδευτικών εντύπων του/της ασθενούς κατά την υποδοχή στο χειρουργείο, να αξιολογούν την κατάσταση του/της ασθενούς λαμβάνοντας τα ζωτικά σημεία σύμφωνα με τις νοσηλευτικές πρακτικές, να επιλύουν απορίες του/της ασθενούς αναπτύσσοντας τεχνικές επικοινωνίας με στόχο τη μείωση του άγχους του/της. Επίσης, να συνδέουν τα μηχανήματα του χειρουργείου με την παροχή ρεύματος, θέτοντάς τα σε κατάσταση αναμονής, ακολουθώντας τυποποιημένες διαδικασίες και να προετοιμάζουν τη χειρουργική αίθουσα στρώνοντας το χειρουργικό τραπέζι ανάλογα με το είδος της επέμβασης και σύμφωνα με τα πρωτόκολλα αντισηψίας-αποστείρωσης και τις υποδείξεις του εργαλειοδότη. Κατά τη διάρκεια του χειρουργείου, να συμμετέχουν στην τοποθέτηση του/της ασθενούς στο χειρουργικό τραπέζι, δίνοντας κατάλληλη θέση ανάλογα με το είδος της επέμβασης και σύμφωνα με τις κλινικές κατευθυντήριες οδηγίες, να χειρίζονται ορθά τον αποστειρωμένο ιματισμό στην κάλυψη του/της ασθενούς ακολουθώντας την άσηπτη τεχνική, να εφαρμόζουν την τεχνική εργαλειοδότησης ακολουθώντας τις αρχές εργαλειοδότησης, να εφοδιάζουν άμεσα την ιατρονοσηλευτική ομάδα με υλικά και εργαλεία βάσει αναδυόμενων αναγκών και γενικά να βρίσκονται σε ετοιμότητα άμεσης ανταπόκρισης και επικουρικής βοήθειας σε περίπτωση επείγουσας κατάστασης στη διάρκεια της επέμβασης. Επιπλέον, να καταμετρούν τα υλικά που χρησιμοποιούνται ή απορρίπτονται (εργαλεία, βελόνες, γάζες κ.ά.) καταγράφοντάς τα στο αντίστοιχο έντυπο σύμφωνα με τη διαδικασία της ορθής διαχείρισης, να αντικαθιστούν τον κάδο αναρρόφησης και να ελέγχουν τη βατότητα των παροχετεύσεων βάσει των προβλεπόμενων διαδικασιών, να καταγράφουν τα ζωτικά σημεία, καθώς και τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά στο χειρουργικό έντυπο ακολουθώντας τις ενδεδειγμένες διαδικασίες και να συμπληρώνουν τα νοσηλευτικά διαγράμματα, έντυπα και τυποποιημένα δελτία, υπό την εποπτεία του/της νοσηλευτή/-τριας, σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας. Μετά το χειρουργείο, να συνοδεύουν τον/την ασθενή στην αίθουσα ανάνηψης ενημερώνοντας τον/τη νοσηλευτή/-τρια για την κατάστασή του τηρώντας την επαγγελματική ηθική και δεοντολογία, να συμμετέχουν στη διαδικασία συλλογής και διεκπεραίωσης παρσκευασμάτων (συνοδευτικό έντυπο, συντήρηση, μεταφορά) σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες, να αναγνωρίζουν και να ενημερώνουν άμεσα τον/τη νοσηλευτή/-τρια ανάνηψης για συμπτωματολογία πιθανών μετεγχειρητικών επιπλοκών. Κατά την εκτέλεση των εργασιών, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες θα πρέπει να χρησιμοποιούν επαγγελματικό ρουχισμό, μέσα ατομικής προστασίας και τον διαθέσιμο υγιεινομικό και μη εξοπλισμό της κλινικής ή του τμήματος.

5.1.Δ • ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλεύτη Χειρουργείου» καλούνται να επιτελέσουν εργασίες που αφορούν τη διαχείριση επειγουσών, απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων εφαρμόζοντας συγκεκριμένες κλινικές δεξιότητες για την παροχή πρώτων βοηθειών. Ειδικότερα, να εφαρμόζουν τα βήματα της καρδιοαναπνευστικής αναζωογόνησης σύμφωνα με τις διεθνείς κατευθυντήριες οδηγίες, να εφαρμόζουν την ακινητοποίηση κατάγματος ακολουθώντας τις σχετικές τεχνικές και τα ορθοπεδικά πρωτόκολλα, καθώς και τις μεθόδους μεταφοράς τραυματιών με ασφάλεια σύμφωνα με τις αρχές μετακίνησης ασθενών και τις τεχνικές μεταφοράς, να εφαρμόζουν τον ρινικό επιπωματισμό ακολουθώντας την ενδεδειγμένη τεχνική, να εφαρμόζουν την απόφραξη του αεραγωγού από ξένο σώμα (πνιγμό) με βάση τις διεθνείς κατευθυντήριες οδηγίες, καθώς και την τεχνική Heimlich. Επίσης, να ασκούνται στην προετοιμασία του τροχήλατου τραπεζιού ανάνηψης απαριθμώντας τα απαραίτητα υλικά για τη διασωλήνωση σύμφωνα με το πρωτόκολλο αλγορίθμου της ενδοτραχειακής διασωλήνωσης, του τροχήλατου τραπεζιού με τα απαραίτητα υλικά για τη διαδικασία πλύσης στομάχου σύμφωνα με το κλινικό πρωτόκολλο, καθώς και να οργανώνουν το φαρμακείο επείγουσας κατάστασης βάσει των κατευθυντήριων οδηγιών. Παράλληλα οι ασκούμενοι/-ες να συμμετέχουν, επικουρικά ως μέλη της υγειονομικής ομάδας διάσωσης, στην αντιμετώπιση επειγουσών μυοσκελετικών κακώσεων και κρανιοεγκεφαλικών κακώσεων σύμφωνα με τα διεθνή πρωτόκολλα και με αυτόνομη εργασία στην παροχή πρώτων βοηθειών και στην αρχική αντιμετώπιση διαφόρων ειδών δηγμάτων, δηλητηριάσεων, αιμορραγιών, επιληπτικών κρίσεων, λιποθυμικών καταστάσεων, καταστάσεων θερμοπληξίας, υποθερμίας, πυρετικών σπασμών, αλλεργικών αντιδράσεων και αναφυλαξίας ενεργώντας με βάση τις κατευθυντήριες οδηγίες των πρώτων βοηθειών. Τέλος, σημαντικό είναι και η πρακτική εκπαίδευση στην αναγνώριση πρώιμων ενδείξεων σε καταστάσεις απειλητικές για τη ζωή, όπως ενδεικτικά αποτελούν τα συμπτώματα και σημεία αλλεργικού σοκ (shock), πνιγμονής και δηλητηριάσεων, για τις οποίες καταστάσεις θα πρέπει να γίνεται άμεση ενημέρωση του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας και αντιμετώπιση σύμφωνα με τα ενδεδειγμένα πρωτόκολλα. Κατά τη διάρκεια της άσκησης, οι ασκούμενοι/-ες θα πρέπει να εκτελούν την εργασία τους με ασφάλεια χρησιμοποιώντας επαγγελματικό ρουχισμό, μέσα ατομικής προστασίας και τον διαθέσιμο υγειονομικό και μη εξοπλισμό της κλινικής ή του τμήματος.

5.2 • Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης απαιτείται συνέργεια των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και αγοράς εργασίας αλλά και συνεργασία του

συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού που εμπλέκεται στη μαθησιακή διαδικασία και που περιλαμβάνει τον/την εργοδότη/-τρια που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης, τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας, τους εργαζόμενους στην επιχείρηση, καθώς και τον/την εκπαιδευτή/-τρια και τον/την επόπτη/-τρια από την πλευρά της εκπαιδευτικής δομής. Η εν λόγω συνεργασία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αναβάθμιση της ποιότητας του τρόπου εφαρμογής της πρακτικής άσκησης και για την πραγμάτωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων της ειδικότητας.

Στο πλαίσιο της μάθησης στον χώρο εργασίας, ο/η ασκούμενος/-η έρχεται σε επαφή με πραγματικά εργασιακά περιβάλλοντα, ασκείται σε πραγματικές εργασιακές συνθήκες και συνεργάζεται με επαγγελματίες της ειδικότητας ή άλλων ειδικοτήτων που εργάζονται στην ίδια επιχείρηση. Για τον λόγο αυτό η ύπαρξη κουλτούρας μάθησης αποτελεί προαπαιτούμενο για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Αναλυτικότερα, κομβικός είναι ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης ο/η οποίος/-α καλείται να λειτουργήσει ως μέντορας, να υποστηρίζει τον/την εκπαιδευόμενο/-η στη διερεύνηση των επαγγελματικών του/της στόχων, να ενθαρρύνει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, να εμπλέκει σε νέες εμπειρίες και να εισάγει στον κόσμο της πραγματικής εργασίας αποτελώντας επαγγελματικό πρότυπο. Επομένως, καλείται να δημιουργήσει ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης και ασφάλειας που παρέχει στον/στην εκπαιδευόμενο/-η τη δυνατότητα δοκιμής και λάθους μέσω της ενθάρρυνσης της ατομικής πρωτοβουλίας. Απαραίτητα μεθοδολογικά βήματα από την πλευρά του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης για την ομαλή ένταξη των εκπαιδευόμενων στο εργασιακό περιβάλλον και την προώθηση της συνεργασίας με το υφιστάμενο προσωπικό της επιχείρησης είναι η περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο προσανατολισμός στο έργο και η εναλλαγή εργασιακών θέσεων.

Ειδικότερα, ως προς την περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο/η εκπαιδευτής/-τρια καλείται να λάβει υπόψη τη συνοπτική περιγραφή της ειδικότητας και τις αρμοδιότητες/καθήκοντα όπως αποτυπώνονται στον οδηγό κατάρτισης, γεγονός που προϋποθέτει τη συνεργασία με την εκπαιδευτική δομή. Καλείται να τροφοδοτήσει τους/τις ασκούμενους/-ες με τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την εκτελούμενη εργασία, τις ευθύνες, τις δεξιότητες και την εκπαίδευση που απαιτείται, τις συνθήκες κάτω από τις οποίες γίνεται η εργασία και τις σχέσεις της με άλλες εργασίες.

Παράλληλα, απαραίτητος κρίνεται και ο προσανατολισμός στο έργο με στόχο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το εργασιακό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται, να λάβουν υπόψη τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης, να γνωρίσουν το προσωπικό της και να αναπτύξουν το αίσθημα του ανήκειν. Στο πλαίσιο του προσανατολισμού οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ιστορία της επιχείρησης, την πολιτική της, τα προϊόντα ή υπηρεσίες, την κτιριακή υποδομή, τη γενική δομή, τους κανόνες συμπεριφοράς, την πολιτική προαγωγών, τα συστήματα αξιολόγησης κ.λπ.

Τέλος, προτείνεται η εναλλαγή των εργασιακών θέσεων (job rotation) κατά την οποία ο/η εκπαιδευόμενος/-η περνάει διαδοχικά από όλες τις συναφείς ή συσχετι-

ζόμενες θέσεις εργασίας μέχρι να ασκηθεί σε όλο τον κύκλο της εργασίας. Η συγκεκριμένη πρακτική μειώνει τη μονοτονία, την κούραση και κατά συνέπεια τα σφάλματα, ενώ αυξάνει την απόδοση και την ικανοποίηση. Ωστόσο δεν συνιστάται για τις ειδικότητες που απαιτούν υψηλή ειδίκευση, καθώς απαιτείται χρόνος, και άρα ο/η εκπαιδευτής/-τρια πρέπει να λάβει υπόψη του το εξάμηνο υλοποίησης της πρακτικής άσκησης. Τέλος, το μικρό μέγεθος της επιχείρησης μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά στην εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής.

Βιβλιογραφία

A | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

4η Υγειονομική Περιφέρεια Μακεδονίας και Θράκης. (2014). *Λήψη Ζωτικών Σημείων σε Ενήλικες*. Διαθέσιμο στο: https://www.4ype.gr/uploads/e_paper/beltiosi/nos-prot/Lipsi_zwtikwn_simeiw_n_se_enilikes.pdf

American Academy of Orthopaedic Surgeons. (2014). *Επείγουσα Ιατρική. Μεταφορά και Αντιμετώπιση Βαρέως Πάσχοντος και Τραυματία*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Αποστολοπούλου, Ε. Α. (2016). *Λοιμώξεις σχετιζόμενες με τη φροντίδα υγείας* (5η έκδοση). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.

Αποστόλου, Θ. & Χατζηπροδρομίδου, Ι. (2021). *Πρώτες Βοήθειες στις Επιστήμες Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Αθανάτου, Ε. (2007). *Παθολογική και Χειρουργική Κλινική Νοσηλευτική* (8η έκδοση). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.

Αθανάτου, Ε. (2010). *Κλινική Νοσηλευτική. Βασικές και Ειδικές Νοσηλείες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Βλάχου, Ε. & Ευαγγέλου, Ε. (2014). *Νομοθεσία / Δεοντολογία Νοσηλευτικού Επαγγέλματος. Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα*. Αθήνα: Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αθήνας, Τμήμα Νοσηλευτικής.

DeWit, S. C. (2009). *Παθολογική Χειρουργική Νοσηλευτική. Έννοιες & Πρακτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.

DeWit, S. C. (2013). *Βασικές Αρχές και Δεξιότητες της Νοσηλευτικής Φροντίδας*. Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.

Δετοράκης, Ι. (2003). *Βασικές αρχές της Υγιεινής*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

ΕΚΑΒ. (2017). *Εγχειρίδιο Πρώτων Βοηθειών*. Διαθέσιμο στο: <https://www.ekab.gr/files/entypa/EKAB-protos-voithies.pdf>

Ενιαίος φορέας ελέγχου τροφίμων. (2013). *Εγχειρίδιο ασφάλειας και υγιεινής τροφίμων*. Αθήνα: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

ΕΟΔΥ. (2020). *Εφαρμογή Μέτρων Ατομικής Προστασίας*. Διαθέσιμο στο: <https://uhi.gr/wp-content/uploads/2023/03/efarmogi-metron-atomikis-prostasias-aug-2020.pdf>

Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων. (2007). *Εθνικό Συνταγολόγιο*. Αθήνα: Εκδόσεις ΕΟΦ. Διαθέσιμο στο: <https://fsth.gr/wp-content/uploads/2024/06/%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%83%CF%85%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B9%CE%BF.pdf>

Gilroy, A. M. (2019). *Ανατομία του Ανθρώπου* (μτφρ. Γ. Τριανταφυλλόπουλος). Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Greenstein, B. & Gould, D. (2014). *Trounce. Κλινική Φαρμακολογία για Νοσηλευτές* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Gwinnutt, C. & Gwinnutt, M. (2015). *Κλινική Αναισθησιολογία. Lecture Notes*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική – Α. Θεωρία – Εργαστήριο – Β΄ & Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Ζιάκας, Θ., Θεοδοσοπούλου, Ε. & Παπαδοπούλου, Ε. (2021). *Τεχνική Χειρουργείου – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Ζυγά, Σ. (2010). *Εισαγωγή στη Νοσηλευτική Επιστήμη*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Ηγουμενίδης, Μ. (2020). *Βασική Βιοηθική. Δεοντολογία – Νομοθεσία για Επαγγελματίες Υγείας*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Ιατράκης, Γ. & Αντωνίου, Ε. (2016). *Πρώτες Βοήθειες – Επείγουσες Καταστάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Δεσμός.

Karutz, H. & Von Buttlar, M. (2015). *Πρώτες Βοήθειες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

- Κατρίτση, Ε., Κελέκη, Δ. & Κούβελα, Θ. (2013). *Στοιχεία ανατομίας, στοιχεία φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίδρυμα Ευγενίδου.
- Kibble, J. & Halsey, C. (2018). *Συνοπτική Φυσιολογία του Ανθρώπου*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Κουκιά, Ε. (2014). *Ψυχιατρική Νοσηλευτική. Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.
- Κουκιά, Ε. (2018). *Αρχές Ψυχιατρικής Νοσηλευτικής. Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας* (2η έκδοση). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- LeMone, P., Burke, K. & Bauldoff, G. (2014). *Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική. Κριτική Σκέψη κατά τη Φροντίδα του Ασθενούς* (1ος τόμος). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
- Λεμονίδου, Χ. Β. (2014). *Νομοθεσία και Δεοντολογία στον χώρο της Υγείας. Σημειώσεις Σεμιναρίου*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Νοσηλευτικής.
- Λεμπέση, Ε., Μπέρκ, Α., Σταθαρού, Α., Παπαδημητρίου, Γ. & Γκόννη, Μ. (2016). *Η Συμβολή της Νοσηλευτικής στην Ψυχιατρική Θεραπευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Lynn, P. (2011). *Κλινικές Νοσηλευτικές Δεξιότητες και Νοσηλευτική Διεργασία*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- McKinney, S. E., James, R. S., Murray, S. S., Nelson, A. K. & Ashwill, W. J. (2020). *Παιδιατρική Νοσηλευτική-Θεμελιώδεις Αρχές της Φροντίδας Υγείας του Παιδιού*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Μάνος, Ν. (1997). *Βασικά Στοιχεία Κλινικής Ψυχιατρικής*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Μαρβάκη, Χ., Κοτανίδου, Α. & Καλογιάννη, Α. (2012). *Επείγουσα Νοσηλευτική* (3η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
- Μιτάκης, Μ. & Παπανικήτας, Α. (2006). *Αντιμετωπίζοντας τις αλληλεπιδράσεις του φαρμάκου*. Αθήνα: Εκδόσεις Φαρμακευτικός Κόσμος.

- Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (επιμ.). (2009). *Πρώτες Βοήθειες και Πρακτική Θεραπευτική Συνήθων Καταστάσεων* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.
- Μπαρμπούνη, Α. (επιμ.). (2022). *Εμβόλια Και Εμβολιασμοί. Ένα αγαθό απαραίτητο για τη δημόσια υγεία*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Moore, K. L., Dalley, A. F. & Agur, A. M. R. (2012). *Κλινική Ανατομία*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Μουρτζίνη-Στάππα, Μ. (2007). *Αγωγή Υγείας. Βασικές Αρχές – Σχεδιασμός Προγράμματος*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων. Διαθέσιμο στο: https://dipe-a-athin.att.sch.gr/0303_Agogi_ygeias.pdf
- Μυριανθεύς, Π. (2021). *Πρώτες Βοήθειες*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Ντέρος, Κ. & Δίκη, Ε. (2021). *Χειρουργική – Γ΄ ΕΠΑ.Λ*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Οδηγός Φαρμάκων Γαληνός. Διαθέσιμο στο: <https://www.galinos.gr/>
- Osborn, K. S., Wraa, C. E. & Watson, A. B. (2011). *Παθολογική – Χειρουργική Νοσηλευτική. Προετοιμασία για τη Νοσηλευτική Πρακτική* (τόμ. 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη-Broken Hill Publishers.
- Παπαγεωργίου, Δ., Κελέση-Σταυροπούλου, Μ. & Φασόη-Μπαρκά, Γ. (2013). *Βασική Νοσηλευτική. Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρια.
- Παπαδάκη, Α. (2003). *Το Χειρουργείο στη Βασική Νοσηλευτική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδόσεις Λίτσα.
- Παπαλεξανδρή, Σ. (2012). *Πρώτες Βοήθειες*. Αθήνα: Εκδόσεις ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ. Διαθέσιμο στο: https://imegseevee.gr/wp-content/uploads/2018/02/prwtes_voitheies.pdf
- Πατηράκη, Ε. (2014). *Εξελίξεις στην Επιστημονική Μέθοδο Οργάνωσης και Τεκμηρίωσης της Νοσηλευτικής Φροντίδας*. Αθήνα: ΕΚΠΑ, Διδρυματικό Πρόγραμμα Διά βίου μάθησης για νοσηλευτές. Διαθέσιμο στο: http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/10960/2100_ENOTHTA%20%CE%92%20%281%29.pdf

- Perry, G. A. & Potter, P. A. (2011). *Βασική Νοσηλευτική και Κλινικές Δεξιότητες*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Πουλής, Ι. & Βλάχου, Ε. (2016). *Βιοηθική. Δεοντολογία και Νομοθεσία στις Επιστήμες Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Proehl, J. A. (1999). *Επείγουσες Νοσηλευτικές Διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
- Ραγιά, Α. (2009). *Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας. Ψυχιατρική Νοσηλευτική*. Αθήνα: Ιδιωτική Έκδοση.
- Σαχίνη-Καρδάση, Α. & Πάνου, Μ. (2008). *Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική – Νοσηλευτικές διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.
- Silverthorn, D. U. (2018). *Φυσιολογία του ανθρώπου*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Shapiro P. J. (2001). *Μαιευτική και Γυναικολογική Νοσηλευτική* (μτφρ. Ασπασία Σιορφάνε, Γιώργος Καραχάλιος). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Shields, L. & Werder, H. (2016). *Περιεχειρητική Νοσηλευτική* (μτφρ. Αλέκα Λιαχοπούλου). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.
- Stoelting, R. K. & Miller, R. D. (1991). *Βασικές Αρχές Αναισθησιολογίας* (μτφρ. Σόνια Καμβύση-Δέα). Αθήνα: Εκδόσεις Λίτσα.
- Stone, J. & Fawcett, W. (2019). *Αναισθησία με μια Ματιά*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Sweet, V. (2021). *Επείγουσα Νοσηλευτική. Βασικές αρχές*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Σουμίλας, Α. (1997). *Χειρουργική Νοσηλευτική* (τόμ. 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Λίτσα.
- Συλλογικό έργο. (2020). *Εισαγωγή στη Νοσηλευτική Επιστήμη και τη Φροντίδα Υγείας*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Τεσσαρομάτη, Χ., Ξενίας, Π. & Λαμπροπούλου, Α. (2015). *Φαρμακολογία* (Γ' ΕΠΑΛ. Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας). Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Θάνου, Ν., Νικολοπούλου-Ντέρου, Ε. & Τσιγάρα, Ε. (2021). *Υγιεινή Μικροβιολογία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Tortora, G. J., Funke, B. R. & Case, C. L. (2017). *Εισαγωγή στη Μικροβιολογία* (μτφρ. Ν. Σπανάκης). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Τσολακίδης, Γ., Μοστράτου, Ε., Αθανασόπουλος, Ι. & Σπύρου, Σ. (2016). *Εγχειρίδιο Αντιμετώπισης Επειγόντων Περιστατικών*. Αθήνα: 251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας, Τμήμα Εκπαίδευσης. Διαθέσιμο στο: <https://www.docmed.gr/wp-content/uploads/2017/01/%CE%95%CE%93%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%99%CE%94%CE%99%CE%9F-%CE%91%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9C%CE%95%CE%A4%CE%A9%CE%A0%CE%99%CE%A3%CE%97%CE%A3-%CE%95%CE%A0%CE%95%CE%99%CE%93%CE%9F%CE%9D%CE%A4%CE%A9%CE%9D-%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D.pdf>

Φασόη, Γ., Κελέση, Μ. & Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αρχές και Κλινικές Δεξιότητες στη Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

ΦΕΚ 132/Α/16-7-2004. Νόμος υπ' αριθμ. 3252/2004. *Σύσταση Ένωσης Νοσηλευτών Νοσηλευτριών Ελλάδος και άλλες διατάξεις*.

ΦΕΚ 159/Α/14-6-1989. Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 351/1989. *Καθορισμός Επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων των τμημάτων α) Νοσηλευτικής, β) Μαιευτικής, γ) Επισκεπτών και Επισκεπτριών Υγείας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας και δ) του τμήματος Διοίκησης μονάδων Υγείας και Πρόνοιας της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων*.

ΦΕΚ 167/Α/25-7-2001. Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 216/2001. *Κώδικας Νοσηλευτικής Δεοντολογίας*.

ΦΕΚ 203/Α/24-12-1986. Νόμος υπ' αριθμ. 1672/1986. *Κύρωση της 149/1977 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας «για την απασχόληση και τους όρους εργασίας και ζωής του νοσηλευτικού προσωπικού»*.

ΦΕΚ 4209/Β/8-8-2022. Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Γ6/Γ.Π.οικ. 46042/2022.
*Καθηκοντολόγιο Βοηθών Νοσηλευτών-τριών Νοσοκομείων και των λοιπών
Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων του ΕΣΥ, καθώς και των δημόσιων δομών παροχής
υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.*

ΦΕΚ 5788/Β/14-11-2022. Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Γ6/Γ.Π.οικ.63250/2022.
*Τροποποίηση της υπό στοιχεία Γ6/Γ.Π.οικ.46042/5.08.2022 Απόφασης, με θέμα:
«Καθηκοντολόγιο Βοηθών Νοσηλευτών-τριών Νοσοκομείων και των λοιπών
Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων του ΕΣΥ καθώς και των δημόσιων δομών παροχής
υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας» (Β' 4209).*

Χατζημπούγιας, Ι. (2019). *Στοιχεία Ανατομικής του Ανθρώπου* (6η έκδοση).
Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ροτόντα.

Χατζηπαναγιώτου, Σ. Π. & Λεγάκης, Ν. Ι. (2017). *Τα μικρόβια και ο άνθρωπος.
Ένα βιβλίο-γνωριμία με τον κόσμο των μικροβίων, για όλους*. Θεσσαλονίκη:
Εκδόσεις Ροτόντα.

Ξηρουχάκη, Ε. Η. (2000). *Υγιεινή και Επιδημιολογία στο χώρο του Νοσοκομείου*.
Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία.

B | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Γούλας, Χρ., Θεοδωρή, Ελ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Μπαμπανέλου, Δ. & Νάτσης, Π. (2022). *Πρότυπος Οδηγός Κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Ανάπτυξη οριζόντιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας/Εκπαιδευτικός σχεδιασμός στο πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπο Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπη Τράπεζα Θεμάτων*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2020). *Οδηγοί σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν. 4186/2013*. Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου 2026 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γούλας, Χ. & Λιντζέρης, Π. (2017). *Διά Βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία: Νέα Δεδομένα, Προτεραιότητες και Προκλήσεις*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Γούλας, Χ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2021). *Πρότυπο ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ* [Εσωτερική έκδοση]. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας.

Δημουλάς, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ. & Σπηλιώτη, Χ. (2007). *Οδηγός Ανάπτυξης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*. Αθήνα: ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. (2021). *Νέα βίντεο παρουσίασης επαγγελμαμάτων* [Video]. Ανακτήθηκε από: <https://oasi.inegsee.gr/>

- Καραλής, Θ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ., Νάτσης, Π. & Παπαευσταθίου, Κ. (2021). *Μεθοδολογικές προσεγγίσεις ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων και πλαισίων εκπαιδευτικών προδιαγραφών προγραμμάτων*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. Ανακτήθηκε στις 15 Μαρτίου 2022 από: https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/07/Me8odologia_EP_Ebook.pdf
- Λευθεριώτου, Π. (χ.χ.). *Η Εκπαιδευτική Διεργασία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Cedefop. (2014). *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στη Ελλάδα: Συνοπτική Περιγραφή*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Cedefop. (2014). *Terminology of European Education and Training Policy: A Selection of 130 Key Terms* (2nd edition). Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Cedefop. (2018). *Skills forecast, trends and challenges to 2030*. DOI: 10.2801/4492TI-RF-18-002-EN-NISBN: 978-92-896-2712-2/12/2018.
- Kopnov, V. A., Shmurygina, O., Shchipanova, D., Dremina, M. A., Papaloizou, L., Orphanidou, Y. & Morevs, P. (2018). "Functional Analysis and Functional Maps of Qualifications in ECVET Context", in: *The Education and Science Journal*, 20(6), pp. 90-117. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/326242379_Functional_Analysis_and_Functional_Maps_of_Qualifications_in_ECVET_Context
- Mansfield, B. & Schmidt, H. (2001). *Linking Vocational Education and Training Standards and Employment Requirements: An International Manual*. European Training Foundation. Retrieved June, 9, 2020, from: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B_NOTE6UAEET.pdf
- Μπουραντάς, Δ. Κ. (2002). *Μάνατζμεντ, θεωρητικό υπόβαθρο, σύγχρονες πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

Psifidou, I. (2009). "What learning outcome based curricula imply for teachers and trainers", in: *7th International Conference "Comparative Education and Teacher Training"* (June 29-July 3, 2009), vol. 7, pp. 183-188. Sofia, Bulgaria: Bureau for Educational Services.

Γ | Σχετική εθνική νομοθεσία

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2006/962/ΕΚ). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj>

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2018/C 189/01). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=PL)

Νόμος υπ' αρ. 4763/2020 «Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020).

Υπ' αρ. ΦΒ7/108652/Κ3 Απόφαση Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας» (ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021).

Υπ' αρ. Κ5/97484 Απόφαση Υπουργών Οικονομικών – Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων – Υγείας «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021).

Υπ' αρ. Κ1/118932/2017 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης – Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων – Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υγείας «Ρύθμιση θεμάτων επιδότησης και ασφάλισης της Μαθητείας των σπουδαστών των δημόσιων και ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)» (ΦΕΚ 2440/Β/18-7-2017).

Υπ' αρ. Κ1/54877/2017 Απόφαση Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων «Τροποποίηση του Κανονισμού λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1245/Β/11-4-2017).

Υπ' αρ. 5954/2014 Απόφαση Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων «Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1807/Β/2-7-2014).

Υπ' αρ. 110998/2006 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών – Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων – Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας «Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων» (ΦΕΚ 566/Β/8-5-2006).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ

Συντακτική ομάδα

Ρένα Βαρβιτσιώτη

Ελένη Θεοδωρή

Κωνσταντίνος Μαρκίδης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Επιμέλεια σύνταξης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο συντάχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης με τίτλο «Διαμόρφωση οδηγών κατάρτισης και εκπαιδευτικών εγχειριδίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK)» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5069281 μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο-Ε.Κ.Τ.).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

